הארץ

2.00 ש"ח יום ו', כ"ה בסיון התשמ"ח, 10 ביוני 1988 VOL.69/20989 JUNE 10 1988
כולל מע"מ (באילת ... ש"ח)

שני הפרקים הראשונים של החוקה.
שני פרקים חוקתיים, עומדים להכרעה בכנסת:
חוק שינוי שיטת הבחירות, אותו יזמנו יחד עם סיעות אחרות, וחוק יסוד זכויות האדם, אותו העביר חבר־הכנסת אמנון רובינשטיין בקריאה ראשונה, כבר לפני שש שנים.
אנו מברכים את הועד הציבורי למען חוקה לישראל על פעולתם למען שינוי שיטת הבחירות ולמען חוק זכויות האדם.
יש לעשות כל מאמץ כדי ששינוי שיטת הבחירות ומגילת זכויות האדם יהיו לחוקי יסוד בישראל.
המרכז
שינוי • ר"ץ • המרכז הליברלי
לבונטין 19 ת"א 65112 טל 03-614737/8/9

הברפלד יוזם: סכסוך בכל המשק הציבורי – והשבתתו

"פוצץ" אתמול את מו"מ השכר במחאה על הוצאת צו מניעה נגד עיצומים בתעשיה האווירית • עובדי המדינה ישבתו מיום ג'

מאת זוהר בלומנקרנץ

יו"ר האגף לאיגוד מקצועי בהסתדרות, חיים הברפלד, יגיש מחר־תיים לוועדה המרכזת הצעה להכרי־ז סכסוך עבודה בכל המשק הציבורי, ולהשבית אותו, לאחר שאתמול "התפוצצה" ישיבת המשא ומתן עם האוצר על הסכם שכר חדש.

בישיבה השתתפו הממונה על השכר באוצר, יעקב דנון, ומזכירי 5 איגודים מקצועיים. ההסתדרות הפ־

(סוף בעמוד 12)

שמיר ושווארדנדזה נפגשו אתמול בניו־יורק וסיכמו:
משלחת קונסולרית מישראל תצא למוסקווה באמצע יולי

בניגוד לפגישתו הקודמת עם פרס – נמנע שר החוץ הסובייטי מהופעה משותפת עם שמיר לפני העתונאים בתום פגישתם • שמיר ביקש משווארדנדזה להסמיך המשלחת מישראל לתת ויזות ליהודים שקיבלו אשרות יציאה; שווארדנדזה לעתונאים: לא נעניק סמכות כזאת

ראש הממשלה יצחק שמיר ושר החוץ הסובייטי אדוארד שווארדנדזה, בהתוועדותם במרכז או"ם בניו יורק. (תצלום אי־פי)

מאת שלמה שמיר
סופר "הארץ" בניו יורק

ניו יורק (מיוחד ל"הארץ"). משלחת קונ־סולרית מישראל תצא למוסקווה באמצע יולי. כך סוכם אתמול בפגישה בין ראש הממשלה יצחק שמיר לשר החוץ הסובייטי אדוארד שווארדנדזה.

שמיר ביקש מהשר הסובייטי להסמיך את המשלחת לתת ויזות ליהודים שקיבלו אשרות יציאה, אך שווארדנדזה לא התייחס לבקשה זו במישרין. ראש הממשלה אמר לכתבים ישר־אליים כי המשלחת תטפל בויזות. אך במסיבת עתונאים שכינס שווארדנדזה, השיב לשאלת עתונאי אם תהיה המשלחת מוסמכת להנפיק ויזות ליהודים: "לא. יש מסגרת מסויימת שעליה הוסכם. ראש הממשלה ושר החוץ מודעים היטב לתוכן ההבנה שהושגה". שר החוץ הסובייטי גם אמר לשמיר כי לדעתו אין קשיים ליהודים המבקשים להגר, ולברית המועצות לא איכפת אם הם מהגרים

(סוף בעמוד 12)

גל הפגנות בגדה במלאות חצי שנה לאינתיפאדה; תושב סבאסטיה נהרג

שני קציני צה"ל נפצעו מבקבוק תבערה ליד רמאללה • המסחר והתחבורה הציבורית הושבתו בגדה וברצועה • שיבושים חמורים במוסדות הלימוד; נשקלת סגירתם מחדש

מאת אורי ניר ואיתן רבין

במלאות חצי שנה ל"התקוממות" הפלשתינית בשטחים, היו אתמול עשרות הפגנות אלימות והפרות של הסדר הציבורי. צעיר מהכפר סבאסטיה שבשומרון נהרג, ורבים אחרים נפצעו, לפחות 7 מהם – מכדורים חיים. שני קציני צה"ל נפצעו מפגיעת בקבוק תבערה. בישובי הגדה והרצועה הושבתו כליל המסחר והתחבורה הציבורית, והיו שיבושים חמורים במוסדות הלימוד.

רוב ההפגנות האלימות אתמול בגדה יצאו מבתי הספר. תלמידים רבים לא נכחו כלל בבתי הספר, לפי קריאת הכרוז האחרון (מספר 19) מטעם "הנהגת ההתקוממות". ברוב בתי הספר לא למדו כלל. בשכם, טול־כרם ורמאללה ובכפרים רבים, יצאו התלמידים לעימות עם צה"ל.

לנוכח התופעה, שוקלים בעת לשוב ולסגור את מוסדות הלימוד בגדה המערבית, שבועות אחדים אחרי חידוש הפעילות בהם. במינהל האזרחי יבדקו אם ידבקו התלמידים והמורים בקריאת הנהגת ה"התקוממות" ללמוד רק עד השעה 12 בימים רגילים, לפי דפוס שביתת המסחר, ולשבות כליל בימי שביתה כללית. גם לכך תהיה השפעה על ההחלטה אם להמשיך בפעילות בבתי הספר.

בכפר סבאסטיה, מצפון מערב לשכם התקיפו אתמול סיור של צה"ל באבנים. כנראה ניסה אחד מצעירי הכפר לזרוק אבן גדולה על חייל, חייל אחר הבחין בכך, ירה בו והרגו. ההרוג הוא עימאד חסן תוואיר (17).

(סוף בעמוד 12)

רכב ערבי ששב מהעבודה בישראל נרגם בדהיישה – ונוסעו מת מהתקף לב

מאת אורי ניר

רזוז מוחמד עאליה, תושב הכפר סעיר שליד חברון מת אתמול מהתקף לב, לאחר שמכונית ערבית שנסע בה נרגמה באבנים ליד מחנה הפליטים דהיישה, על כביש ירושלים – חברון. הוא ישב במושב הקדמי, ליד הנהג.

תושבים מדהיישה זרקו אתמול אחר הצהריים אבנים על מכוניות, ובהן גם של ערבים, שעברו בכביש הראשי. כוונת הרוגמים היתה, כנראה, לפגוע בפועלים ששבו מעבודה בישראל.

תקריות כאלה כבר אירעו בימי שביתה כללית בשטחים.

ממשטרת בית־לחם נמסר כי כמה מהמכוניות שנרגמו – ניזוקו.

פסגת אלג'יר: אש"ף הנציג היחיד לפלשתינים; חובה לשתפו בוועידה

ההחלטה – לפי מסמך עבודה של אש"ף • חוסיין סמך ידיו על המסמך • אחת ההחלטות שנעלו הפסגה: כל מפגש של מדינאי ערבי עם נציג ישראלי סותר העקרונות הערביים

מאת סופר "הארץ" לענייני ערבים

ועידת הפיסגה הערבית באלג'יר קיבלה אמש בהודעת הסיכום את מסמך העבודה של אש"ף הקובע את בלעדיות הארגון לייצוג הפלשתינאים, ואת חובת שיתופו בוועידה בינלאומית על בסיס שווה לשאר המשלחות. מסמך העבודה נתקבל קודם לכן במלואו בידי המלך חוסיין.

בהודעה שקרא מזכ"ל הליגה הערבית, שאדלי אלקליבי, מעלה הוועידה על נס את ההתקוממות הפלשתינית, וקובעת מתן סיוע להמשכתה.

הוועידה קיבלה את שלושת העקרונות של אש"ף: עקרון השיבה לפלשתינים, ההגדרה העצמית לפלשתינאים וכינון המדינה הפלשתינית העצמאית בראשות אש"ף, הנציג הלגיטימי היחיד.

הוועידה קבעה שיש לכנס ועידה בינלאומית סמכותית על בסיס כל החלטות או"ם המבטיחות נסיגת ישראל מכל השטחים, ובהשתתפות חמש המעצמות הגדולות. כמו כן קראה לפעול להציב את הגדה והרצועה תחת חסות האו"ם, ולשים קץ "לכיבוש הישראלי הגזעני".

הוועידה חזרה ואישרה את החלטות הפסגות הקודמות, ובעיקר את החלטות פיסגת פאס מ־1982, שהן תוותה בזמנה את "תוכנית השלום" הערבית על פי עקרונות סוריה ואש"ף.

הוועידה קבעה שכל מיפגש של מדינאי ערבי עם נציגים רשמיים ישראליים סותר את העקרונות הערביים, וגינתה את מדיניות ארה"ב במפרץ, שנועדה, לדבריה, להמשך בישראל על חשבון הערבים. להודעת הסיכום קדמו פגישות דו־צדדיות, ושלושות יותר, בין המלכים והנשיאים הערביים. חוסיין נועד עם ערפאת, וזה האחרון נועד עם הנשיא אסד. אסד קיבל לשיחה את נשיא לבנון ג'מייל. בפגישה אחרת, שבה נכחו גם מלך סעודיה ונשיא אלג'יריה, הוסכם על גובה הסיוע הכספי שיינתן לאש"ף.

ח"כ דראושה וח"כ זיאד קוראים למדינות ערב: תנו עזרה לאינתיפאדה

מאת סופר "הארץ" לענייני ערבים

חברי הכנסת עבד אל־והאב דראושה ותופיק זיאד קראו אתמול באיגרות נפרדות, בקהיר ובכווית, למדינות ערב לסייע להתקוממות הפלשתינית.

לדעת דראושה, גרמה ההתקוממות "הרחבת הפער בחברה הישראלית, הקפאת ההתנחלויות וחשיפת המימסד השלטוני הישראלי לפני דעת הקהל בעולם". בראיון לעתון הקהירי "אל־אהראם" קרא דראושה למדינות ערב לסייע להתקוממות כדי "שלפיד החרות ימשיך להאיר, והעם הפלשתיני ימשיך לצעוד".

בראיון לסוכנות הידיעות הכוויתית, אמר תופיק זיאד כי ההתקוממות גרמה "לעירות ארמה" ושינוי במאזן הכוחות באיזור, שכן ישראל נאלצה להחזיק עשרות אלפי חיילים בשטחים הכבושים. הוא העיד כי אילו נערכו עתה הבחירות בישראל – היה הימין מנצח. "מפלגת העבודה סוללת כל הזמן את הדרך לניצחון הליכוד".

הבוררים יכריעו בעוד 10 ימים: טאבה – של ישראל או של מצרים

הערכה בירושלים: מצרים תזכה בבוררות, אך יתכן שיהיה מו"מ על הפשרה האמריקאית

מאת עקיבא אלדר
סופרו המדיני של "הארץ"

בעוד עשרה ימים – ב־20 ביוני – יתכנסו חמשת הבוררים בסכסוך טאבה להצבעה שתקבע אם תישאר טאבה בידי ישראל, או תעבור למצרים.

בירושלים רווחת הערכה שמצרים תזכה בבוררות, אולם משערים כי בהיוודע ההכרעה לישראל, מיד ביום ההצבעה – שכן לכל צד יש נציג בצוות הבוררים – יתחיל ראש הממשלה ומנכ"ל משרדו, יוסי בן אהרן, להגיד את התנגדותם לחידוש המו"מ על הצעת הפשרה האמריקאית.

בירושלים סבורים כי גם לאחר שיוודע למצרים שהבוררים פסקו לטובתם – ייאותו להתפשר, שכן הם חוששים שישראל תמצא דרך להתחמק מביצוע פסק הדין או לדחותו.

כתיבת נימוקי פסק הדין תימשך עד ספטמבר, והדבר ייתן לצדדים שהות מספקת להגיע לפשרה. ארצות הברית, התומכת בפשרה מחשש להידרדרות היחסים בין ישראל למצרים, מוסיפה להמתין להחלטתו של בן אהרן לחדש את מאמצי הפשרה על בסיס ההצעה להמיר את הריבונות בבכיסה הר־פשית לשטח ובבעלות משותפת על המלון.

על פי החלטת פורום ראשי הממשלות, אין ישראל מוכנה לחדש את המשא ומתן אלא אם כן יהיה הדבר בלא תנאים מוקדמים.

בתוך כך הקשיחה מצרים את עמדתה כלפי כמה נושאים בהצעה האמריקאית.

פרס הודיע: רבין – שני ברשימת ה"עבודה" לכנסת; נבון – שלישי

פרס במרכז המפלגה: אילו היה אפשר להציג שלושה במקום הראשון – זה היה הפתרון הטוב • "העדפתי את רבין שכן השלום והבטחון יעמדו במרכז מערכת הבחירות שלנו"

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ" לענייני מפלגות

יצחק רבין יוצב במקום השני ברשימת מפלגת העבודה לכנסת. יצחק נבון – במקום השלישי. כך הודיע אתמול יו"ר המפלגה, שמעון פרס, בישיבת מרכז המפלגה, לאחר כמה שבועות של התלבטות.

פרס שינה את דעתו בזמן האחרון פעמים אחדות על מקומו של רבין. לפני כחודש, ביקש מרבין, בשיחה בארבע עיניים, כי יוותר לנבון על המקום השני, מאחר שמפלגת העבודה מעדיפה להציג מועמד ספרדי במקום בולט. רבין הסכים לבקשה, אך בשבועות שחלפו הופעל במפלגה לחץ על פרס לשנות את ההחלטה, בעיקר עקב כוונת העבודה להעמיד את הנושא הבטחוני־מדיני בראש תעמולת הבחירות שלה. אתמול שוחח פרס עם רבין ועם נבון, ומסר להם אישית על החלטתו.

במרכז מפלגת העבודה אמר פרס כי התקשה מאוד להכריע בין השניים. "רבין ונבון ראויים להיות ראשונים, לא רק שניים; אילו היה אפשר להציג שלושה בשורה הראשונה – זה היה הפתרון הטוב ביותר".

"העדפתי את רבין מאחר שרציתי להבליט שהשלום והבטחון יעמדו במרכז מערכת הבחירות שלנו" – אמר פרס.

נבון, שנראה קצת מאוכזב, אמר בישיבה כי הוא מקבל את הכרעת

(סוף בעמוד 12)

השלישיה המובילה של "העבודה" לפי הסדר: שמעון פרס, יצחק רבין ויצחק נבון. (תצלום: עוזי קרן)

שוק ההון
ה"כבדות" עלו

מאת יהודה שרוני

שערי המניות "הכבדות" עלו אתמול בבורסה.

באפיקי ההשקעה "הסולידיים" – כגון אגרות חוב ומניות בנקאיות – התנהל המסחר על מי מנוחות.

בנק ישראל גייס אתמול 40 מיליון שקל ב־2 סדרות של אגרות חוב.

סוף שבוע עם הארץ

עמ' ב'1:
בעילום שם — פולס
בל"ל: עם הקופה הביתה — נחמיה שטרסלר
מחירו של הקול היהודי — דניאל דגן
שתי הטעיות — גדעון סאמט

עמ' ב'2:
העבודה בונה על פנים חדשות — אילן שחורי
מכלכלת בחירות למדיניות בחירות — עקיבא אלדר

שיחת השבוע עם חיה אלכסנדר על הפיצויים ממזרח גרמניה לקורבנות השואה — אורית גלילי

עמ' ב'3:
שלוש שנים ליציאה מלבנון — זאב שיף

עמ' ב'4:
מבחר כתבות מ"ניוזוויק" ו"שפיגל"

עמ' ב'5:
פרות קדושות ועסקים אפורים — רמון פריסטר
נפילתו של רפי לוי — נדב שרגאי
חשיבות מופלגת לפושעים — צבי הראל
פינג-פונג במקום בקבוקי תבערה — נילי מנדלר

עמ' ב' 6:
יוני '67 ב"הארץ" תיקון עולם מראש ההר בברקלי — יואב קרני

עמ' ב' 7:
כתב זר — תום שגב
כספת — שטרסלר, שרוני, שרמן
בר לב – כמנהג האסקימואים — מרדכי ארציאלי

עמ' ב' 9–8:
תרבות וספרות

עמ' ב' 12:
הטלוויזיה של השבוע — הדה בושס

מזג האוויר

בשל שביתת החזאים לא נמסר מזג האוויר להיום.

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בש"ח
יציג	1.5843	+0.0018
נוסעים	1.8831	+0.0022
שחור	1.6700	

שער הסל

יציג	1.7171	−0.0015

בגליון זה 36 עמודים בצירוף 56 מוסף העיתון מופיע ב־3 חלקים

עורך את העמוד: משה ריינפלד

השבוע האחרון — הארץ חדשות
מתפרסם היום בעמודים
חלק ב' 10 – 11
חלק ג' 1 – 12

לשבועיים בלבד!

כמות מוגבלת של דגמי אוסטין-רובר בהנחות גדולות!
אספקה מהמלאי

מונטגו 1.6L סטיישן
מפרט זהה למונטגו 1.6L, 7 מקומות ישיבה (5 מבוגרים+מושב לשני ילדים) מושבים א־סימטריים עם אפשרות קפול למשטח ישר להובלה וגגון למטען.

מונטגו 1.3 במבצע
מנוע 1275 סמ"ק, 5 דלתות, 5 הילוכים קידמיים, וצבע מטאלי ללא תוספת תשלום.

מונטגו 1.6L במבצע
מנוע 1599 סמ"ק, גיר אוטומטי או 5 הילוכים קידמיים, הגה כוח, נעילת דלתות מרכזית, חלונות קידמיים חשמליים, צבע מטאלי, 4 משענות ראש מלאות, הצתה אלקטרונית, 4 רמקולים ואנטנה ללא תוספת תשלום.

	מחיר ישן	מחיר חדש
מונטגו 1.3 (4 דלתות)	28,589 ש"ח	27,600 ש"ח
מונטגו 1.6L (4 דלתות)	33,705 ש"ח	32,700 ש"ח
1.6L אוטומטית (4 דלתות)	37,172 ש"ח	35,800 ש"ח
1.6L סטיישן (5 דלתות)	36,407 ש"ח	–
1.6L סטיישן אוטומטית (5 דלתות)	39,507 ש"ח	–
מטרו 1.3L (5 דלתות)	22,146 ש"ח	–

כולל מע"מ
המכירה גם בחנויות השק"ם

* המבצע בתוקף עד ה־20.6.88 או עד גמר המלאי לדגמי המכוניות שבמבצע והחברה ראשית להפסיקו בכל עת.
* אפשרות לתשלומים עד 76% מערך הרכב לתקופה של עד 3 שנים, באמצעות הבנקים המסחריים.
* המחיר נכון ליום הפרסום. כפוף לתנאי ההזמנה ואינו כולל אגרת רישוי ואביזרי רישוי.

AUSTIN ROVER
חברת המזרח לשיווק מכוניות (1984) בע"מ
תל אביב, דרך פ"ת 76, טל. 03'335235 • חיפה 04'523086 • כפרסבא שירן שיווק, 052'952907 • נצרת סרוג'י, בולוס, סוהיל 06'556873 • קרית ביאליק אורי ספיר סוכנויות 04'758538 • ירושלים שייקביץ 02'719404 • באר שבע, ירוחם עזרא 057'74136 • בית לחם קטן 02'741651 • קרית שמונה רכב א.א. 069'49456 ובחנויות השק"ם

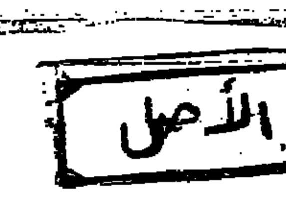

ראיתי שמעתי

שר העבודה הוזעק למנוע החלטות קיצוניות

שרי הממשלה אישרו אתמול בהצבעה טלפונית נסיעה דחופה של שר העבודה והרווחה, משה קצב, לכינוס ארגון העבודה הבין־לאומי בז'נבה. קצב הוזעק לכינוס, וייצא לשם ביום ראשון, נוכח דיווח מהמשלחות הישראלית על מאמץ ערבי לקבל החלטות קיצוניות נגד ישראל, עד כדי סילוקה מן הארגון על רקע ההתקוממות.

בין השאר צפויה לו שם פגישה עם המנכ"ל הכללי של הארגון, פרנסיס בלנשר, אשר ביקר לא מכבר בארץ, נועד עם ראש הממשלה ומספר שרים, ושוחח עימם בעיקר על בעיית התעסוקה בשטחים.

א. לם

צ'יץ מוכן לדבר עם ערפאת

כמאה מידידיו של הבנקאי אייב שפיגל, השתתפו שלשום בארוחת ערב שנערך לכבוד ראש עיריית תל־אביב, שלמה להט, במלון "שר סיוונט" שבלוס אנג'לס. ראש העיר עושה בעיר לגיוס כספים לקרן תל־אביב. בין האורחים היו גם כמה מבכירים מצריים של המיליונר ובני משפחתו. בתום הברכות הנאו־מים, ניגש אחד מהם אל ראש העיר, לחץ את ידו ואמר: "הצהרת שאתם מוכנים לדבר עם הערבים על שלום. מארגת כבר שילם על כך בחייו. מדוע אתם מסרבים לדבר עם אש"ף אלוף השריון לשעבר לא התבלבל. "אני מוכן לדבר עם אש"ף", השיב, "לך למובארק ותגיד לו שאם הוא מארגן את המפגש, אז אני, צ'יץ, מוכן לדבר מחר עם ערפאת". "גם אם אש"ף מחייב עדיין לחיסולה של ישראל?" נשאל צ'יץ. "מה זה משנה", הוא ענה במשיכת כתף.

בני לנדאו

לוס אנג'לס

בצ'ילה מסתמכים על יצחק שמיר

שגרירות ישראל בסנטיאגו, בירת צ'ילה, שיגרה לירושלים דיווח שצד את עינם של רבים במשרד החוץ. מסופר שם, כי בעקבות ביקורת אמריקאית על הולכת המשטר בצ'ילה להאריך את משטר החירום בתשעים ימים נוספים, וכן בעקבות תופעות של מעצר וכליאת עיתונאים, פירסם האיש מספר שניים בצ'ילה, אדמירל אוזוארד מאריגו, את ההודעה הבאה: "למחלקת המדינה אין זכות להתערב בעשה בצ'ילה, וברצוני לחזור על דברי ראש ממשלת ישראל, יצחק שמיר, ומנהיג בית־המועצות, מיכאיל גורבצ'וב, לאמור, אינכו מקבלים הוראות מאיש, כיצד לנהל את ענייני המדינה".

א. לם

שיתוף פעולה ישראלי־גרמני בנושאים משפטיים

מנכ"ל משרד המשפטים, חיי־ים קלוגמן, יצא היום לגרמניה המערבית, לסדרת פגישות עבודה במשרד המשפטים הגרמני. המנכ"ל ייפגש בברלין עם שר המשפטים הגרמני, הנס אנגלהרד ועם מנכ"ל משרד המשפטים, ד"ר קלאוס קינקל. בין משרדי המשפטים, הישראלי והגרמני, קיימים קשרים הדוקים וטובים. בעקבות ביקורו של שר המשפטים הגרמני בארץ, במארס השנה, הוחלט להגביר את שיתוף הפעולה וחילופי המידע המשפטים בנושאים כמו הסגרות, סיוע משפטי בעניינים פליליים וקידום המלחמה בטרור.

ג. ארם

דרייפוס על גדרת הסיינה

לאחר שנים של דחיות ומיקוחים בין רשויות המדינה, העיר והצבא, נחנך אתמול פסל ברמותו של הקפטן אלפרד דרייפוס, בנגי "טולירי", סמוך לגדת הסיינה. פסל הברונזה, מעשה ידיו של האמן טים, מוקם ב"טולירי" לאחר שרשויות הצבא הצרפתי סרבו בשעתו להציבו בחצר הפנימית של המכללה הצבאית "אקול מיליטר" (שבטופה לה נערך טקס הקלון של שלילת הדרגות מדרייפוס המורשע).

אלפרד דרייפוס: הרחק מן המכללה הצבאית

היועץ הרשמי שהושמע או היה, שבחצר המכללה לא יהיה הפסל חשוף לקהל הרחב. אולם נראה שראשי הצבא העדיפו שאנדרטת האיזכור של הפרשה האומללה תוצב הרחק מפתחם.

יואב טוקר

פאריס

באבא ברוך מגייס תרומות

מנהיגם הרוחני של יהודי המאגרב, הבאבא ברוך, סעד בחברת כחמש מאות מאוהדיו בבית־הכנסת "עץ חיים" שבעמק הסאן פרנאנדו. הסעודה נמשכה עד השעות הקטנות של הלילה, והרעש הרוחני לא רק התריע מפני התבוללות, אלא גם גייס תרומות והבר מיליונים תמורת אלף דולר ליחידה. בסיומה של דרשה נלהבת, בה דיבר על שורשים ושיבה לארץ, אמר הבאבא סאלי, כי "השכינה נתלקת בין יהודי ישראל לבין יהודי הגולה. צריך להחזיר את כולה לארץ".

בני לנדאו

לוס אנג'לס

בעריכת עירית רוזנבלום

3 שבועות לאחר שאירח את פרס מזמין הפרלמנט האירופי את יאסר ערפאת

דיטר שניצל, סוציאליסט ממערב גרמניה, בא לפיסגה הערבית בטוניס כדי למסור ההזמנה

מאת דניאל דגן

סופר "הארץ" באירופה

בריסל (מיוחד ל"הארץ"). הסיעה הסוציאליסטית בפרלמנט האירופי הזמינה את יאסר ערפאת לשטרסבורג או לבריסל כדי להופיע בפניה. מנהיג אש"ף קיבל את ההזמנה, והוא יבוא כנראה לפרלמנט האירופי במועד בלתי ידוע בשבועות הקרובים.

ההזמנה הסוציאליסטית לערפאת באה שלושה שבועות בלבד לאחר ששר החוץ שמעון פרס הופיע כאן במושב מיוחד של הסיעה הסוציאליסטית בפרלמנט האירופי, זה פציר בחבריה לשקול מחדש את עמדותיהם כלפי ישראל.

פרס לסוציאליסטים הצרפתיים, השומרים על תמיכה מרחיקת לכת בישראל, מפגינים הסוציאליסטים ברוב המדינות האחרות של השוק המשותף עמדות ביקורתיות ביותר. או אף עוינות, כלפי ירושלים. הסוציאליסטים הגרמניים בפרלמנט האירופי, המחזיקים בעמדות השפעה השובות, קיצוניים במיוחד בהתנגדותם לישראל.

הסיעה הסוציאליסטית בפרלמנט האירופי מילאה בתחילת השנה תפקיד מכריע בדחיית הסכמי הסחר בין השוק המשותף לבין ישראל. למרות ההערכות האופטימיות של שמעון פרס לאחר שיחותיו בבריסל, משקיפים כאן סבורים שרוב הסוציאליסטים בפרלמנט האירופי לא שינו את עמדתם, וינסו להכשיל גם בעתיד את הסכמי הסחר עם ישראל, ובכך להשאיר בתוקפם את העונשים הכלכליים שהוטלו למעשה על ירושלים.

הרוח הזה בהזמנת ערפאת לפרלמנט האירופי היה דיטר שניצל, סוציאליסט ממערב גרמניה. הוא בא במיוחד לפיסגה הערבית בטוניס כדי למסור לערפאת את ההזמנה. ההזמנה נמסרה בשם סוציאליסט גרמני אחר, רודי ארנדט, שהוא יושב ראש הסיעה הסוציאליסטית בפרלמנט האירופי.

דיטר שניצל, שהוא יושב ראש אגודת הידידות אירופה־ערב בפרלמנט בשטרסבורג, שיכה את עמדותיו של מנהיג אש"ף כמתונות וריאליסטיות, ומתח ביקורת על ארה"ב בשל מה שכינה "תמיכה חד צדדית בישראל".

שיחת היום עם ח"כ מרים גלזר־תעסה

על המאבק החריף בין הנשים בתנועת החרות על המועמדות לכנסת

אני מאמינה שבקדנציה הבאה יהיו יותר ח"כיות של חרות

עוד 9 נשים מתמודדות איתך על הנציגות מטעם תנועת החרות בכנסת הבאה. האם את חוששת?

אינני חוששת. יש לי חבורה התומכת בי. אמנם אין לי מוצנות – אבל יש מקבצים של חברים בתנועה שמכירים אותי ואת מעשי, כגון הוותיקים ואנשי ההתיישבות, ותלמידים שלי לי שעברו, וכמובן: השבט שלי.

מתקבל הרושם שהמועמדות הצעירות, ובהן לימור לבנת ואריאלה רבגל, נוקטות גישה הרבה יותר אגרסיבית ממך. זה לא עלול לפגוע את סיכוייך להיבחר לכנסת?

כל אחד ומנהגו הוא. לכל אחד יש מבנה נפשי משלו. אינני רואה במועמדות האחרות גורם מאיים. מעולם לא איימו עלי. אני מאמינה שבקדנציה הבאה ייכללו יותר נשים ברשימת תנועת החרות לכנסת.

יש לך הסבר מדוע אין עוד נשים מחרות בכנסת הנוכחית, חוץ ממך?

קשה לי להסביר את התופעה הזו. אבל כנראה הדבר נובע מכך שהתנועה שלנו היתה 30 שנה באופוזיציה, ולרבנים רבים באוכלוסיה שלנו לא היו אתגרים כשהתנועה לא החזיקה בהגה השלטון. באופן טבעי, כשמפלגה נמצאת בשלטון היא יכולה לאייש מישרות ולתת לחבריה הנבחרים תפקידים, וגם ישנם תפקידים רבים יותר. כשמפלגה נמצאת שנים ארוכות כל־כך באופוזיציה, היא אינה יכולה להציע תפקידים ביצועיים, ובאופן טבעי זה פגע בראש וראשונה בנשים.

אבל זה 11 שנה אתם כבר בשלטון, והתופעה הזו של מעורבות בשוני נשים, לא נפסקה.

זה נכון. לדעתי, זה נובע מכך שחיכינו לשלטון הזה כל־כך הרבה שנים, ואז כשסוף־סוף השלטון עבר לידינו ב־1977 היה תור ארוך מאוד של ממתינים למשרות ולתפקידים, שהיה מורכב בעיקר מגברים. אבל נראה לי שעכשיו התופעה הזו השתנתה. יש לנו 8 או 9 נשים המתמודדות על מקומן בכנסת הבאה, וזו בלי ספק תחילתה של פריצת דרך.

מרים גלזר־תעסה (חרות) מכהנת בכנסת מאז הכנסת העשירית. משמשת גם כיו"ר ועדת העליה. בעבר כיהנה כסגן שר החינוך

דומה שבתנועת החרות קיי־מות של הנשים בולט יותר מאשר בכל המפלגות האחרות.

באופן יחסי למפלגות האחרות, אצלנו בולטת מאוד התופעה שיש רק אשה אחת בכנסת הנוכחית. אבל נדמה לי שהצלחנו קצת לזעזע את המודעות של הציבור שלנו לבעייה. הגשתי הצעת החלטה לשריין לנשים 25 אחוז מן המקומות במאגל. אני יודעת שאין סיכויים רבים שההצעה הזו תי־אושר, אבל אני מאמינה שכל יוזמה מתחילה בצעד קטן, עד שהיא צוברת תאוצה ווזכה לי תמיכה.

בהנחה שתיבחרי למאגל לאיזו שביעיה את נושאת את עיניך, ברשימת חרות לכנסת הבאה?

קודם כל עלי לעבור את הגשר הראשון, כלומר את המאגל, ואח"כ איערך לקראת הגשר השני, רשימת המועמדים לכנסת. אני מתכוונת להציב את עצמי במקום השלישי בשביעיה הי־שלישית.

גדעון אלון

בל"ל יעביר למפקח על הבנקים המימצאים לגבי חוזי הבכירים

עו"ד קירש הגיע למסקנה שהבדיקה בעניין מחייבת קבלת הסברים מיפת, אינהורן ובוקסבאום

מאת אריה לביא

בנק לאומי יעביר למפקח על הבנקים ולרשות לניירות ערך את המימצאים שנאספו עד כה לגבי עלות החוזים האישיים, דרך קבלת ההחלטות לגביהם והדיווח עליהם – כך החליטה אתמול מועצת המנהלים של בנק לאומי.

המימצאים נאספו על ידי בודק שמונה לפני שבועיים מטעם הדירקטוריון, עו"ד מיכאל קירש. קירש מייצג את הבנק גם בהליכים משפטיים שנקט הבנק בעניין החוזים האישיים שנחתמו עם יפת רודף מנהל הסידקים.

ממסקנות הביניים של בדיקתו של עו"ד קירש, מעריכים כי יש בסיס לטענותיו הבסיסיות של חבר מועצת המנהלים של הבנק פרופ' שמעון שטרית. קירש הגיע למסקנה שיש לקבל הסברים מהאנשים שהיו נוגעים בעניין בשנים 1985–1986. יצויין כי מדובר בקבלת תגובות של יו"ר הדירקטוריון ארנסט יפת, המנכ"ל דאז מרדכי אינהורן, ראז חיים בוקסבאום לגבי תהליך קבלת ההחלטות וכן על התהליכים שהביאו לחתימת החוזים, ועל דיווח עלותם לבנק.

קירש עצמו החליט שלא לפנות אליהם, כי לדעתו אין זה מתיישב כיום עם הליכי הבירור והבדיקה הנערכים על ידי בנק ישראל והרשות לניירות ערך. לדעתו עדיף להעביר את המימצאים שנאספו עד כה לידיעת הרשויות להמשך בדיקתן.

מועצת המנהלים של בל"ל החליטה גם שהדיון בהחלטות מועצת המנהלים של אוצר התיישבות היהודים, בעניין השעיית החוזים האישיים תידון לאחר שתקיים ישיבה משותפת של דירקטוריון בנק לאומי ושל דירקטוריון אוצר התישבות היהודים ביום א'.

74 נחשי צפע נלכדו אתמול במושב מכמורת

מאת אלי אלעד

סופר "הארץ" לאיזור הסביבה

74 נחשי צפע ארסיים נלכדו אתמול אחר הצהריים במושב מכמורת בידי לוכד הנחשים החיפאי יעקב פסח. הוא הוכש פעמיים בעת הציד.

הוא יצא למכמורת עקב פניית מנהל אגף הגנת חיות הבר ברשות שמורות הטבע, ההרפטולוג אביגעם לוריא, ותלונות של אנשי המושב על הכשות.

פסח הספיק אתמול לסרוק רק כ־40% מבתי המגורים המשקים במושב, והיום הוא מתעתד להמשיך במבצע. בין הנחשים שנלכדו: צפע שאורכו 1.36 מטר.

ההערכה היא, שהכמות – הלא סבירה לדברי לוריא – של צפעים במכמורת, הגיעה לישוב עקב שריפה בשטחי הבור בקירבתו.

יוקם צוות מעקב אחר תלונות תושבי השטחים נגד מתנחלים

בצוות ישתתפו נציגי היועץ המשפטי לממשלה, המשטרה וצה"ל

מאת גדעון אלון

היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, הוליט להקים צוות מעקב אחרי תלונות של תושבים ערבים נגד אזרחים ישראלים החשודים בביצוע עבירות באזורי הגדה ורצועת עזה. בראש הצוות יעמוד נציג היועץ המשפטי לממשלה וכן נציגי המשטרה וצה"ל.

ההחלטה התקבלה בתום דיון שהתקיים השבוע בלישכתו של היועץ המשפטי לממשלה בנושא ני־הול חקירות נגד אזרחים ישראלים החשודים בביצוע עבירות נגד ערבים בשטחים.

חריש הדגיש בדיון, כי יש צורך בתיאום שוטף של כל הגורמים לשם טיפול נכון בתלונות נגד אזרחים ישראלים וקיום שלטון החוק באזורים אלה. חריש הינחה את היועץ המשפטי ליו"ש לבחון מחדש את נוהלי הטיפול באירועים כאלה בצה"ל ולשפר אותם בהתאם למסקנות.

כן סוכם בדיון, שהפרקליט הצבאי הראשי, תת־אלוף אמנון סטרשנוב, יבדוק עם אלופי הפיקודים כיצד ניתן לסייע למשטרה להגיע בנד הירות אל מקומות החקירה ואל הנחקרים. נקבע כי הגורמים הצבאיים בשטח יעבירו תלונות חשודות לנפות המשטרה הקרובות במישרין, לשם מניעת עיכובים המכבידים על החקירה המשטרתית.

צוות המעקב שהוקם יקבל מידע שוטף על התלונות וכן יעסוק בנושאי תיאום ויעלה בעיות עקרוניות המצריכות פתרון.

גורמים משפטיים בכירים אמרו אמש, כי "ההחלטה על הקמת צוות המעקב נבעת מהטיפול הלקוי לו זכו עד כה תלונות שהגישו ערבים נגד ישראלים בשטחים, בעיקר בשל חוסר תאום בין צה"ל המשטרה, וכן בגלל מחסור חמור בחוקרי משטרה". כן ציינו גורמים משפטיים, כי מאז החלו המהומות בשטחים חל גידול במספרי התלונות של ערבים בשטחים נגד ישראלים. התלונות עוסקות בעיקר באלימות של ישראלים נגרם וכן על תלונות שנובעות מסכסוכים בעניין בעלות על קרקעות.

סופר "הארץ" מציין כי ב־1981 הוקם צוות מעקב דומה ע"י היועץ המשפטי לממשלה דאז, פרופ' יצחק זמיר. בראש הצוות עמדה אז המישנה ליועץ המשפטי לממשלה, יהודית קרפ. בשנת 1982 היא הכינה דו"ח, שכלל ממצאים חמורים ביותר (דו"ח קרפ) בדבר סיום של חקירת תלונות שהגישו ערבים נגד יהודים בשטחים, חוסר נכונות של מתנחלים לשתף פעולה עם זרועות החוק ומדיניות מפלה בין עבריינים יהודים לערבים, וכן רשלנות האיישית של החוקרים.

ציר פרלמנט התלונן; שר החוץ הבריטי מברר:

"חיילי צה"ל היכו אשת ערבי שליווה את מלור"

מאת שאול צדקא

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). שר החוץ הבריטי, ג'פרי האו, הבטיח אתמול בפרלמנט לברר אם התנכלו חיילי צה"ל לאשת המתורגמן הערבי שליווה לפני 5 חודשים את סגנו, דייוויד מלור, בביקור במחנה הפליטים ג'באליה ברצועת עזה.

השר הורה לקונסול הבריטי במזרח־ירושלים ליצור קשר עם מוחמד אבו־שאויש, ולברר אם אכן היכו חיילים קשה את אשתו משום שהדריך את מלור. בסיור ההוא השמיע מלור הערה נגד הכיבוש, ואף צעק על קצין צה"ל.

ציר הפרלמנט, ג'יימס גלאויי, ששב השבוע מביקור בשטחים, סיפר להאו כי האשה, בת 63, הוכתה 3 ימים לאחר הביקור, ר"ג מצלעותיה וכתפה הימנית נשברו. האו הבטיח לנקוט צעדים אם יתברר כי ההאשמות נכונות.

קצין צה"ל הציל תינוק מחנק מגז במחנה שאטי

הקצין עצמו נפגע מהגז בעת החילוץ

מאת איתן רבין

קצין בנח"ל, סגן רמי גרוס, המשרת ברצועת עזה, הציל מגווית תינוק בן שנתיים ממחנה שאטי.

גרוס סיפר אתמול ל"הארץ" כי הבחין בתינוק בוכה ליד רימון גז סי־400 שהושליך חייל לאחת הסימטאות. התינוק שאף את הגז לריאותיו, והיה חשש לחייו. הקצין נכנס לסימטה אפופת הגז וחילץ את התינוק. המחלץ לקה בסחרחורת ובבחילות מהגז.

אמו של התינוק הודתה לקצין ובירכה אותו.

לפני 3 ימים הסיע אותו קצין יולדת ממחנה שאטי בג'יפ צבאי לבית החולים בעזה.

סגן רמי גרוס

דו"ח של המינהל האזרחי בגדה: אין באף בי"ס בגדה תקן למזכיר

המנהל עובד בחצי משרה ומשלים בשעות הוראה בכיתות

מאת ציליה מנדלר

סופרת "הארץ" לענייני חינוך

בכל בתי הספר היסודיים הערבים בגדה עובדים המנהלים רק בחצי מישרה ומשלימים אותה בשעות הוראה בכיתות. מנהל בחטיבת הביניים, עובד בהיקף של 65% מישרה בלבד וגם הוא משלים את החלק הנותר של המישרה בהוראה. נתונים אלו כלולים בדו"ח פנימי שהוכן באחרונה על ידי קצין מטה חינוך במינהל האזרחי, והגיע לידי סופרת "הארץ".

מדו"ח זה עולה עוד שמנהלי בתי הספר התיכוניים עובדים בהיקף מישרה של 73% בלבד. בבתי הספר היסודיים וחטיבות הביניים לא קיים כלל תקן של מזכיר בית הספר, ואילו בחינוך העל יסודי התקן למזכיר נע בין חצי מישרה למישרה, בהתאם לגודל בית הספר.

מורה המלמד בגדה ממלא תפקיד של מחנך כיתה ללא תוספת שעות – לעומת 3 שעות הניתנות למחנך כיתה בישראל. בנוסף לכך בבתי הספר, כפי שהם מבצעים מדו"ח, היקף שעות ההוראה לתלמידים מגיה את הדעת ובשלבים שונים של הלימוד מספר השעות אף גבוה במעט מזה הניתן במערכת החינוך בישראל.

הספר שמעבר לקו הירוק, ניתן לדרוש ממורה ללמד עד שתיים שבועיות נוספות, ללא שכר ובהתאם לצרכים, בעיקר לצורך תיגבור מערך הלימודים במקצוע מסויים. בניגוד לתנאי הניהול הקשים בישראל.

ערך את העמוד: משה ריינפלד

הסכם: נורווגיה תפקח על יתרת המים הכבדים שסיפקה בשעתה לישראל

(עתי"ת למ"ס). אתמול הסתיים סיבוב שיחות בין משלחות של ישראל ונורווגיה, בנוגע להסכם בין שתי המדינות מ־1959, על מכירת מים כבדים מנורווגיה לישראל.

הצדדים הגיעו להסכם, ותחמו עליו בראשי תיבות, בכפוף לאישור ממשלות נורווגיה וישראל. ההסכם קובע כי שאריות המים הכבדים שסיפקה נורווגיה ייחשפו למערכת פיקוח נורווגית.

עוד נאמר בו, כי תישקל העברתם במשותף של תפקידי הפיקוח לידי הסוכנות הבין־לאומית לאנרגיה אטומית, במסגרת הסכם משולש שיידון בין הצדדים.

יחידתו של שלמה סקל – שנרצח בעזה – החלה שרות מילואים בעיר

מאת ראובן פדהצור

סופרו הצבאי של "הארץ"

מעגל נסגר בימים האחרונים: יחידת המילואים שבה שירת רב סמל שלמה סקל ז"ל הגיעה לשירות מילואים בעזה. רצח סקל בעזה היה אחד האירועים שבישרו את תחילת האינתיפאדה.

שלמה סקל נרצח בעזה ב־6 בדצמבר 1987, בעת ששהה בעיר במסגרת עבודתו כסוכן מפעל "כתר". סקל שירת במילואים ביחידת שריון.

בן פורת תבחר למבקר המדינה

מאת צילה שני

מרים בן־פורת, שהיתה המשנה לנשיא בית המשפט העליון, אמורה להיבחר למשרת מבקר המדינה על ידי הכנסת ביום שלישי הקרוב.

ראיתי אותו בשעה שקסה פניו הנחושים הרצינו מורד שאינו נכנע למועד שעות יפות הקיפו אותו נביא לוחם עשוי לבלי־חת

השמש מכה בכזב היום־יום אהבה עננייה אהבתי ולה עוצמה רבה היא כפתה על מידותי ידידות ארץ שאינה מקשיבה לזעקת בניה את רוחה העכיר הקללה

האזינו לראיון

עם

שר המשטרה חיים בר־לב

בתכנית "הטור השבועי"

שתשודר הערב ברשת ב' בשעה 19.00

מנחה: יואל רפל.

אל על

	מינימום מעלות	מקסימום מעלות	הטמפרטורה אתמול
אמסטרדם		10	17
אתונה		18	32
בוקרשט		–	–
בריסל		9	22
וינה		15	25
ז'נבה		9	19
לונדון		12	16
ליסבון		13	18
מדריד		12	20
ניו־יורק		15	24
פאריס		12	23
פרנקפורט		10	18
ציריך		–	–
קהיר		22	37
קופנהאגן		–	–
רומא		10	26
שטוקהולם		14	25

עקב עיצומי החזאות לא נמסרה תחזית מזג האוויר

EL AL

היום בפסטיבל

- "קוזי פאן טוטה" בביצוע בית האופרה של פרנקפורט, תיאטרון ירושלים. 14.00. כל הכרטיסים אזלו.
- רסיטל של סינתיה קלארי בשירים אמריקאים ושירי דת כושיים, בליווי פסנתר. אולם הנרי קראון. 14.30
- "הנסיך" בביצוע תיאטרון עכו, אכסדרת שרובר. 13.00
- "במולה לוברטה", יצירה מוקיטת של מרגארט בביצוע התזמורת הקאמרית הקיבוצית עם סולנים, בבניית הרוזמריצין. 14.30
- סוק מרסל ולהקתה. מוזיאון תל אביב. 14.30

מוצאי שבת בפסטיבל

- "קוזי פאן טוטה" בביצוע בית האופרה של פרנקפורט, תיאטרון ירושלים. 21.00. כל הכרטיסים אזלו.
- "דקיואם לבודד העבודה", להקת תמר. בתנועת הבח הישנה. 20.30
- תיאטרון תמר־נע ביצירתו הקודשה "אישקודה־האשה", אודיטוריום רחוב. 21.00
- "במולה ליברטה", בביצוע התזמורת הקאמרית הקיבוצית. אולם אגוד טב. 21.00

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של

פרופ' נורמן "בבי" רוזנברג

הלויה תתקיים היום יום שישי כ"ה בסיון תשמ"ח בשעה 11.30 לפנה"צ בבית העלמין בקרית שאול. נפגשים ליד השער הראשי

האבלים:

אשתו:	דולי (לנרי)
בנו וכלתו:	רוברט וסילביה
בנו וכלתו:	פיטר ומטילדה
בתו ותתנה:	איימי ואיתן שפירא
נכדיו:	אמבר, יובל, נעמה
אחיו:	ארתור – לוס אנג'לס
אחיו:	פאול – בוסטון

יושבים שבעה בבית המנוח

הננו מודיעים בצער רב על פטירת מנהלנו ומייסד החברה

המהנדס

יעקב גודוביץ

הלוויה תתקיים היום יום שישי כ"ה בסיון תשמ"ח 10.6.88 בשעה 11.30 בבית העלמין "הדרום" בגבול חולון בת־ים.

צ.מ.ד. חברה לאספקת ציוד הנדסי בע"מ ראשל"צ

מנהליה ועובדיה

לבית צמד ולמשפחת גודוביץ

אתכם באבלכם הכבד במות

גודוביץ יעקב ז"ל

גלובל תובלה בינלאומית בע"מ

ההנהלה והעובדים

פרופ' אפרים שמואלי

איננו

לפרטים על מועד ההלויה נא להתקשר לטלפון 04–383304

המשפחה

פרופ' אפרים שמואלי

איננו

לפרטים על מועד ההלויה נא להתקשר לטלפון 04–383304

המשפחה

בצער עמוק אנו מודיעים על פטירת

בנימין זאב מרק

הלויה תתקיים היום יום שישי כ"ה בסיון תשמ"ח, 10.6.88, בשעה 12.00 בבית העלמין בחולון

מסע ההלוייה יצא מבית הכנסת "צעירי ישראל" בקיראון, רח' שלמה המלך, בשעה 11.00 לפנה"צ

אוטובוס יעמוד לרשות המלווים

יושבים שבעה בבית המנוח רח' צה"ל 59, קיראון

האבלים:

אשתו:	שרה מרק
בנותיו:	מרים בורשיין וב"ב
	אסתר קפלן וב"ב
	מיכאלה מילצקי וב"ב
ומשפחות:	מרק, מנדלסון, אלבע, וייסמן, דבירי שטיין ושביט

צה"ל הרס אתמול את ביתו של איש פתח בחאן יונס, שכמכנו בזרקו בקבוקי תבערה אל חיילים. (צילום: איתן רבין)

ראש שירותי בריאות הנפש בגדה בכנס מטעם האוניברסיטה העברית:

"איבדנו את הפחד באינתיפאדה, עתה אנו מעבירים אותו אליכם"

פרופ' צ'ארלס גרינבאום: ההתקוממות בשטחים גרמה להסלמה בהגנה על החלום הישראלי

מאת לילי גלילי
כותבת "הארץ"

"אין עוד פחד בחברה הפלש־תינית. איבדנו אותו עם האינ־תיפאדה. עכשיו אנחנו מעבירים את הפחד אליכם, אל תוך החברה שלכם". כך אמר ד"ר מאהדי עבד־אל־האדי, בעל מכון פלשתינאי למחקרים חברתיים, אחד המשתתפים בכנס בנושא "ההיבטים הפסיכולוגיים של המצב הביטחוני בחברה הישראלית לאחר האינתיפאדה", מטעם מכון טרומן באוניברסיטה העברית בירו־שלים.

שני הדוברים בכנס היו פרופ' צ'ארלס גרינבאום מהאוניברסיטה בירושלים וד"ר מוחמד סעיד קאמל, ראש שירותי בריאות הנפש בגדה.

בדברי הפתיחה, סקר פרופ' גרינבאום את מה שהגדיר "מתמטים להגנת האגו־הקולקטיבי", העוטפים בחלום שנושא עמו כל עם, ובחברה הישראלית מתמקד החלום הזה ב־3 מישורים: אדמה, אל, צדק. האינ־תיפאדה, לדבריו, הביאה להתעוררות הרגשות הקיימים, ולהסלמה בהגנה על החלום.

התופעה המפתיעה ביותר של הכנס, שגלש מהגדרת הנושא לדיון פוליטי מובהק, הייתה נוכחותם המאסיבית ויוצאת הדופן בקהל של אקדמאים פלשתינאים, פסיכולוגים, רופאים, אנשי חינוך ומחקר. ביום בו צוינו בשטחים 6 חודשים לאינ־תיפאדה בשביתה כללית, מילאו את האולם כ־30 פלשתינאים, שהיו כש־ליש מן הקהל, ואף השתתפו השתת־פות ערה בדיון.

בתשובה לשאלת "הארץ" בדבר ההשתתפות המפתיעה, אמר ד"ר עבד־ל־האדי: "זהו בדיוק המסר שלנו לישראלים. אנו כאן בשביל להישאר. הקהילה הפלשתינית אינה פוחדת עוד להיענות לאתגרים, גם בזירים האקדמיים. גם ברמה זו מקב־לים את התאגר לדבר עם הכובש. היום מדברים בחברה הפלשתינית בגלוי על תפיסת כל הזדמנות, כולל כינוס מסוג זה, האמצעי התקשורת, על מנת להפגין נוכחות ולהניח את הקלפים על השולחן. זהו חלק מן הגאווה הלאומית העולה". לדבריו, לא הייתה ההופעה בכנס מתואמת, אלא תגובה של פרטים לאווירה החדשה.

"אנשי ביטחון השפילו והקשו על חברי "יש גבול" בצאתם לטוקיו"

התלונן סגן (מיל') ישי מנוחין: ערכו בדיקות חוזרות ללא ציון סיבה

מאת ראובן פדהצור
סופר הצבאי של "הארץ"

אנשי הביטחון בנמל התעופה בן־גוריון הקשו על תהליכי הב־דיקה והביקורת של אנשי "יש גבול", כאשר עמדו לצאת לכנס בטוקיו – טען סגן (מיל') ישי מנו־חין, הנמנה אף הוא על "יש גבול". במיוחד התלונן מנוחין על "סי־פולם" הקשה של אנשי הביטחון הישראליים בנמל התעופה של רומא, בעת שהיה בדרכו חזרה לישראל.

הפרשה – לדבריו – החלה לאחר שעבר את כל תהליכי הביקורות בנמל התעופה בן־גוריון. בשלב מסויים התברר לו שחברת המשלחת של "יש גבול", רעיה רותם, מתעכבת ואינה עוברת את בדיקת הדרכונים. השניים נמנו עם משלחת שהיתה בדרכה לכינוס בנושא "כיבוש ודמוקרטיה" שנערך בטוקיו. חבר נוסף במשלחת היה לסקי רודי מפמ"ם, שזכה אף הוא לטיפול מיוחד של אנשי הביטחון בנמל התעופה.

מנוחין סיפר, שכאשר חזר לברר היכן רותם, שאלו אותו אנשי הביטחון אם הוא מכיר אותה. כש־השיב בחיוב, נאמר לו כי יש לבצע שוב בדיקה ביטחונית של כל חפציו, זאת על אף העובדה שעבר כבר את כל תהליכי הביקורות ונמצא באולם הנוסעים היוצאים. לשאלתו, מדוע נבדקים שוב חפציו, השיבו אנשי הביטחון, כי אינם רשאים לגלות לו את הסיבה.

לאחר חיפוש מדוקדק הותר לו לחזור לאולם הנוסעים היוצאים ולעלות למטוס.

כשהגיע מנוחין לנמל התעופה ברומא, בדרכו חזרה ארצה, ניגש לדלפק אל־על, מצאו אנשי הבי־טחון את שמו במחשב, הפנו אותו לאחת הפינות ומשך כשעה וחצי עסקו בבדיקות ובחיפוש בחפציו.

לאחר גמר התהליך הממושך הוא עלה לכיוון היציאה למטוס, ואז נעצר על ידי אחת מעובדות הביטחון. זאת טענה, כי יש לבצע חיפוש נוסף, והפעם גם חיפוש על גופו. לכך התנגד מנוחין ודרש, כי יאפשרו לו לטוס בחברה אחרת ולא באל־על, כי יש גבול להתעללות שהוא מוכן לשאת.

לאחר שיצא לחפש אחר אפשרות לטוס בחברת תעופה אחרת, ולא מצא, נאלץ לחזור לאל־על. ראש המשמרת של אנשי הביטחון, העונה לשם דני, אמר לו, כי מאחר שעזב את איזור ההשגחה של אל־על, יש לבצע חיפוש על גופו. לאחר שמנוחין התלונן בפניו על היחס המשפיל ה"סרטורי" שמ־עניקים לו אנשי הביטחון, איים עליו דני כי "יפרק לו את הפרצוף". ראש המשמרת סירב לבקשתו של מנוחין לקבל את פרטיו על מנת שיוכל להתלונן נגדו.

לבסוף, טען מנוחין, לאחר חי־פוש על גופו, עלה למטוס אל־על ונחת בנמל התעופה בן־גוריון. כשהגיש את דרכונו לשוטרת באולם הביקורת, הבהירה לו, כי לא יוכל להיכנס לארץ ללא אישור של אנשי הביטחון. הגיע איש ביט־חון ולקח אותו לחדר צדדי. לשאלתו, מה סיבת העיכוב ומדוע לא יוכל להיכנס לארץ ככל אזרח אחר, השיב איש הביטחון למנוחין, כי הגיעה שיחת טלפון מרומא ובעקבותיה הוחלט לעכבו. לאחר כמחצית השעה שוחרר מנוחין בלא שנשאל דבר, ובלא שנאמר לו דבר.

להערכתו של מנוחין מקורה של התנהגות אנשי הביטחון היא אך ורק בעובדה שהוא חבר "יש גבול". לדבריו, עבורו זה היה הנסיון המשפיל הראשון מסוג זה, אך חברים ותיקים ב"יש גבול", דוגמת רעיה רותם, נתקלו בעבר ביחס דומה של אנשי הביטחון בנמל התעופה בעת שיצאו את הארץ.

יאנוש בן גל ירכז את מטה ההסברה הביטחונית של העבודה

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ" לענייני מפלגות

אלוף (מיל.) יאנוש בן גל ירכז את מטה ההסברה הביטחונית של מפלגת העבודה ויעמוד בראש צוות מיוחד שיעסוק בנושאי הביטחון לקראת הבחירות. על כך הוחלט לפני ימים אחדים בפגישה בין פרס לבן בן־גל.

יאנוש בן־גל הצטרף למפלגת העבודה לפני כחודשיים, ובשיחה עם פרס ביום הצטרפותו סוכם, כי לאחר שלא התאפשר שילובו בר־שימת מועמדי מפלגת העבודה לכנסת, הוא ישולב בפעילות במטה הבחירות של הליכוד.

בצמרת העבודה סבורים, כי דברים שיושמעו מפי יאנוש, במסגרת שידורי התעמולה בטלווי־זיה, יעוררו אמון דווקא מקום שב־דובר במי שנחזה עד לפני מספר שנים כנץ וכאיש המקורב דווקא למפלגות הימין.

במטה הבחירות של מפלגת העבודה פועל בשבועות האחרונים גם אלוף נוסף, האלוף אורי אור, שנטל לידו את אחריות למטה הצעירים.

עודפי נזילות: 15% ריבית על הלוואה מוניטרית

מאת סופר "הארץ"

שיעור הריבית הממוצע, שנקבע אתמול בשיטת המכרז על ההלוואה המוניטרית שמעמיד בנק ישראל למערכת הבנקאית, היה 15% בשנה, ירידה של כ־0.6% לעומת השבוע שעבר. עלותה הממוצעת של ההלוואה שוות ערך לשיעור ריבית של 14% בגיוס פקדונות מהציבור במסג־רת פק"ם (לשבוע) שעליהם חלה חובת נזילות. מול הלוואה של 450 מליון ש"ח שהעמיד בנק ישראל השבוע, הסתכם הביקוש של הבנקים ב־217 מליון ש"ח בלבד. הירידה בשיעור הריבית הביקוש הנמוך של הבנקים מעידים על הצטברות עודפי נזילות במערכת הבנקאית.

ערכה את העמוד: עירית ארושמיר

ישראל תוכל בקרוב להעלות את רמת ייצוגה הדיפלומטי בהודו – לקונסול

מאת עקיבא אלדר
סופר המדיני של "הארץ"

בקרוב תוכל ישראל להעלות את רמת הייצוג הדיפלומטי שלה בהודו מסגן קונסול לקונסול. לכך התכוון למעשה ראש ממשלת הודו רג'יב גנדי, שהבטיח למעורן הנשיאים של הארגונים היהודיים בארה"ב כי הודו תעלה את דרג היחסים עם ישראל. סופר "הארץ" מציין כי ממשלת הודו סילקה את הקונסול הישראלי בניו דלהי בעקבות מלחמת לבנון ועתה מעריכים כי היא תתיר לו לשוב למקום כהונתו.

מאז סולק הקונסול עשתה ישראל, בעזרת האמריקאים, מאמצים להחזיר את המצב לקדמותו ובינתיים מייצג את ישראל סגן הקונסול עמוס רדיאן – הדיפלומט היחיד בקונסוליה, המשמש גם מינהלן, מזכיר ואיש בטחון. במשרד החוץ אין מייחסים חשיבות מיוחדת לדבריו של גנדי.

נחתם הסכם קואליציוני בין סטודנטים מהימין בירושלים

מאת לילי גלילי

בטקס חגיגי ובנוכחות השרים משה ארנס, חיים קורפו וסגן השר רוני מילוא, חתמו אתמול נציגי "גלעד", תא הסטודנטים של הימין באוניברסיטה בירושלים, על הסכם קואליציוני עם תא "סלע", תא סטו־דנטים עצמאיים בפאקולטה לרפואה בירושלים, ועם תא הסטודנטים לחקלאות ברחובות.

הסכם חותם תהליך של מהפך, בעקבותיו איבדה מפלגת העבודה בבחירות האחרונות את השליטה בהסתדרות הסטודנטים באוניברסיטה העברית. מעתה יעמוד בראשה גבר ליסובסקי, איש ה"מחנה הלאומי".

גם אם יתקבל הערעור, שהגיש תא מפלגת העבודה על אחד מאזורי הבחירה, גם אז תחזיק הקואליציה ברוב של 47 מושבים מתוך ה־84 במועצה.

החתימה החגיגית אתמול, היתה סיומו של תהליך שבו נחתם כבר ביום ב' הסכם סודי עם "סלע", שהב־טיח לימין את השליטה בהסתדרות הסטודנטים בירושלים. עם זאת, יש־מור השמאל על הרוב שיש לו במועצה, – גוף בן 24 נציגים, עם סמכויות פיקוח בעיקר. לראשונה בתולדות הסתדרות הסטודנטים, יח־מנה כסגן ראש המועצה נציג של תא "קמפוס", המקורב לחד"ש. בתפ־קיד זה יכהן סמי סעדייה, שהוא גם ראש ועד הסטודנטים הערביים באוניברסיטה.

הרב עובדיה יוסף יתפטר מביה"ד הגדול בירושלים

כדי שיוכל להשתלב בפעילות ההסברתית של ש"ס לקראת הבחירות

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ" לענייני מפלגות

הרב עובדיה יוסף עומד להתפטר בימים הקרובים מתפקידו כדיין בבית הדין הגדול בירושלים ולהת־גייס לעזרת תנועת ש"ס בארבעת החודשים עד לבחירות לכנסת – על כך נודע אתמול. עובדיה יוסף עומד להשתלב בפעילות ההסברתית של ש"ס, ולשם כך יושכר עבורו מסוק.

הרב עובדיה יוסף נתקל בארבע השנים האחרונות בביקורת קשה על מעורבותו הפוליטית בתנועת ש"ס בעת שהוא מכהן כחבר בית הדין הגדול. פעילותו נידונה גם בבג"ץ.

בש"ס מעריכים אתמול, כי החלטתו של עובדיה יוסף להתפטר מתפקידו [illegible] הסברתית למען ש"ס עשויה להביא להישג אלקטורלי אדיר עבור ש"ס. ההחלטה להעמיד לרב הראשי לשעבר מסוק נבעה מהכוונה להביא את הרב יוסף בפני כ־500 אלף תושבים בארבעת החודשים הקרובים, ובגלל העובדה שהרב [illegible] התנועה ש"ס [illegible] מטה בחירות בראשותו של השר יצחק פרץ.

לצידו של פרץ יפעל בראש המערכת האירגונית של מטה הב־חירות הרב יאיר לוי, ראש מוסדות החינוך של ש"ס. בראש אגף ההסברה יעמוד אחיו של הרב פרץ, משה פרץ, ובראש המערכת הכספית סגן השר רפאל פנחסי. הערכה בש"ס היא, כי הרב פרץ ימשיך לעמוד בראש רשימת ש"ס גם בבחירות לכנסת הבאה. במקום השני יוצב הרב אריה דרעי, מנכ"ל משרד הפנים. במקום השלישי שוקלים בש"ס להציב מועמד אשכנזי, וכן היותר נבחנת אפשרות הצבתם של הרב רבין מירושלים, ראש מוסדות "אור שמח", הרב יעקבסון מבאר יעקב, או הרב שמחה קוק מרחובות. שמו של אורי זוהר מוזכר בש"ס כדמות העשויה לכבב במשדרי התעמולה של תנועת ש"ס בטלוויזיה.

נבון: החינוך הממלכתי־דתי זקוק לרחמי שמים

(עשת למ"מ). "כאשר התחל־תי בתפקידי כשר החינוך אמרו לי, כי אמצא שהחינוך הממלכתי והממלכתי דתי נלחמים זה בזה. עד מהרה נוכחתי, שאין זה כך, ומי שזקוק לרחמי שמים הוא החינוך הדתי דווקא" – כך אמר סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות, יצחק נבון, בכנסת בתשובה להצעה לסדר היום של ח"כ חיים דרוקמן על המצב בחינוך הדתי.

שר החינוך אמר, כי בדק ומצא שמצבו של החינוך הדתי קשה משתי סיבות עיקריות: האחת, כחינוך דתי־ציוני עליו להיאבק בכרסום מצד חוגים חינוכיים דתיים לא ציוניים ואפילו אנטי־ציוניים; והשנית, העובדה שחלק ניכר מהתלמידים בחינוך הדתי הם טעוני טיפוח הזקוקים לתגבור לימודי מיוחד.

השר אמר, כי כדי לסייע לחינוך הדתי להיאבק במצב זה אישר תוספת של 388 מדות חיילות מעבר לתקן, וכן פנה לשר האוצר וקיבל תוספת מיוחדת של שעות לימוד כדי להגבר "כיסי מצוקה" חינוכיים בחינוך הדתי.

השר ציין, כי לא יתיר לאף אחד להתערב בסמכויותיו לגבי החינוך הדתי. הוא שב ואמר, כי ראשי החינוך הדתי, בפרסומים שהפיצו לאחרונה, לא פעלו בהתאם למדיניותו בדבר חינוך החינוך לדמוקרטיה, לדרקים ולסובלנות, ולכן הודה להעביר מתפקידה את עורכת הפירסו־מים.

תיקון טעות

בכתבה "מלכודת ברחוב נוטבר" במוסף "הארץ" היום נפל שיבוש בסדר הטורים. הקטע המתחיל במ־לים "הייתי או המסקר" (עמוד 24, טור 4) והמסתיים במלים "ולקחת את הירידה לעצמי" (עמוד 25, טור 1) אינו מופיע במקומו. מיקומו הנ־כון הוא בעמוד 25 טור 4 לפני הקטע המתחיל במלים "דב בר אפרים התגייס".

EXCLUSIVE*

ASCONA

במחיר מיוחד

*סדרה יוקרתית שעוצבה במיוחד למדינות השוק האירופי. כמות מוגבלת גם בישראל.

יותר ציוד בפחות כסף

דגם	מחיר מחירון	מחיר מבצע	הרווח שלך
אקסקלוסיב 4 דל' 1.6S גיר רגיל 861U8	39,734 ש"ח	35,765 ש"ח	3,969 ש"ח
אקסקלוסיב 4 דל' 1.6S אוטומטית 861U5	43,494 ש"ח	39,146 ש"ח	4,348 ש"ח
אקסקלוסיב 5 דל' 1.6S אוטומטית 841U5	45,092 ש"ח	40,582 ש"ח	4,510 ש"ח

הגה כח, צבע מטלי ומזגן בתוספת מחיר.
הכמות מוגבלת. החברה רשאית להפסיק את המבצע בכל עת.
לפי מחירון החברה מספר 14/88 א'
בנוסף אפשרות לאשראי עד 85% ממחיר המכונית (לא כולל מע"מ) באמצעות חברת מימון.

אקסקלוסיב - לא רק בשם:
* ריפוד פנימי קטיפה מפואר
* גלגל הגה ספורטיבי בעיצוב מיוחד
* תאורה פנימית מיוחדת
* השהיית כיבוי תאורה פנימית
* 2 מראות חיצוניות בצבע תואם לצבע המכונית.
* פסי קישוט לאורך המכונית.
* צמיגים 165R-13
* צלחות גלגלים מיוחדות.

משרד ראשי ותצוגה:
פ"ת:
ק. אריה, היצירה 6, טל. 9231873
אולמות תצוגה ליאו גולדברג בע"מ.
ת"א:
דרך פ"ת 86, טל. 336911
ירושלים:
שלומציון המלכה 15, טל. 234536
חיפה:
דרך יפו 132, טל. 530281
ב"ש:
מורדי הגיטאות 96, טל. 70507
סוכנים: חיפה:
"בית המכונית", יפו 19, טל. 512251
פ"ת:
"כהן את מילר", בר כוכבא 39, טל. 911159
חדרה:
"מוסך כהן", שכונת ביאליק, טל. 31379
רחובות:
"מוסך צמד", דרך יבנה. טל. 461591
נצרת:
בשארה ויוסף סרוג', פאולוס השישי טל. 70030
נתניה:
אוטו מרכז רח' הרצל 50, טל. 24967

OPEL

GM

Backed By The Worldwide Resources of General Motors

ליאו גולדברג בע"מ המניע להצלחת אופל בישראל

ברגע זה ממש מישהו חותר נגדך
האם אתה מוגן?

• חקירות מסחריות
• חקירות כלכליות
• חקירות נזיקין
• חקירות פליליות
• חקירות אישות (גירושין)

לשם חקירות
ת"א, אחד העם 93, 292871-03

טיולים לא השטח שלנו!!

סיני ההר הגבוה
7 ימים ברכב, ברגל ובליווי גמלים

קניה
בחודשי הקיץ והסתו מיגוון טיולים בני 9, 16 יום בלודרים. 23,16 יום, בקמפינג.
טיולי הקמפינג מותאמים גם לבוגרי לא,רב

מע' תורכיה
31.8, 10.8, 13.7, 6.7, 10.10, 23.9, 19.9

מז' תורכיה
16.9

אנגליה
10-30.8.88

יוגוסלביה
18.9, 10.8, 13.7, 22.6

ספרד
19.9-6.10.88 (סוכות)

אוסטרליה וניו־זילנד
ספטמבר 88 - 35 יום
בהדרכת עוזי פז

יוון
25.9, 11.8, 14.7

מרכז איטליה
23.9, 25.7

להרי האלפים והדולומיטים
19.7

נפאל
אוקטובר 88

צפון ספרד והפירנאים
17:13.7 יום.
במסלול טיול ייחודי
בהדרכת ספי בן יוסף

טיולי מסע

בטיולינו ניצול זמן מירבי, תכנית מלאה, אמינות מנהלית והדרכה מעולה, כל אלה מבטיחים תמורה מלאה למטיילים.

טלפן וקבל חוזר טיולים לביתך.

החברה להגנת הטבע טיולי חו"ל
רח' השפלה 3 ת"א 66183
טלפון: 381044, 8—375063-03

בשיתוף EL AL

דהפון
שרות הודעות
מלבורי של הארץ
03-
611 001

[illegible] من الأصل

صكنا عن الاصل

ראש עיריית ירושלים טדי קולק, מצטרף לשירתם של חברי המקהלה אשר הופיעה בפסטיבל הישראלי, ובאה להביע הערכה לראש עיריית הבירה (צילום: נ.בהר־עמי, מריה)

בהצעה שכלולה במסמך שהגיש צוות מנהלי בתי חולים ממשלתיים של קופת חולים לצוות השרים:

מסתמן פיתרון לקיצור התורים לניתוחים

מאת עדנה אירידור
סופרת "הארץ"

מסתמן פיתרון לקיצור התורים לניתוחים במערכות האישפוז – אגודות הידידים, עמותות המנהלות קרנות מחקר ואגודות התנדבותיות אחרות ליד בתי החולים, הממשלתיים ושל קופת חולים הכללית, יקבלו עליהן את האחריות לתגמול הרופאים והצוותים הפרה-רפואיים עבור ביצוע ניתוחים וטיפולים בשעות אחר הצהרים.

הצעה זו כלולה במסמך שהגיש צוות מנהלי בתי חולים ממשלתיים ושל קופת חולים לצוות השרים. היום ידון צוות השרים עם המנהלים בפרטי הצעתם לפתרון הבעיות הלד... המערכת, שהן ההמתנות לטיפולים וקיצור תורים.

לפי עקרונות התוכנית שגיבש צוות מנהלי בתי החולים תגדל התפוקה במערכת, ובמקביל תגדל הכנסתם של הרופאים והצוותים הפרה-רפואיים.

התגמול לרופאים, לצוות, יהיה על פי תפוקות. ההסכם לתגמול לא יהיה על בסיס הסכם שכר, ולא יכלול התקשרות על בסיס יחסי עובד מעביד. בשתי המערכות יונהג מחירון אחיד לכל סוגי הפעולות הרפואיות, ותגמולם של הצוותים בשתי המערכות יהיה על פי מחירון זה.

האגודות שליד בתי החולים, שהן מלכ"רים (מפעל ללא כוונת רווח), יוסמכו לחתום הסכמים לכיסוי ההוצאות עם המבטחים, קרי קופות החולים, ולתגמל את העובדים, לפי התפוקה שלהם, בשעות אחר הצהרים.

הנהלות בתי החולים יכינו תוכניות עבודה לפי צורכיהם. על בסיס תוכניות אלו תיעשה התקשרות של האגודות עם בעלי המקצוע.

תוכנית זו תואמת את עקרונות האוצר, והנהלת קופת חולים רואה בה אופציה לסיום סיכסוכי העבודה במתקניה. יו"ר הנהלת קופת חולים, נחום פסח, אמר כי בניגוד להצעות קודמות, הצעה זו היא בכיוון הנכון, מאחר שהיא משאירה את הסמכות לניהול העבודה בשתי המשמרות בידי הנהלות בית החולים, ולא יוצרת בסיס ליחסי עובד-מעביד.

תוכנית זו תיבחן בקופת חולים, אם כי תנאי בל יעבור ליישומה בבתי החולים הוא כי המימון יבוא מתקציב ממשלתי וממקורות הקופה, ובשום אופן לא באמצעות גביית תשלומים ישירים מחולים עבור ניתוחים.

ההסתדרות הרפואית הקימה אתמול צוות מיוחד לדיון עם צוות השרים על ההצעות לפתרון. לבד מיו"ר הר"י יו"ר הוועדה המרכזית של הר"י ישתתפו בצוות נציגות של רופאי המדינה, רופאי בתי החולים ורופאות קופת חולים הכללית.

לא התייחסו למקורות המימון

מנהלי בתי החולים לא התייחסו בהצעתם למקורות המימון ולתעריפי על פיו יתוגמלו הרופאים. מנהלי בתי החולים מציינים כי השתרוגות לבעיות אלו הן פוליטיות. הפתרון שמקובל על כל הצדדים, אמרו, בריאות והסתדרות הוא הנהגת ביטוח משלים.

יישום תוכנית זו הוא פגיעה קשה בהסכם שחתמה ההנהלה היוצאת של קופת חולים עם רופאי בתי החולים שלה לפני שבעה חודשים, להפעלת משמרת שנייה בבתי החולים. הסכם שהביא לאנדרלמוסיה בבתי החולים. הסכם לא מיושם מאחר שהאוצר רואה בו הסכם שכר שעשוי לפרוץ את היציבות המשק.

חטיבת רופאי בתי החולים של קופת חולים החליטה אתמול שלא להיענות לפניית הנהלת הקופה להפסיק את העיצומים, בשל העובדה כי לא חל כל שינוי בעמדות הנהלת הקופה והנהגת ההסתדרות לגבי הפעלת ההסכם.

בהתחשב בפניית צוות השרים, החליטו הרופאים שלא להחריף את העיצומים. בשבוע הבא הם ימשיכו, כפי שהם עושים זה 10 שבועות, להשבית במערכת האישפוז של הקופה את חדרי הניתוח ומירפאות החוץ.

בתגובה על החלטת הרופאים אמר פסח: "אני חושב שהרופאים עושים שגיאה. אפשר היה לתת לצוות השרים פסק זמן. אחרי הכל לא הצע להם לוותר על המאבק. יש לקוות כי התבונה תגבר".

אתמול הופיעו בפני צוות השרים נציגות של אחיות, עובדי משק ומנהל ועובדי המעבדות. נציגי איגודי העובדים דרשו לשתפם בכל ההחלטות לגבי פתרון המשבר במערכת.

"לשלם יותר למנהלי מחלקות כדי להילחם ברפואה השחורה"

מאת עדנה אירידור סופרת "הארץ"

אחד הצעדים למלחמה ברפואה "השחורה" בבתי החולים היא להגדיל את הכנסתו של מנהל המחלקה, ובמקביל למנוע ממנו עיסוק בפרקטיקה פרטית בבית החולים או מחוצה לו – המלצה זו נדונה בוועדה שהקים מנכ"ל משרד הבריאות, פרופ' יורם לס, במטרה לגבש דרכים למלחמה בתופעת הרפואה "השחורה" במערכת הבריאות.

למרות שהוועדה לא סיימה עדיין את עבודתה, פנה פרופ' לס לנציב שירות המדינה, מאיר גבאי, בבקשה לשקול ולמצוא דרך לביצוע ההמלצה.

בפנייתו קובע פרופ' לס כי התנאים עליהם מתחייבים היום רופאים בשירות המדינה, כתנאי לקבלת אישור לעסוק בפרקטיקה פרטית, הם בבחינת "שקר מוסכם" מאחר שהאיסורים החלים עליהם, כמו אי קבלת תשלום מחולה או עיסוק בפרקטיקה הפרטית רק לאחר שעות העבודה, אינם עומדים היום במבחן המציאות.

בדיונים שנערכו בוועדה שהוקמה לצורך מניעת הרפואה השחורה ולשיפור תיפקוד בתי החולים הוכר הצורך החיוני ביצירת מעמד של עובד במשרה מלאה למנהל המחלקה.

מדובר במספר מצומצם של מנהלי מחלקות בבתי החולים, שיהיו חייבים להקדיש את כל זמנם לבית החולים הציבורי. בכך ישופר הפיקוח בשטח על הרופאים העוסקים ברפואה פרטית (חוקית ולא חוקית) על ידי דמות מנהיגותית, שתדאג גם לשיפור השירות להוראה ולמחקר, תוך מתן דוגמא אישית.

הצעת מנכ"ל משרד הבריאות הועברה גם ליו"ר ההסתדרות הרפואית, הד"ר רם ישי, לבחינה. מבקר המדינה, בדו"ח מס. 38, מתייחס בחומרה רבה לתופעת הרפואה השחורה בבתי החולים הממשלתיים, ומדגיש את הצורך להדק את הפיקוח על תופעה שלילית זו.

דיוני הוועדה המעורבת עם ארה"ב – ללא תוצאות ממשיות

הסכמה בפרטים שוליים אך המחלוקת העיקרית בעינה

מאת יונתן שרמן

דיוני הוועדה המעורבת ישראל-ארה"ב, שדנה ביישום הסכמי הסחר, נסתיימו אתמול ללא תוצאות ממשיות בנקודות המחלוקת העיקריות. שר התעשייה, אריאל שרון ייפגש היום לשיחה עם סגן השר לסחר חוץ בארה"ב, מייקל סמית לדיון בסכם, אך גם בה לא צפויה פריצת דרך.

הוועדה סיכמה כי תשוב ותיוועד לפני 1 באוגוסט במטרה לנסות ולגשר על פערי העמדות בנושא דרישות האמריקאים לביטול מס הקניה, התמ"א, המכסים שהוחרמו על מוצרים מסויימים וכן לפתור את דרישות ישראל למנוע את הגבלת היצוא הישראלי לארה"ב באמצעות חקיקה. הנושא המרכזי שישראל מבקשת להסדיר הוא יצוא מוצרים בטחוניים, שבהם קיים מרכיב של טקסטיל. כן מבקשת ישראל הפחתה מהירה יותר של מכסים בכמה מוצרים, שהמכסים עליהם מוקטנים בהדרגה עד 1995.

הושגה הסכמה בנושאים שוליים, לרבות זכויות פטנטים ויוצרים, וכן הסכימה ישראל ליבוא מוגבל של לבידים מארה"ב וארה"ב הבטיחה להוציא את ישראל מרשימת המדינות המוגבלות ביצוא הטקסטיל אליה ולפתור את הבעיות הטכניות הכרוכות ביצוא עגבניות ופירות לארה"ב.

יו"ר מועצת הפרחים: "מגדלים הרוצים לייצא באופן עצמאי – בבקשה"

בתחילת השבוע תכנס ישיבה דחופה של המועצה

מאת אבי גנאור

אריה זייף, סמנכ"ל משרד החקלאות ויו"ר מועצת הפרחים, תקף אתמול את מגדלי הפרחים שהתמרדו השבוע בכינוס בעמק חפר, נגד מועצת הפרחים האגרקסקו, ואמר כי אם ישנם מגדלים המבקשים להתנתק מהמועצה ולשווק את תוצרתם באופן עצמאי, הם מוזמנים לעשות זאת.

זייף מסר, כי בתחילת השבוע יכנס ישיבה דחופה של מועצת הפרחים כדי שזו תקבל החלטות ברורות בנושא וקרא למגדלים שלא לחתום בינתיים על הצהרות, עד שיתקבלו החלטות ברורות במועצה.

יו"ר מועצת הפרחים הגדיר את מגדלי הפרחים שהודיעו על הקמת מטה פעולה כ"קומץ אנשים בלתי אחראים המהווים מיעוט בקרב מגדלי הפרחים" ואמר שכיום לאחר שענף הפרחים עלה סוף סוף על דרך המלך קמים מגדלים הסבורים שניתן לנצל את מצבו המשופר להתנערות מהמועצה.

זייף אמר שכל מי שלא יהיה חתום על ידי המועצה לא ייהנה מכל ההטבות שהמועצה מעניקה למגדלים (ביטוח ולוגיסטיקה).

נעצר חשוד נוסף בפרשת רצח בעל המועדון במלון "מנדרין"

(ע.) משה יחיאל (29) מהרצליה נעצר אתמול לשבעה ימים בבית משפט השלום בתל אביב, כחשוד במעורבות ברצח איש העסקים שמואל זהבי לפני כשנה.

בפרשה זו נעצרו כבר שני אנשים נוספים, לוי מבצור (31) מהרצליה, שנעצר לפני כשבועיים, ואחיו עזרא מבצור (22) מפתח־תקווה, שנעצר שלשום לתשעה ימים.

בא כוח המשטרה, סנ"ר עופר בית, הזכיר כי שמואל זהבי, בעל מועדון "סטייל" במלון מנדרין, נרצח ב־5.6.1987 וגופתו נמצאה בפתח ביתו ברמת השרון ביום הרצח.

לטענתו, משה יחיאל חשוד בגניבת מידע והתכוון לביצוע הרצח,

ערך את העמוד: חיים כל

אמן מצייר נופי רידינג בסטודיו שקיבל בתחנה

עוד אמנים יקבלו מקומות עבודה מחב' החשמל

מאת חיים הנדוורקר מסופר "הארץ" בתל אביב

חברת החשמל עומדת לאפשר לאמנים לפתוח סטודיות באתר תחנת הכוח רידינג בת"א.

באתר נמצאת תחנת הכוח הישנה רידינג א', שאינה מופעלת, וחללים רבים בה אינם מנוצלים.

בכוונת חברת החשמל לאפשר לאמנים לבוא וליצור במקום. האמן הראשון שזכה בסטודיו במקום הוא יגאל עזרי, המצייר תמונות מנופי התחנה.

בעתיד הקרוב תקים חברת החשמל ועדה ציבורית שתחליט מי מבין האמנים יוכל לפעול באתר.

אתמול החל הפנינג יצירתי בתחנת הכוח, בהשתתפות תלמידי בי"ס לאמנויות, שציירו מנופי התחנה. היום אמורים לבוא לתחנה תלמידי ביה"ס הגבוה לציור "מימי".

הפגנת סיסמאות ססגונית: "חיפה דורשת אוויר נקי"

מאת אלי אלעד
סופר "הארץ" לאיכות הסביבה

תחת הסיסמא "יזהם אוויר הדש את העיר", אותה השמיעו, בקריאות קצובות, הפגינו אתמול מאות מתושבי חיפה נגד זיהום האוויר הקשה של עיר הכרמל ונגד התכניות להקמת תחנת הכוח החדשה הבאה של חברת החשמל בעיר.

את ההפגנה, שנערכה ברחבת בית הקרנות במרכז חיפה, ארגן גוף חדש בשם "ועד הפעולה למניעת זיהום אוויר" שבמרכזו התאחדות עולי אמריקה וקנדה בחיפה, יחד עם החברה להגנת הטבע וגופים ציבוריים נוספים.

בהפגנה הססגונית הונפו עשרות כרזות בהן נאמר, בין השאר: "חיפה דורשת אוויר נקי", "חברת החשמל – למה להוסיף עוד זיהום לאוויר חיפה", "גורל – רוחם על הכרמל", "זכינו – בפעם ה־40 זכתה חיפה בגביע המדינה לזיהום", "שול – אל תוסיף מזהמים לאוויר חיפה". ראשי ועד הפעולה מסרו, כי החלו בהחתמת תושבי חיפה על עצומה נגד תוספת מזהמים לעיר ועד כה חתמו עליה יותר מ־20 אלף אזרחים.

יו"ר מלר"ע, עו"ד ידידיה באר, אמר בדבריו, כי "יש להגיד לא להקמת תחנת כוח חדשה בחיפה. עלינו לדאוג בראש וראשונה לבריאות האוכלוסיה ולסביבה נקייה". סיו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת, חה"כ עובדיה עלי, שהיה הח"כ היחיד שהופיע בהפגנה, אמר כי "המצב בחיפה הוא בלתי נסבל. זו קטסטרופה ויש לפעול מיידית לשפור איכות האוויר".

נוסעים שייעשנו בחדרי שירותים במטוסים – לדין

מאת זוהר בלומנקרנץ
סופר "הארץ" לענייני תעופה

מינהל התעופה האזרחית במשרד התחבורה, באמצעות חברות התעופה, יגביר את הפיקוח על איסור העישון בחדרי השירותים בזמן טיסה. נוסע שייתפס מעשן בחדרי השירותים במטוס, יינקטו נגדו צעדים משפטיים.

בישיבה פנימית במינהל התעופה האזרחית, בהשתתפות נציגי חברות התעופה "אל על" ו"ארקיע", סוכם על נהלים חדשים להגברת האכיפה של התקנה האוסרת על עישון בכלי טיס, לאחר שביקורות שהתקיימו לאחרונה בחברות התעופה העלו כי חלק מהמעשנים עוקף את האיסור החדש, ועושה זאת בהסתר בחדרי השירותים.

לפי הסיכום החדש שהושג לא יותקן אמנם, כפי שתוכנן, גלאי עשן נוסף בחדרי השירותים במטוסים, אולם הצוות האווירי של חברות התעופה הישראליות יגביר את הביקורות בהם.

הצוות יעבור הדרכה מיוחדת בנושא זה, ואף ימלא דו"חות כנגד נוסעים שייתפסו בעבירה – שתיחשב פלילית – שישמשו לצורך הגשת תלונות למשטרה.

במקביל יותקן שילוט נוסף, בולט, האוסר על העישון בחדרי השירותים. דף הסבר מיוחד, המפרט את התקנה החדשה ואת העונש הצפוי למי שייתפס עובר עליה, יצורף לכל מושב יחד עם הוראות הבטיחות וכללי ההתנהגות בשעת חירום.

פעולות אלה ילוו במסע הסברה ופירסום פומבי, שיכלול כרזות ומודעות פירסומת באמצעי התיקשורת.

מוכרחים לצאת מהבוץ

פרופ' אמנון רובינשטיין יו"ר שינוי ויו"ר תנועת המרכז

רבים חוששים מההקצנה מימין ומשמאל. המרכז משלב מאבק לשלום בדרך של פשרה עם דאגה לבטחון המדינה. עלינו להגן על צלמנו היהודי והדימוקרטי ועל מעמדנו בעולם החפשי.
הקיפאון המדיני והשליטה במליון וחצי פלשתינאים מסכנים אותנו. מדיניות הממשלה, מכניסה אותנו לבוץ של חברה דו-לאומית אלימה.
כאשר דחה הקבינט, בפזיזות אווילית, את הסכם חוסיין-פרס, פרשנו מהממשלה. תנועת המרכז תקצר את הדרך לשלום.
המרכז
שינוי • ר"ע • המרכז הליברלי
לבונטין 19 ת"א 65112 טל. 03-614737/8/9

הודעה

1. מוזמנות בזה הצעות לקנית מגרש בשטח רשום של 11,017 מ"ר, הידוע כחלקה 43 בגוש 7650 הנמצא ברעננה, ברח' אחוזה, המגרש השני מערבית מפינת רח' ירושלים (להלן "המגרש").
2. א. המגרש הנ"ל כלול בתכנית בנין עיר הרשה מס. רע/1/297 (שינוי לתכנית רע/1/א), לפיה ישונה יעוד הקרקע מאזור חקלאי לשטח מוסד – בית אבות.
ב. הועדה לשמירה על קרקע חקלאית אישרה את תב"ע. רע/1/297 הנ"ל. התכנית אושרה עקרונית ע"י הועדה המחוזית לתכנון ולבניה מחוז המרכז.
3. לפי התכנית הנ"ל זכויות הבניה על המגרש הנ"ל תהיינה בנויה 7,500 מ"ר מבונה, לפי תכנית בינוי המצורפת לתכנית, 4 קומות מעל קומת כניסה + גג חלקי וכל זאת מעל קומת מרתף שלא תכלל במנין הבניה.
4. תהיה הפקעה של כ־325 מ"ר לצורך הרחבת דרך קיימת מצד צפון.
5. המגרש לא בנוי. על הקטע הצפוני מצויים שני מבנים קטנים, המיועדים להריסה.
6. מחיר מינימום עבור המגרש – סכום בשקלים חדשים שווה ערך לסך של ‎1,750,000.- $ ארה"ב.
המחיר הנ"ל כולל היטל השבחה בגין שינוי יעוד.
למחיר המוצע יתווסף מס ערך מוסף.
התשלום – עם חתימת ההסכם.
7. הצעות לרכישת המגרש הנ"ל יש להגיש לח"מ, בכתב, עד ליום 24.6.88. בצרוף ערבות בנקאית אוטונומית, לפקודת הח"מ, בסכום של 5% מהמחיר המוצע, והסכום זה יהיה צמוד לשער הדולר היציג כלפי השקל. תוקף הערבות יהא עד ל־15.9.88.
8. הח"מ לא ישא בתשלום דמי תיווך.
9. הח"מ אינו מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או איזו הצעה שהיא. הח"מ יהא רשאי לנהל מו"מ עם מציעים שונים לפי שיקול דעתו וכן לפרסם מכרז חוזר ולקיים תחרות בין מציעים.
המכירה הסופית תעשה בבית המשפט ובכפוף להוראותיו ואישורו.

א. וולובסקי, עו"ד
כונס נכסים ומנהל של
עפר וסלע בע"מ בכנוס נכסים ובפרוק
רח' בלפור מס. 48, ת"א־יפו

משרד העבודה והרווחה
מרכז הכוונה לערי הפיתוח
עיריית עפולה

יזמים ומשקיעים המעוניינים להשקיע בתעשיה ובמסחר מוזמנים למפגש אישי עם נציג העיריה ביום ג' 21/6/88 בין השעות 15.00-18.00.
במשרדי מרכז ההכוונה לערי הפיתוח מגדל שלום קומה 14 ת"א, מעליות 3, 2, 1.

עפולה בתנופה
בואו והצטרפו אלינו
מבצע אכלוס עפולה יוני 88

מזמינים אלינו בעלי מקצוע

בתעשייה
טכנאי ייצור, מלגזן, מכונאי אחזקה, טכנאי קרור ומיזוג אויר, מבלטנים, מנהל מחסן, טכנאי, רתכי ארגון, לטשים, מסגרים, מהנדסי מכונות, חרטים, כרסמים, נגרים, מנהל משמרת עובדי ייצור, לבורנט, מהנדס כימיה, מדפיסי אופסט ומקצועות הדפוס, עובדי פלסטיקה.

בשרותים
אחיות מוסמכות, פיזיוטרפיסטים, ריפוי בעיסוק, עובדי מעבדה, מזכירה בכירה, עובדים סוציאלים, עובדים קהילתיים, טכנאי מים, הנדסאי בנין, מהנדסים אזרחיים, מטפלות במבוגרים, פקידה להנה"ח + הפעלת מחשב.

בהוראה
אנגלית, תוש"בע, חשמל, אלקטרוניקה, כלי משיפה.

בעפולה מערכת חינוך ענפה ומפותחת, חיי קהילה תוססים ומרכז תרבותי אזורי, שירותי בריאות מעולים הכוללים בית חולים אזורי, מרכזי ספורט משוכללים וחיי מסחר תוססים.

דיור - בתנאי ערי פיתוח
• דיור ברכישה ובשכירות מסובסדת בדירות בנות 3 ו-4 חדרים, עפ"י הקריטריונים של משרד הבינוי והשיכון.
• אפשרות לרכישת דירה מקבלנים פרטיים (דירות בנות 3-6 חדרים, קוטג'ים ודירות גג).
• אפשרות לבניית בית במסגרת "בנה ביתך".

תמריצים
• הלוואות לדיור כמקובל בערי הפיתוח, גם בבנייה הפרטית.
• מענק העברה והשתקעות (ע"י מרכז ההכוונה).
• פטור חלקי ממס רכישה.
• גמול חודשי מיוחד למורים, אחיות ועובדי רווחה.
• מענק נוסף לזוג עובדי הוראה וחינוך.
• פרטים נוספים ניתן לקבל בעיריית עפולה טל' 06־594040 (12 קווים)
• נציג עיריית עפולה יקבל קהל במשרדי מרכז ההכוונה לערי הפיתוח בחיפה, רח' בילו 20 טל' 04־674435/6 בין 19 ליוני ועד ה־22 ליוני 1988 בין השעות 10.00־14.00.

עפולה - השקעה בטוחה

אל על מטענים לכל השערים

שערי מטבע חוץ 9.6.88

המטבע	בנק לאומי מזומנים קניה	בנק לאומי מזומנים מכירה	בנק לאומי העברות והמחאות קניה	בנק לאומי העברות והמחאות מכירה	בנק הפועלים מזומנים קניה	בנק הפועלים מזומנים מכירה	בנק הפועלים העברות והמחאות קניה	בנק הפועלים העברות והמחאות מכירה	בנק דיסקונט מזומנים קניה	בנק דיסקונט מזומנים מכירה	בנק דיסקונט העברות והמחאות קניה	בנק דיסקונט העברות והמחאות מכירה	שער יציג	השינוי היומי
1 דולר	1.54	1.61	1.5742	1.5938	1.54	1.61	1.5747	1.5943	1.54	1.61	1.5742	1.5940	1.5843	0.0018
1 לישט"ש	2.78	2.91	2.8509	2.8864	2.80	2.93	2.8502	2.8857	2.80	2.93	2.8508	2.8866	2.8715	−0.0116
1 מארק גרמני	0.90	0.94	0.9152	0.9266	0.90	0.94	0.9137	0.9251	0.89	0.94	0.9136	0.9251	0.9198	−0.0038
1 פרנק צרפתי	0.26	0.28	0.2707	0.2740	0.26	0.28	0.2708	0.2741	0.26	0.28	0.2707	0.2741	0.2727	−0.0007
1 גילדן הולנדי	0.80	0.83	0.8148	0.8249	0.80	0.84	0.8140	0.8241	0.80	0.84	0.8145	0.8248	0.8195	−0.0033
1 פרנק שוויצרי	1.07	1.12	1.0970	1.1107	1.08	1.13	1.0970	1.1107	1.07	1.13	1.0944	1.1082	1.1024	−0.0056
1 כתר שוודי	0.26	0.27	0.2625	0.2658	0.25	0.27	0.2625	0.2658	0.25	0.27	0.2623	0.2656	0.2642	−0.0007
1 כתר נורבגי	0.25	0.26	0.2512	0.2543	0.25	0.26	0.2509	0.2541	0.24	0.26	0.2509	0.2541	0.2528	−0.0008
1 כתר דני	0.24	0.25	0.2406	0.2436	0.24	0.25	0.2407	0.2437	0.23	0.25	0.2404	0.2435	0.2421	−0.0007
1 מרק פיני	0.38	0.39	0.3856	0.3904	0.38	0.40	0.3859	0.3907	0.37	0.40	0.3855	0.3903	0.3882	−0.0011
1 דולר קנדי	1.26	1.32	1.2877	1.3037	1.27	1.33	1.2894	1.3055	1.26	1.32	1.2866	1.3028	1.2960	0.0037
1 דולר אוסטרלי	1.19	1.31	1.2664	1.2822	1.22	1.31	1.2663	1.2821	1.23	1.32	1.2656	1.2815	1.2739	−0.0033
1 ראנד דרא"פ	0.46	0.55	0.7021	0.7109	0.42	0.84	0.7026	0.7114	0.44	0.62	0.7019	0.7108	0.7069	−0.0003
10 פרנקים בלגיים	–	–	0.4372	0.4426	–	–	0.4378	0.4432	–	–	0.4372	0.4427	0.4402	−0.0017
10 שילינג אוסטריים	1.27	1.33	1.3000	1.3162	1.28	1.34	1.3003	1.3165	1.28	1.35	1.3009	1.3173	1.0383	−0.2749
1000 לירטות איטלקיות	1.20	1.27	1.2323	1.2476	1.21	1.28	1.2326	1.2480	1.21	1.30	1.2327	1.2482	1.2392	−0.0043
100 ינים יפאניים	1.23	1.29	1.2579	1.2735	1.24	1.29	1.2577	1.2734	1.23	1.29	1.2578	1.2736	1.2644	−0.0006

אל על מטענים – החברה היחידה בישראל המפעילה קו ישיר ל־31 יעדים ברחבי העולם.
ELAL אל על

התביעה תבקש מאסר בפועל לממונה לשעבר על מחוז ירושלים במשרד הפנים:

רפי לוי שכונה "מושל ירושלים" הורשע בשוחד הפרת אמונים, הדחה, סחיטה, הברחת זהב ועוד

כמה מראשי זרועות הביטחון, ראש עיריית ירושלים ואולי שר בממשלה יעידו עדויות אופי לטובתו של לוי

מאת נדב שרגאי
סופר "הארץ" בירושלים

הממונה לשעבר על מחוז ירושלי־ם במשרד הפנים, רפי לוי, הורשע אתמול בבית המשפט המחוזי בירוש־לים בשורה של עבירות חמורות.

האיש, שכונה "מושל ירושלים", בעל מעמד מכובד בקרב זרועות הביטחון ושנשא בתפקיד לארדישמי, אך מרכזי ביותר, בקשירת קשרי המדינה עם הכנסיות בישראל, הורשע על ידי השופטת, דליה דורנר, בשורה של עבירות כדלקמן: לקיחת שוחד, הברחת זהב דרך גשרי הירדן, עבירה של עיסקה במטבע חוץ, עבירה של קשירת קשר ללקיחת שוחד, הפרת אמונים, סחיטה באיומים וניסיון לשידול הדחה בחקירה.

חנא גנה, הנאשמת עם לוי בדין, הורשעה בעבירות של קשירת קשר ללקיחת שוחד וההברחה.

ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, שלוי נמנה עם המעגל המצומצם של מקורביו, נכח באולם בעת השמעת הכרעת הדין. קולק וכן לוי סירבו להגיב על הכרעת הדין, אולם פרקליטו של לוי, עו"ד שלמה תוסיה־כהן, אמר כי ככל הנראה יוגש ערעור לביהמ"ש העליון.

באי כוח המדינה, עו"ד טליה ששון ועוז שגרד, הודיעו כי יבקשו מאסר בפועל לנאשם. הטיעונים לעונש ישמעו בעוד מספר שבועות.

קולק צפוי להעיד

צפוי כי ראש עיריית ירושלים, כמה מראשי זרועות הביטחון ואולי אף שר בממשלה, יעידו עדויות אופי לטובתו של לוי.

השופטת דורנר כתבה בהכרעת הדין, בין השאר, כי הנאשמים לא ידעו על האזנות הסתר של המשטרה, ולכן הסתבכו בעדויותיהם הראשונות בדברי שקר, בהכחישם קשרים עם אנשים שעימם, ובענייניהם, ניהלו שיחות ממושכות.

"משנודע להם שהמשטרה הקליטה שיחותיהם, הם התבקשו להסביר דברים, באלמו דום וסירבו להגיב", מציינת דורנר.

"במהלך עדויותיהם של השניים", טוענת דורנר, "שהתמשכו על פני ישיבות רבות, היתה לי ההזדמנות להתרשם מהם היטב, והוכחתי לדעת כי מוכנים הם לומר כל דבר שישרת את עניינם, ולאו דווקא דברי אמת".

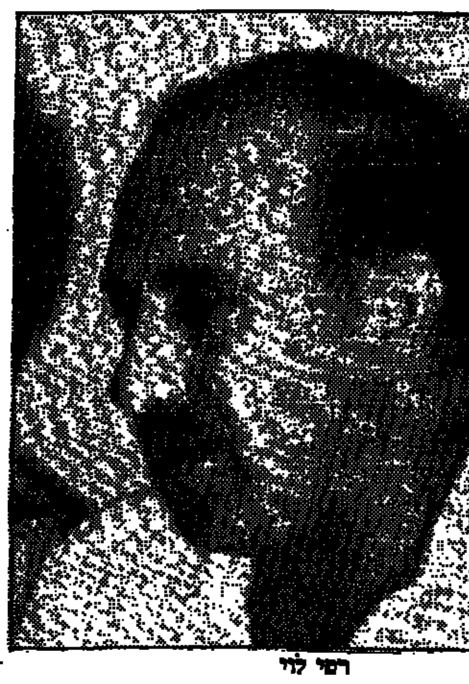
רפי לוי

בפרשת הברחות הזהב, שבה הורשע לוי בעבירות של לקיחת שוחד והברחה, מתארת דורנר את מסקנותיה משורת השיחות שהוקלטו בין הנאשם לבין הכומר א', ששמו אסור בפירסום. בשיחות אלו עולה אכזבתם של הנאשמים לוי וגנה מהתנהגות הכומר, שאינו מביא את כל שנדרש ממנו מירדן, והשופטת השתכנעה מחומר הראיות שהוצג בפניה כי מדובר במטילי זהב.

לוי האשם בעבירת שוחד, שבסיסה העיקרי באישום הוא שיכנוע הכומר להבריח זהב.

קשרים עם כמרים

בפעם הראשונה חושפת השופטת מעט מן הידוע על מסכת הקשרים בין לוי לכומר א': "כומר א' הוא בעל מעמד בכיר בכנסייתו, שני לראש הכנסייה, ואף קיווה לרשת אותו בסיוע לוי, שייצג כלפיו את רשויות המדינה והיה איש הקשר העיקרי עימו ועם כנסייתו. הכומר ראה בלוי איש רב עוצמה, שסייע לו הן בענייני כנסייתו והן בענייניו האישיים.

לוי הנפיק לכומר תעודות אר"מ בכל שביקש. לכומר עצמו תעודת אר"מ קבועה, שכללה גם רשות מעבר לירדן ברכב לו ולמקורביו.

פרשה אחרת שבה יצא לוי חייב היא אישום של סחיטה באיומים מכומר ב', ששימש בתפקיד המזכיר הכללי של אחת הכנסיות בירושלים.

האיש היה מעורב בטיפול בבחירת הקבלן לבניית מרכז מסחרי שכנסייתו החליטה על הקמתו בראשית של 1985, והיה חבר בוועדה עליה הוטל לבחון את הצעות הקבלנים השונים.

לוי הורשע בסעיף אחר בעבירה של ניסיון לשידול הדחה בחקירה, לאחר שהוכח כי ניסה להבריח באמצעות בנו מכתב אל מחוץ לכותלי בית המעצר.

במכתב זה דרש לוי מבנו כי יפנה אל טדי קולק, "למען יתערב לטובתו, ויפעיל גם את שר החוץ שמעון פרס". כמו כן ציין לוי באותו מכתב שמם של אנשים נוספים שראוי להיעזר בהם.

לוי הורשע עוד בארבעה סעיפי אישום באשמה של הפרת אמונים, וזוכה רק מעבירות של לקיחת שוחד בעוד שני סעיפי אישום אחרים.

חמשת העובדים הזרים מפורטוגל, בחברת היועץ המשפטי אלכס ספינרד (במרכז), בשערי בית הדין לעבודה בתל־אביב

בסיוע "ועד אחד" הוחזרו דרכוני 5 עובדים מפורטוגל

(עש"ת) "אנחנו לא בימי הביניים" — אמר השופט ירושלמי בבית הדין לעבודה בתל־אביב לעורך דין גיבור, נציג חברת ריוסימן. דברים אלו נאמרו במסגרת דיון בתביעתם של העובדים מפורטוגל, תביעה שהוגשה על ידי עורך הדין אלכס ספינרד ובסיוע של מועצת העובדים שליד מפ"ם (ועד אחד). פרטים על כך מסר אתמול דובר מפ"ם.

החברה נתבעה להחזיר את הדרכונים והכרטיסי הטיסה לידי בעליהם, חמשת הפועלים הזרים מפורטוגל. במהלך הדיון ויתר נציג ריוסימן על סירובו בנושא לקיחת הדרכונים והחזירם לפורטוגלים.

עורך הדין אלכס ספינרד אמר, שצעד זה לא ימנע מבעדו מלהגיש תביעה בבזיון בית הדין. זאת בשל סירובה של חברת ריוסימן להחזיר לפורטוגלים את הדרכונים והכרטיסי הטיסה בהתאם לצו עשה, שהוצא על ידי השופט ירושלמי ביום ג' השבוע.

צו בי"ד לעבודה מנע שיבושי עבודה בתעשיה האווירית

מאת זוהר בלומנקרנץ

צו של בית הדין הארצי לעבודה בתל אביב, מנע אתמול שיבושי עבודה בתעשיה האווירית, לאחר שציבור המהנדסים וההנדסאים, הטכנאים והאקדמאים במקום, החליט לנקוט עיצומים.

לפי התיכנון התכוונו העובדים במפעלי התעשיה האווירית, הנמנים על שלושה מגזרים אלה, לבד מבמפעל "אלת"א" באשדוד, לסיים את יום העבודה בשעה 12.30. במפעל "אלת"א" החליטו להפסיק את העבודה של עובדים אלה בשעה 13.00.

כ־7500 עובדים מתוך כלל 17 אלף העובדים בתע"א נמנים על שלושת האיגודים המקצועיים הללו. הפסקת העבודה היתה נועדה להבליט במסגרת שילוב בעיתוני היהודיות של ציבור העובדים בתע"א במאבק הארצי על הסכמי שכר חדשים.

הנהלת התע"א פנתה ברגע האחרון לביה"ד הארצי לעבודה, שנענה לפניית ההנהלה, ואסר על עובדי המגזרים האלה בתע"א לנקוט בצעדים כלשהם. את נימוקיו לצו יתן ביה"ד במועד מאוחר יותר.

בחוזר פנימי לעובדי התע"א שהפיצו ראשי שלושת האירגונים לקראת נקיטתם של העיצומים אתמול נאמר: "אנו נאבקים למען תעסוקה חלופית אמת לכלל עובדי התע"א, חלוקת שעות העבודה בין עובדים רבים יותר, שבוע בן 40 שעות, נגד מיבניים כושלים, הפרגים בחברה, נגד הפרת הסכמי עבודה ע"י ההנהלה, ונגד מסירת עבודות לקבלני חוץ".

בחוזר נמתחת גם ביקורת קשה על שר הביטחון וראשי מערכת הביטחון, שהפילו את פרוייקט מטוס "הלביא", הוליכו שולל את העם ואת עובדי מערכת הביטחון בנושא עלות מטוסי האף־16 והלרפת שאינן קיימות, ופגעו בתעשיית המחקר, הפיתוח והייצור הבטחוני".

מתגבשת החלטה על השתלות כבד

(ע). במשרד הבריאות מתגבשת החלטה לאפשר לבית החולים "הדסה" בירושלים ולבית החולים "בילינסון" בפתח תקווה לבצע השתלות כבד.

מאז שהפרכו להשתלות כבד בבית החולים רמב"ם נמנע עקב נסיעתו של ד"ר יגאל קם לחו"ל, יוחלט בימים הקרובים איזה מרכז יבצע השתלות כבד.

40 חולים ממתינים כיום לניתוחי השתלות כבד.

מדריך בצופים מר"ג הורשע בבעילת חניכה ועישון חשיש

(ע). עדי רן (27), מרכז שבט צופי רמת גן, הורשע אתמול בבית משפט השלום בתל אביב, על פי הודאתו, בבעילת חניכה בת 16 שהיתה תחת הדרכתו, ובעישון חשיש בנוכחות שלושה מחניכיו.

התובעת המשטרתית, עו"ד פקד נאוה הורוביץ, טענה בכתב האישום כי בראשית שנת 87, בעת ששימש כמרכז שבט צופי ר"ג, בעל הנאשם קטינה שבהדרכתו במסגרת יחסי חברות ביניהם.

במהלך השנים 86־87, טוענת התובעת, השתמש הנאשם פעמים רבות בסם מסוכן מסוג חשיש, ובין היתר עשה כן בנוכחותם של הקטינה ושני חניכים נוספים משבט הצופים.

הסניגור, עו"ד ששי גן, העלה אל דוכן העדים שלושה עדי אופי. קצין צה"ל, שהנאשם היה תחת פיקודו, סיפר כי רן, שהיה מפקד כיתת סיירים, הצטיין במהלך מלחמת של"ג והתעלה מעל לשאר החיילים בביצועיו.

הוא סיפר כי הנאשם סיכן עצמו בקרבות, והגיב טוב יותר מאחרים כשהטנק שלו נפגע בשני מקרים. "היה מצב בו הטנק חטף פגיעה ישירה, שני אנשי הצוות לקו בהלם, ומי שיזם את חילוץ הטנק לאחור היה הנאשם בעצמו", סיפר העד.

מדריכה בשבט הצופים העידה כי היתה עדה למספר מקרים בהן ניסו חניכות בצופים ל"התעסק" עם הנאשם, אולם הוא לא נענה להן, והתעלם מכך.

לבקשת הסניגור גזר ברוזה מתן גזר הדין לסוף החודש.

יבקשו בעתירה לבג"ץ למנוע מכירתה של חברת הנפט פז

העותר, גד זאבי, בעל מניות המיעוט בחברה • טוען שהיה מוכן לקנות את פז במחיר גבוה מהצעת ליברמן

מאת יהודה שרוני

איש העסקים גד זאבי עומד לעתור לבית הדין הגבוה לצדק, בבקשה לקבלת צו מניעה, בעניין מכירת פז, חברת הנפט, לאיש העסקים האוסטרלי ג'ק ליברמן. במכתב שנשלח שלשום לשר האוצר, ושהעתק ממנו נשלח לעו"ד שמעון בוטפריר, בציגו המשפטי בארץ של ליברמן, טוען זאבי כי עיסקת המכירה של פז לליברמן נעשתה בדרך שעלולה לפגוע בו, ובתנאים שהוצעו פז לליברמן, הוא היה מוכן להציע מחיר גבוה יותר.

גד זאבי הודיע, כי הנחה את יועצו המשפטי, לנסח את הפניה לבג"ץ. גד זאבי הוא בעל מניות המיעוט בפז, והוא מחזיק ב־25 אחוז ממניות החברה. זאבי המשמיע ביימים האחרונים טענות קשות בעניין מכירת פז, ובעניין הריפורמה במשק הדלק.

פנייתו של זאבי לבג"ץ, מהווה מכשול נוסף בדרך למכירתה של פז חברת הנפט. מה שמעכב בימים אלה את המכירה, הוא ההשהייה בהפעלת הריפורמה במשק הדלק, שאחד מסעיפיה הנלווים, הוא ביטול ההקפאה במשק הדלק.

דירקטוריון בתי הזיקוק קיים שלשום דיון בעניין הריפורמה, אך נמנע מלאשרה. הרשות הלאומית לאנרגיה עומדת להתכנס ביום א' על מנת לאשר מחדש את הריפורמה במשק הדלק, זאת לאחר שהנתונים המקוריים שונו. גורמים המקורבים לרשות העריכו כי קיים סיכוי מועט שהרשות תאשר עוד ביום א' את הריפורמה.

המינהל הרס בית שהוקם בניגוד לחוק בחולון

(עש"ת למ"מ). פקחי מינהל מקרקעי ישראל הרסו אתמול בית שנבנה בניגוד לחוק בשכונת תל־גיבורים בחולון.

אנשי המינהל הגיעו להסדר מוקדם עם בעל הבית, והוא פינה אותו מרצונו. אולם כשבאו אתמול בבוקר אנשי המינהל למקום וכידם צו ההריסה, התנגד לכך בעל הבית הסמוך, שאול גריב, בטענה שהדבר יפגע בביתו.

לאחר שהובטח לאיש כי לא יגרם כל נזק לביתו, בוצעה ההריסה ללא התנגדות, תוך נוכחות של כוח משטרה.

דובר המינהל הכחיש מכל וכל טענה שפורסמה היום באחד העיתונים, בשמו של גריב, כאילו הפקחים הרסו בטעות חלק מביתו. הדובר הסביר כי גריב אכן בנה בית באופן לא־חוקי, וברעת המינהל לנקוט צעדים המתחייבים מכך, אך כאמור, לא פגעו בביתו.

פקחי המינהל במחוז ת"א הרסו גם גדר שנבנתה שלא כחוק באיזור. ההריסה בוצעה בתיאום עם המשטרה.

ערך את העמוד: חיים טל

®

ציפוי אופטי+

חדש!

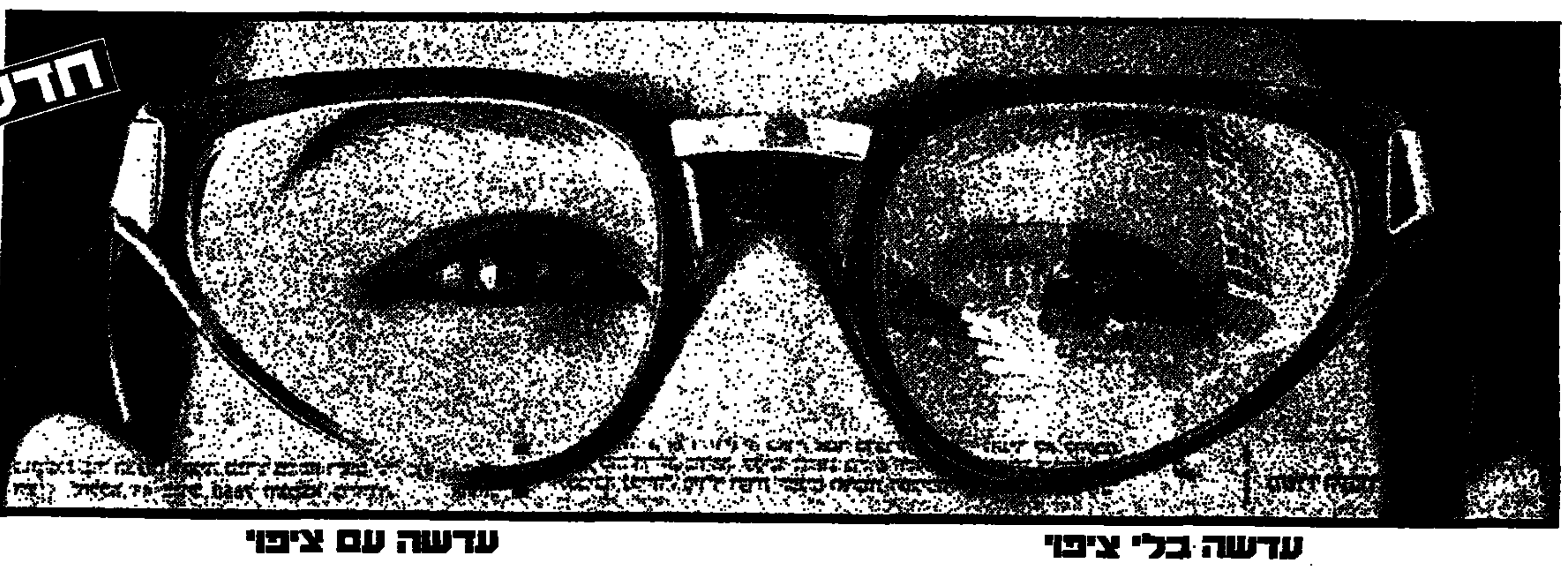

עדשה בלי ציפוי
עדשה עם ציפוי

לראות טוב יותר

ציפוי אופטי+ הוא ציפוי חדיש לעדשות משקפיים.
תהליך ייצור חדיש מאפשר לכסות את העדשות בשכבת ציפוי דקיקה, המשפרת מאוד את התכונות האופטיות שלהן.
ציפוי אופטי+ מיועד לעדשות זכוכית ופלסטיק ומבוצע בלעדית במעבדות אופטיפלס, המעבדות האופטיות המשוכללות והגדולות ביותר בארץ.

ציפוי אופטי+ לראות טוב יותר
ציפוי אופטי+ מאפשר לעדשה להעביר יותר אור (כלומר יותר "ראיה") אל העין. עדשה לא מצופה מעבירה רק 92% מהאור המגיע אליה; אותה עדשה תעביר 99% אור לאחר שעברה ציפוי. יותר אור פרושו ראיה טובה יותר.
והתוצאה: שיפור משמעותי באיכות וכושר הראיה של העין: פיצוי לעיניך הזקוקות למשקפים.

ציפוי אופטי+ להראות טוב יותר
עדשות ללא ציפוי גורמות לעיוות המראה הטבעי של עיניך. הסיבה לכך היא ההשתקפות על העדשות. לכן עדשות ללא ציפוי נראות לעיתים כמעט כמו ראי. עובדה זו יוצרת יותר מכל את תופעת "המראה הממושקף".
ציפוי אופטי+ מעניק לעדשות שקיפות כמעט מוחלטת עד כדי כך שאנשים יבחינו במסגרת המשקפים, אך יתקשו להבחין בעדשות.
והתוצאה: עיניך נראות במלואן, יפות וטבעיות כתמיד.

ציפוי אופטי+ לנהיגה לילית רגועה ובטוחה יותר
אחד מסיוטי הנהג המרכיב משקפיים הוא תופעת "יתעתועי האורות" וריצודי האור הנגרמים מאורות המכוניות הנוסעות מולו ומאחוריו. "יתעתועי אורות" אלה מקשים מאוד על הנהיגה. ציפוי אופטי+ מבטל הפרעות אלה ומעניק למרכיב המשקפיים ראיה לטווח רחוק יותר.
והתוצאה: נהיגת לילה בטוחה ורגועה יותר. פיצוי בטיחותי לך ולנוסעים איתך.

ציפוי אופטי+ משפר את עמידות העדשות מפני שריטות
ציפוי אופטי+ הוא ציפוי קשיח המעניק לעדשות מפלסטיק הגנה טובה יותר משריטות.
והתוצאה: ציפוי אופטי+ מאריך את חיי העדשה. פיצוי חשוב לכל מרכיב משקפיים.

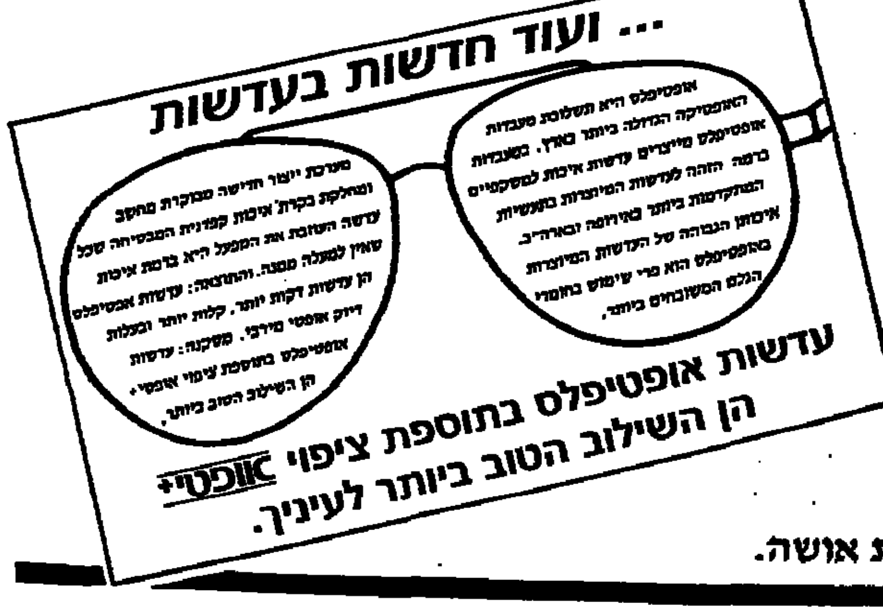

פרטים והדגמה אצל האופטומטריסט שלך.
אופטיפלס תשלובת מעבדות אופטיות. קבוצת אושה.

אופטי+® הציפוי שהוא פיצוי

נוסע לחו"ל ?
תן למספרים לדבר !

eldan אלדן
RENT-A-CAR השכרת-רכב

אנגליה
החל מ-6.27£ ליום

על בסיס שבועי, לא כולל דמי שירות, מיסים וביטוח.
גם בגרמניה, שוויץ וצרפת
מחירי אלדן-הטובים ביותר.

eldan אלדן RENT-A-CAR השכרת-רכב
גם כשאתה נוסע לחו"ל סקור אותנו קודם.

רח' הירקון 120 ת"א, טל. 03-203366 ובשאר סניפי אלדן ברחבי הארץ.

מכנת אלגשום

שערי המניות
9.6.88

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 88
בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה ל 89
בנקים למשכנתאות
מוסדות מימון
ביטוח
מסחר
שירותים
מלונות ושירותי תיירות
מחשבים ושירותי מחשבים
נדל"ן, בינוי ופיתוח
חקלאות
מזון וטבק
טכסטיל והלבשה
מתכת ומוצריה
חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה
מוצרי בניה
כימיה, גומי ופלסטיק
עץ, נייר ודפוס
תעשיות שונות
השקעות בתעשיה
חברות השקעה
נסחרות במט"ח
חיפושי נפט
רשימה מקבילה
מסחר שרותים מלוואות מחשבים
נדל"ן בינוי חקלאות
תעשיה
השקעה
חיפושי נפט
משתנים

שף נאמנות
בטוחה כלל
ניהול תיקי השקעות, ניהול קרנות נאמנות וניהול קופות גמל

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

תפנית כלפי מעלה

יום המסחר האחרון של השבוע עבר אתמול בסימן של עליות שערים מתונות, במניות ובאגרות החוב. התנודות במסגרת המשתנים. שערי המניות התנודתו במסגרת זו, עלו בדרך כלל עד 2 אחוזים. בעקבות כך שופרה גם האווירה במסחר הרב צדדי, וסוחרי הבורסה קלטו את ההיצעים בסוחרות וללא שינוי שער. לעליית מניות המשתנים תרמו מספר גורמים שעיקרם: התמעטות הגורמים "המפריעים" הנכנסים לבלום התפתחות חיובית בשוק כמעט בכל מחיר, רצונם של מנהלי קרנות הנאמנות לבלום את התדרדרותו המוחלטת של השוק כלפי מטה, וההערכה כי חלק גדול מניירות הערך נמצאים על בסיס כלכלי סביר. למרות כל אלה, מגמת המסחר אתמול אינה מעידה בהכרח על המשך, שכן, מחזורי המסחר היו נמוכים ביותר, והסתכמו ב-4.5 מיליון שקל. מחזורי מסחר נמוכים אלה איפיינו את שבוע המסחר כולו, שחל במגמת ירידת שערים. ירידות השערים בתחילת השבוע נבעו ממכירות חפוזות של מנהלי תיקים גדולים, וכן ממכירות של קרנות הפועלים ואילנות דיסקונט. מאידך, לאומי פיא, מנהלת קרנות הנאמנות של בנק לאומי, הדירה פרופיל, ורכזה את פעילותה בניירות הערך המוחזים איתנה.

עליות קלות בבנקאיות

במניות הבנקים שבהסדר נרשמו אתמול עליות שערים קלות. המסחר בבנקאיות אופיין השבוע במגמה של יציבות, כשלפרסום תבניות המיחזור של בנקאיות 88, לא היתה כל השפעה. עיסקות בהיקפים גדולים מהרגיל נרשמו במניות איי.די.בי.

תשואה שנתית דולרית ב-%		
	מדיין אוק' 88	מדיין אוק' 88
בל"ל 0.1	13.89	5.15
הפועלים ש	13.90	5.19
אי.די.בי. רג	14.03	5.12
דיסקונט א	13.66	5.39
המזרחי ש	13.33	5.34

הסנה: מניית השבוע

אם לפני מספר שבועות זכתה מניית הסנה בתואר מניית השבוע בדכות עליות השערים החריגות שהיו בה, הרי השבוע היא זכתה בתואר זה, דווקא בגלל הירידות החריגות שהיו בה. הירידות מוסברות בידיעות על ההפסדים הכבדים הצפויים בחברה, אשר יבואו לידי ביטוי בדוחות לשנת 1987 שיפורסמו בקרוב. אתמול ירדה המניה ב-1.25 אחוזים.

שוק האג"ח על "אש קטנה"

הפעילות בשוק אגרות החוב, התנהלה השבוע על "אש קטנה". בנק ישראל הקטין את היקפי ההנפקות, כשגייס 90 מיליון שקל (מהם 40 מיליון שקל אתמול). עד לשבועות האחרונים התכמו היקפי ההנפקות של בנק ישראל בכ-200 מיליון שקל מידי שבוע. באגרות החוב נרשמה אתמול מגמה מעורבת, עם נטיה ברורה לעליות באגרות

מדד	יומי	שינוי ב-%
מדד מניות כללי	97.60	+0.28
כללי ללא בנקים	83.19	+0.70
מדד משתנים	84.40	+1.65
מדד אג"ח כללי	110.96	+0.07
אג"ח צמוד מדד	111.16	+0.05
אג"ח צמוד מט"ח	109.55	+0.24

ספר חובה לכל בעל תפקיד כלכלי

שוק ההון

מהדורה שניה

הספר הופק במתכונת מהודרת, 378 עמ'. כל עמוד מתאר דיוקן של חברה בורסאית, ערוך בצורה עניינית ונאה המבליטה את הנתונים המאפיינים את החברה, מהבחינה העיסקית והבורסאית ב-5 השנים האחרונות.

ניתן לרכוש את הספר בחנויות המובחרות בכל הארץ

הדולריות: היקף הפעילות

הענף הדולריות: היקף הפעילות הכולל באג"ח ובמלוות קצרי המועד היה נמוך.

הסדרה	ימים לפדיון	שער	תשואה שנתית
658	5	99.81	15.00
648	12	99.54	14.90
658	19	99.28	15.00
718	26	99.01	15.00
728	33	98.72	15.30
738	40	98.40	15.90
748	47	98.07	16.30
818	54	97.78	16.35
828	61	97.50	16.35
838	68	97.20	16.45
848	75	96.91	16.50
858	82	96.64	16.45
918	89	96.35	16.45
928	96	96.06	16.50
938	104	95.72	16.60
948	110	95.48	16.60
1018	117	95.20	16.60
1028	124	95.89	16.70
1038	131	94.58	16.80
1048	138	94.28	16.85
1118	145	94.03	16.75
1128	152	93.74	16.80
1138	159	93.46	16.80
1148	166	93.20	16.75
1158	173	92.94	16.70
1218	180	92.63	16.80

הודעות בורסה

- עמק סיימה את 1987 בהפסד של 597 אלף שקל, לעומת רווח של 1.1 מיליון שקל בשנה הקודמת.
- איבות סיימה את 7891 בהפסד של 980 אלף שקל, לעומת רווח של 162 אלף שקל בשנה הקודמת.
- הבורסה הפסיקה את המסחר במתכת מרום עד לקבלת הבהרות הנוגעות למצב החברה.

בדפוס גילה
למסירת מודעות מכל הסוגים
הטלפון שלך
03-298160
03-298161
מכבדים כרטיסי אשראי
ויזה
ישראכרט
ודיינרס

שערי קרנות הנאמנות

הקרן	מחיר יהודה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי אחוזים
אב	5372.49	5334.41	26.96	0.51
אבוקה	406.18	398.32	0.35	0.09
אבוה	281.95	276.56	0.64	0.23
אבנ	111.87	109.70	0.11	0.10
אביר	1896.95	1859.67	2.31	0.12
אגדם	165.20	162.01	1.04	0.65
אמפיר	173.57	172.38	0.04	0.02
אגר	435.17	431.39	0.35	0.08
אדירון	133.22	130.59	0.14	0.11
אגוליי	307.54	305.33	0.00	0.00
אורן	867.41	850.57	1.22	0.14
אייל	5623.66	5514.07	10.19	0.19
איתם	5775.52	5656.65	6.09	0.11
איתן	828.96	818.67	0.40	0.05
אילון	686.93	673.08	0.23	0.03
אלמג	711.02	702.38	0.15	0.02
אנליסט	100.85	98.60	0.07	0.07
אג"יה	108.76	107.33	−0.04	−0.04
מניה	93.50	91.23	0.63	0.70
אנקור	101.56	100.49	1.31	1.32
ארז	310.37	306.56	2.01	0.66
אש	137.57	134.55	1.45	1.09
אשל	195.68	191.86	0.02	0.01
אתגר	87.41	86.35	0.63	0.73
אתרוג	271.85	269.22	0.32	0.12
ביולה	157.72	154.71	0.39	0.25
ברוש	541.53	531.10	2.31	0.44
ברק	479.27	469.75	1.85	0.40
ברקת	331.49	329.07	0.03	0.01
גביש	1649.36	1617.59	2.75	0.17
גבע	123.14	121.35	0.10	0.08
גורן	480.07	474.43	0.69	0.15
גיא	109.85	108.22	0.09	0.08
גיל	3425.89	3369.08	17.87	0.53
גלית	691.30	682.82	1.06	0.16
דובדבן	359.20	355.76	1.16	0.33
דוכיפת	524.88	518.45	1.54	0.30
דולב	261.75	256.39	0.09	0.04
דורון	1674.99	1643.86	1.72	0.10
דקל	289.40	283.96	0.66	0.23

הקרן	מחיר יהודה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי אחוזים
דליה	601.66	591.22	−0.11	−0.02
דרור	344.31	338.19	2.23	0.66
דקל	362.58	355.56	2.40	0.68
הדס	402.09	399.42	0.95	0.24
הילה	430.60	428.65	0.10	0.02
הדר	581.83	571.85	0.04	0.01
זהבית	2040.19	2000.19	−0.84	−0.04
זוהר	117.55	115.84	−0.01	−0.01
זיו	144.96	142.85	0.10	0.07
זינוק	104.79	102.57	0.47	0.46
זיפ	95.26	93.03	−0.24	−0.26
זמיר	448.28	442.77	2.13	0.48
חוחית	175.02	172.68	0.52	0.30
חליפין	154.37	153.95	0.09	0.06
חלמיש	224.37	222.90	−0.11	−0.05
חץ	159.43	159.11	0.07	0.04
טופז	122.42	119.73	0.32	0.27
טל	6667.23	6593.78	2.23	0.03
יובל	491.55	485.66	0.52	0.11
יהלום	175.79	172.46	0.93	0.54
יסודות	372.35	369.07	0.69	0.19
יערה	482.31	476.56	0.28	0.06
כוכב	301.67	297.99	1.49	0.50
כחל	133.35	131.74	0.09	0.07
כלנית	657.63	646.06	−0.25	−0.04
כספית	281.83	279.73	0.43	0.15
כרמל	140.40	138.23	0.36	0.26
כתר	1268.01	1249.68	2.49	0.20
להב	5028.70	4930.66	16.83	0.34
למשקיע	134.02	132.61	0.03	0.02
לפיד	326.77	325.27	0.11	0.03
לפס	2079.45	2037.95	1.85	0.09
לשם	412.00	409.25	−0.06	−0.01
מבחר	1482.04	1454.13	1.95	0.13
מגמה	4225.70	4188.17	3.68	0.09
מגר	276.81	272.85	0.39	0.14
מגדן	3932.83	3897.16	8.88	0.23
מגן	1662.00	1638.57	15.09	0.93
מנור	880.56	878.73	2.17	0.25
מסד	26021.38	25621.83	28.12	0.11
מיטר	1105.68	1084.35	1.36	0.13
מעוף	4783.13	4691.70	24.43	0.52
מעיין	788.31	773.62	0.86	0.11
מכפשה	416.04	413.31	−0.23	−0.06
מכלול	99.04	97.15	0.60	0.62
מרווח	134.12	133.61	0.08	0.06
מרום	1455.43	1428.23	1.45	0.10

הקרן	מחיר יהודה	מחיר פדיון	השינוי נקודות	השינוי אחוזים
נבנה	157.48	155.16	0.06	0.04
נמיר	281.19	279.18	2.78	1.01
נמש	473.43	466.32	2.68	0.58
נילי	138.17	136.13	0.33	0.24
סביון	653.73	642.14	0.79	0.12
סגולה	148.33	145.41	0.19	0.13
סלע	404.55	401.90	−0.07	−0.02
סנונית	574.93	567.91	0.19	0.03
ספיר	386.79	382.12	2.09	0.55
סביר	176.38	175.94	0.21	0.12
עוזי	369.02	364.76	1.68	0.46
עידית	790.12	784.29	4.57	0.59
עירן	528.11	520.49	0.29	0.06
עמבר	117.60	115.09	0.16	0.14
ענת	2368.95	2351.42	4.46	0.19
ערגוני	545.05	538.38	0.35	0.07
ערמון	130.46	128.00	0.07	0.05
פיא	1701.24	1668.25	6.42	0.39
צבר	561.61	554.48	1.24	0.22
צופית	498.64	492.50	2.28	0.47
צוק	135.94	135.40	0.06	0.04
צמיד	1223.59	1199.12	3.36	0.28
צמרות	535.26	527.69	0.96	0.18
צפרת	154.45	153.30	0.24	0.16
צליח	108.23	106.79	0.12	0.11
קלע	176.31	175.43	0.54	0.31
קשת	112.89	111.53	0.08	0.07
רונית	18000.27	17847.20	42.38	0.24
רימון	142.74	142.49	0.05	0.04
רקפת	912.96	898.30	0.08	0.01
רשף	440.96	435.08	1.21	0.28
שבים	487.60	481.84	−0.03	−0.01
שחם	365.58	362.21	0.63	0.17
שחף	106.98	105.68	0.01	0.01
שירה	463.78	460.33	1.75	0.38
שמיר	445.94	437.28	0.55	0.13
שנהב	684.66	674.69	3.18	0.47
שפע	719.86	705.82	4.35	0.62
שקד	197.40	193.57	−0.02	−0.01
תאומה	253.73	251.33	1.31	0.52
תדהר	525.05	522.48	3.01	0.58
תירוש	592.52	585.26	0.50	0.09
תמוזה	110.90	108.70	0.35	0.32
תמר	275.20	269.92	0.17	0.06
תמנע	213.41	211.92	0.00	0.00
תרשיש	121.51	119.21	0.09	0.08
תשרי	567.75	563.10	1.88	0.19

שערי אגרות החוב

שגיא 4.25%

גליל 4.25%

3% מלווה מדינה (הצמדה 100%)

4%, 6%, 7% פיתוח (הצמדה 80%)

5% מלווה פיתוח (ברירה כפולה)

צמודות זהב

רמון

גלבוע

100% מט"ח

מדד/מט"ח

שערים בינבנקאיים

אתמול, בצהריים, 9.06.1988 באירופה

מכירה (סגירה) | קניה (סגירה)

1.8110/1.8120	$ ארצות הברית	לי"ז סטרלינג
1.7220/1.7230	מרקים גרמניים	לי"ז ארה"ב
1.9325/1.9332	פלורינים הולנדיים	"
1.4373/1.4383	פרנקים שוויצריים	"
35.98/36.00	פרנקים בלגיים	"
5.8100/5.8140	פרנקים צרפתיים	"
1277.00/1278.00	לירטות איטלקיות	"
125.15/125.25	ינים יפאניים	"
1.3344/1.3349	$ ארצות הברית	ליש"ט

[illegible]

	$/לי"ש	מרק/$	פר"ש/$
1 ח'	1.8103/1.8114	1.4317/1.4329	1.7162/1.7174
3 ח'	1.8071/1.8083	1.4203/1.4216	1.7047/1.7060
6 ח'	1.8017/1.8032	1.4036/1.4051	1.6884/1.6899

הנתונים נמסרו על-ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

מוסף תיירות קיץ "הארץ"
יתפרסם ביוני 1988
לפרטים נוספים נא לפנות
לרון זנגי 03-5121118

דחפון
שרות מודעות טלפוני של דחף
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

SOTHEBY'S
FOUNDED 1744
מפות עתיקות, אטלסים
ספרי מסע ומדע
יועץ החברה לצורך מכירה יגיע לארץ
כדי במכירה סותבים לונדון מר ג'ון גוס
בימים ב'-ה' (13.-16.6.88)
לצורך קביעת פגישה נא להתקשר למשרדנו בהקדם
רח' גורדון 38, ת"א 63414
טל. 03-246897/223822
• ייעוץ הערכה בכל תחומי האמנות
• השתתפות במכירות סותבים ברחבי העולם
סותביס
בית המכירות הפומביות הגדול בעולם

נסתיימה שביתת המחאה נגד ההגבלות על איגודים מקצועיים

הערכה: שביתת השחורים בדרא"פ גרמה נזק בסך 250 מיליון דולר

שלושה שחורים נדקרו למוות במהומות במחוז נטאל

יוהנסבורג, (ע"צ וע"ד) מיליוני עובדים שחורים בדרום אפריקה חזרו אתמול לעבודה, לאחר שביתה של שלושה ימים במחאה על "חוקי הדיכוי" של הממשלה ביחס לפעולות איגודים מקצועיים שחורים.

בהודעת המשטרה נאמר, כי שלושה שחורים נדקרו למוות בעיירה דיברוזיו במחוז נטאל שלשום בערב.

מחוז נטאל היה זירה למהומות בין קבוצות שחורים ב־18 החודשים האחרונים, בהם נהרגו 600 בני אדם.

המשטרה גם דיווחה על תקריות אחרות, לרבות הצתות במחוזות שונים.

תעשיינים העריכו, כי שביתת השחורים גרמה נזק למשק הדרום אפריקאי בהיקף של 500 מיליון ראנד (250 מיליון דולר).

האיגודים המקצועיים טענו, כי החוק שהגישה הממשלה לפרלמנט יגביל את האיגודים המקצועיים. בין היתר אוסר החוק שביתות אהדה וחושף את האיגודים לתביעות פיצויים על נזקים מצד המעסיקים.

ועדת מעקב אחר השביתה מסרה, כי קרוב לשני מיליון עובדים לא הופיעו לעבודה.

ערכה את העמוד: עדה ארשטי

נשים פורקות אבלות, נתמכות בידי קרובי משפחות, בטכס ההלוויה שנערך אתמול לשחורים שנהרגו באסון המכרה בבודקן, גרמניה המערבית. (תצלום אי־פי)

נציגי "סולידריות" מבקשים היתר לצאת לוועידת ז'נווה

בעקבות הזמנה מהקונפדרציה הבינלאומית לאיגודים מקצועיים חופשיים

ורשה, (ע"ד וע"צ). לך ואלנסה אמר אתמול, כי הוא מקווה לצאת בראש משלחת האיגוד המקצועי החופשי בפולין, סולידריות, שפעילותו נאסרה על פי החוק, לוועידת אירגון העבודה הבינלאומי בז'נווה.

משלחת פולנית רשמית כבר משתתפת בוועידה שהחלה ב־1 ביוני ותימשך שלושה שבועות.

השלטונות מנעו באחרונה מואלנסה לצאת לוועידה בענייני עבודה באוסטרליה.

הוא הביע תקווה, כי הוא ייצא לז'נווה יחד עם מנהיג סולידריות בוורשה, זביגנייב בויאק, עם מנהיג סולידריות בגדאנסק, בוגדאן ליס, ועם יועצו המשפטי, לך פאצ'ינסקי.

הוא אמר, כי תנועת האיגוד המקצועי החופשי, סולידריות, קיבלה הזמנה מהקונפדרציה הבינלאומית לאיגודים המקצועיים החופשיים.

"אנו רוצים לצאת לז'נווה בארגון והמשלחת של האירגון. אני מקווה, כי נוכל לצאת לשם", אמר ואלנסה בשיחה טלפונית מגדאנסק.

ואלנסה אמר, כי הוא ושלושת חבריו במשלחת הגישו בקשות לקבלת דרכונים למשרד הפנים הפולני. "אנו מחכים, ואני מאמין כי אנחנו נצא", אמר.

לוב גירשה 74 פועלים מדרום קוריאה

סיאול (ע"צ). שלטונות לוב גירשו שבעים וארבעה פועלי בניין דרום קוריאניים, אשר ערכו הפגנה סוערת בבנגזי, בתביעה להעלאת שכרם. על כך הודיעה אתמול בסיאול חברת הבנייה המעסיקה אותם.

המגורשים הם חלק מתוך קבוצה של 370 פועלים דרום קוריאניים, המועסקים בהקמת בית חולים בבנגזי, הבהיר דובר החברה.

המגורשים הוטסו אתמול מטריפולי בדרכם לדרום קוריאה.

בקהיר הוחרם ספר על מפלת הערבים במלחמת ששת הימים

קהיר (ע"ד). משטרת קהיר החרימה אתמול עותקים של ספר חדש על המפלה הערבית במלחמת ששת הימים ב־1967, בטענה שמופיע בו חומר חסוי.

בהודעת המשטרה נאמר כי נתפסו ארבעת אלפים עותקים של הספר בשם "טכח התמימים ב־5 ביוני" מחנויות הספרים. היתר כבר נקנו לאחר שהספר הוצא למכירה ביום ראשון.

כוחות קובה ודרא"פ נערכים אלה מול אלה בגבול אנגולה

רמטכ"ל דרא"פ: המצב חמור, אך אנו נטפל בו

יוהנסבורג (ע"ד). כוחות דרום אפריקאיים וקובניים מתרכזים אלה מול אלה בערבת השיחים בגבול אנגולה־נאמיביה מאז אתמול, וגבר החשש להתלקחות מלחמתית גדולה.

פרטוריה הודיעה על גיוס מילואים בעקבות ריכוז כוחות קובניים במרחק 12 ק"מ מגבול נאמיביה.

רמטכ"ל צבא דרום אפריקה הדגיש, כי כוח של 12 אלף קובנים ושחורים התרכז לאורך רצועה של 50 ק"מ בגזרה המערבית של הגבול.

דיפלומטים ביוהנסבורג אמרו, כי לא ברור המניע לריכוז הכוחות הקובניים, אולם התפרצות שלום בגבול נאמיביה עשויה להביא מכת מנע דרום־אפריקאית.

רמטכ"ל צבא דרא"פ, יאני גלדנהויס, שחזר מסיור בגבול, אמר לכתבים צבאיים בדרום־אפריקה: "המצב חמור, אולם אנו נטפל בו".

הוא דיווח על התנגשויות מקומיות בשבוע שעבר בין חיילים דרום־אפריקאים לבין סיור קובני ליד תחנת הכוח האנגולית ליד הגבול.

הריכוז הצבאי לאורך שני צידי הגבול מעיב על המשא ומתן, שבא לשים קץ למלחמה באנגולה בין כוחות הממשלה המרקסיסטית לבין כוחות המחתרת הנתמכים במערב.

האו"ם נערך למערכה במגיפה של התקפי לב בעולם השלישי

כתוצאה מאימוץ הרגלי תזונה פסולים של אוכלוסיות עשירות והעדר ציוד רפואי

ז'נווה, (ע"ד). ארגון הבריאות העולמי הודיע אתמול, כי הוא פותח במערכה נגד מה שהוא כינה "מגיפה של התקפי לב" במדינות העולם השלישי, וקרא לשינויים מהותיים לכל בתזונה ובאורח החיים.

מומחים מ־17 מדינות שקיימו בדיונה שיחות בחסות ארגון הבריאות העולמי קראו למדינות המתפתחות לסייע לאוכלוסיה לצמצם את צריכת השומנים, המלח, האלכוהול והטבק.

לפי תוכנית שהוצגה בוועידה, הרי מלבד שיעור מקרי המוות כתוצאה מלחץ דם גבוה בשנת 2000 ל־15 עד 25 אחוז מכל מקרי המוות.

התופעה מוסברת בכך, שאוכלוסיות העולם השלישי מאמצות לעצמן אורח חיים לא בריא והרגלי אכילה של אוכלוסיות עשירות.

"המגיפה המתפשטת עכשיו של התקפי לב היא תוצאה של יותר מדי מלח, מזונות רווי שומנים, אלכוהול וטבק, פעילות גופנית", אמר ד"ר קלמבו תשיה, שהיה מנהל הוועידה, בהודעה לעיתונאים.

"מדובר בשילוש קטלני, וכאשר מוסיפים לו גם טבק, מקבלים שואה: התקפי לב ומוות", הוא הוסיף.

הוא אמר כי למדינות העניות חסר ציוד טוב לבדיקות לחץ דם וצוותי רפואה מאומנים.

ועדת גרומיקו החליטה:

אוטונומיה טאטארית בחצי האי קרים – איננה מעשית

בוטלו ההגבלות לגבי זכות הטאטארים להתגורר בכל מקום שירצו בבריה"מ

מאת אליהו זהבי
סופר "הארץ" בסקנדינביה

קופנהגן (מיוחד ל"הארץ"). "ועדת גרומיקו" שהוקמה בקיץ 1987 לדון בתביעת הטאטארים להתיר את שיבתם לקרים, החליטה על דחיית תביעתם העיקרית: הקמת אוטונומיה טאטארית בקרים "איננה מעשית" – דיווחו אתמול עיתוני מוסקווה.

ההצעה איננה מעשית, כיוון שברוב המכריע מבין 2.5 מיליון התושבים בחצי האי קרים הם רוסים ואוקראינים. יחד עם זאת החליטה הוועדה לסייע לטאטארים בתחומי טיפוח תרבותם הלאומית, ובוטלו כל ההגבלות לגבי זכותם להתגורר בכל מקום שירצו בבריה"מ.

סעיף זה בהחלטה הוא הצהרתי בלבד מאחר שלצורך מגורים בבית האזורים האירופיים של בריה"מ יש צורך בהרשאה מיוחדת. הטאטארים יחשו איפוא להתגורר איפשם בתוכי סיביר או אסיה, בהם ממילא לא חלה הגבלה.

החלטת "ועדת גרומיקו" הפכה את ה"טראנספר" שכפה סטלין על כ־400 אלף טאטארים שהתגוררו בחצי האי קרים ונאשמו בשיתוף פעולה עם הגרמנים ל"בלתי הפיך". יש לציין כי סטאלין לא הגה לבצע "טראנספר" על האוקראינים ששיתפו פעולה עם הנאצים, רק עקב מותו של סטאלין נמנע "טראנספר" של יהודי בריה"מ בשנת 1953.

מקור בכיר ב"סקוטלנד יארד":

רצח הקריקטוריסט הפלשתיני בוצע בהוראת יאסר עראפת

הבולשת הבריטית פיענחה את רצח עלי באג'י אל אראמי לפני שנה בלונדון

מאת שאול צדקא
סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). לבולשת הבריטית אין כל ספק, כי המנהיגות הבכירה באש"ף, "כוח 17" ויאסר עראפת עצמו, הורו לרצוח את הקריקטוריסט הפלשתיני, עלי נאג'י אל אראמי, לפני שנה בלונדון. זאת מסר ל"הארץ" מקור בכיר ב"סקוטלנד יארד", אשר ניהל את החקירה ואת המצוד נגד הרוצחים לבמהו.

לדבריו השתתפו במבצע 14 איש ועליהם פקד עבדול רחים מוסטפא, אשר התגורר בלונדון מאז מלחמת לבנון והיה בכל הנראה ראש תא אש"ף בבריטניה. הוא נמלט מן העיר למחרת הרצח, בעוד שני המתנקשים טסו למדינה ערבית כבר באותו יום. מוסטפא הוצב על ידי אש"ף בלונדון וקיים קשר רצוף עם משרדי הארגון בעיר.

גילויים אלה מעניקים תוקף לסברה, כי מנהיג אש"ף ביקש לחסל את עלי באג'י, הקריקטוריסט הידוע ביותר במזרח־התיכון, אשר עבד ב־8 השנים האחרונות למען העתון הכוויתי "אל קבס", ממשרדו הלונדוני בשכונת צ'לסי. הוא נרצח לאחר חדש ב־23 ביולי אשתקד.

הקצין הבכיר גילה עוד, כי העתונאי קיבל איומים רבים על חייו מאש"ף. הוא לא הכחיש, אם גם לא אישר, את הידיעה, כי האירוע האחרון אשר הביא את הארגון "להוציא עליו חוזה" היה קריקטורה שפורסמה ובה נקבע בשם אהבתו של יאסר עראפת, ראשיה מהארץ, המדובר בעתונאית מצרית, אשר ידעה הלא בהזדים עם ראש אש"ף היו לאחר הסודות המכוסים ביותר בעולם הערבי.

הפרשה כולה זוכה עתה לפרסום מחודש בגלל משפטו של איסמאעיל סוואן, פלשתינאי מירושלים, שבביתו נמצא סליק נשק אותו הוא קיבל ממוסטפא ידידו, והוא הפעיל אותו על פי הוראות שקיבל ממפעיליו הישראלים. העובדה שהנאשם עבד עבור ישראל הוגדרה שלשום בין כתלי בית המשפט, אך המקור בבולשת דווקא בתוקף את ההשערה, כי היה קשר כלשהו בין ישראל לבין מחסן הנשק שנתגלה בביתו של סוואן. יחד עם זאת הוא קבל על כך שהישראלים לא שיתפו פעולה עם ה"סקוטלנד יארד" במהלך החקירה.

ביום השלישי של המשפט עכבו נודע, כי מוסטפא, מילגד ב"כוח 17" היה העליה של אש"ף ביותר מוסך בלונדון בו עבדו מספר אנשים, ביניהם בשאר סמרה, דוהר מבולל שאמם, אשר הפעל אף הוא על ידי הישראלים, אשר הורו לו לחדור אל תוך תאי אש"ף בבריטניה. סמרה נעצר אחרי הרצח, אולם הוא גורש לישראל לאחר כמה ימי חקירה. במהלך פשיטה משטרתית על מסעדה בצפון־מערב לונדון, אשר שימשה את איסמאעיל כמקום מפגש, נתגלה יומן כתובות, אשר סייע לבלשים להגיע לבשארה, והוא סייע בכל הנראה לחוקריו במתן מידע, למרות שבתחילה ניסה להסתיר את העובדה, כי היה סוכן ישראלי.

המשפט יימשך, וגילויים נוספים צפויים להיחשף בו, אולם כבר עתה ברור, כי מוסטפא היה מקורב לעראפת ולאבו טאייב, מפקד "כוח 17", ושהלכיו תואמו עמם עד רציחתו של הקריקטוריסט.

הסטייל החדש של תל-אביב

לגור בכיף בוילת נופש במלון הקאונטרי קלאב

סוף סוף אתם יכולים להגשים את חלום חייכם. מלון דירות משוכלל וחדשני הכולל וילות יפהפיות בסגנון אירופאי במלון דירות הקאונטרי קלאב בת"א.
גם הדיור הפנימי ברמה אירופאית. ריצוף קרמיקה, שטיחים מקיר לקיר בחדרי השינה, מטבח אמריקאי משוכלל ובנה דו־מפלסית. וזה רק חלק מהסטייל...

לחיות בנופש כל החיים

כל שטח המגורים במלון הדירות בקאונטרי קלאב טובל בירק ובמדשאות רחבות ידיים. להנאתכם עומד הקאונטרי קלאב המשוכלל ביותר בארץ. בריכות שחיה, מגרשי טניס, מועדון בריאות משוכלל, סאונה ועוד ועוד.
בנוסף, נמצא חוף הים האקזוטי של הקאונטרי קלאב במרחק הליכה של כמה דקות ממקום המגורים. אבל גם באוירת נופש זו, אתם קרובים למרכזי העסקים. מספר דקות של נסיעה ואתם במרכזי העסקים והבילוי של ת"א וגוש דן ולאחר שסיימתם את עסקיכם, אתם חוזרים לאוירת הנופש הנפלאה.
וזה עדיין רק חלק מהסטייל...

השקעה הטובה ביותר שלכם

חשוב מאוד, הדירה היא שלכם ורק שלכם ורשומה על שימכם בטאבו
אתם יכולים להשתמש בה כרצונכם, כדירת נופש לכל השנה, דירת נופש בחלק מהשנה או כהשקעה. חברת פרוספריטי, המנהלת את מלון ימית, מעניקה לכם טיפול מקצועי במקרה ותרצו להשכיר את הדירה או חלק ממנה לכל תקופת זמן שהיא. כך תוכלו להינות מרווח כספי ומהחזר כספי על השקעתכם.
עכשיו אתם מבינים מהו הסטייל החדש של תל־אביב... ושלכם!
נשמח לראותכם בדירה לדוגמא במלון הקאונטרי קלאב ולהפגש איתכם כדי לספק פרטים נוספים.

משרדי מכירות: מלון דירות קאונטרי קלאב תל־אביב, טל. 03־415261
דירה לדוגמא פתוחה בכל ימות השבוע בין השעות 9.00־21.00.
פרטים נוספים ניתן לקבל במלון ימית ת"א טל. 03־651111.

המלון פתוח בכל עונות השנה. להזמנת חדרים או סוויטות לחודשי יולי אוגוסט נא להתקשר למחלקת הזמנות.

מלון דירות
קאונטרי קלאב

פרוספריטי
ניהול בתי מלון ומסעדות

א.דורי

هكذا من الأصل

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

פלאטיני – רגוע – הוא עיתונאי

יומן אירופי

מאת יחיאל ארזי

דיסלדורף (מיוחד ל"ספורט הארץ"). גם אם נבחרת צרפת, אלופת 1984, לא זכתה להגיע הפעם לגמר – היה זה רק טבעי לפגוש כאן אתמול, בהיינריש־אריוון של דיסלדורף, את הכדורגלן שהוביל אותה לפני ארבע שנים לפיסגה האירופית. היה צורך להתאמץ בסבלנות רבה, אחרי שהדף המצלמות כללית מכל העברים, כדי לזכות בכמה דקות פרטיות עם מישל פלאטיני. הכדורגלן הצרפתי המהולל, בן ה־33, שרק בחודש שעבר הודיעו לכבודו כוכבי תבל במישחק פרידה רשמי בנאנסי – הוא עתה אדם רגוע, שווה, שמח בחלקו. "את שלי עשיתי", הוא אומר באנגלית טובה למדי ומובנת להלוטין, אותה הוא לומד, לדבריו, לפני יותר משש שנים – כאשר קיבל הצעה לשחק בארסנל, אך העדיף כמובן את יובנטוס. מאז סיים את הקאריירה המהוללה שלו במועדון האיטלקי היוקרתי, בקיץ שעבר, עבר מישל ל"צידו השני של הכביש". הוא הפך מספורטאי פעיל לאיש תקשורת, משמש פרשן טלוויזיה באיטליה ובצרפת, משתתף בתוכניות רדיו, מפרסם טורים בעיתונות ובתור שכזה בא גם לאליפות אירופה בגרמניה.

מישל נראה נינוח ומאושר, למרות שנבחרת צרפת לא באה לכאן להגן על כתרה. "כל דור והשניה, כל תקופה עם עליותיה וירידותיה. צרפת תיחלץ מהמשבר הזה ותקים צוות חדש. בינתיים יהיה על הצרפתים להסתפק בהולייה, ולעקוב אחר אליפות זו באמצעות הטלוויזיה", הוא אומר בחיוך. כשהצגתי את עצמי דקות אחדות קודם לכן, והזכרתי לו, כי אני עוקב אחריו מאז 1976, קלט את הרמז ונזכר מיד במיפגש האולימפי עם ישראל במישחקי מונטריאול. הוא כבש את השער לצרפת בתיקו 1–1, שהעלה את שתי הנבחרות לרבע הגמר של אותו טורניר אולימפי. מאז הוביל פלאטיני את צרפת לשלושה טורנירים עולמיים, אבל השנה הנרשמים ביותר של "נבחרת הטריקולור" היה לפני ארבע שנים, כשניצחה את ספרד 2–0 בגמר האירופי בפאריס.

כשאני לוחץ את פלאטיני, כדי שיעריך השוואה קצרה בין אליפות זו לקודמתה, הוא "יורה מהמותן" תשובה צפויה: "1984 היתה אליפות נפלאה. ראשית, משום שניצחנו. שנית, מפני שהצגנו כדורגל מצויין". עם זאת, הוא מודה, כי אליפות 1988 שתחל הערב תהיה מאוזנת יותר, בגלל שיתקיין כוחות מסויים בין הנבחרות, ועל כן הוא צופה התמודדות מרתקת. בכל זאת, האם תהיה לדעתו נבחרת העשויה להפתיע לכת, מלבד הפייבוריטיות הגדולות, כמו מערב גרמניה ואיטליה. פלאטיני מהסס רגע קט, ומשיב תוך שיקול זהיר: "כן, בהחלט. כמה וכמה נבחרות מסוגלות לדברים בלתי צפויים. אפילו האירים יכולים להשיג ניצחונות..." אבל הרי אינך מצפה – אני קוטע אותו – שנבחרת חסרת ניסיון כמו אירלנד תפלס דרכה עד לגמר ותגרוף את הבכורה. הכדורגלן המנוסה, שמאחוריו הצלחות ואכזבות אין קץ, מעיד באדיבות ובצניעות האפיינית לו: "אתה אמרת"...

אחרי שש שנים במדי יובנטוס הולים מישל, כי תרם די הצורך לכדורגל האיטלקי, הצרפתי והעולמי. תמיד מרגש לפגוש בו מחדש, גם במרחק קצר בדיסלדורף, ולא רק ממרומי תא העיתונות, או במסיבת עיתונאים חטופה, במאדריד, בפאריס או במכסיקו סיטי. בלורית כזה, חיוך שובה לב, מכנסיים כחולים וחולצה תואמת – עדיין אותו מישל חביב ונעים הליכות. כדורגלן נפלא שהטביע חותמו על עשור שלם. דמותו, כישרונו, הברק האישי, המסירה המתוחכמת, ראיית המישחק, יכולת ה"קריאה" של מהלכי היריב והשערים הנדירים שכבש לקינוח – כל אלה יחסרו כאן לכולנו בשבועיים הקרובים.

בראיון מיוחד ל"ספורט הארץ":

נויברגר: אמליץ לצרף נערי ישראל לאירופה

מאת זיגמונד שפיגלר

דיסלדורף (מיוחד ל"ספורט הארץ"). "כפי שכבר אמרתי אחרי המישחק בין ישראל לגרמניה בגאי־ארשתקר ברמת גן, אני תומך ומאשר, כי במושב הקרוב של האיגוד האירופי ב־24 ביוני במינכן אציע, בשם התאחדות הכדורגל הגרמנית, לצרף את הנוער הישראלי עד גיל 18 לאירופה" – אמר לי כאן אתמול הרמן נויברגר, נשיא התאחדות הכדורגל המערב גרמנית, בראיון מיוחד.

נויברגר לא התייחס מטעמים מובנים לצירוף ישראל לאירופה בתחומים אחרים.

בעניין אחר גילו כאן במסע"ת נשיא אופ"א ז'ק ז'ורז' ונויברגר, שהוא גם נשיא הועדה המארגנת של אליפות אירופה, כי ההתאחדות האנגלית קיבלה 8500 כרטיסים לטורניר זה, אך מכרה רק 6000. את יתר 2500 "הקפיאה", אבל שילמה תמורתם מקופתה – והכל כדי למנוע תופעות לא רצויות, בגלל בואם הלא רצוי של אלפי אוהדים אנגליים נוספים למישחקים הנערכים כאן.

מחר בהאנובר (16.30) המישחק השני

דנמארק רוצה למחוק את הסיוט הספרדי

ברנמארק לא ישכחו לעולם את ההפסדים לספרד לפני ארבע שנים בצרפת ולפני שנתיים במכסיקו. עכשיו ההזדמנות של לאודרופ וחבריו להשיב לאמיליו בוטראגניו כגמולו

האנובר (שירות "ספורט הארץ"). נבחרת ספרד לא ניצחה כבר שבעה חודשים. היא נכשלה בכל מישחקי המבחן שלה לקראת אליפות אירופה. אתמול היה אפילו "מרד" בועיד־אנפין של השחקנים נגד המאמן הותיק מיגל מוניוז.

דנמארק לעומת זאת סיימה את מישחקי המבחן שלה בסטייל. הניצחון 1–3 ביום ראשון על בלגיה החזיר את הצבע לפניו של המאמן הגרמני של דנמארק, סם פיונטק. דנמארק חזרה להפגין ניצוצות של כדורגל מלהיב, שהזכירו את הימים הגדולים שלה.

אולם אם יש מי שנושא מהמישחק השני בבית א', שיהיה מחר בהאנובר (16.30 שעון ישראל, שידור ישיר בטלוויזיה) אלה הם דווקא הדנים. ספרד הפכה בשנים האחרונות לסיוט של דנמארק. פעמיים בתוך ארבע שנים חסם השור הספרדי את מרוצתה של דנמארק לעבר התהילה העולמית.

לראשונה היה זה לפני ארבע שנים בדיוק, בחצי גמר אליפות אירופה בצרפת. דנמארק, שהיתה אז פייבוריטית ברורה לניצחון, הוליכה באיצטדיון הנודד בליון משער של הקשר סורן לרבי, אך ספרד השתוותה ולבסוף ניצחה בדו־קרב של בעיטות עונשין מ־11 מטר.

שנתיים לאחר מכן, ב"מונדיאל" המכסיקני נפגשו שתי הנבחרות פעם נוספת, בשלב שמינית הגמר. שוב היתה זו דנמארק שהוליכה, משער בבעיטת 11 מטר של הלוץ מצ'סטר יונייטד יספר אולסן. אולם אותו אולסן עשה 2 דקות מההפסקה את טעות חייו. הוא מסר את הכדור לאמיליו בוטראגניו, וה"עייט" הספרדי אמר תודה על המתנה המפתיעה והישוה ל־1–1.

בוטראגניו המשיך במחצית השניה "להשתולל" והבקיע שלושה שערים נוספים. ספרד ניצחה 1–5 ועשרות אלפי האוהדים הדנים שהרקידו עד מכסיקו נאלצו לקפל את הדגלים, למחוק את צבעי האדום־לבן מפרצופיהם ולחזור הביתה.

שני המישחקים הללו יורחפו מחר כענן כבד מעל האיצטדיון בהאנובר. כדורגלנים רבים משתי הנבחרות היו שותפים לדראמות של צרפת ומכסיקו, והם זוכרים אותן היטב. אולם בכל זאת, אם מנתחים את הסיכויים בצורה קרה, הרי שגם הפעם, כמו בשתי הפעמים הקודמות, דנמארק מועמדת לניצחון.

את פיונטק מטרידות פציעותיהם של הקשר סורן לרבי והחלוץ פרבן אלקיאר־לארסן. אם על הכללתו של אלקיאר בהרכב הוא הייה מוותר שחקני האלופה ריאל מדריד.

מניוז הודיע שלא לדבר עם העיתונות לגבי ההרכב הצפוי למישחק עם דנמארק, אולם סביר להניח כי יציב כמעט את אותו הרכב שסיים ביום ראשון בתיקו 1–1 עם שווייץ בבאזל. כלומר, הבלם ריקרדו גאייגו הותיק לא יפתח ובמקומו ישחק ג'נארו אנדרינואה חסר הנסיון מאתלטיקו בילבאו. אנדרינואה הבקיע את השער מול שווייץ.

ההרכב הצפוי: זוביזארטה; תומאס, קמאצ'ה, אנדרינואה, [illegible]; סאנצ'יס, מיצ'ל, ויקטור, גורדיליו; בוטראגניו, באקרו.

גרמניה ואיטליה מוציאות לדרך את אליפות אירופה. הערב בטלוויזיה (21.05)

העיקר לא להפסיד בפתיחה

גם גרמניה וגם איטליה היו מוותרות בחפץ לב על המיפגש המוקדם ביניהן ודוחות אותו לשלב מאוחר יותר, אולי לגמר. שתיהן נכשלו במשחק המבחן האחרון שלהן ועדיין אינן משכנעות ביכולתן. כוכב העבר האיטלקי סנדרו מאצולה: "אם המישחק יוכרע, יהיה זה בזכותם של אחד מהשניים, לותר מתאוס הגרמני או ג'אנלוקה ויאלי האיטלקי"

מאת יחיאל ארזי
שליח הארץ לגרמניה

דיסלדורף (מיוחד ל"ספורט הארץ"). אירופה הרגשת תריע העולם כולו יעקב הערב בנשימה עצורה אחרי התמודדות זו, בין מערב גרמניה לאיטליה, שהן מן הסתם היחידות שאינן ששות לקראתו – והאי לא בשלב התחלתי מוקדם זה של אליפות היבשת לשנת 1988. במקום מישחק הפתיחה, הערב (21.15 שעון ישראל) בדיסלדורף, היו האיטלקים והגרמנים מעדיפים שיהיה זה מישחק הנעילה, כלומר הגמר, ב־25 ביוני באיצטדיון האולימפי במינכן. לא שהדבר בלתי אפשרי, אבל לפחות כרגע זה נראה בלתי מציאותי להלוטין, ושבעי שרבים כל כך מצטערים ששתיים מהנבחרות המועמדות לתואר עלולות לשלם ביוקר כבר אחרי 90 הדקות הראשונות.

מאז באתי לכאן, ביום רביעי בלילה, מקננת בי יותר ויותר התחושה הברורה כי מיפגש הבכורה הוא בעצם מאבק בין שתי נבחרות המבקשות, קודם כל, לא להפסיד בו. ניצחון הוא דבר שני במעלה, מבחינת חשיבותו, הגם שלכאורה זו המטרה האמיתית של מישחק הכדורגל – ובעצם, כל ספורט שהוא. והאווירה זו, של "כבוד וחשדנות", תוך הערכה הדדית וזהירות גבוהה – משליטות גרמניה ואיטליה את הבכורות – הגרמנים במבצר הספורט בקייזרסוורת והאיטלקים בדיסלדורף. 68 אלף הכרטיסים אזלו מכבר, ובתא הכבוד יהיו נשיא גרמניה אריך פון־וייצקר והקאנצלר הלמוט קוהל. השופט האנגלי קית האקט ינהל את מישחק הפתיחה העצני של בית א', שהמנצח הראשון בו ישולם בשבת בהאנובר (16.30) במישחק בין ספרד לדנמארק (ראה ידיעה נפרדת).

מי ששואף לא להפסיד בכדורגל צריך מדרך הטבע, לנקוט בכל דרך אפשרית כדי למנוע מהיריב אפשרות הבקעה. אם תתאמת הערב גישה כזו, עלולה הצגת הבכורה האירופית להיות מאכזבת מאד. כבלים אחרות במקום כדורגל – שמירות צמודות, תיקולים חריפים, הגנות מתגוננות. זה יתשף חששות הדדיים ויעיד על רצון להמנע, ככל האפשר, מכל הרפתקה מסוכנת. בפעם האחרונה, לפני שנה בקלן, נפרדו גרמניה ואיטליה 0–0. בשוק היומורים של להבחין זו התוצאה המועדפת, ביחס של 7 ל־1. גם ברחבי גרמניה ואיטליה מדברים, במקרה הטוב, על 1–1. אין מסתבנים ואין מצפים למשוט חריג, אלא להתחלה שיגרתית ללא יומרות, אשר תאפשר לשתי הנבחרות "להתמרן את עצמן" במהלך השבוע הבא ביתר שני המישחקים בשלב המוקדם. שתיים יעלו מבית זה לחצי הגמר, והרוב מעדיף שיהיו אלה איטליה וגרמניה, למרות שלדנמארק וספרד תכניות שונות להלוטין.

יהודי סגולה

כל אימת שמגיע מועד מיפגש כדורגל בין גרמניה לאיטליה, לעולם אזכור את ההתמודדות הדרמאטית בחצי גמר הגביע העולמי במכסיקו סיטי, ב־1970, שבה ניצחה איטליה 4–3 אחרי הארכה, לפני שהתבסה בגמר על ידי בראזיל. ואיך אפשר לשכוח את הגמר במאדריד, במונדיאל של 1982, כשאיטליה "עשתה בית ספר" לגרמניה וניצחה 3–1. זה לא היה, אולי, כדורגל מעולם אחר, אבל לבטח מיזוך אחר. כל זה השתנה, ומה שמסוגלות להציג כיום שתי היריבות מתונה, קודם כל, ביחסי סגולה ומושפע מאד ממיגבלות איכותיות שהזמן גרמן.

מישחקי המיבחן האחרונים של גרמניה ואיטליה עוררו מורת רוח, הגם שלא היתה מסיק מהתוצאות מסקנות מרחיקות לכת. זה תמיד מסוכן. הגרמנים סיימו לא מכבר בתיקו 1–1 עם יוגוסלביה בברמן, אז מה? איטליה הפסידה 1–0 לוויילס, בברשה, והמאמן הגרמני המפורסם ארנז לאטק אמר אחרי מישחק זה: "היריב האיטלקי אינו אריה מסוכן כל כך. בקנבאואר יכול לשתוך את האבנים שלו כדי לטרוף את האריה". אלא שלפראנץ בקנבאואר מאמנה הלאומי של גרמניה, יש בעיה משלו. כאחד מגדולי הכדורגלנים בהיסטוריה סבור שהוא דורש מתניכיו הרבה יותר מכפי שהם מסוגלים להחזיר לו. הוא גם חוזר על כמה מישגים של קודמו, יופ דרוואל, והמגל הגרמני הצעיר מצוי בתקופה של חילופי משמרות ועדיין אינו בשל למשימות עולמיות.

אווירה ביתית

משום כך אין פלא, שהלבטים לגבי ההרכב הגרמני להערב נמשכו עד לרגע האחרון, והכל אין ערובה לכך כי מה שפורסם אמש באורח רשמי למותנה, אמנם יתממש הערב: אימל; קלה, הרגב, בוהוואלה, ברמה, מתאוס, תון, בהרובקה, ליטברסקי, קלינסמן, פלר. זה שילוב ניסיוני של ותיקים וצעירים, בהם כאלה שאינם בכושר מלא, וממתנת ביקורת גלויה על איוש עמדות מסוימות חיוניות. אם יתברר שנעשו טעויות טאקטיות, לא תמיד אפשר יהיה לתקנן. מכל מקום ברור, כי הגרמנים יהנו מאוירה ביתית ומן הסתם יהנו על התופעה האופיינית להם של הליכה הדרגתית מהקל אל הכבד, תוך "התעוממות אישית" ושיפור איטותי ככל שתתמשך לה המערכה. כך הגיעה גרמניה עד לגמר העולמי 1986. עם זאת, אין לשכוח מה קרה לגרמנים לפני ארבע שנים, באליפות אירופה בצרפת, כשהודחו בשלב המוקדם על ידי ספרד. בבית אסור שזה יקרה, מפני שהציבור הקנאי לא יסלח.

איטליה נעדרה מאליפות אירופה 84'. היא גם לא רוצה כל־כך לזכור, מה קרה לה באליפות העולם 86' במכסיקו. ויש לה סיבות טובות לכך. אבל חשוב לה מאד להצליח כאן הפעם – וחשוב לה הרבה יותר להצליח בעוד שנתיים, כאשר תארח את טורניר הגמר העולמי. למאמן שלה בגרמניה, הזרש, ותהיה השלכה ישירה על מה שצפוי לה בקיץ 1990.

המאמן הלאומי אזליו ויצ'יני, שנכנס לנעליו של קודמו אנצו בארזוט, יודע מה קשה להמשיך במסורת בה הולכו נבחרות איטלקיות מצליחות בעבר. הוא הודה אתמול, במסיבת עיתונאים בדיסלדורף: "לאיטליה נבחרת חדשה וצעירה, ועל כן אין לצפות ממנה ליותר מדי. מישחק הפתיחה חשוב לנו מאוד, כמו לגרמניה. הפסד עלול לחסום את הדרך לחצי הגמר". גרמניה פייבוריטית, לדעתו, גם בזכות ביתיותה, אבל לאיטליה מאזן חיובי במיפגשים ביניהן. הוא גם סבור, כי לבקנבאואר יש הרבה יותר מה להפסיד מאשר לו עצמו. סאנדרו מאצולה, כוכבה הגדול של איטליה בשנות השבעים, כיום פרשן רדיו בן 44, אמר לי אתמול כי אם יוכרע מיפגש תריף זה – יהיה זה בזכות האיטלקי ג'אנלוקה ויאלי או הגרמני לותאר מתאוס (שנרכש על ידי אינטר מילאן, יחד עם אנדריאס ברמה). ויאלי המוצע בן ה־24, כדורגלן סאמפדוריה גנואה, הוא התקווה הגדולה של הכדורגל האיטלקי. הוא חלוץ מסוכן ומבקיע מוכשר מאוד, אבל נטוף לעתים ומאבד משלוותו, וכמובן גם מיעילותו.

ההרכב האיטלקי הצפוי: זנגה; ברגומי, באריזי, פרי, מאלדיני; דה נאפולי, ג'אניני, אנצ'לוטי, דונאדוני; מאנצ'יני, ויאלי.

וולטר זנגה, שוער נבחרת איטליה מסובב את המתח באימון האחרון של נבחרתו לקראת מישחק הפתיחה של אליפות אירופה, היום ב־8.15 בערב בדיסלדורף מול נבחרת מערב גרמניה. (צילום רויטר איפי).

שמונת האיצטדיונים

האיצטדיון האולימפי, מינכן, 77,573 מקומות, 2 מישחקים
איצטדיון "נקאר", שטוטגארט, 70,705 מקומות, 2 מישחקים
איצטדיון "פולקספארק", האמבורג, 61,418 מקומות, מישחק אחד
איצטדיון "פארק", גלזנקירשן, 70,800 מקומות, 2 מישחקים
איצטדיון "מונגרסדורפר", קלן, 60,000 מקומות, 2 מישחקים
איצטדיון "ריין", דיסלדורף, 68,119 מקומות, 2 מישחקים
איצטדיון "ולד", פרנקפורט, 61,146 מקומות, 2 מישחקים
איצטדיון "נידרזאקסן", האנובר, 60,449 מקומות, 2 מישחקים

תכנית המישחקים

כל התאריכים, הערים, השעות, המישחקים, הבתים והשידורים בטלוויזיה

יום ו', 10 ביוני	דיסלדורף	21.15	מע. גרמניה – איטליה (א)	ישיר (21.05)
שבת, 11 ביוני	האנובר	14.30	דנמארק – ספרד (א)	ישיר (16.25)
יום א', 12 ביוני	שטוטגארט	14.30	אנגליה – אייר (ב)	תקציר (24.00)
יום א', 12 ביוני	קלן	21.15	הולנד – בריה"מ (ב)	תקציר (24.00)
יום ב', 13 ביוני			מנוחה	
יום ג', 14 ביוני	גלזנקירשן	18.15	מע. גרמניה – דנמארק (א)	תקציר (22.00)
יום ג', 14 ביוני	פראנקפורט	21.15	איטליה – ספרד (א)	ישיר (21.05)
יום ד', 15 ביוני	דיסלדורף	18.15	אנגליה – הולנד (ב)	ישיר (18.10)
יום ד', 15 ביוני	האנובר	21.15	אייר – בריה"מ (ב)	תקציר (24.00)
יום ה', 16 ביוני			מנוחה	
יום ו', 17 ביוני	מינכן	21.15	מע. גרמניה – ספרד (א)	ישיר (21.05)
יום ו', 17 ביוני	קלן	21.15	איטליה – דנמארק (א)	תקציר (24.00)
שבת, 18 ביוני	פרנקפורט	16.30	אנגליה – בריה"מ (ב)	ישיר (16.30)
שבת, 18 ביוני	גלזנקירשן	16.30	אייר – הולנד (ב)	תקציר (20.00)
יום א', 19 ביוני			מנוחה	
יום ב', 20 ביוני			מנוחה	
יום ג', 21 ביוני	האמבורג	21.15	חצי גמר (א'1 – ב'2)	ישיר (21.15)
יום ד', 22 ביוני	שטוטגארט	21.15	חצי גמר (א'2 – ב'1)	ישיר (21.15)
יום ה', 23 ביוני			מנוחה	
יום ו', 24 ביוני			מנוחה	
שבת, 25 ביוני	מינכן	16.30	הגמר	ישיר (16.30)

גורי: "זה גזר דין מוות להפועל ת"א"

המו"מ על רכישת הקבוצה עלה על שירטון בגלל 350 אלף דולר

כדורסל

מאת שאול ליבוב
סופר "ספורט הארץ"

המגעים בין מוסדות הפועל ת"א לקבוצת גורי־בירדמן עלו אתמול על שירטון – פחות מיממה לאחר שהדבר מועצת פועלי ת"א שיהודר הודעה מוסמכת כי ניתן "אור ירוק" להקמת עמותה עצמאית בניהולם של השניים.

350 אלף דולר בלבד – זה הסכום שמוסדות הפועל התבקשו להבטיח בערבויות (חלקן עתידיות, חלקן ישולמו בתקציב שוטף, וחלקן יכסו את חובות העבר), אך הודיעו כי לא יוכלו לעמוד בו. בפגישה שהתקיימה אתמול בין גורי ובירדמן לבין מזכ"ל הפועל, יצחק אופק, ביקש אופק כי השניים יאריכו את מועד האולטימטום שהציבו בשעות אחדות, ובינתיים ינסה לבדוק את האפשרויות.

מרכז הפועל גילה נכונות לשלם את חלקו בעיסקה, אבל מועצת הפועלים מסרה כי הדבר נבצר ממנה, למרות שחלקה מתוך הסכום המבוקש אינו עולה על שליש (כ־117 אלף דולר). פגישה נוספת בערבה מקץ חצי שעה בין הצדדים, האופק הודיע כי לבל הדבור יוכל להפשיר חלק מההתחייבויות הכספיות בעוד כחצי שנה. מבחינת קבוצת גורי, היה זה מעט מדי – ומאוחר מדי.

כך הודיעו, איפוא, גורי ובירדמן על נסיגתם מהעיסקה. למוסדות הפועל ניתנה ארכה נוספת, עד יום ראשון, לשוב בהם מהחלטתם – אך גורי ובירדמן הודיעו כי מבחינתם כלו כל הקיצין. בירדמן אמר אמש: "זה גזר דין מוות לקבוצה. כדי שהפועל ת"א יחזיק בעונה הבאה בצמרת יש צורך במיליון דולר וחצי. כל סכום קטן מכך יהפוך את הקבוצה לבשר תותחים למכבי ת"א והפועל חולון".

שיא עולמי

בובקה – 6.05 !

בראטיסלווה (ע"צ). האתלט הסובייטי סרגיי בובקה שיפר אמש פעם נוספת את שיאו העולמי בקפיצה במוט כאשר ניתר כאן לגובה 6.05 מטר. זהו שיפור של שני סנטימטרים לשיאו הקודם, שגם הוא נקבע על אדמת צ'כיה והושג בפראג ב־23 ביוני 1987.

זלוטיקמן שוחרר מהסגל

בגלל בעיה רפואית • היום יתברר אם רלף קליין יאמן הנבחרת או שיפרוש ממנה

כדורסל

מאת אילן פריש
סופר "ספורט הארץ"

חיים זלוטיקמן שוחרר מהנבחרת המתכוננת לטורניר הקדם אולימפי בכדורסל בהולנד בסוף החודש. בשוב הנבחרת מהמשימה הקדם אולימפית, יוזמן זלוטיקמן לאימונים לאליפות אירופה ורג כ. זלוטיקמן שוחרר אתמול בתום בדיקה שקיים אצל רופא הנבחרת ד"ר חיים רטנר.

רשמית שוחרר זלוטיקמן בגלל בעיה רפואית ומקצועית. התברר, כי לא יוכל לעמוד בעומס האימונים המפרכים שעובר הסגל. מנהל הנבחרת מישקה לפרדין ציין, כי לשוחרר אין קשר למחלוקת שהיתה לשחקן עם איגוד הכדורסל אותה ניתן לפתור. זלוטיקמן ביקש פיצוי כספי בעד הופעותיו בנבחרת ומשלא נענה ביקש לפרוש.

הסגל המשיך אתמול בהכנותיו במבחן וינגייט. השחקנים ישוחררו מחר לבתיהם וישובו לאימונים ביום שני. ביום חמישי ייצאו לאיטליה לטורניר ידידותי. המאמן רלף קליין ינפה שני שחקנים לפני היציאה לאיטליה והסגל ימנה 12 שחקנים, שיופיעו גם בקדם אולימפי.

הפגישה בין רלף קליין לבין "ועדת החמישה" (אוברקוביץ', מוזוי, חפר, צור, גרינברג), תהיה היום במשרדי איגוד הכדורסל. בסיומה יתברר אם קליין ימונה למאמן הנבחרת, המתכוננת לטורניר הקדם אולימפי. קליין דורש את מלוא הסמכויות המקצועיות על אימון הנבחרות השונות של ישראל. אם יתקל בסירוב הוא עשוי לפרוש מאימון הנבחרת.

מנסדורף הפסיד לגרמני יילן

לונדון (איי־פי). עמוס מנסדורף הפסיד אתמול בסיבוב השלישי של טורניר הטניס של קווינס, המתקיים על מגרשי דשא ומהווה הכנה לקראת אליפות ווימבלדון שתחל ב־20 ביוני. מנסדורף הפסיד למערב גרמני אריק יילן 2–6, 2–6. מנסדורף היה המדורג חמישי בטורניר ויילן 12.

הפתעה נוספת היתה הפסדו של אלוף ווימבלדון פאט קאש שדורג שני בטורניר שהפסיד לאוסטרלי דיוויד קאהיל 6–7, 4–6.

גם ג'ימי קונורס, המדורג שלישי בטורניר הפסיד. ניצח אותו הצרפתי גי פורזה 6–4, 7–6, 5–7. בוריס בקר (מדורג 4) ניצח את ביל סקאנלון מארה"ב 6–3, 6–4 והמדורג ראשון סטפן אדברג ניצח את יוהאן קריק מארה"ב 4–6, 6–1, 6–2.

● בהיעדרו של יחיאל ארזי נערך "ספורט הארץ" בידי יהושע שגיא.

יקירתנו
אביטל (טלי) ז"ל
איננה
ההלויה התקיימה ביום חמישי כ"ד בסיון תשמ"ח 9/6/88 בבית העלמין בהרצליה
נא להמנע מביקורי תנחומים
ההורים: לילי ויוני דגן
האחיות: אורי ואלה
ומשפחות: פיקס וציטרינוביץ'

יקירתנו ואהובתנו
נחמה לוריא
איננה
ההלוויה תצא מביתה, רחוב הברושים ברמות השבים היום יום שישי כ"ה בסיון תשמ"ח 10.6.88 בשעה 13.00
בעלה: צבי
בנותיה: ציפי, נגה, וגדעון וילדיהם
אחיה, אחיותיה, גיסיה וגיסותיה וכל בני המשפחה
יושבים שבעה בביתה רמות השבים: טל' 052-28844

בצער רב אנו מודיעים על פטירת אהובנו
לואי מילר ז"ל
ההלוויה תצא ביום ראשון כו' בסיון תשמ"ח (12.6.88) בשעה 14.00, מבית ההלוויות בסנהדריה, ירושלים, להר המנוחות בגבעת שאול.
יושבים שבעה בבית המנוח, רח' הרב ברלין 47, ירושלים.
המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי אבינו אחינו וסבנו היקר
זאב בוגין
ההלוויה תצא היום יום שישי כ"ה סיון תשמ"ח 10.6.88 בשעה 10.00 בבוקר מבית ההלויות העירוני רח' דפנה 5 ת"א לבית העלמין בקרית שאול.
אוטובוס יעמוד לרשות המלוים.
המשפחה המתאבלת

הננו מודיעים בצער רב על פטירת יקירנו
המהנדס **יעקב גודוביץ**
ההלויה תתקיים היום יום שישי כ"ה בסיון תשמ"ח 10.6.88 בשעה 11.30 בבית העלמין "הדרום" בגבול חולון בתים.
נא להמנע מביקורי תנחומים.
המשפחה

19 שנים חלפו מאז איבדנו את האדם היקר לנו מכל
בעלי, אבינו, סבנו ואחי, הפסנתרן
אליהו רודיאקוב ז"ל
המשפחה

במלאת שנה לפטירת אהובנו
ירון דנה ז"ל
תתקיים אזכרה ביום ששי 17.6.88 בשעה 3.30 אחה"צ
נפגשים ליד שער בית הקברות בכפר סבא
אמו: גילה דנה
אשתו: חגית דנה
וילדיו

עם רעיתו ג'ויס
הבנות יהודית ונעמי
ובני משפחתו
אנו כואבים את מותו של
ד"ר לואי מילר
עזב את ביתנו אדם יקר, בעל סגולות, אנוש נעלות
דיירי הבית הרב ברלין 47:
ג'ון קמחי
אברהם וחיה גולן
ישראל וחוואן בריל
גבי ובתיה כהן
פייר ומרי דניאל
גדור ומאודי צ'בידלי
יעקב ושושנה זיו
חיים קליין

נעלה לקברו של יקירנו
שמעון יצחקי ז"ל
לגילוי המצבה ביום שני כ"ד סיון תשמ"ח 13.6.88 בשעה 17.00 בבית העלמין הדרום בגבול חולון בתים
נפגשים ליד השער הראשי
המשפחה

לאריה והמשפחה
משתתפים בצערכם על מות
רוזה גולדין ז"ל
ממייסדות המועדון.
חברות ויצ"ו הרצליה פיתוח

במלאות שלוש שנים לפטירת יקירנו
בני וולברגר ז"ל
נעלה לקברו
ביום ראשון כ"ז בסיון תשמ"ח 12.6.88
בשעה 4.30 אחה"צ
בבית העלמין בקרית שאול.
המשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של יקירנו
יצחק אלחסיד (חסיד) ז"ל
ההלויה תתקיים ביום ראשון כ"ז סיון תשמ"ח 12.6.88, בהר המנוחות בירושלים
על מועד ההלויה נא להתקשר ביום ראשון בטל: 02-221137 או 02-639176
המתאבלים:
אשתו: רחל אלחסיד (חסיד)
בתו וחתנה: רות וג'ים בלומברג ונכדיו

אמנו היקרה וסבתנו
נלי להמן
אלמנת ד"ר ארנסט להמן ז"ל
הלכה לעולמה
ההלוויה תתקיים היום יום שישי 10.6.88 בבית העלמין בקרית שאול בשעה 11.30 בבוקר.
ביגון רב
רלף י. להמן והמשפחה

פרס הודיע: רבין – שני

(סוף מעמוד 1)

פרס. "יצחק ראוי להיות מספר שניים. אני פוחד להגיד יותר מזה היום, ואני מאחל לו הצלחה גדולה, ותבונה לטפל נכונה בחזית הקשה של השטחים", אמר נבון.

לאחר הישיבה, אמר רבין ל"הארץ" כי לא ידע על כוונת פרס להציבו במקום השני. "רק היום דיבר אתי, לאחר שיחה קודמת לפני כחודש. לא היתה לי בעיה להיות במקום השלישי, אמרתי לפרס שיעשה מה שהוא רוצה", הדגיש רבין.

על סדר שיבוצם של ישראל קיסר, שלמה הלל ועוזי ברעם, יודיע פרס רק לאחר הסיבוב השני בבחירות הפנימיות, שיהיו במפלגת העבודה ביום רביעי הבא.

לקראת הבחירות לדירוג מועמדי העבודה, נסגרה אתמול בצהריים רשימת 50 המועמדים לעשיריות.

לעשיריה הראשונה נרשמו 17 מועמדים, והם: אבא אבן, רפי אדרי, לובה אליאב, שושנה ארבלי, מיקי ברונהר, חיים ברלב, מרדכי גור, שבח וייס, מיכה חריש, גד יעקבי, אברהם כ"ץ-עוז, דוד ליבאי, אורה נמיר, רענן נעים, יעקב צור, חיים רמון ומשה שחל.

לעשיריה השניה נרשמו 16 מועמדים, וביניהם 7 הנבחרים בסיבוב הראשון יתמודדו 21: יצחק אלישיב, נאוה ארד, מנחם אריאב, אברהם בורג, יוסי ביילין, גרליה גל, אלי דיין, עמנואל זיסמן, רענן כהן, ניסים זבי, עדנה סולודר, אורי עמית, עמיר פרץ, אברהם שוחט, שמעון שטרית ואליהו שפייזר.

לעשיריה השלישית נרשמו 15: שרה אלספקטור, שמואל כהם, אפריים בולמש, אלי ברגמנות, מיכה גולדמן, אפרים גור, יעקב גיל, רב גורפינקל, ברוך וגנר, אפרים זינגר, גלי כרכבי, דוד לוי, יחיאל לקס, חגי מרום, ופיגה פיינבלום.

לעשיריה הרביעית (מהמקום ה־41) נרשמו: יוסף בר ציון ומנחם גלעד.

בימים שלפני נעשו כמה נסיונות לבוא לידי הסכמים מוקדמים על אופי ההצבעה. מנכ"ל התק"ם אהרון ידלין השיג שלשום בלילה "דיל" הכולל 7 מועמדים לעשיריה הראשונה: אברהם כ"ץ-עוז, יעקב צור, רענן נעים, אורה נמיר, שושנה ארבלי, משה שחל ומיכה חריש. במפלגת העבודה סבורים שלמועמדים שנבחרו בסיבוב הראשון, לפני כשבועיים, תהיה עדיפות גדולה לעומת 23 המועמדים שנבחרו במ־רשים שהלכו במחוזות.

משלחת קונסולרית

(סוף מעמוד 1)

לישראל או למדינות אחרות. שווארדנדזה רמז כי אין התנגדות סובייטית לטיסות ישירות של יהודים לישראל. עם זה, אמר כי, לדעתו, ילך ויפחת מספר היהודים המבקשים לצאת מברית המועצות, מקום שלדבריו השלטונות מתכוונים לטפל בשאלת היהודים, ולעשות מאמץ למצוא לה פתרון.

"חידוש היחסים? – עם הוועידה"

בשאלת חידוש היחסים בין שתי המדינות, ציין שמיר כי היה הראשון, בפגישתו עם שר החוץ הסובייטי, שהגדיר את העדר היחסים "מצב לא־נורמלי", וכי יש לעשות הכל לנירמול היחסים.

בשלב זה שאל שווארדנדזה את שמיר איך לדעתו יש להביא לידי נירמול. על כך השיב שמיר: לפתוח שגרירות סובייטית בישראל ושגרירות ישראלית בברית המועצות. שר החוץ הסובייטי הזכיר כי גורבאצ'וב אמר שעם כינוסה של ועידה בין לאומית – יגשו הסובייטים לפתרון שאלת היחסים הדיפלומטיים.

חילופי דברים תקיפים היו בין שמיר לשווארדנדזה כאשר הועלתה בשיחה שאלת הוועידה הבין־לאומית. שר החוץ הסובייטי עשה מאמץ ניכר לשכנע את שמיר לוותר על התנגדותו לרעיון הוועידה.

"הרעיון הוא סובייטי", אמר שווארדנדזה, "וגם שולץ התנגד לו שנים רבות, אך כעת הוא מסכים. ומדוע לא תוותר גם אתה על התנגדותך לרעיון?".

שמיר השיב, כי ההיסטוריה הדיפלומטית מוכיחה כי בוועידות בין לאומיות נידונו שאלות הנוגעות למדינות שהובסו.

בהתייחסו לוועידה הבין־לאומית, אמר שווארדנדזה כי יש לשתף את אש"ף בוועידה. בשלב מסויים הזכיר את תמיכת ארצות בהגדרה עצמית לפלשתינאים.

בשלב מסויים פנה שווארדנדזה אל שמיר בשאלה ישירה: "אמור לי, האם אתה מוכן לוותר על שטחים". ראש הממשלה השיב: "אני מוכן לנהל משא ומתן על הכל, אך אינני מוכן לומר מאומה מראש". שמיר ציין כי בהסכמי קמפ־דייוויד לא התחייבה ישראל מראש, ולבסוף נסוגה מסיני. אך הוא הוסיף כי אין לגזור גזירה שווה מסיני לשטחים.

בצד הישראלי השתתפו בשיחה, מלבד ראש הממשלה, מנהל לשכתו יוסי בן־אהרון, מזכיר הממשלה אלי רובינשטיין וחבר הכנסת אהוד אולמרט. לשווארדנדזה התלוו מנהל מחלקת המזרח התיכון במשרד החוץ הסובייטי גנאדי טרסוב ומתורגמן. יותר מאוחר הצטרף לשיחה שגריר בריה"מ באו"ם.

יצאו בנפרד מהפגישה

עשרות עיתונאים וצלמים המתינו ליד הצד שבו נערכה הפגישה, אך שמיר ושווארדנדזה יצאו ממנו בנפרד, בניגוד להופעתם המשותפת של פרס ושווארדנדזה לפני עיתונאים בתום פגישתם באותו מקום.

בתשובה לשאלה, מה לדעתו היה מיוחד בפגישתו עם שמיר, השיב שר החוץ הסובייטי: "אינני אומר שזה היה שלב חדש, אבל השיחה היתה מועילה". שווארדנדזה ציין כי לא הצליח לשנות את דעתו של שמיר בהתנגדותו לוועידה בין־לאומית.

ועד גג לשירותי רווחה ירכז המאבק המקצועי בענף התעופה

מאת זהר בלומנקרנץ

ועד גג לשירותי רווחה, ראשון מסוגו, שירכז את המאבק המקצועי בענף התעופה, הוקם אתמול. בישיבתו הראשונה השתתפו ראשי שבעה מתוך 11 הוועדים שימנו עליו, ביניהם "אל על", ממ"ן, תמ"מ, רשות שדות התעופה, סידוראי, ושירותי תעופה. בין ועדי העובדים הנוספים שהביעו נכונות להצטרף להתארגנות החדשה, אירגון עובדי התעשיה האווירית, ונציגי ועדי עובדים של חברות תעופה זרות כ"לופטהנזה" ו"אייר פראנס".

ועדי העובדים בענף התעופה, מתכוננים באמצעות התארגנות זו, לשתף פעולה ביניהם במאבק נגד הנהלותיהן והאוצר על דרישות להסכם עבודה חדש ותוספות שכר. את ההתארגנות יזמה נציגות העובדים של חברת "אל על" בראשות המזכיר אברהם שגיא. נציגות עובדים זו, נערכת לנקיטת צעדים אשר ישבשו את תנועת המטוסים של חברת "אל על", בראשית השבוע הבא.

נודע כי אי השקט התעשייתי בחברת "אל על" גרם נזק לחברה. אנשי עסקים ונוסעים אחרים, עברו בשבוע שעבר לטיסות בחברות תעופה אחרות בשל החשש להפגע משיבושים הצפויים. דובר חברת "אל על" מסר בתגובה, כי עד היום לא היו שיבושים בחברת התעופה. לדבריו לא ידוע "לאל על" על מגמה המסתמנת בכיוון זה אולם בוודאי שיש נוסעים המעדיפים לנקוט צעדי אבטחה מסוג זה. לדבריו זו תוצאה של הכרזות נציגות העובדים על השיבושים שהם מבינים בחברה.

נפתחו הליכים פליליים בפרשת אסון התפוצצות רכבת בבריה"מ

83 נהרגו, 228 נפצעו, 11 נעדרים ו־2000 נותרו ללא קורת גג

מוסקווה (ע"ז). חוקרים סובייטים פתחו בהליכים פליליים על רקע התפוצצות רכבת משא, שגרמה למותם של למעלה מ־80 אנשים – על כך דיווח אתמול ביטאון המפלגה הקומוניסטית הסובייטית "פראבדה".

הרכבת, שהיתה עמוסה חומר נפץ, התפוצצה בשבת שעה שנכנסה לתחנת ארזאמאס, עיר תעשייתית השוכנת במרחק 400 ק"מ מזרחית למוסקווה.

יו"ר ועדת החקירה הממשלתית אמר שלשום, כי כתוצאה מההתפוצצות נהרגו 83 אנשים, 11 אנשים נעדרים, 228 נפצעו ו־2000 נותרו ללא קורת גג.

ביטאון המפלגה הקומוניסטית מציין, כי האסון עלול היה להיות קטלני עוד יותר, לו התפוצצה הרכבת במרחק כמה מאות מטרים מהתחנה ליד מתקני נפט.

"הוועדה הממשלתית ממשיכה בחקירת נסיבות התאונה. הוחל בהליכים פליליים בעניין ההתפוצצות", מציין העתון.

"פראבדה" מצביע על העובדה, כי בעבר לא הקפידו על קיום ההוראות למניעת אסונות מעין אלה.

נרצח בכיר שיעי בצד"ל

ראשיה (ע"צ). בכיר בצד"ל נרצח אמש ברצועת הבטחון. כך מסרה אתמול משטרת לבנון.

אחמד עלי מוחמד אחמד, שיעי, נהרג כאשר נסע במכוניתו באיזור ג'זין.

האיש עמד בשעתו בראש "המשמר הלאומי" באזור אל־ידי תאנה.

מנהיגי תוניס לארה"ב: רצח אבו ג'יהאד מקשה על המתונים

מאת עקיבא אלדר
סופר המדיני של "הארץ"

רצח אבו ג'יהאד העמיד קשיים על הגורמים הערביים המתונים, התומכים בין השאר בעקרונות יוזמת שולץ, כך אמרו מנהיגי תוניס למשלחת של משרד החוץ האמריקאי בראשות תת השר ג'ון ויטהאד, הדברים נמסרו בדיווח שה־גיע לירושלים בתום מסעו של ויטהאד במדינות המגרב.

התוניסאים אמרו, כי הם אינם מתייחסים ברצינות להאשמות כי ארה"ב סייעה לישראל בתכנון המבצע.

מזרח גרמניה: המו"מ עם ארגוני יהודים – על "סיוע הומניטארי"

מאת אליהו זהבי

עיתוני מזרח ברלין פירסמו אתמול הודעה רשמית כי "על פי בקשת ארגונים יהודיים, הביעה ממשלת מזרח גרמניה נכונות להושיט סיוע הומניטארי ליהודים במצוקה במד־ינות חוץ. בנושא זה יש כעת שיחות".

אין ההודעה מזכירה כל קשר בין השיחות לבין פשעי הנאצים ותשלום פיצויים ליהודים נפגעי הנאצים.

יש מה שעוזר לך "לשבור" דיאטה...

ויש מה שעוזר לך לשמור דיאטה – FORMA 1

קשה לשמור על הדיאטה – כולנו יודעים זאת. אפילו אם הצלחת, במאמץ רב, להוריד קילוגרמים מיותרים, קשה יותר לשמור על המשקל הרצוי לאורך זמן.

אין תרופת פלא! יש פתרון טבעי, יעיל ובריא למלחמת הקלוריות היומיומית שלך, יש מה שעוזר לך לוותר על אותם מאכלים עתירי הקלוריות.

פורמה 1 – טבליות סיבים טבעיים מפירות הדר ודגנים – לפני כל ארוחה! הסיבים הטבעיים יעניקו תחושת שובע ויעזרו לך לשמור על הדיאטה!

מחקרים שפורסמו בעיתונות רפואית (Journal of Obesity) הוכיחו כי המשתמשים בפורמה 1 כתוספת לדיאטה, הורידו יותר משקל (כשליש יותר) מאנשים שעשו אותה דיאטה אך לא לקחו פורמה 1. בנוסף לכך הוכחו כי סיבים טבעיים תורמים לפעולה תקינה ובריאה של מערכת העיכול.

פורמה 1 הוא השותף הטבעי שלך לכל דיאטה, ולכן יש להשתמש בו כדי לשמור על משקל יציב ואורח חיים בריא. כדאי לזכור כי פורמה 1 מיוצר מפירות ודגנים טבעיים, ולכן ניתן ורצוי להשתמש בו לאורך זמן.

מעכשיו אפשר לומר לכם – קחו את הדיאטה בקלות!

משווק ע"י טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ
מופץ ע"י רשת

השותף הטבעי לכל דיאטה

גל הפגנות בגדה במלאות חצי שנה

(סוף מעמוד 1)

בני משפחתו לקחו את גופתו, ולפי דיווחי התושבים, הובילו אותה לקבורה בהלוויה עקיפה בהשתתפות אלפים.

הפגנות תלמידים סוערות היו בטולכרם. הוטל עוצר על העיר. תושבים מסרו כי חיילי צה"ל עסקו באכיפת העוצר שעה ארוכה, משום שהתושבים מיאנו להיענות להוראת העוצר.

בעיר הסמוכה קלקיליה נפגע ילד בן 11 בפניו מכדור גומי.

בשכם היו עד הערב הפגנות סוערות בשכונות אחרות, והן תוארו "הסוערות ביותר אחרי חודש וחצי בעיר". התנגשויות עם צה"ל היו בעיר העתיקה. החיילים השתמשו, בין היתר, בתחמושת חיה, ופצעו לפחות שני צעירים.

מקורות ערביים מסרו אמש גם על הפגנה אלימה בכפר סילת אל־חארתיה שליד ג'נין, ובה נפצעו לפחות שלושה תושבים מאש צה"ל. אחד מהם בחזה, ואחר בבטנו.

ליד הכפר ג'אניה, מערבית לראמאללה, התקיפו שלשום בלילה ג'יפ צבאי בבקבוק תבערה, ושני קצינים נכוו. אחד הקצינים, סגן (מיל') משה נוסבאום, כתב רדיו, סיפר כי הוא ועמיתו נסעו, כלוחית חובש, בג'יפ פתוח בכפר ליד רמאללה. הושלך עליהם בקבוק תבערה, והאש אחזה בכלי הרכב ובבגדיהם. "התגלגלנו לכביש", סיפר. "שנינו קפצנו מהג'יפ, גילגלנו את עצמנו על הריצפה כדי לכבות את האש, ולמזלנו הרב, לא נפגע החובש שישב מאחורינו". הג'יפ בער, והיה חשש כי יתפוצץ. החיילים חששו להתקרב אליו, ולהשתמש במכשיר הקשר להזעיק עזרה, ולכן ירו באוויר. מסוק שהוזעק, פינה אותם לבית החולים.

מתאם הפעולות בשטחים, שמואל גורן, אמר אתמול כי המינהל האזרחי משקיע בימים אלה מאמצים רבים למנוע מצב ש"המרי האזרחי, שהכל מדברים עליו, יתממש, ול־מנוע מצב של נתק בין האוכלוסיה לסמכות השלטונית". גורן הוסיף כי "המינהל האזרחי אינו מסוגל, ואינו מעוניין, להחזיק ראשי עיריות על כידונים של צה"ל". לדבריו, למינהל האזרחי יש "תוכניות מגירה" בעניין זה, ואם יתפטרו ראשי העיריות, "יימצא פתרון חלופי".

עוצר על 4 מחנות ברצועה

כוחות הביטחון ברצועה הרסו אתמול 3 בתים בחאן יונס. בין השאר הרסו בית, ובו 7 חדרים, של מחבל מארגון פתח, עבד אל־עבד אל קדר מאלם, בן 27, שהואשם ברצח ראש המועצה. מבית זה נזרק בקבוקי תבערה אל חיילים. גם הבתים האחרים הם של תושבים שהשתתפו באיומים ובזריקת בקבוקי תבערה. צה"ל גם אטם 4 סימטאות ברחוב הרצועה.

ברצועה היתה אתמול שביתת מסחר כללית. צה"ל הטיל עוצר על 4 מחנות פליטים. במחנה אל־מגאזי היו הפרות סדר, ומקורות ערביים מסרו כי שני תושבים נפצעו קל ממכות. פועלים מעטים יצאו לעבודה בישראל.

המינהל האזרחי אישר כי קצין ישראלי, בדרגת רב־סרן, מתחיל לנהל את המועצה המקומית באל־בורג', עקב התפטרות ראש המועצה.

חוסייני שוחרר

ראש ה"אגודה הפלשתינית ללי־מודים ערביים" במזרח־ירושלים, פייצל חוסייני, הנחשב לאחד מראשי המזוהים עם אש"ף בשטחים, שוחרר אתמול ממעצרו.

חוסייני, בנו של מפקד צבא השיחרור הערבי ב־1948, נחשב בפני רבים בשטחים אחד היחידים שיש להם פוטנציאל ממשי של מנהיגות בשטחים. עם שחרורו, ביקש חוסייני לומר לישראלים כי ה"אינתיפאדה" הוכיחה מה שאמר בעבר: "הכיבוש לא משפיע רק על הנכבשים אלא גם על ערכי המוסר של מי שמנהלים את הכיבוש". לדבריו, "הכיבוש משפיע על החברה הישראלית בכיוון של אובדן חוש הדמוקרטיה". הוא אמר כי ה"התקוממות" הפלשתינית בשטחים היתה צפויה, וכי עתה יש לצפות ל"שינוי בגישה הישראלית למתרחש באיזור".

הברפלד יוזם: סכסוך בכל המשק

(סוף מעמוד 1)

סיקה אותה בתגובה על שהנהלת התעשיה האווירית הוציאה אתמול צו מניעה האוסר על נציגי 3 אירגוני עובדים – מהנדסים, הנדסאים טכנאים ואקדמאים – לנקוט עיצומים.

לדעת יו"ר האגף לאיגוד מקצועי, הפרה הוצאת הצו הסכמה עם נציגי המעסיקים [illegible] שהם יצמצמו לעיצומים שהתכוונו לאתמול בתעשיה האווירית, אך מנוסח הצו התברר כי הוא אוסר עיצומים של שלושת האירגונים – גם להבא ובכל המשק. לדעת ההסתדרות, אי־אפשר ליישב סכסוך עבודה כללי במשק באמצעות צו של בית דין.

הברפלד אמר כי נוצר מצב שמתרבות פניות של המעסיקים הציבוריים לבתי־הדין בנושאים ה־קשורים ליחסי העבודה. תופעה זו מונעת מו"מ ענייני ליישב סכסוכי עבודה ופוגעת קשה בדמוקרטיה.

האוצר: הברפלד מערער בסיס בתי המשפט

(עש"ת לבוא "דבר") האוצר הגיב אמש ואמר כי הממונה על השכר ונציגי המעסיקים הציבוריים באו אתמול בתום לב להמשך המו"מ על חידוש הסכמי השכר, והופתעו מהכרזת הברפלד, מיד בפתח הישי־בה, כי הוא וחבריו מנתקים מגע ומ־כנסים את הוועד הפועל להכריז שביתה כללית במשק.

הממונה על השכר אמר כי בתי הדין לעבודה במדינת ישראל הוקמו לצורך בירור חילוקי דעות בין המעסיקים לעובדים. מכאן שפניות העובדים והמעסיקים לבתי הדין הן לגיטימיות. כיצד היתה מתקבלת בציבור הודעה של המעסיקים כי לא מתקבל על הדעת שעובד המרגיש שנעשה כלפיו דבר בניגוד לחוק יפנה לבית הדין, וכיצד היתה מתקבלת בציבור הולכת של מעסיק כלשהו בגוף פרטי או ציבורי לסגור את מפעלו כיוון שנפגע בידי העובדים.

לדברי האוצר, יו"ר האגף לאיגוד מקצועי מערער, בטענתו, את כל הבסיס של מערכת בתי המשפט, ועלולה לערער את מערכות יחסי העבודה בישראל.

עובדי המדינה ישבתו ביום ג'

עובדי משרדי הממשלה ויחידותיה, המוסד לביטוח לאומי ושירות התעסוקה, ישבתו ביום שלישי, בשש בבוקר, בשביתה כללית. כך החליטה אתמול המזכירות המצומצמת של הסתדרות עובדי המדינה.

ההחלטה התקבלה בעקבות שהממונה על השכר באוצר מסרב לשאת ולתת עם עובדי המדינה על התביעות הקשורות לעידכון התוספת, וכן תוספת האיזון, בהסכם השכר ל־87.

האוצר אף מסרב לקיים דיון נפרד עם הסתדרות עובדי המדינה, על אף ההחלטה שהמשא ומתן השנה יתקיים עם כל איגוד מקצועי בנפרד.

מזכ"ל הסתדרות עובדי המדינה, ראובן בן עמי, אמר אמש כי לא יתכן ש־60% מעובדי המדינה בדירוג האחיד יקבלו השלמת הכנסה, וגם שכרם של רוב עובדי המדינה האחרים – נמוך. מנתוני הלשכה לסטטיסטיקה, שכרם של עובדי הציבור נמוך ב־14.3% בממוצע מבסקטורים האחרים.

הוא אמר כי השביתה תבוטל רק עם יאות האוצר להיכנס למשא ומתן ענייני ורצוף על תביעות ארגונו.

נסים: אפילו שרה

(עז). שר האוצר, משה נסים, אמר אתמול כי פעילים המעוניינים בהצלחת מפלגתם תומכים בתוספת שכר, "ויש גם שרים שעושים כך, ואף שרה", אך המשק אינו יכול לשאת בהוצאות כאלה.

בהרצאה בתל־אביב, אמר נסים כי במיגזר הציבורי יש מקום להקטין את מספר העובדים, והחסכון מכך יינתן כתוספת לשכר. העלאת שכר בסקטור הפרטי – משמעותה העלאת מחירים. "יש להיזהר מפריצה במדיניות השכר", אמר.

נסים הבהיר אתמול כי לא ייתן פיצויים מוגדלים ל־270 המפוטרים במפעל מגעי בית שמש. השר הו־דיע כי לא יסכים ל־400% פיצויים שהם תובעים, והסביר כי אינו רוצה ליצור נורמה חדשה בעת שתע־שיות האחרות מתלבטות בבעיות של כוח אדם מיותר.

זכו בפיס

בהגרלת רב־פיס של מפעל הפיס מס. 23/.88 שהתקיימה ביום 9.6.88 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 250,000.00.– + 16,668.00 ש"ח זכה המספר: 344898

בסך 15,000.00.– + 1,668.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב 44898

בסך 1,500.00.– + 168.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב: 4898

בסך 150.00.– + 18.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב 898

בסך 15.00.– + 3.00 ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב 98

בסך 3.00.– ש"ח זכו המספרים המסתיימים ב 8, 1, 7

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס

לפרופ' דייב גוטמן
דיקן בית הספר לרפואה
ליד בית החולים רמב"ם חיפה

שפע ברכות ואיחולים לבביים
לרגל קבלת תואר הכבוד:
FELLOW OF THE ROYAL
COLLEGE OF SURGEONS
OF ENGLAND

מאחלים:
מרים ועלי ויס

מסעדת המוזיאון בזמן הנכון

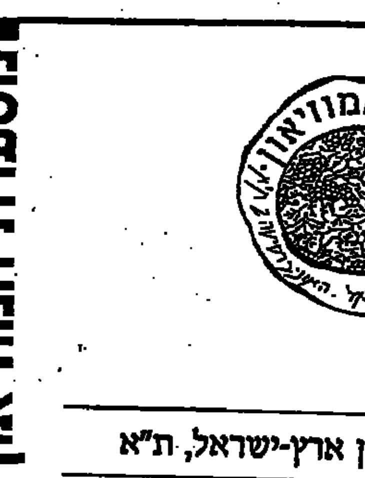

בלב מוזיאון ארץ-ישראל, ת"א
צופה על תל-אביב
פתוח 24 שעות ביממה
ארוחות בוקר, צהריים, ערב ולילה
חניה צמודה

מסעדת המוזיאון, האוניברסיטה 2, תל-אביב
סגור בימי א' בערב

هكذا من الأصل

זמורה, ביתן/ דביר

ספרים טובים

ספרי מתנה - קטנים וגדולים, מרהיבים ומעניינים

118. אלוף בצלות ואלוף שום	ח. נ. ביאליק	11.50	8.50
119. ביצורי ירושלים	מאיר בן-דב	47.00	35.00
120. ביתוא	רחמים רגואן	39.00	29.00
121. דבר אחר	קרמן ושותי	44.00	33.00
122. המכבים	מויש פרלמן	39.00	29.00
123. טעם החיים	רות בונדי	26.00	19.50
124. מדינה בעריסה	בוריס כרמי	31.00	23.00
125. פתחים בירושלים	דוד קרויאנקר	74.00	55.50
126. כל כתבי המשוררת רחל	רחל	54.00	40.50
127. כל שירי אסתר ראב	אסתר ראב	44.00	33.00
128. בכל זאת יש בה משהו	אליהו הכהן	42.00	31.50

בריאות, עזר, משפחה, חינוך

541. הורים אחרי גיל שלושים	קפלמן/אקרמן	26.00	19.50
542. החיים המסתוריים של התינוק טרם לידתו	תומס ורני	23.00	17.00
543. להיות הורים טובים יותר	ג'ואן בק	24.00	18.00
544. לגדל ילד מוכשר יותר	ג'ואן בק	24.00	18.00
545. שלוש השנים הראשונות	ברטון וייט	26.00	19.50
546. דיאטה F	אודרי אייטון	24.50	18.50
547. דיאטת הצירופים	ברבריה טל	28.50	21.50
548. הרזון	גורדון בורן	32.50	24.50
549. ייעוץ נוסף	איזאדור רוזנפלד	26.50	20.00

לקסיקונים, ספרי עזר, מילונים

226. אוצר התלמוד	יוסף שכטר	37.00	27.50
227. לקסיקון ביולוגי	חנן לב	39.00	29.00
228. לקסיקון זואולוגי (2 כר')	מנחם דור	106.00	79.50
229. לקסיקון בוטני (2 כר')	חנה גמליך	57.00	42.50
230. לקסיקון לתזונה ודיאטה	יעקב אילני	37.00	27.50
231. לקסיקון לשיפור הלשון	ר. סיוון	37.00	27.50
232. לקסיקון מקראי (2 כר')	סוליאלי-ברכה	75.00	56.00
233. אנציקלופדיה של הווי ומסורת	יום-טוב לוינסקי	90.00	67.50
234. מילון מגידו עברי-אנגלי-עברי (2 כר')	ר. סיוון-א. לבנסטין	114.00	85.00
235. המלים שבחיינו	בנימין גלאי	37.00	27.50
236. לשון מקרא ולשון חכמים	אבא בן דוד (2 כר')	90.00	67.50

ספרי קרלוס קסטנדה - סידרת דון חואן

448. האש שבפנים	29.50	22.00
449. משנתו של דון חואן	29.50	22.00
450. מסע לאיכסלן	29.50	22.00
451. מתנת הנשר	29.50	22.00
452. הטבעת השנייה של העוצמה	29.50	22.00
453. מציאות נפרדת	29.50	22.00

אלחו קרפנטייר - מן הספרים המרכזיים של אמריקה הלטינית

463. הרדוף	21.00	15.50
464. מלחמת הזמן	19.00	14.00
465. מלכות העולם הזה	20.00	15.00
466. עידן הארות	37.00	27.50

ברזיל - הספרים הגדולים של ז'ורז' אמאדו

521. ארץ החמד	24.50	18.50
522. גבריאלה ציפורן וקינמון	26.00	19.50
523. דונה פלור ושני בעליה	28.50	21.50
524. מותו ומותו של קינקאס שואג-המים	19.50	14.50
525. רועי לילה	24.00	18.00
526. תרזה בטיסטה עייפה ממלחמות	24.00	18.00

בינו לבינה

555. איך לאהוב אשה	מייקל מורגנסטרן	22.00	16.50
556. בטחון בסוף	דבורה פיליפס	20.00	15.00
557. המאהב החמקמק	דניאל גולדסטין	22.00	16.50
558. לעצמך/מיניות האשה	לוני ברבך	24.00	18.00
559. מלחמת מין במין	רובין/לאורד	22.00	16.50
560. איך לאהוב גבר	אלכסנדרה פני	22.00	16.50
561. כך עושות כולן	איריק קסוולה	22.00	16.50
562. כל הטובים נשואים	מרילין ירלא	23.00	17.00
563. מין טוב	רות ווסטהיימר	26.00	19.50
564. יופי של מין	אלכסנדרה פני	24.00	18.00

רומנטיקה לנצח

504. אשת נכסים	ברברה טיילור ברדפורד	34.00	25.50
505. מזל והתהילה	קייט קוסקארלי	36.00	27.00
506. תהרה	שירלי קונרן	36.00	25.50
507. תהרה 2	שירלי קונרן	34.00	25.50
508. בעלים ומאהבים	רות הריס	36.00	27.00
509. ציפורים מתות בסתר	קולין מקאלוג	28.50	21.50
510. קולו של הלב	ברברה טיילור ברדפורד	39.00	29.00
511. נשים נבונות	ג'ודי בלום	26.00	19.50
512. ענות הלב	סינתיה פרימן	30.00	22.50
513. שמעון רשמו אליס	עמוס אטינגר	41.00	30.50
514. תמר-היבדל	מרית פיק (שם אור)	42.50	32.00

אהבה, אהבה, אהבה

498. אהבה שלא היתה	הלן ון-סלייק	24.50	18.50
499. אשה הבריחה	הלן ון-סלייק	22.00	16.50
500. אשה עצמאית	אליזבת פורסיית הייל	23.00	17.00
501. בוא מות את הייף	סינתיה פרימן	22.00	16.50
502. רוחות גדל	בלווה פליין	24.00	18.00
503. גן-עדן בוער	בלווה פליין	25.00	18.50

סדרת "מבחר" - קלאסיקה מודרנית

53. זכרונות אדריאנוס	מרגריט יורסנאר	32.50	24.50
54. בדרכים	ג'ק קרואק	32.50	24.50
55. חיי המשוררים	א. ל. דוקטורוב	26.00	19.50
56. העור	קורציו מלאפארטה	23.50	24.50

חיים חדשים לספרים בני קיימא

40. האוצר של סיירה מאדרה	ב. טראוון	21.00	15.50
41. אפלה בצהריים	ארתור קסטלר	23.00	17.00
42. בבית	סינקלר לואיס	36.00	27.00
43. בן הארץ	ריצ'רד רייט	25.00	18.50
44. ספינת שעשועים	עזרה פרבר	26.00	20.00
45. האדם הבלתי-נראה	ראלף אליסון	36.00	27.00
46. עולם חדש מופלא	אלדוס האקסלי	26.00	18.00
47. האמרה סוס פייך	הווארד פאסט	27.50	20.50
48. מה מריץ את סמי	באד שולברג	26.00	19.50
49. המלך פחם	אפטון סינקלר	22.00	16.50
50. למי צלצלו הפעמונים	ארנסט המינגווי	26.00	20.00
51. המצודה	א.ג'. קרונין	28.50	21.50
52. שמי ארם	ויליאם סרויאן	19.00	14.50

קלאסיקה

369. האדום והשחור	סטנדל	25.00	18.50
370. מנזר פרמה	סטנדל	24.00	18.00
371. ג'יין אייר	שרלוט ברונטה	37.00	27.50
372. החייל האמיץ שוויק	ירוסלב האשק	51.00	30.50
373. מנון לסקו	אבה פרבו	26.00	19.50
374. נוסטרומו	ג'וזף קונרד	18.00	13.50
375. נשים אוהבות א-ב	דיוויד הרברט לורנס	41.00	30.50
376. סירנו דה ברז'רק	אדמון רוסטן	26.00	19.50
377. דון קישוט	מיגל דה-סרוונטס	29.50	22.00
378. [illegible]	אונורה דה באלזאק	24.50	18.50
379. [illegible]	יצחק בשביס-זינגר	29.50	22.00
380. דייוויד קופרפילד א-ב	צ'ארלס דיקנס	47.00	35.00
381. מותו של איוון איליץ'	לב ניקולייביץ' טולסטוי	21.00	15.50
382. מידלמארץ'	ג'ורג' אליוט	52.00	39.00
383. סונטה קרויצר	לב ניקולייביץ' טולסטוי	26.00	19.50
384. פאוסט א-ב	יוהן וולפגנג גתה	26.00	19.00
385. טוביה החולב	שלום עליכם	20.00	15.00

ההסטוריה העולמית - עם הספרים הטובים [illegible]

344. אירופה ממס נפוליאון	דייוויד תומסון	54.00	40.50
345. אנשי יוון	פלוטארכוס	[illegible]	[illegible]
346. אנשי רומי	פלוטארכוס	[illegible]	[illegible]
347. אנשי יוון ורומי	פלוטארכוס	[illegible]	[illegible]
348. [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
349. [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
350. [illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
351. ההיסטוריה של ארצות-הברית	מוריסון/קומאג'ר/לכטנברג	54.00	40.50
352. התרבות האמריקאית	[illegible]	[illegible]	[illegible]
353. [illegible]	צבי יעבץ	[illegible]	[illegible]
354. על סף העולם המודרני	[illegible]	[illegible]	[illegible]
355. ראשיתה של הדמוקרטיה הטוטליטרית	יעקב טלמון	[illegible]	[illegible]
356. האיסלם בהיסטוריה	ברנרד לואיס	[illegible]	[illegible]

גינטר גראס

565. דג הפוט	42.50	32.00
566. לידות ראש	17.00	12.50
567. תוף הפח	26.50	20.00
568. הוועידה בטלגטה	19.00	14.00

היינריך בל

550. ביליארד בתשע וחצי	23.00	17.00
551. בית ללא שומרים	25.00	18.50
552. הכבוד האבוד של קתרינה בלום	22.00	16.50
553. מצור של הרדה	23.00	17.00
554. תמונה קבוצתית עם גברת	26.00	19.50

ספרות גרמנית בין שתי מלחמות עולם

23. איש קטן, לאן?	הנס פאלאדה	38.50	29.50
24. הריב על הסמל גרישה	א. צווייג	29.50	22.00
25. אני רעב	גאורג פינק	18.00	13.50
26. לוטה בוויימר	תומס מאן	24.50	18.50
27. במערב אין כל חדש	א. מ. רמרק	20.00	15.00
28. פרופסור אונרט	היינריך מאן	24.00	18.00
29. שלושה גברים בשלג	אריך קסטנר	21.00	15.50
30. היהודי זיס	ליון פויכטוונגר	25.00	18.50
31. המנהרה	ברנרד קלרמן	28.50	21.50
32. בני אופרמן	ליון פויכטוונגר	23.00	17.00
33. מגדל הוטל	ויקי באום	24.00	18.00
34. המשפחה מטפולי	פרנץ ורפל	23.00	17.00
35. העולם של אתמול	שטפן צווייג	24.00	18.00
36. איוב	יוזף רות	21.00	15.50
37. קספאר האוזר	יעקב וסרמן	26.50	20.00
38. הנתין	היינריך מאן	26.50	20.00
39. הצלב השביעי	אנה זגרס	28.50	21.50

ספרות גרמנית חדשה

437. בהול הזקן	מקס פריש	19.00	14.00
438. בית הברבור	מרטין ולזר	21.00	15.50
439. סוס בורח	מרטין ולזר	20.00	15.00
440. עבודת הנפש	מרטין ולזר	21.00	15.50
441. איינשטיין חוצה את האלבה	זיגפריד לנץ	22.00	16.50
442. אלם	זיגפריד לנץ	22.00	16.50
443. שער הנצחון	אריך מריה רמרק	26.50	20.00
444. אינני שטילר	מקס פריש	30.00	22.50
445. אדם בהולוקן	מקס פריש	19.50	14.50
446. מוזיאון המולדת	זיגפריד לנץ	41.00	30.50
447. המופת	זיגפריד לנץ	24.00	18.00

דן בן-אמוץ

57. זיונים זה לא הכל	24.00	18.00
58. זיונוני הדרך	24.00	18.00
59. לא שם זין	20.00	15.00
60. כליל תפארת המליצה	37.00	27.50
61. משחק ילדים	16.00	12.00
62. לזכור ולשכוח	23.00	16.50
63. סיפורי אבו-נימר	32.00	24.00
64. סיפורים פה, סיפורים שם	24.00	18.00
65. יופי של מלחמה	16.00	12.00
66. עוד איך לעשות מה	22.50	20.50
67. קריעה תמה	22.00	16.50
68. נשים כותבות	14.50	11.00
69. מילון אחול מניוקי	32.50	24.50
70. מילון עולמי לעברית מדוברת	32.50	24.50
71. ילקוט הכזבים	14.50	11.00
72. תל-אביב הקטנה	27.50	20.50
73. ארץ ציון ירושלים	32.00	24.00

סדרת [illegible]

188. בתוך [illegible]	[illegible]	[illegible]	22.00
189. [illegible]	[illegible]	[illegible]	22.00
190. נשמי שלמה	[illegible]	[illegible]	22.00
191. סמר הקבצנים	[illegible]	[illegible]	22.00

עמודים לספרות עברית

472. אוכלי האבטיח	[illegible]	28.00	21.50
473. היורש	[illegible]	24.00	18.00
474. התוכי שנמק מצמאון	[illegible]	24.00	18.00
475. [illegible]	[illegible]	24.00	18.00
476. עד שלא אהבה	[illegible]	34.00	25.50

יהונתן גפן

217. [illegible]	18.00	13.50
218. הכבשה השש עשרה	11.00	8.50
219. [illegible]	11.00	8.50
220. [illegible]	11.00	8.50
221. [illegible]	11.00	8.50
222. [illegible]	11.50	8.50
223. [illegible]	11.00	8.50
224. [illegible]	16.00	12.00
225. [illegible]	11.00	8.00

ספרי מקור

477. דפנה וולף	מרית אוחי	26.00	19.50
478. הנבואות השתרות של דקוטה	מאיר שלו	32.00	24.00
479. נסיעה	רוחה בן-גוריון	32.50	24.50
480. התחות הגובה	רונן פרישמר	24.50	18.50
481. הסתמבים המנעמים	אהוד בן עזר	23.00	17.00
482. ירגה	אהוד בן עזר	26.00	19.50
483. נחירה מרובעת	דני סבדרטיו	19.00	14.00
484. מינאוס	אלימדור זגן	13.00	9.50
485. המות השחור	בנימין גלאי	33.00	24.50

פול תרו

527. השבירויות הלונדוניות	29.50	22.00
528. תיק הקונסול	24.00	18.00
529. ג'יק הקדוש	25.00	18.50
530. חוף מוסקיטו	25.00	18.50
531. יריד הרכבת הגדול	31.00	23.00

סומרסט מוהם

532. עוגיות ושיכר	22.00	16.50
533. חוד התער	26.50	20.00
534. בכבלי אנוש	31.00	23.00
535. שם בווילה	19.50	14.50
536. הצניף הצבעוני	26.50	18.50
537. הפרוכה הירה	22.00	17.00

הרומנים המרגשים של שטפן צווייג

515. במבוכת הרגשות	21.00	15.50
516. לילה מופלא	22.00	17.00
517. מרי אנטואנט	31.00	23.00
518. קוצר רוחו של הלב	26.50	20.00
519. אנשים וגורלות	24.00	18.00
520. שעות הרות גורל	24.00	18.00

פיליפ רות - היהודי המצוי

415. השד	10.00	7.50
416. השיעור באנטומיה	26.50	20.00
417. חיי כבגר	24.00	18.00
418. כשהיתה ילדה טובה	30.00	22.50
419. סופר הצללים	19.50	14.50
420. מקרטן ללא כבלים	22.00	16.50

ספרי קורט וונגוט

399. ארוחת בוקר של אלופים	22.00	16.50
400. דיק הבלי	27.50	20.50
401. הסירנות של טיטאן	22.00	16.50
402. ציפור-כלא	23.00	17.00
403. יברך אותך אלוהים, אדון רוזווטר	19.50	14.50

מילן קונדרה

596. אהבות מגוחכות	28.50	21.50
570. ספר הצחוק והשיכחה	24.00	18.00
571. הקלות הבלתי נסבלת של הקיום	24.00	18.00

ג'ון אפדייק

467. דרך רבה מדי	21.00	15.50
468. שכן חוזר	29.50	22.00
469. שכן עשיר	30.00	22.50
470. התפיכה	18.00	13.50
471. הנשאי לי	18.00	13.50

פסיכולוגיה

292. [illegible]	ס. ולרסטיין/ג. קלי	25.00	18.50
293. [illegible]	ג. רוזאל (וילסון)	22.00	16.50
294. הפסיכולוגיה לא לפסיכולוגים	[illegible]	26.50	20.00
295. [illegible]	[illegible]	32.50	24.50
296. [illegible]	[illegible]	32.50	24.50
297. [illegible]	[illegible]	26.50	20.00
298. [illegible]	ארתור יאנוב	30.00	22.50
299. [illegible]	[illegible]	34.00	26.00
300. [illegible]	[illegible]	29.50	22.00
301. [illegible]	[illegible]	36.00	27.00
302. פחדי ילדים	[illegible]	22.00	16.50
303. [illegible]	[illegible]	41.00	30.50
304. מבוגרים	[illegible]	32.50	24.50
305. אשה לבד	[illegible]	18.00	13.50
306. האהבה	[illegible]	23.00	17.00
307. התנהגות אינסטינקטיבית	[illegible]	32.00	24.00
308. [illegible]	[illegible]	24.50	18.50
309. הפסיכולוגיה אנליטית וחינוך	קארל גוסטב יונג	11.50	8.50
310. האני והלא מודע	קארל גוסטב יונג	10.00	7.50
311. הפסיכולוגיה של הלא מודע	קארל גוסטב יונג	16.50	12.50
312. על החלומות	קארל גוסטב יונג	16.50	12.50
313. האני ומנגנוני ההגנה	אנה פרויד	16.50	12.50
314. השלכות	[illegible]	18.00	13.50
315. לבוא מן המבוך	[illegible]	16.50	12.50

משמעות החיים - ויקטור פרנקל

199. האדם מחפש משמעות	13.00	9.50
200. האל הלא מודע	13.00	9.50
201. הזעקה הלא נשמעת למשמעות	13.00	9.50
202. השאיפה למשמעות	13.00	9.50

ההורוסקופים הטובים ביותר

434. סימני אהבה	לינדה גודמן	67.00	50.00
435. סימני שמש	לינדה גודמן	26.50	20.00
436. סימני מין	[illegible]	44.00	33.00

גרפולוגיה - ישראל אודם

316. האדם וכתב ידו	29.50	22.00
317. כתב יד [illegible]	37.00	27.50
318. כתב יד ומציאות	18.00	13.50

מבצע
כל הכסף חזרה
(למזמינים עד סוף יוני)

10 קוראים מאושרים שיעלו בגורל יקבלו את כל
כספם חזרה

בין קוני הספרים מרשימה זו
(באמצעות הזמנה טלפונית או על פי התלוש המצ"ב)
תיערך הגרלה ביום א' 10.7.88.
בהגרלה יועלו 10 קונים שכספם יוחזר במלואו.
ההגרלה תיערך בנוכחות עו"ד, רו"ח ופרסומאי החברה.

ספרים טובים

זמורה, ביתן/ דביר

סמדר שיר

212. ברוך הבא אח נחמד	18.00	13.50
213. חיבוקים	13.00	9.50
214. על הברכיים של אמא	18.00	13.50
215. תמי והתאומים	18.00	13.50
216. יש רגעים	11.50	8.50

ספריה של חגית בנזימן

182. כשאמא היתה קטנה	11.50	8.50
183. כשאבא היה קטן	11.50	8.50
184. כשנוסעים לארץ רחוקה	11.50	8.50
185. מר קו וגברת נקודה	13.00	9.50
186. יוקסן צובע את השמים	11.50	8.50
187. שירי לידה	13.00	9.50

מרים ילן-שטקליס

192. בחלומי	21.00	15.50
193. יש לי סוד	15.00	11.00
194. שיר הגדי	21.00	15.50
195. שירים וסיפורים	47.00	35.00
196. אצו רצו גמדים	11.50	8.50
197. ספר דני	11.50	8.50
198. המסע אל האי אולי	11.50	8.50

חיים נחמן ביאליק

177. כל הכתבים (4 כרכים)	98.00	73.50
178. כל הכתבים בכרך אחד	33.00	24.50
179. ספר האגדה בכרך אחד	66.00	49.50
180. שירים ופזמונות לילדים	21.00	15.50
181. בתוך הגן, סיפורים	16.50	12.50

ספרי נוער מקוריים

170. אל מקום חדש	דורית אורגד	11.50	8.50
171. יומן נעורים	עמי גדליה	11.50	8.50
172. סיסי מחפשת בית	עמי גדליה	15.00	11.00
173. הכל התחיל בנשיקה	צביה גרנות	11.50	8.50
174. הבריחה אל החופש	דבורה עומר	13.00	9.50
175. ילדי השכונה במחתרת	גלילה רון-פדר	11.50	8.50
176. עיר קטנה ואנשים בה מעט	נחום גוטמן	21.00	15.50

על השואה

237. המלחמה נגד היהודים	לוסי דוידוביץ	30.00	22.50
238. יומנה של נערה	אנה פראנק	15.00	11.00
239. נזכור את אנה פראנק	מיפ חיס	24.50	18.50
240. יומן ורשה (1945-1939)	מיכאל זילברברג	11.50	8.50
241. לחם זרוק למתים	בוגדאן וויידובסקי	16.50	12.50
242. כרמי שלי	מרים עקיבא	20.00	15.00
243. מלך היהודים	לזלי אפשטיין	24.00	18.00
244. אדלשטיין נגד הזמן	רות בונדי	26.00	19.50

ההיסטוריה של עם ישראל

572. תולדות עם ישראל א-ג	חיים בן ששון	88.50	66.00
573. תולדות ירושלים א-ב	נתן שור	150.00	112.00

הגות יהודית וחוכמת ישראל

203. תולדות האמונה הישראלית א-ח	יחזקאל קויפמן	113.00	84.50
204. מבוא למשנה	חנוך אלבק	24.50	18.50
205. מבוא לתלמודים	חנוך אלבק	57.00	42.50
206. דיני הממונות בתלמוד	שלום אלבק	33.00	24.50
207. כלאי זרעים והרכבה	יהודה פליקס	29.50	22.00
208. מדרש שמות - רבה		21.00	15.50
209. מדרש רבה - שיר השירים		20.00	15.00
210. ר' לוי יצחק מברדיצ'ב	שמואל דרזנר	26.00	19.50
211. מעשיות של ר' נחמן מברסלב	עדין שטיינזלץ	18.00	13.50

עם ישראל/ארץ ישראל/ציונות/מדינת ישראל

319. בן גוריון א-ב	מיכאל בר זוהר (כל כרך)	29.50	22.00
320. ההגדה לבין לוי	רומן פריסטר	24.50	18.50
321. מן ההגנה לצבא-הגנה	מאיר פעיל	30.00	22.50
322. שם הצופן - הפנינה	אביעזר גולן/דני פנקס	26.50	22.00
323. המקל והגזר	שלמה גזית	26.50	20.00
324. דוד בן גוריון	משה פרלמן	47.00	35.00
325. מלחמת היהודים	ליון פויכטוונגר	24.00	18.00
326. ההגנה	יגאל עילם	30.00	22.50
327. המירדף אחרי הנסיך האדום	מ. בר זוהר/א. הבר	24.50	18.50
328. צניחה עיוורת	עמוס אטינגר	36.00	27.00
329. פוליטיקה ומשטר בישראל	אשר אריאן	26.50	20.00
330. אגדות א"י וירושלים	יואל רפל	29.50	22.00
331. בתי כנסת בארץ ישראל	עמירם הרליף	52.00	39.00
332. האח הגידה	בנימין גלאי	29.50	22.00
333. פוליטיקה שימושית	אליהו שפייזר	39.00	29.00
334. החשבון הלאומי	בעז עברון	37.00	27.50
335. חוט השני	משה שמיר	33.00	24.50
336. הציונות, הבעיה הערבית והמנדט הבריטי	ש'. אטינגר	42.00	31.50
337. יום האש	שמואל כץ	18.00	13.50
338. אדמת מריבה	שמואל כץ	11.50	8.50
339. נתן אלתרמן - המשורר כמנהיג	משה שמיר	26.00	19.50
340. כל יחיד הוא מלך-זאב ז'בוטינסקי	רפאלה בילסקי	37.00	27.50
341. משיח או כנסת	שולמית הראבן	33.00	24.50
342. הפיל הלבן	יצחק כישלר	33.00	24.50
343. סדום או חלם	עזרא זהר	37.00	27.50

מידות קטנות - ספרים גדולים מספרות המאה העשרים

357. אומללות שטוחה בחלקה	פטר הנדקה	13.00	9.50
358. בין המערכות	וירג'יניה וולף	14.50	11.00
359. גברת לב-בודד	נתנאל וסט	14.50	11.00
360. גן הבטון	איאן מקיואן	14.50	11.00
361. ההפלה	ריצ'רד ברוטיגן	12.00	9.00
362. אמרי שאת אוהבת אותי ג'וני מון	מרג'ורי קלוג	14.50	11.00
363. קיץ בטרם החשיכה	דוריס לסינג	19.00	14.00
364. עושה הנפלאות	דן ג'ייקובסון	14.50	11.00
365. נערות הכפר	עדנה אובריין	16.00	12.00
366. נערה ירוקת עיניים	עדנה אובריין	16.00	12.00
367. ים סרגאסו הרחב	ג'ין ריז	16.00	12.00
368. הילדים הנוראים	ז'אן קוקטו	13.00	9.50
386. יש ואין	ארנסט המינגווי	27.50	20.50
387. דצמבר של הדיקאן	סול בלו	24.50	18.50
388. אידי מארס	תורנטון ויילדר	24.00	18.00
389. בני החיל	אלבר כהן	21.00	15.50
390. הגאווה לאדון א-ב	אלבר כהן	67.00	50.00
391. הו אחי בני התמותה	אלבר כהן	19.50	14.50
392. הקנאה	אלן רוב-גרייה	20.00	15.00
393. גברים בלי נשים	ארנסט המינגווי	24.00	18.00
394. האוטוביוגרפיה של אליס טוקלאס	גרטרוד סטיין	27.50	20.50
395. האחים אשכנזי	ישראל יהושע זינגר	46.00	34.50
396. הגלים	וירג'יניה וולף	21.00	15.50
397. השנים	וירג'יניה וולף	20.00	15.00
398. אלה תולדות סבסטיאן נייט	ולדימיר נבוקוב	30.00	22.50

מרגנית / מבחר קלאסי

129. שלושת המוסקטרים	אלכסנדר דיומא	64.00	48.00
130. ידידתי פליקה	מרי אוהרה	19.50	14.50
131. אי התעלומות א-ג	ז'יל ורן	57.00	42.50
132. ילדי המסילה	אדית נסביט	19.50	14.50
133. גבעת הארנבים	רוברט לוסון	17.00	12.50
134. ג'ים ונהג הקטר	מיכאל אנדה	20.00	15.00
135. הדוד רמוס	ג'ואל צ'נדלר. הריס	19.50	14.50
136. סקרלט פימפרנל	הברונית אורצי	22.00	16.50
137. החבר למסע	ה.כ. אנדרסן	19.00	14.00
138. פוליאנה	אלינור פורטר	19.50	14.50
139. הנסיך האובד	פרנסס ה. ברנט	19.00	14.00
140. ארץ אי-שם	מרית גריפה	18.00	13.50
141. הנערים מרחוב פאל	פרנץ מולנר	19.00	14.00
142. בימי שלטון האימים	אלפרד הנטי	19.00	14.00
143. הקמע	אדית נסביט	19.50	14.50
144. האי הנסתר	ארתור רנסום	32.00	24.00
145. הקסם השחור	אנה סואל	19.50	14.50
146. בגו ורגל	ויקטור אינו (הוגו)	29.50	22.00

סידרת "מרגנית" - ספרי מופת לילדים ולנוער

264. אלוף הבלשים בלומקוויסט	אסטריד לינדגרן	19.00	14.00
265. ארמון העכביש	ריצ'רד יוז	18.00	13.50
266. הבלשים הצעירים	ר.ג'. מקגרגור	20.00	15.00
267. הזאבים מאחוזת וילובי	ג'ואן אייקן	19.00	14.00
268. הינשוף קרא פעמיים בעיקול קספיש	בן לוסינג בורמן	12.00	9.00
269. הרייט המרגלת	לואיז פיצ'יו	19.50	14.50
270. כוכב השביט בעמק המומינים	טובה יאנסון	18.00	13.50
271. מומו	מיכאל אנדה	19.50	14.50
272. סוד יער המבריחים	ר.ג'. מקגרגור	19.50	14.50
273. עמק הסנוניות	ארתור רנסום	37.00	27.50
274. הקוסם מארץ-ים	א. ק. לה-גווין	19.00	14.00
275. ציאוה, תולדת הבר	ג'ויס סטרינג'ר	19.50	14.50
276. קללת [illegible]	פארלי מואט	19.00	14.00
277. גור זאבים	סטרלינג-נורת	19.50	14.50
278. ג'ימס והאפרסק הענקי	רואלד דאל	19.50	14.50
279. צ'רלי בממלכת השוקולדה	רואלד דאל	19.50	14.50
280. דני אלוף העולם	רואלד דאל	19.50	14.50
281. העי"ג	רואלד דאל	19.00	14.00
282. הפנינה השחורה	סקוט אודל	17.00	12.50
283. הקרקס מגיע	נואל סטריטפילד	19.50	14.50
284. חוות הקסמים	אלווין ברוקס וייט	18.00	13.50
285. תעלוליה של מדיקן	אסטריד לינדגרן	19.00	14.00
286. מיקסס	אן בארט	19.50	14.50
287. מר אל כאן אנה	פין	20.00	15.00
288. סיפורו של ילד רע	תומס ביילי אלדריץ'	19.50	14.50
289. פרא	סטרלינג נורת	18.00	13.50
290. קיזי, הילדה הצוענייה	רומר גודן	19.00	14.00
291. קתלין אבא שבוי הביתה	סקוט אודל	19.00	14.00

קריאה טובה

74. האשה האחרת	ג'ני פילדינג	26.50	18.50
75. דגל לוריתה	רוברט סטון	26.50	20.00
76. בית-ספר משלים	גייל גודווין	30.00	22.50
77. אגם הסבלנים	א.ל. דוקטורוב	23.00	17.00
78. אם ושתי בנותיה	גייל גודווין	27.50	20.50
79. [illegible]	א.ל. דוקטורוב	23.00	17.00
80. [illegible]	הרברט גולד	19.50	14.50
81. הם	ג'.ק. אוטס	26.50	20.00
82. אדמת אלילים	עדנה אובריין	23.00	17.00
83. אוהבים ועריצים	פ.ד. גריי	36.00	27.00
84. עשו בי כרצונכם	ג'.ק. אוטס	27.50	20.50
85. תאוות	י. בשביס זינגר	21.00	15.50
86. אשה שבורה	ס. דה-בובואר	24.00	18.00
87. ראשון בן שווים	ג'פרי ארצ'ר	36.00	27.00
88. דמם של אחרים	ס. דה-בובואר	24.50	18.50
89. קין והבל	ג'פרי ארצ'ר	28.50	21.50
90. אדוות מן הסערה	דוריס לסינג	37.00	27.50
91. החאג'	ליאון יוריס	30.00	22.50
92. חיים חיים	איריס מרדוק	26.00	19.50
93. המצור על קרישנפור	ג'.ג. פארל	36.00	27.00
94. באטרפילד 8	ג'ון אוהרה	22.00	16.50

סידרת היהלום שבכתר/רביעיית הראג'/פול סקוט

421. היהלום שבכתר	29.50	22.00
422. חלוקת השלל	29.50	22.00
432. יום העקרב	29.50	22.00
433. מגדלי הדממה	29.50	22.00

רבי המכר הגדולים

454. שם הוורד	אומברטו אקו	46.00	34.50
455. שוגון א-ב	ג'יימס קלאוול	54.00	40.50
456. מר אל כאן אנה	פין	20.00	15.00
457. מסע לאיכטלן	קרלוס קסטנדה	29.50	22.00
458. כל שירי רחל	רחל בעריכת אורי	54.00	40.50
459. בחזרה מטהאיטי	יוסי גינסברג	27.50	20.50
460. רוחות מלחמה א-ב	הרמן ווק	48.00	36.00
461. זן ואומנות אחזקת האופנוע	רוברט מ. פירסיג	26.00	19.50
462. מלך עכברוש	ג'יימס קלאוול	25.00	18.50

ספרי "אלפא"

245. דמו של ילד קטן	ניקולאס בלייק	30.00	22.50
246. המזימה נגד רונלד רייגן	ג'וליאן סימונס	24.00	18.00
247. הפתיון	ג'ורג' מרקסטין	30.00	22.50
248. דרדרת	פ. ג'. פיטרסן	22.00	16.50
249. לאחר המוות הראשון	רוברט קורמייר	25.00	18.50
250. עד כלות	גפנה אמיר	34.00	25.50
251. התסריט של [illegible]	כרמלה רעם-לביש	21.00	15.50
252. היומן 1948-1947	כרמלה רעם-לביש	19.00	14.00
253. החודשים הראשונים	פנלופי לייבלי	26.50	20.00
254. התיאוריה והקלוריה	רות קריינר רביב	36.00	27.00
255. החיים כתנועה	מאיר שניידר	27.50	20.50

סיפורת - "בסט סלרים" בעולם

1. המלון הלבן	ד. מ. תומס	26.50	20.00
2. שם הוורד	אומברטו אקו	46.00	34.50
3. אוגוסט	ג'ודית רוסנר	27.50	20.50
4. זכרונות מאפריקה	איסק דינסן	26.50	20.00
5. הנערה בנדנדה	ריצ'רד אדמס	23.00	17.00
6. ציפורי (בירדי)	ויליאם וורטון	24.00	18.00
7. בית האלוהים	סמיואל שם	36.00	27.00
8. שכנים	תומס ברגר	24.50	18.50
9. ברית של כסילים	ג'ון קנדי טול	28.50	21.50
10. מכת החסד	מרגריט יורסנאר	19.50	14.50
11. דרך הנוס	שירלי האזארד	26.00	19.50
12. האיש שאהב ילדים	כריסטינה סטד	31.00	23.00
13. הג'ינג'י	ג'. פ. דונליווי	34.00	25.50
14. העולם על פי גארפ	ג'ון ארווינג	32.50	24.50
15. הילולת מכשפות	מוריס זאקס	23.00	17.00
16. דודי אוסוולד	רואלד דאל	24.00	18.00
17. רומן עם קוקאין	מ. אגייב	20.00	15.00
18. ילדי חצות	סלמאן רושדי	44.00	33.00
19. המבקר	ג'ורג' קונרד	26.50	20.00
20. בית למר ביסוואס	ו.ס. נאיפול	34.00	25.50
21. סופת שלכת	ג. גרסיה מרקס	19.00	14.00
22. ימי רעה	ג. גרסיה מרקס	19.00	14.00

ספרי מתח - פשע, משטרה, ריגול - מותחני הקלאס.

95. אל תיגע בכסף	אלבר סימונן	23.00	17.00
96. אקדמה לטרור	הלן מקינס	22.00	16.50
97. בת האנגלי	פיטר אונס	31.00	23.00
98. הכבוד של פריצי	ריצ'רד קונדון	23.00	17.00
99. המגן האחרון	נאיו מארש	22.00	16.50
100. האחיות	רוברט ליטל	31.00	23.00
101. ושטן יעמוד על ימינו	הנס הלין	23.00	17.00
102. מפקדים	סטיוארט וודס	34.00	25.50
103. זיקית	ויליאם דיל	31.00	23.00
104. דאקי שיי	ג'ון גרגורי דאן	24.00	18.00
105. האחות הקטנה	ריימונד צ'נדלר	26.00	19.50
106. קדחת	רובין קוק	22.00	16.50
107. הגולגולת שמתחת לעור	פיליס ד. ג'יימס	32.50	24.50
108. לגעת בשטן	ג'ק היגינס	22.00	16.50
109. הדרקון האדום	תומס האריס	22.00	16.50
110. מותו של אנגלי	מגדלן נאב	23.00	17.00
111. התליה	סל יערי	24.00	18.00
112. מולו של לוסיאנו	ג'ק היגינס	23.00	17.00
113. טעם המוות	פיליס ד. ג'יימס	32.00	24.00
114. נפילה חופשית בארגמן	ג'ון ד. מקדונלד	23.00	17.00
115. משולש נורמאנדי	ג'סטין סקוט	46.00	34.50
116. סולו	ג'ק היגינס	23.00	17.00
117. פארק גורקי	מ. ק. סמית	24.00	18.00

ג'ון לה-קארה - מספר 1

493. המתופפת הקטנה	30.00	22.50
494. התלמיד המסור	25.00	18.50
495. המרגל שחזר מן הכפור	21.00	15.50
496. כל אנשי סמיילי	25.00	18.50
497. החפרפרת	24.00	18.00

עלילות שרלוק הולמס - ארתור קונן דויל

486. הקידה האחרונה	19.00	14.00
487. תעלומת הדמויות המרקדות	20.00	15.00
488. פרשת הכלב הגוסס	20.00	15.00
489. תעלומת עמק בוסקומב	20.00	15.00
490. כלבם של בני בסקרוויל	20.00	15.00
491. פרשת נזר התרשיש	20.00	15.00
492. חותם הארבעה	19.00	14.00

סידרת "אדם בקו האש"

404. הגשר על נהר קוואי	פייר בול	19.50	14.50
405. מסע הרבבה	כסנופון	16.00	12.00
406. המרד על הקיין	הרמן ווק	34.00	25.50
407. אנקת הקרב	ליאון יוריס	46.00	34.50
408. פורצי הסכרים	פול בריקהיל	17.00	12.50
409. היד הקטועה	בלז סנדרר	18.00	13.50
410. הקנטוריונים	ז'אן לארטגי	24.00	18.00
411. התג האדום של האומץ	סטיבן קריין	17.00	12.50
412. כפירי אריות	ארווין שו	34.00	25.50
413. מכאן ועד עולם א-ב	ג'יימס ג'ונס	42.50	32.00
414. שלום ולא להתראות	רוברט גרייבס	32.00	24.00

סידרת "שר הטבעות" [illegible] - ג.ר.ר. טולקין.

538. חבורת הטבעת	29.50	22.00
539. שני המגדלים	29.50	22.00
540. שובו של המלך	29.50	22.00

סידרת ארץ פרידין מאת לויד אלכסנדר

165. הקדרה השחורה	21.00	15.50
166. המלך העליון	21.00	15.50
167. טירת ליר	21.00	15.50
168. טרן הנודד	21.00	15.50
169. ספר השלושה	21.00	15.50

הסיפורים המופלאים מסידרת הלקטנים מאת מרי נורטון

161. הלקטנים	12.00	9.00
162. הלקטנים בשדות	12.00	9.00
163. הלקטנים על המים	12.00	9.00
164. הלקטנים באוויר	12.00	9.00

סידרת נרניה, הארץ המאגית מאת ק.ס. לואיס

147. אחיינו של הקוסם	18.00	13.50
148. האריה המכשפה וארון הבגדים	18.00	13.50
149. כס הכסף	18.00	13.50
150. הסוס ונערו	18.00	13.50
151. הקרב האחרון	18.00	13.50
152. הנסיך כספיאן	18.00	13.50
153. המסע בדורך השחר	18.00	13.50

סידרת בית קטן בערבה מאת לורה אינגלס ויילדר

154. בית קטן ביער גדול	20.00	15.00
155. בית קטן בערבה	20.00	15.00
156. בית קטן לחופי אגם הכסף	20.00	15.00
157. עיר קטנה בערבה	20.00	15.00
158. על גדות נחל שזיף	20.00	15.00
159. בן איכרים	26.00	19.50
160. החורף הארוך	32.00	24.00

איך מזמינים ספרים טובים בהנחות של שבוע הספר?

* **למחזיקי כרטיסי אשראי (ישראכרט):**
צלצלו 03-812244, פרטו את הזמנתכם - והספרים יישלחו לבתיכם.
(הוצאות המשלוח על חשבוננו)
* **באמצעות צ'קים לפקודת דביר:**
מלא את התלוש ושלח לזמורה ביתן/דביר - מוציאים לאור,
ת.ד. 149 תל אביב 61001 או ת.ד. 22383 תל אביב 61223

שם מלא...

כתובת...

טלפון...

מצורף שיק ע"ס............. לפקודת דביר עבור הספרים שברשימה.

(המחירים בתוקף עד 15 ביולי 1988)
(אם ברצונך לקבל את הקטלוגים של דביר וזב"מ ללא תשלום
- אנא הודע לנו בכתב)

מספר	שם הספר	מחיר	מספר	שם הספר	מחיר

סכום ההזמנה: ....

בילבק עתמי

هكذا من الأصل

مكتب عن الاصل

חדשות כלכלה

הגז לבישול ביתי והמזוט יוקרו עד 15 אחוזים

מאת יהודה שרוני

מחירי הגז לבישול ביתי ומחיר המזוט לתעשיה הועלו אתמול בשיעור של עד 15% – כך סיכמו אתמול שר האוצר משה נסים ושר האנרגיה משה שחל. ההעלאה נעשתה בעקבות עליה מקבילה של מחירי אותם מוצרים בחו"ל, והיא נכנסה לתוקף, הול מאתמול. הגז לבישול ביתי, גם לאחר ההעלאה, מבר סבסד בשיעור של 40 אחוז.

להלן המחירים החדשים:

בלון 12 ק"ג	11.80 ש"ח
בלון 12.5 ק"ג	12.40 ש"ח
גז במרכזיות	2.77 ש"ח

נכסי קופות הגמל עלו ב־9% ל־39 מיליארד ש"ח ב־1987

מאת סופר "הארץ"

בסוף שנת 1987 הסתכמו הנכסים של קופות הגמל ב־39 מיליארד ש"ח לעומת 31 מיליארד ש"ח בסוף 1986, גידול ריאלי בשיעור 9%.

בכך נמשכה עליה בערך קופות הגמל ששיעורה הריאלי בשנת 1986 היה בשיעור 6%. נתונים אלה נמסרו ע"י דובר הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בהסתמך על סקר שנערך בשיתוף עם משרד האוצר. נכסי קופות הפנסיה – שחלקם בנכסי כל הקופות כ־41% – עלו בשנה שעברה ב־7% והסתכמו ב־15 מיליארד ש"ח, לעומת עליה של 6% בנכסי קופות הפנסיה בשנת 1986.

בקופות הגמולים והפיצויים, הכוללות קופות מרכזיות לפיצויים שליד הסקטור הפיננסי והמפעלי, נרשמה בשנה הנסקרת עליה ריאלית של כ־10% וחלקן בכלל הקופות הגיע ל־51%. בקופות ההשתלמות נרשמה עליה ריאלית של כ־17%, ומשקל קופות אלו הגיע בשנת 1987 ל־8%.

הצבירה מעמיתים, המורכבת מהפרשות החברים והמעבידים בניכוי התשלומים שאותם משלמת הקרן, הסתכמו בשנת 1987 ב־606 מיליון ש"ח, עלייה ריאלית של 21% לעומת השנה שקדמה. העלייה בצבירה מעמיתים נבעה מעליה בצבירה בקופות התגמולים והפיצויים ובקופות ההשתלמות. בקופות הפנסיה, לעומת זאת, נרשמה בשנה שעברה צבירה שלילית (כמות התשלומים לקרנות עלתה על כמות הפרשות של החברים והמעבידים) בשיעור 45 מיליון ש"ח. בקופות התגמולים והפיצויים הסתכמה הצבירה מעמיתים ב־487 מיליון ש"ח, עליה ריאלית של כ־7%. בצבירה מעמיתים בקופות ההשתלמות נרשמה עלייה ריאלית של של כ־118%. משקל קרנות הגמל וביטוחי החיים בכלל הנכסים הכספיים שמחזיק הציבור הגיע בסוף שנת 1987 ל־40.3% והסתכם ב־41.8 מיליארד ש"ח.

הוצאות שכר מנהלי הפניקס – 50 אלף דולר לחודש

לחכמי האב 30,000 מתוך זה

מאת יהודה שרוני

חברת הביטוח הפניקס משלמת עבור מנהליה דוד ויוסף חכמי, הוצאות שכר בהיקף 50 אלף דולר בחודש, כך מסתבר מנתוני הדוח התקופתי שהעבירה החברה לבורסה ולרשות לניירות ערך.

דוד ויוסף חכמי הם בעלי השליטה בהפניקס. דוד, האב, משמש יושב ראש פעיל של דירקטוריון החברה, ויוסף הבן, מנהל העסקים הראשי שלה. מתברר שהסכום הכולל של שכר ומשכורות לרבות הוצאות סוציאליות של האב, הבן, וחברי הדירקטוריון, הסתכם בתקופה 1.1.87 עד 30.4.88, ב־1.456 מליון שקל. כל חברי הדירקטוריון קיבלו בתקופה האמורה לא יותר מאשר 150 אלף שקל, ולפיכך קיבלו דוד ויוסף חכמי, 1.3 מיליון שקל, שהם 81 אלף שקל בחודש, או כ־50 אלף דולר. הדו"ח התקופתי אינו מפרט כמה מקבלים דוד או יוסף כל אחד בנפרד, אך ידוע כי משכורתו של דוד גבוהה בכ־50% מזו של הבן. מכאן ניתן לשער כי הוצאות השכר החודשית של דוד חכמי עומדות על 30 אלף דולר, והוצאות השכר של יוסף עומדות על 20 אלף דולר.

מנהלי חברת הפניקס מקבלים הוצאות נוספות אשר אינן כלולות בהוצאות השכר, כגון לנסיעות לחו"ל, אירוח, כיבודים והוצאות רכב.

רוכשי כרטיסים ב"פאן אמריקן" מודאגים מידיעה על פירוקה

המנהל המסחרי של החברה: הידיעה אינה נכונה; שום נוסע לא ייפגע

מאת זהר בלומנקרנץ

ידיעה על סגירתה הצפויה של חברת "פאן אמריקן" מארה"ב, שורה אתמול דאגה בקרב נוסעים בישראל אשר רכשו כרטיסי טיסה שלה. המנהל המסחרי של חברת התעופה בישראל אמר, כי בניגוד לידיעה שמקורה בסוכנות הידיעות רויטרס, עסקי החברה בארץ נמשכים כרגיל. לדבריו, אין כרגע שום כוונה להביא לפירוקה של החברה או להפסקת פעילותה.

ההלוואות מועצת המנהלים של פאן־אם מתייחסות לנקיטת צעדי התייעלות, אשר אם יבואו לידי ביטוי, יורגשו מספטמבר. בין השאר, מדובר על צמצום קווים לא רווחיים, מכירת נכסים וציוד, ומכירת חברות בנות, אולם פעילותה של חברת התעופה לא תיפסק. בכל מקרה, לא צפוי להיפגע אף לא נוסע אחד שרכש כרטיסים של חברת התעופה, כיוון שמדובר בחברה סדירה הנמנית על אירגון חברות התעופה "יאטה", במצב כזה ניתן היה להסב את כרטיסי הטיסה לכל חברת תעופה סדירה אחרת החברה באירגון.

לדברי המנהל הזה לישראל נמנה על הקווים הרווחיים של החברה, ואין כוונה להנהיג שינויים בלוח הטיסות המתוכנן של החברה בקו לישראל. הידיעה של רויטרס גרמה לדבריו נזק רב לחברה ונשקלים צעדים נגד סוכנות הידיעות.

שלושה אחוזים בעובד, בעת הפגנה אלימה, אתמול, בבניין הוועד הפועל של ההסתדרות. (צילום: ישראל סימיונסקי, י.פ.פ.א)

6 נעצרו ו־6 נפצעו בפיזור הפגנת עובדי אליאנס בת"א

דובר הוועד דוד איטח: ההפגנה נועדה למחות על הפרת ההבטחה שנתן קיסר כי אם יחתם הסכם הבראה, ייפתחו שערי המפעל

(ע) שישה מפועלי מפעל אליאנס נעצרו ו־6 נפצעו בהפגנה אלימה שהיתה אתמול מול בניין הוועד הפועל. כ־100 מעובדי החברה הגיעו בשעות הבוקר לבניין הוועד הפועל למחות על הסחבת בתכנית ההבראה של המפעל. תחילה התנהלה ההפגנה בשקט.

כאשר ניסו אחרים מן המפגינים להכנס אל תוך הבניין, הוליט מפקד מרחב ירקון נצ"מ אריה ביבי להורות לשוטרים למנוע זאת מהם. נצ"מ ביבי הוהיר את המפגינים, כי הפגנתם אינה חוקית וקרא להם להתפזר מרצונם. העובדים החלו ליידות אבנים לעבר דלתות הכניסה ואף הצליחו לנפץ את שמשות הדלתות האחוריות.

זרנוקים

כאשר הצליחו אחרים מן העובדים להיכנס לאולם שבקומת הקרקע, התיזו השוטרים מים לעבר המפגינים באמצעות זרנוקים והפעילו אלות, לפיזורם. למקום הגיעו כוחות מג"ב. ששת המפגינים שנפגעו הועברו באמבולנסים של מד"א לבית החולים איכילוב לקבלת סיפול רפואי.

המשטרה עצרה 5 מפגינים ומפגינה. שלושה מן העצורים שוחררו במקום ושלושת האחרים, מאוחר יותר.

מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר ויו"ר האגף לאיגוד מקצועי חיים הברפלד יצאו מן הבניין בדרכם לירושלים. דובר הוועד דוד איטח מסר, כי ההפגנה נועדה למחות על הפרת ההבטחה שנתן קיסר לעובדים כי אם יחתמו על הסכם הבראה, ייפתחו שערי המפעל שנסגר ב־8 במאי. לדברי איטח, נחתם ההסכם ביום ו' שעבר ובו הסכימו העובדים לתנאים שהוצבו בפניהם.

לדבריו, נפגשו נציגי העובדים עם שר המסחר והתעשייה אריאל שרון, אשר הבטיח להעניק את מלוא הסיוע הדרוש לחידוש העבודה במפעל ולהעמיד צוות כלכלנים שיבדוק את הנושא.

"החלטנו לא לעזוב את בניין הוועד הפועל ולקיים משמרות מחאה עד שנשיג הסכם תקבל הבטחה לפתיחה מהירה של שערי המפעל" אמר דוד איטח.

פיצויים

זהר בלומנקרנץ, סופר "הארץ" מוסר: מנכ"ל קונצרן "כור" גילה נכונות לבחון בחיוב הצעה לפיה תועבר לידי עובדי "אליאנס" הבעלות על המפעל על כל רכושו ואילו הקונצרן יקח על עצמו את כל חובותיו שהצטברו עד היום – נאמר אמש בהודעה של סיעת הליכוד בהסתדרות, לאחר שיו"ר הסיעה, ח"כ יעקב שמאי נועד עם גאון. דובר סיעת הליכוד בהסתדרות מסר אמש כי גאון אמר בפגישה, כי הקונצרן יכול לעמוד בתשלום של 7 מיליון דולר בלבד, מתוך 12 מיליון הדולר הדרושים למימון הפיצויים לאותם עובדים שיפרשו במסגרת הסכם שגובש בין נציגים לאגף לאיגוד מקצועי.

שמאי אמר עוד בפגישה אמש, כי הוא מוכן לערב את הממשלה, כדי שתבחן אפשרות להעמיד לרשות קונצרן "כור", קו אשראי בסך 5 מיליון דולר, להשלמת מתן הפיצויים לעובדים שיפרשו עפ"י ההסכם שגובש.

השר משה שחל מגלה: העברנו מידע לירדן בנושאי אנרגיה

"האינתיפאדה קטעה תהליך מבורך זה"

(ע). "אני יכול לאשר כי היתה חלפת מידע עם ירדן בנושא האנרגיה והועבר לידי הירדנים חומר רב על פי בקשתם" – גילוי מפתיע זה נמסר ביום ד' בלילה מפי שר האנרגיה והתשתית משה שחל, לאחר טקס הנעילה של כנס האנרגיה הבינלאומי במלון "גלי כנרת" בטבריה.

שחל הדגיש, בשיחה שקיים עם כתבי־חוץ מצרפת, כי המגעים נסבו כולם סביב רצונה של ירדן לקבל מידע אודות הטכנולוגיה הנרכשה שפותחה בישראל לניצול פיצלי שמן לצורך הפקת אנרגיה. "לממלכת ירדן ישנם מרבצים של פיצלי שמן גדולים לא פחות מאשר אצלנו ולפיכך היה להם עניין רב בקבלת המידע. הדברים הגיעו לידי כך כי כבר התארגנה משלחת של מדענים לפגישה בארץ ניטרלית, וכל זאת בידיעה מוחלטת של הסמכות הגבוהה ביותר. הדבר שקטע את התהליך המבורך הזה היתה האינתיפאדה, אולם אני מאמין כי הטבע הרצון לקדם טכנולוגיות, חרושת לטובת האדם, יגבר על איבה וניתוק יחסים" – אמר.

השר שחל הוסיף, כי נושא פיצלי השמן קיבל מישנה תאוצה, גם בשל ההצלחות המרעיות וגם על רקע ניתוק הגז"מ מצד צרפת, בקשר לפרוייקט הרעיוני המשולב שרוצה ישראל לעשות בנגב, ביחד עם מצרים וירדן.

פסק־דין עקרוני: יבואני משנה לא ישלמו 10% יותר בהשוואה ליבואני בלעדיים

מאת צבי הראל, סופר "הארץ"

בפסק דין עקרוני קבע בית המשפט המחוזי בתל אביב כי תקנה מתקנות המכס, הקובעת כי יבואן שאינו בלעדי ישלם תוספת של 10% על טובין בהשוואה ליבואן בלעדי, היא בלתי־חוקית, והגדרת כל תוקף (יבואן בלעדי הוא מי שקיבל מהיצרן בחו"ל את הזכות הבלעדית לשווק בארץ מטוייסה; יבואן שאינו בלעדי הוא מי שאיננו קונה במישרין מהיצרן המקורי בחו"ל).

פסק הדין ניתן לפני שבוע על ידי השופט שאול אלוני. התקנה התקנה בשנת 1970 על ידי מנהל המכס. התביעה לבית המשפט לביטול התקנה הוגשה על ידי "סלון טוקיו בע"מ" ו"דימני מחשבים ותקשורת בע"מ", שיוצגו על ידי עו"ד יוסף שרות.

השופט אלוני קבע כי התקנה סותרת את החוק.

בינו לא ניסה להדיח את חת

מאת סופר "הארץ"

צדיק בינו, מנכ"ל בנק לאומי, לא ניסה להדיח את ד"ר מאיר חת מראשות השלוחות בחו"ל, כמו שנאמר בפתיח לידיעה מאתמול. צדיק הציע להחליף את חת בחברי הנהלה של הבנק או באנשים מקומיים שישמשו כיושבי ראש השלוחות בחו"ל, כאשר חת ישאר יו"ר בל"ל – דברים אלו נכתבו בהמשך הידיעה בנושא זה אתמול.

בינו הציע זאת כדי שהוא כמנכ"ל יוכל לשלוט כראוי על החברות הבנות בחו"ל, הכפופות לאחריותו, כנהוג בניהול חברות תקין.

ערך את העמוד: חיים מל

הילדים גדלו
עוברים לדירה מפנקת!

הילדים גדלו. צורכי הדיור השתנו.
עכשיו מגיע לכם דירה מפנקת
ברובע המגורים הייחודי
"רובינשטיין אקסקלוסיב" הנבנה
ברחוב יהודה־הנשיא, נווה־אביבים ת"א.
תיכנון פנים הדירה לפי טעמכם האישי
וברמת גימור יוקרתית.

החל מ־280,000 ש"ח בתוספת מע"מ
משכנתא 150,000 ש"ח

נווה־אביבים ת"א

רובינשטיין
חברת הבנייה הפרטית הוותיקה והאמינה בישראל

פרטים מלאים במשרדי החברה:
ת"א, רח' מקווה־ישראל 8, טל' 03-622621
ימי א', ב', ד', ה': 08.00 עד 19.00 רצוף;
ימי ג', ו': 08.00 עד 13.00
1988

ELLAN VANNIN OFFSHORE FUTURES FUND

£5000—Invested in 1978 is worth £250,000 today. Leading British Public Co. New offer ends July 31st. Details write: E.V. Fund, P.O.B. 301 London N3 1TZ.

למה

משכורות העובדים בישראל הן הנמוכות בעולם המערבי, ותמיכת האוצר במפלגות היא הגבוהה בעולם.

?

התשובה בספרו של פרופ' עזרה זהר –
סדום או חלם
ניתוח של חולי החברה בישראל (כולל הדיאגנוזה!!!)
עכשיו בשבוע הספר רק 27.50 ש"ח
בדוכני זב"מ/דביר

שרות חקירות כללי
ש.ה.כ.
מקבוצת השמירה

31 שנות נסיון והצלחה בארץ ובעולם לשרותך!

בחקירות בינלאומיות
איתור אנשים ורכוש
בדיקת מעמד כלכלי
בדיקות גרפולוגיה

בית־הדר
דרך פתח־תקוה 19 תל אביב 163 ס
ת.ד. 37624 תל־אביב 61-375
טל: 614636 621975 623084
FAX: 623995 TLX: 361264 GIA

Rosenthal

מבצע נדיר –
עד חצי המחיר!

הסטים היפים בארץ
רוזנטל.
RIEDEL קריסטלים
THOMAS כלים ומתנות

לשבועיים בלבד או עד גמר המלאי
כיכר המדינה,
ה' באייר 22 ת"א 03-216514

רוזנטל

משפחת בעבודה,
בלימודים בארה"ב?
U.S.A. VISA SPECIALISTS
ת.ד. 31244 ירושלים
טל. 02-813733

האזינו היום בשעה 14.00
ליקול השלום" לתוכנית "לפני שבת"
בה יראיין איתן דנציג את:
חי"כ אברהם (ביגה) שוחט,
ראש מועצת ערד
אלי לנדאו ראש עירית הרצליה
שלמה נקדימון
עיתונאי ידיעות אחרונות
הזמרת ורדינה כהן

נוהר
מידע וניהול
מרכז הדרכה (1988) בע"מ
חיפה תל־אביב

יום עיון

יחידת המחשב ומקומה בארגון

לראשונה – דיון גלוי ופתוח

- הבעייתיות המכשילה בכפיפות הארגונית של יחידת המחשב.
- ביזור או ריכוז מערכות המידע.
- הנהלת החברה – מעורבות, גיבוי ויוזמה.
- דו שיח משתמש – יחידת המחשב.

ליבון בעיות אלה ואחרות, תוך ניתוח אירועים בחיי החברות בהרצאות ורב שיח

המרצים:
- ד"ר מאירה איצקוביץ ראש ענ"מ בטכניון
- רו"ח דוד צימרמן סמנכ"ל הכספים בתעשיות לייזר.
ומרצים נוספים.

תאריך – 12 ביוני 1988
שעות 08.30 – 15.00
מקום – מלון "דן ת"א"
מחיר – 250 ש"ח כולל כיבוד קל וארוחת צהריים

הרשמה במרכז ההדרכה בת"א
טלפון: 052-910225

נוהר מידע וניהול בע"מ
אגף תעוד התוכנה

נוהר מידע וניהול
מרכז הדרכה (1988) בע"מ

חיפה – תל־אביב

מוסדות – חברות – בתי תוכנה
מנהלי יחידות מחשב

תעוד תוכנה

ביצוע פרוייקטים:

- תעוד בחלק מתכנון וניתוח מערכת המידע.
- שימושים בכלי הפיתוח.
- תעוד למערכות הפעלה.
- תעוד למשתמש במערכות ON-LINE ובמערכות אצווה.
- הכשרת עובדי יחידת המחשב להתמודדות יומיומית בנושא התעוד.

אגף תעוד התוכנה מנוהל ע"י צוות בכיר ומנוסה שהתמחה בתחום זה. הצוות עוסק בהכנת וביצוע התעוד וכן בהדרכת המשתמש. יישום הפרוייקט נעשה במשותף עם צוות המחשב בחברות.

הדרכה:

מרכז ההדרכה ואגף התעוד עורכים קורסים וימי עיון ליחידות בארגונים וליחידים.

לפרטים ותאום פגישה נא לצלצל למרכז החברה
טלפון 052-910225

המבצע של הקיץ

טוס קו־אופ לאירופה חינם!
יום יום לאירופה לחו"ל
קו־אופ הרשת המובילה – מובילה אותך הקיץ לחו"ל

כל יום הגרלה
כל יום מגרילים
לאירופה טיסה

בחודשים יוני ויולי קונים בקו־אופ, ממלאים את טופס ההגרלה הנמצא בקופה, מכניסים לתיבת ההגרלה ומתכוננים להמראה! פרטים בסניפים.

הזוכים שטסים!
איריס הלברסברג – בית צורי 61 ת"א
מזרחי יצחק – ד"ר סטופ 6/2 נתניה
רבקה הורוביץ – שלונסקי 33 ת"א
מלכה וולך – קרית־שומרון
בנימין ישראל – בלקין 7 ראשל"צ
גול מרים – הצבי 46 יבנה
נלה מיכאלובר – רח' אשר בלר 6 חדרה

ככל שקונים יותר גדלים הסיכויים לזכות בטיסה

צ'רטר ישראלי

רק בקו־אופ שלי
קונים היום וטסים מחר*

סופר קו־אופ • היפר קו־אופ של רשת הרבוע הרחוני קו־אופ דעונה, קו־אופ הרצליה ורמת השרון

קו־אופ קו־אופ קו־אופ קו־אופ קו־אופ קו־אופ

הארץ

לא מכרת
לא שילמת
רק לוח העיר
קבלת מודעות
20.00–8.00 מ־
03-383322

חדשות העיר כלהעיר צומת השרון כאן הרהם הלוח הבטוח

כלהעיר ירושלים

הצעות עבודה

דיהטסו

דלתה

וולבו

מרצדס

מיני־מינור

סובארו

אוטוביאנקי

אופל

סימקה

סוזוקי

סיאט

סיטרואן

פולקסוואגן

אוסטין

אלפא

אמריקאיות

ב.מ.וו.

פורד

פיז'ו

רנו

פיאט

טנדרים

מסחריות

משאיות

אופנועים

ביקוש דירות

מכוניות

אודי

דירות מרוהטות

דירות בשכ"ח

דירות בדמ"פ

דירות למכירה

קבלנים מציעים

וילות ובתים

קוטג'ים

פנטהאוזים

5 חדרים ויותר

2—2.5 חדרים

1—1.5 חדרים

3—3.5 חדרים

סילוף
חברה לבניין בע"מ
"רמות אורנים"
שכונת הוילות
בירושלים בתוך פרי עצון (בהמשך רח' הפלמ"ח)
במבצע עד 1.7.88
דירות 3, 4, 5, חדרים
ומפרט גבוה, פתוח מטבחים אכזר, מקום מוצנע, חניה פרטית ומקורה, ייחוד אוזיכלי חיים
מתנה 2 קוטג'ים אחרונים
7 חדרים, 3 מפלסים מיד
בתוך בנייה, בקשה
משרד המכירות
רח' דירות ראשונים 1,
טל' 02-221184, 02-224022

הבלון השמח
הליצן עם הבלונים
אצלך בכל שמחה ואירוע
קישוט והקרנה בבלונים לאולמות, ארועים וחתונות
סניפים בערי ישראל

הכוח הארצי / הארץ חדשות

המשך ירושלים:

דפוס משי עפרה בע"מ
דרושים
מדפיסים
בעלי נסיון
בדפוס משי
תנאים נוחים
טלפון 243917, 02-244985, דוד או מתי

משרדים

מגרשים

אביב

הלוואות

ביקוש עבודה

עסקים

חנויות

מבני תעשיה

אולמות

הלוואות

עזרות ומטפלות

רפואת שיניים

סיעוד

חבר

דירות למכירה

4 חדרים ויותר

3.5 — 3 חדרים

שכ"ח

מכוניות

אאודי

אוסטין

וולוו

סובארו

פולקסוואגן

פורד

פיאט

פיז'ו

מסחריות

אופנועים

הצעות עבודה

מכירות ושירותים

כאן הדרום

אזור הדרום

עסקים

מכירות ושירותים

עובדי מתכת

ביקוש עבודה

שירותים

פסנתרים

בתי־אבות

בריאות

מקררים

רפוי והרזיה

מחשבים

קיט ונופש

שיפוצים

ציוד משרדי

שידוכים

בעלי־חיים

לדנאל
מרכיבים
מכונאים בוגרי
מגמת מכניקה
242801

לדנאל
מזכירה
עברית אנגלית
ועבוד תמלילים
242801

לדנאל
נהג+מלגזה
+רשיון ג'
242801

לדנאל
קלדניות
מסוף או דיסקטים
דחוף
242801

דנאל
החברה לשרותי
כח אדם
בן יהודה 7 י־ם
02-242801

לתאגיד סוכנויות לביטוח
מפקח/ת
רכזת סוכנים ונציגים
עד גיל 32 / השכלה על תיכונית
רצוי נסיון קודם בביטוח או במכירות
אפשרות לתנאים מצויינים
טלפון 02-246583

ORS שרותי כח אדם
לאו.אר.אס. ירושלים
אבן ישראל 5
245561, 242152/9

מזכירה דו לשונית נמרצת לניהול משרד רצוי שפת אם אנגלית
פקידת יצוא ויבוא רצוי הדפסה לעבודה אחראית אנגלית טובה
מעבדות תמלילים מעולות עברית ו/או אנגלית ארב וורד סטאר איינשטיין תמליל
בחורה אינטלגנטית הדפסה על ארב לעבודה אחה"צ
למפעל תעשייתי דרושה קלדנית עברית אנגלית למשרה מלאה
מזכירה מעבדת תמלילים עברית על תוכנת תמליל
דיילות מכירה מעולות שליטה מלאה בשפות אירופאיות — משרה במשמרות
בחורה לליווי נכה רשיון נהיגה משרה מלאה
כתבנית אנגלית טובה למשרה מלאה וממושכת
עובדי/ות ניקיון למפעל תעשייתי שכר הולם
עובדי/ות ייצור למפעל תעשיית משרה מלאה
רוקח מוסמך לעבודה בבית מרקחת פרטי — שעות גמישות
למפעל תעשייתי דרושים חממניקים משרה מלאה שכר הולם
למפעל מנהל מחסנים ממוחשבים מנוסה שליטה מלאה באנגלית
טכנאי כימיה לבורנט למשרה מלאה וממושכת
מחסנאי תעופה יוצא חיל האויר לעבודה קבועה
מחסנאי טכני בוגר קורס אפסנאות כולל ניסיון תעשייתי רשיון נהיגה
מכונאי רכב עם 3 שנות ניסיון למשרה מלאה וממושכת
טכנאי מכונות ניסיון בהידראולסיקה פנאומטיקה והרכבות
מועמדים מאיזור בית שמש יכולים לפנות
ישירות לסניפנו:
עמק הזיתים 125 טלפון 913706

הטובים עובדים קבוע ORS

יותר טוב מנפאואר
לסניפנו בירושלים ובתל־אביב
דרושים
עובדים/ות עם נסיון במקצועות הבאים:
קלדנית
גומרי ואלפא גומרי
לעבודה ממושכת
ירושלים: בית־יואל יפו 33, קומה ה' 02-233436
תל־אביב: בן־יהודה 12, 03-298877
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
המשרות במודעה זו מוצעות
לנשים ולגברים.
מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

לחברת איילקס
דרושה
פקידת הזמנות והנהלת חשבונות
יתרון לבעלת נסיון ■ 5 ימי עבודה ■ 9 שעות ■ תנאי עבודה טובים
למועמדות. להתקשר מיום א'
03-493995 רמת־החייל

יותר טוב מנפאואר
לסניפנו בירושלים ובתל־אביב
דרושים/ות
עובדים/ות עם נסיון במקצועות הבאים:
עיבוד תמלילים
בכל התוכנות:
עברית, עברית־אנגלית, אנגלית
ירושלים, בית־יואל, יפו 33 קומה ה' 02-233436
תל־אביב, בן־יהודה 12, 03-298877
מנפאואר MANPOWER
החברה הגדולה בעולם לעבודה זמנית
המשרות במודעה זו מוצעות
לנשים ולגברים.
מדליון הכסף ניתן כאות הוקרה והכרה למצטיינים שבין עובדי מנפאואר

לישוב בעמק יזרעאל
דרוש
איש משק ואחזקה
לפנות בכתב לת.ד. 2058 קריית מוצקין
מיקוד 26120

לאגף לשרותי רווחה דרושות:
1. **משפחת קלט**, לקליטת ילדים במצבי חירום עד שימצא עבורם פתרון של קבע.
2. **משפחות אומנות** לילדים בגילאי גן וביה"ס, באזור ת"א.
3. **משפחה אומנת חמה ואוהבת חגרה בת"א**, לילד בן שנה וחצי עם עכוב התפתחותי.
המשפחות תקבלנה תשלום והדרכה צמודה.
לבקש את ניצה או אתי בטלפונים 438319 או 438800.

★★★

לאגף לשרותי רווחה — לשכת עבר הירקון
דרוש/ה
מדריך/ה ראש צוות, בוגר/ת קורס מדריכים/ראשי צוותים של משרד הרווחה
לקבלת פרטים נא לפנות לטלפון מס' 490849 או 491399 או — 474457

★★★

ליחידה לאיכות הבניה דרוש
הנדסאי — אדריכלות
בדבר פרטים וראיון נא להתקשר לטלפון 437024.

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת הנוער והחלוץ
מפעלי קיץ
דרושים
חובשים
לליווי טיולים של בני נוער וסטודנטים מחו"ל
הכישורים הדרושים:
— בוגרי קורס חובשים קרביים בצה"ל
— ידיעת שפה זרה (באנגלית, צרפתית)
נא לפנות אישית למחלקת הנוער והחלוץ
רח' קרן היסוד 19 א' ירושלים
בצירוף צילום תעודת חובש
או טלפונית 02-208508 או מרכזיה 02-208511
על המעוניינים לעבוד עם קבוצות דתיות
להתקשר לטל' 02-630248

לאידגון ציבורי ארצי באיזור ת"א
דרוש
מתאם אדמיניסטרטיבי
(משרה 2760)
לתאום פעילות עם מקצועיים
★ בעל רקע מתאים
★ שכר ברוטו כ־1500 ש"ח לחודש
מועמדים ישלחו פירוט קורות חיים ונסיון
אל ת.ד. 11024 תל אביב 61110.
סודיות מובטחת
המודעה לשני המינים
תהל
תחנת ייעוץ לנושאי כח אדם בע"מ

אי.די.אל. בע"מ — ירושלים
תעשיה עתירת מדע
בתחום דיאגנוסטיקה רפואית
דרושים
למערך המו"פ בחברה
1. חוקר בכיר בדרגת PH.D.
לניהול יחידה לנוגדנים מונוקלונאלים
★ ידע מעשי בכל שלבי ההפקה של נוגדנים מונוקלונאלים — הכרחי.
★ נסיון מוכח של הפקת לפחות 5 נוגדנים מונוקלונאלים — הכרחי.
★ נסיון בתעשיה — רצוי.
2. חוקר בכיר בדרגת PH.D.
לניהול צוות פיתוח.
★ תואר שלישי באימונולוגיה, או בקטריולוגיה.
★ נסיון בפיתוח ELISA — הכרחי.
★ נסיון בעבודה עם חיידקים — רצוי.
5 ימי עבודה בשבוע
מועמדים בעלי כישורים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולפרט קורות חיים, למחלקת כח אדם, ת"ד 5577 ירושלים 91054, או ישירות לד"ר קרס גורסקי: בעבודה 02-818041, בבית 02-845849, בערב.

ההסתדרות הציונית העולמית
מחלקת הנוער והחלוץ
המינהל המרכזי לשליחות

דרושים אנשים מתאימים לשליחות קהילתית בקהילות יהודיות בגולה

הדרישות:
★ השכלה גבוהה רצוי במדעי החברה או הרוח
★ נסיון בשטח החינוך הבלתי פורמלי בשנים האחרונות!
★ נסיון בעבודה עם נוער, רצוי נוער מחו"ל
★ כושר ביטוי ברמה גבוהה! בשפה האנגלית
★ גיל 40 25 ביום ההרשמה
★ עדיפות תינתן לבעלי משפחות
★ שהות רצופה בארץ במשך 7 השנים האחרונות
★ אזרחות ישראלית, שרות צבאי מלא, או שרות לאומי מקביל (אישורים)
טרם היציאה לשליחות
על המועמד להמציא אישור על חופשה ללא תשלום ממקום עבודתו למשך תקופת השליחות
שאלונים וחוברות הסברה יחולקו
בין 8.00 — 13.00 במשרד
מחלקת הנוער והחלוץ
רח' קרן־היסוד 23 ירושלים
כמו כן ישלחו שאלונים בדואר
לפונים טלפונית ל־02-208580
אין ההסתדרות הציונית העולמית מתחייבת
לקבל הצעה כלשהי בשלב כלשהו.

התפקיד מצריך יוזמה, כושר ארגון, מנהיגות, יכולת לעבוד עם אנשים ונסיון בתחום החינוך הוא אינו שיגרתי ומהווה אתגר חינוכי ציוני

תחילת השליחות קיץ 1989
מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

קונים זהב מהציבור
ויהלומים גדולים
ZAMLER
טל. 03-235924

העיר צומת השרון
תל אביב גוש דן והשרון

דירות למכירה

לא מכרת
לא שילמת
רק בזמן העיר
קבלת מודעות
מ-8.00–20.00
03-383322

1.5—1 חדרים

2.5—2 חדרים

3.5—3 חדרים

4 חדרים ויותר

איזור השרון

גוש דן

חולון ובת־ים

תל־אביב

דירות נופש

וילות ובתים

בתי כפר ומשקים

פנטהאוז

דירות גג

קבלנים מציעים

קידמה
מידע על אלפי דירות
למכירה באזור המרכז
(ליד שכירה וקבלנים)
ללא דמי תיווך!!!
תמורת 39 ש״ח בלבד
(בכרטיס אשראי בטלפון)
תקבל רשימה ממוחשבת של
דירות המתאימות בדיוק
לך.
פרסם דירתך בחינם
עד למכירתה
קבלן בנוי
פרסם דירתך תמורת 20
ש״ח (חד פעמי) עד
למכירתה
"קידמה מאגרי מידע"
בן יהודה 192 ת״א
03-5449973/4

ישראהאוז
רח׳ אחוזה 77, רעננה
052-441088, 052-456049

לא גומר את החודש!
שואף לעצמאות
כלכלית!
"תופסים אמריקה"

נכסים אינטרנשיונל
בע״מ מציעים:
למסירה בבן יהודה
חנות גדולה ומפוארת בבן יהודה
משרדים 60/160 בבניין מפואר בבן יהודה
להשכרה בבן יהודה 2 חדרים גדולים למשרד 450
להשכרה באלנבי פנטהאוז 2 חדרים וגג גדול 500
בן יהודה 36 ת״א
03-294661 2
03-288438

מבנים ביתיים
שיטת ארק חוץ
דומקריט חברה בע״מ
מבצע:
וילה 4 חדרים
$42,000
יחידת נופש
2 חדרים $13,000
03-477968, 03-5449708
domecrete

מצודה
רח׳ באייר 28 ת״א
03-219186-9

רון נכסים
גבעתיים כצנלסון 11
מציע:

תווך גבי את רפי
סירקין 19 גבעתיים

תווך לוי
יסוד המעלה 38 ת״א
03-372670

רוכש דירה?
ביקורת ליקויים
לפני קניה, בעת בצוע
ובתום שנת האחריות
"בדק בית"
03-485174, 03-498652

באת. קיבלת. משכנתא.
בנק משכן בבנק הפועלים
פרטים מלאים בנציגויות משכן בסניפי בנק הפועלים

Oscar
אוסקר
ארוחת עסקים
בין השעות 12.00–16.00
16.- ש״ח בלבד
מבחר סלטים / מרק / עוף בסלסלה /
שניצל / המבורגר / נקניקיות / דג סול /
מוס שוקולד / מוס לימון

טניס +20
אצלנו תמיד יש עם מי לשחק

مكذا من الأصل

הארץ חדשות

הבורסה הארצית

המשך ת"א גוש דן והשרון

ראשל"צ

4 חדרים ויותר

3–3.5 חדרים

2–2.5 חדרים

נתניה

4 חדרים ויותר

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

חדרים מרוהטים

שותף/שותפה

ביקוש דירות

דירות בדמ"ב

מכוניות

סאגרי רכב ממוחשבים

מחזיק קונים ומוכרים רכב באמצעות המחשב. קונה? מידע מדויק על מאות כלי רכב – אחד מהם בוודאי מתאים לך. מוכר? פרסם ומכור מיד את רכבך באמצעות המחשב. חסוך זמן וכסף ועצבים. מידע מעודכן, מהיר ומגוון ביותר. הפרסום אינו מוגבל בזמן ובמספר המילים.

אופל

אאודי

אוסטין

אוטוביאנקי

אינוצנטי

אלפא רומאו

ב.מ.וו.

אמריקאיות

דייהטסו

ג'יפים

וולוו

דלתה

ווקסהול

מלבום

מוריס

מיני מיינור

מרצדס

לנציה

מריוסף

N.S.U.

סאאב

סובארו

לא קבלת לא שילמת
לקבלת מודעות
לוח העיר
ודרושים
625015
5365759
עד חצות ובאשראי

הבורסה הארצית הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

● 1800 1982 רגם אמריקאי + מזגן במצב מצויין 052-22556 201231167

● 1600, 80, ספורט, במצב מצויין + טסט. 03-875780 ,052-826592 201338167

● 1300 1981 יד שניה פרטית 03-9227766 מחירון 40,000 144629193

● מיני מנהרט 1972 + טסט לשנה, מצב מעולה 03-721995 171846263

● 1500, 1986, אוטומט. טיסלי, 23,500 ק"מ כחדשה 03-997930 152846027

● 1600, אוטומטית 1987, כחדשה, 052-554105 ש"ח, 52,000 090411097

● מזה ג'יאל 84 רדיוטייפ, מעולה, לרציניים בלבד 03-397252 125321064

פולקסוואגן

● חיפושית 1964 שמורה מכני מצויין + טסט לשנה 052-28577 161530163

סיטרואן

● בהזדמנות GS טייסל 79 רדיו 201928164

סוזוקי

● אלטו 86 אוטומט יד ראשונה 03-9664595 ק"מ 37,000 162159363

סוסיתא

● רום 1981 משופצת + טסט + רדיו־טייפ, בהזדמנות! 03-324488 165800194

סיאט

● מלגה G.L 1200, 82, מזגן, 2500 ק"מ 151039194

סימקה־קרייזלר

● 1000, 1973, יד שניה, 052-25314 לא בשבת 162920164

פורד

● קורטינה סטיישן 81, אוטו־מטי־אוטוגל כללי, 16,000. 03-872073 162336164

מאורי רכב ממוחשבים
03-625552 אלירן
מוזמים קונים ומוכרים רכב באמצעות המחשב.
קונה! מידע ממוחשב על מאות כלי רכב – אחד מהם בדיוק מתאים לך.
מוכר! פרסם ומכור מיד את רכבך באמצעות המחשב.
הפרסום בחינם, חוסך כסף וטרחה.
מידע מעודכן, מדויק ומספרים בקונר.
הפרסום אינו מגביל במקום ובמספר המילים.

פיאט

● 131 סטיישן 76 1300 5200 טסט 052-911287 161833164

פיז'ו

● 104 ,80 ,1124, 90,000 ק"מ מצויינת 03-841933 163007164

קנה מכונית מ־AVIS וזכה בחופשה באירופה
אחת לשבוע, בכל שבוע, החל מה־29.5.88 ועד ה־1.7.88,
תוגרל בין קוני מכונית "אוויס" מדגמי 87,
חופשת חינם בחו"ל.
לבחירת הזוכים אחד מהפרסים הבאים:
★ חופשה בלונדון – כולל כרטיס טיסה הלוך ושוב ומלון ל־7 לילות כולל כל המיסים.
★ נופש בקורפו או ברודוס – כולל כרטיס טיסה הלוך ושוב, מלון ל־8 לילות עם חצי פנסיון וכל המיסים.
לפרטים אנא פנה עוד היום אל: "אוויס", רחוב הרכבת 6, רמת־גן ומאורי־רכב, טל. 03-752-1011, 752-3355

هكذا من الأصل

הלוח הארצי הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

[illegible]

רנו

[illegible]

מוניות

[illegible]

פרקמטים

[illegible]

אופנועים

[illegible]

דינמית סוכנויות

בית האופנועים הגדול בישראל

כל סוגי האופנועים באולם תצוגה ענק

חדשים, ידשנית והחלפות

עד 60 תשלומים

YAMAHA

קטנועי 125 RANEER סמ"ק, שטח/ כביש, כל המכללים המכובים מתוצרת "ימאהה" יפן 22 כ"ס לבלימה

מחיר 6,900.—

MOTO GUZZI

האופנוע עם הדרייששט, סמל האמינות והשרות בחיות הצבא והמשטרה.

* האידיאלי לטיולים T.T 650

מחיר 15,430.—

* "פלוריה" 650 "קסטום" (סטייל הרלי־דווידסון) מחיר 22,000.—

* "לריו" ספורט 650 64 כ"ס מחיר 18,650.—

פאסו 750

המלך של "דוקטי"

מחיר 29,000.—

HONDA

הקטנוע שכבש את כל השיאים בקירבות, גמישות, אמינות, מהירות בכבישות!!

50 — 125 — 150 סמ"ם

תחלפות - תצוגה - מטיעת מכון

דינמית סוכנויות צלנוב 37 ת"א

03-372890 ,383161

לדינמית אמינות לכל אחד

מסחריות

[illegible]

טנדרים

[illegible]

אוטובוסים

[illegible]

ביקוש רכב

[illegible]

עתיקות

[illegible]

הצעות עבודה

[illegible]

אחיות

[illegible]

גזירה ותפירה

[illegible]

דפוס

[illegible]

הנהלת חשבונות

[illegible]

חרטים/מסגרים

[illegible]

דוגמניות צילום

[illegible]

מוכרים/ות קופאים/יות

[illegible]

חשמל/ אלקטרוניקה

[illegible]

מכונאים/ הנרטאים

[illegible]

מהנדסים/ אדריכלים

[illegible]

עובדי מוסך

[illegible]

רתכים

[illegible]

מזכירות

[illegible]

סוכנים/ות

[illegible]

תיגבור

כח אדם מקצועי — זמני בע"מ

לסניפנו בת"א, רחובות וכפר־סבא

דרושים:

לסניפנו בתל־אביב

דרושים:

[illegible]

לסניפנו בכפר־סבא

דרושים:

[illegible]

תל־אביב, רח' הל־חי 7 289597, 297840, 03-296846

כפ"ס, רח' ויצמן 134 052-917318

רחובות, רח' ביל"ו 60 467584, 461095, 08-452690

יש פתרון - תיגבור!

מורות/גננות

שחרות ומטפלות

מחסנאים

נערים

נהגים

ספרים/יות

עובדי מתכת

שרטטים וגרפיקאים

רפואת שיניים

זמיר

לסניפינו ברחובות, רמלה ואשדוד דרושים

• עוזרי תשמלאים בעלי נסיון של שנה לפחות במקצוע. ידע בקירור יתרון.

• מחסנאים/מפעילים יוצאי חיל אוויר או חיל חימוש, לעבודה ממושכת.

• אנשי אבטחות לעבודות שמירה, יוצאי צה"ל, פרופיל גבוה, לעבודה באשדוד, רמלה ולוד. לעבודות יום ולילה.

• לבורנטים/יות לעבודה במפעל תעשייתי, משמרות.

• מלגזן רציני ומנוסה לעבודה ממושכת באשדוד.

• עובדי ייצור גיל 23 עד 25, בעלי משפחה, רציניים, לעבודה קבועה במפעל מסודר.

• תופרות מנוסות ומתחילות לעבודה על מכונת תפירה תעשייתית, העבודה לתקופה ארוכה, שכר גבוה, שעות עבודה מרובות, מתאים ליוצאות צה"ל בלבד.

• מלחימות ידע בחיווט והרכבה, קריאת שירטוט, לעבודה ממושכת.

• מבקרי איכות אלקטרומכניים שנה נסיון לפחות.

• מעבדות תמללים עברית, אנגלית, אנגלית ברמה גבוהה, למנוסות בלבד.

• קמב"צ משוחרר, שנה שנתיים לאחר השחרור, נמרץ, שאפתן, בעל כושר ניהול, מתאים גם ליוצאי חיל התותחנים/שלישות, תושב ראשל"צ.

רחובות: הרצל 202 טל. 08-473832, 08-463103

אשדוד: רוגוזין 22 טל. 08-535455

רמלה: הרצל 100 טל. 08-237858

חלק מהמשרות מתאימות גם לתושבי המרכז ות"א, בריחורה 26 ת"א, טל. 03-289505

שרותי כח אדם בע"מ

שליחים/ות

שמירה ואבטחה

ביקוש עבודה

עסקים

שבי מטבח

פעלים/ות

פקידים/ות

קלדניות

מקדמי מכירות

תעשייה

"קנין" בע"מ מציע חנויות:

★ בנהלת בנימין (פינתית) 400 מ"ר.

★ בדיזנגוף ואבן גבירול 120-30 מ"ר

03-242192-3-4-5

"קנין" בע"מ מציע משרדים:

(450-80 מ"ר) בגשר ההלכה, בבית התעשיינים, לוד, דיזנגוף סנטר, אבן גבירול, רבינל...

03-242192-3-4-5

"קנין" בע"מ

לתשכירה: במגדל ת"א במגדל משרד משופץ 80 מ"ר, קרקע.

לתשכירה באיזור התעשייה בנים וקרית-מטלון מבנים בשלמות

לתשכירה באלפי תנות מרכזית, משופצת 100 מ"ר מיידית

לתשכירה משרד 150 מ"ר בשכונת מונטיפיורי 170 מ"ר בבית תעשייתי

בדמ"פ בשלמות המלך 300 מ"ר בקומת קרקע למסורות שונות

למכירה מגרש + תוכניות 615 מ"ר לוד משפחתי בחל' השומר

נתח

משרדים – רוטשילד מאות: 250-120 מ"ר, ממוזג, טלפון.

משרדים – רמת גן, בני ברק, בבעתיים: 1000-150 מ"ר, ממוזג.

משרדים – דרך פ"ת, המסגר, השמונאים: 2000-200 מ"ר.

תעשיה – חולון, ראשל"צ, פ"ת, יבנה 3,000-1000 מ"ר.

משרדי – דרום ת"א 1000 מ"ר, ק"ק + חניה.

רח' העדות 21

03-375735, 03-372169

חנויות

מגרשים

הלוואות

מכירות ושירותים

מציעים למכירה

תקלאות

מבני תעשייה

בתי-מלאכה

לבית מלאכה מכני קיים (בבעלות פרטית) לצורך הרחבה דרוש בעל מקצוע + השקעה קטנה

03-717211 03-5703637

מחסנים

אולמות

משרדים

תיווך צמד אילת

059-73064

059-73213

דירות מכל הסוגים בכל העיר אילת

חנויות/משרדים באזור המלונות

עסקי מזון ומסעדות באזור התעשייה

מסעדה יוקרתית בתוך האלמונים

בתי דירות – חדרים – מיוחדות להשכרה לפי ימים

ניקיון

בריאות

טיולים

ניקוי ופוליש

טפסים וקיש

שיפוצים

אותיות דביקות

קופות רושמות

לעבודה מיידית בחבר

לסניפנו בירושלים דרושים:

למחלקה המשרדית

◆ מנהח"ש סוג 3-2 - לעבודה בהתאמות בנקים. שכר מעולה.

◆ כתבנית מקינטוש עברית - לעבודה מזדמנת מיידית!!

◆ מנהח"ש סוג 3 - ידע במחשב לניהול חשבונות ממוחשב - למשרה קבועה 16.30-07.00.

למחלקה הטכנית

◆ מפעיל/ת מחשב - נסיון ב-VAX ובמ' ערכת הפעלה VMS - הכרחי! לחודש ימים מיידי - 17.00-08.00 ללא יום ו' - משכורת גבוהה.

◆ מפ"מים יוצאי ח"א - מיידית - משכורת גבוהה.

לסניפנו בת"א דרושים

למחלקה המשרדית

◆ מעבדות תמלילים מנוסות - עברית/אנגלית תוכנה: אינשטיין, א-ב, WORDMILL נועם + הדפסת טבלאות - שעות גמישות.

חבר

חברה לשתתי כח אדם

ירושלים, בן יהודה 34 טל. 02-234265-6-7

חיפה 04-667267, 663966 | ת"א 03-5101420

ראשל"צ 03-9686139, 9668208 • שעות הקבלה: 16:00-08:00

לעבוד בחבר - להרגיש בבית

לעבודה מיידית בחבר

לסניפנו בחיפה דרושים:

למחלקה הטכנית

◆ רתך מנוסה - נסיון של שנתיים ב-CO_2 מאזור המפרץ והקריות.

◆ מסגר מנוסה - ידע בקריאת שרטוט, נסיון בתעשיה.

◆ חשמלאי מוסמך - נסיון באחזקה תעשייתית מאזור חיפה והקריות.

◆ כרסם CNC מנוסה - מאזור הקריות/חיפה/כרמיאל.

◆ כרסם קונבנציונלי מנוסה - למשרה מלאה באזור המפרץ.

◆ שרטט/ת מכונות - דרוש נסיון בתיב"מ.

◆ בונדי ב"ס מקצועי - במגמת מכונות/חשמל/מסגרות/חרטות/רכב.

◆ מחווטת מנוסה - לעבודה מיידית בתנאים מעולים.

◆ מפעיל מכבש - לעבודת משמרות, בעל רקע טכני, יוצא צבא. הסעות + ארוחות.

◆ הנדסאי אלקטרוניקה - שנתיים נסיון לבחות ייצוי באבטחת איכות.

למחלקה המשרדית

◆ מזכירה בכירה - הדפסה קורספונדנציה עברית/אנגלית. לתפקיד מעניין

לסניפנו בת"א למחלקה המשרדית

◆ מעבדות תמלילים מנוסות - IBM עברית/אנגלית בתוכנת אינשטיין, א-ב, WORDMILL ונועם.

חבר

חברה לשתתי כח אדם

חיפה, רח' שמריהו לוין 5 טל. 04-667267, 663966

ירושלים 02-234265-6-7 | ת"א, טל 03-5101420

ראשל"צ, טל 03-9666208, 9668139 | שעות הקבלה: 16:00-08:00

לעבוד בחבר - להרגיש בבית

למשרד מהנדסים דרוש/ה

שרטט/ת

מיזוג אויר

+ נסיון

טל. 03-5744736

03-316659

ל"א.ו.ת."

דרושים/ות

★ מפ"ט ראשון ג' להרצליה

★ מתקין מיזוג אויר לרכב מנוסה, לפ"ת נתניה, ת"א

★ עובדי ייצור למשמרות ת"א, חולון

★ מסגר רתך לאזור גוש דן

תנאים מעולים למתאימים

03-371461 א.ו.ת.

הלוח הארצי · הארץ חדשות

המשך ת"א גוש דן והשרון

צריך לפרסם מכרז?

פרסום משולב למכרזים

4 מודעות במחיר של מודעה אחת

השיטה היעילה ביותר והזולה ביותר לפרסום מודעות מכרזים.

עד היום, כאשר פרסמת מודעת מכרז ורצית להגיע למספר הקוראים הגדול ביותר - נאלצת לפרסם בשני עתונים לפחות. אם פרסמת ביום ו', למשל, מודעה אחת בעתונים "מעריב" ו"ידיעות אחרונות" המודעה עלתה (במיקום עדיף) 161–181 ש"ח לכל אינץ'.

בשיטה החדשה, שיטת "הפרסום המשולב", כל מודעה מתפרסמת ב-4 עתונים. אתה מגיע להרבה יותר קוראים ומשלם פחות מחצי מחיר! רק 75 ש"ח לאינץ' לכל 4 המודעות!!!

שיטת "הפרסום המשולב" מגיעה למספר הקוראים הגדול במדינה

בשיטת "הפרסום המשולב" מודעת המכרז שלך תתפרסם במדור מיוחד למכרזים ותגיע ליותר קוראים.

תוכל לבחור בין שני שילובי פרסום.

פרסום משולב

המכרז שלך יתפרסם במדור מיוחד בעתונים "העיר", "הארץ", "חדשות" ו"צומת השרון". "העיר" ו"צומת השרון" מגיעים ל-70%–80% מקוראי העתונים בגוש דן והשרון. "הארץ" מגיע לבעלי ההכנסה וההשכלה הגבוהה ו"חדשות" - לקוראים הצעירים של המדינה.

בסך הכל אתה מגיע ל-1,466,000 קוראים במחיר המפתיע של 75 ש"ח לאינץ'! פחות ממה שתשלם ב"מעריב" או ב"ידיעות אחרונות".

פרסום משולב מגבו

המכרז שלך יתפרסם בעתונים הארציים "הארץ" ו"חדשות" ובנוסף - בכל המקומונים של רשת "הארץ": "העיר", "צומת השרון", "עריס", "כל העיר", "הזה-הקריות", "כלבו", "צפון 1", "ידיעות הגליל", "כאן דרום" ו"חדשות נתניה והזורח". בסך הכל אתה מגיע ל-2,264,000 קוראים במחיר המפתיע של 140 ש"ח לאינץ'!

אתה מגיע למספר הקוראים הגדול במדינה במחיר זהה לפרסום מודעה אחת ב"ידיעות אחרונות". בדוק וגשווה. שיטת ה"פרסום המשולב" למכרזים עובדת בשבילך ביעילות רבה יותר ועולה לך פחות. לכן, מעכשיו כדאי לך יותר לפרסם את המכרזים שלך בשיטת ה"פרסום המשולב".

מכרזים דחופים

אם דחוף לך לפרסם באחד מימי השבוע, תוכל לעשות זאת ב"הארץ" וב"חדשות" ואנו נשלים את הפרסום ביום שישי עפ"י בקשתך בעיתונים המקומיים.

איך מזמינים מודעת פרסום משולב למכרזים?

פשוט מאד: צלצל לכל אחד מיועצי הפרסום ר"שראל או למשרד הראשי של: לזה "עיר" 03 583322

פרסום משולב למכרזים - זה עובד!

מפגשים

הינם!
לפנויים ופנויות
יום כיף ופעילויות בפארק
ב-25.6.88
הזדרז להרשם ולהבטיח מקומכם
נותרו מס' מקומות לסדנאות: סקסולוגיה
תורת הנסתר, אסטרולוגיה וכו'...
לפרטים: טל. 03-5461822

הלוח הארצי · הלוח הבטוח · חיפה והצפון

מוצרי חשמל

צילום

צילום יוצר
* קורסים לצילום למתחילים ולמתקדמים
* קורס לצילומי אולפן (סטודיו)

הלבשה והנעלה

תכשיטים וכלי כסף

מלגזות ועגורנים

ציוד אלקטרוניקה

מקרר

מערכת סטריאו

רהיטים

כלי נגינה

חיות בית

מחשב

אמנות/עתיקות

ציפוד אמבטיות

שיעור

מכונות כביסה

תנורי אפיה

מכונות תפירה

מכונות כתיבה

מלווים

מדיחי כלים

סירות וגלשנים

רוצים לקנות

מזגני אויר

וידאו

אסטרולוגיה

טלפונים ומכשירי קשר

שידוכים

בריג'

קורסים וחוגים

בתי־זונ

הכרויות

לפנויים
סוף שבוע
בטבריה והגליל

קח תן
חצי חינם

דירות למכירה

חיפה 1–1.5

חיפה 2–2.5

חיפה 3–3.5

חזון ובריאות
בחנויות העיתונים
חגש
העיתון הישראלי למזון בריאות ואיכות חיים

תכולת דירה

קורסים

מכירות

חוגים

השקעות במקרקעין

שירותים

חיות בית

כלי נגינה

גלשנים

הובלות

טלוויזות

מזגנים

יד שניה

הדברות ושרותים

משרדים

מחשבים

מקררים

קופות רושמות

מיני לוח במה

רהיטים

ריפוי ועיסוי

מעורים פרטיים

שלטים

תנורי אפיה

מכוניות

מכוניות שירותים

אופנועים

אאודי

בתי מלאכה

מבני תעשיה

מגרשים

וילות ובתים קריות

שכ"ח קריות

דירות גליל

גליל 3–3.5

גליל 4–4.5

וילות ובתים גליל

עסקים

תעשיה ועסקים

דמ"פ חיפה

ביקוש בשכ"ח חיפה

קבלנים חיפה

דירות קריות

קריות 2–2.5

קריות 3–3.5

קריות 4–4.5

וילות ובתים חיפה

ביקוש דירות חיפה

שכ"ח חיפה

המשך חיפה

חיפה 4–4.5

5 ויותר חיפה

מנוי הארץ, קח במתנה כרטיס דיינרס הארץ

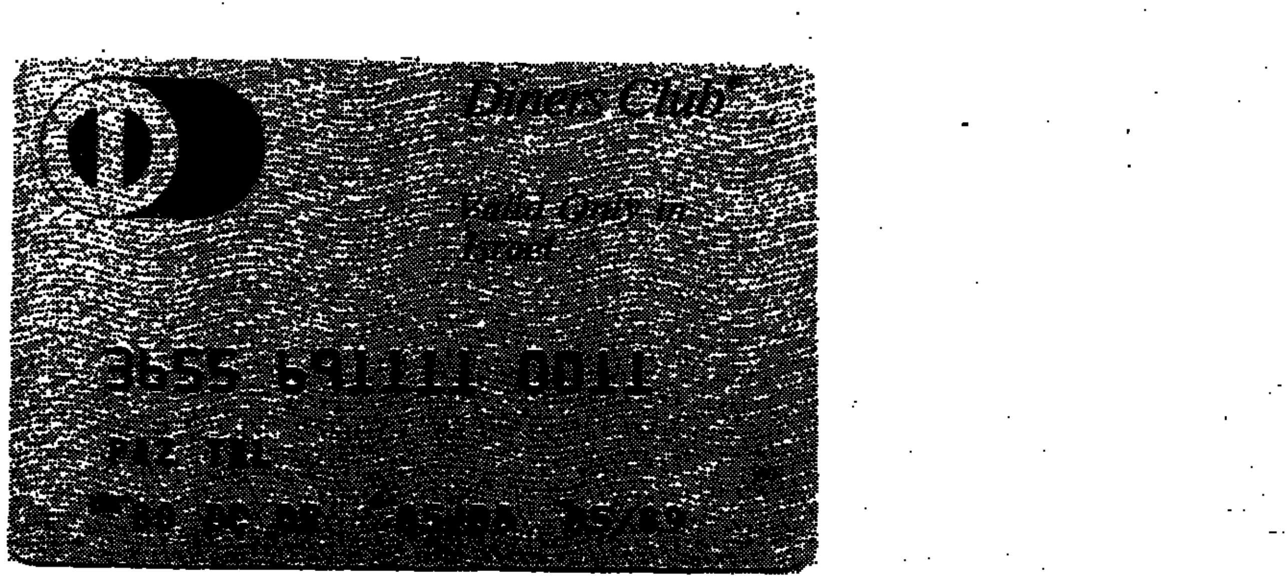

במוסף השבועי קיבלת טופס הצטרפות לכרטיס "דיינרס-הארץ". מלא בו את כל הפרטים (אין צורך להחתים את הבנק!) ושלח לפי הכתובת על המעטפה המצורפת (דמי הדואר שולמו מראש). תוך חודש תקבל את כרטיס "דיינרס-הארץ" לביתך*.

על חשבון "הארץ". למנויי "הארץ".

"הארץ" רכש עבורך כרטיס אשראי חדש ויוקרתי - "דיינרס-הארץ". מעכשיו אתה יכול ליהנות בישראל מהטבות מרובות ובלעדיות, שמעניק "דיינרס-הארץ". "דיינרס-הארץ" הופך להיות כרטיס הביקור החדש של מנויי "הארץ", ובנוסף...

מגיע לך

כרטיס "דיינרס-הארץ" מגיע לך ללא כל תשלום. עם כרטיס "דיינרס-הארץ" אתה נהנה משרותי אשראי כדאיים וממיגוון רחב של יתרונות יחודיים: אתה מצטרף למועדון-היין שכבר הפך לשם דבר. אתה מוזמן למועדון הגולף בקיסריה אתה מקבל שירות אישי במשרדי נסיעות ותיירות וגם ב-14 מלונות רשת "הילטון" באירופה ותכה הקיץ להצעות מיוחדות!

...כרטיס "דיינרס" בינלאומי

בנוסף לכרטיס "דיינרס" בישראל ללא תשלום אתה זכאי לכרטיס "דיינרס" בינלאומי בהוזלה ניכרת (46 ש"ח במקום 74 ש"ח), ובעזרת כרטיס זה תוכל לבצע את קניותיך ב-160 מדינות בעולם וחשבונך יחוייב רק פעם אחת לחודש. זה יתרון בלעדי לך ולכרטיס הבינלאומי של "דיינרס", הניתן לשימוש הן בארץ והן בחו"ל. כמו כן, בת-זוגך זכאית לכרטיס נלווה בתנאים מיוחדים.

כבר החודש...

מידי חודש בחודשו יציע לך "דיינרס-הארץ" לחשוב על כמה וכמה הזדמנויות ליהנות ממבצעים בלעדיים - בתחומי התרבות, הנופש, הנסיעות, ההשכלה, טיפוח היופי, ובתחומים נוספים, רבים מגוונים וכדאיים. כבר החודש תוכל לטוס לריוויירה הצרפתית לשבוע נופש במלון 4 כוכבים, והכל - כולל טיסה - ב-775$! תוכל לבלות חופשה בארץ, במלונות רשת מני — בטבריה, צפת ובאילת בהנחות מיוחדות - כולל שרות VIP, לאכול בהנחה במסעדות יוקרה (25% הנחה ב"משכנות שאננים") או לצאת לסעודה בשניים בגריל-רום של "ידן אכדיה" ב-79 ש"ח לשניכם, לרכוש ציוד לטניס וסקווש במחירי מבצע, ועוד הנאות רבות. מודעות מפורטות על המבצעים וההצעות יתפרסמו ב"הארץ" מידי חודש ובמשך כל החודש, וכל הפתעה - נעימה מקודמתה...

כל הבנקים מכבדים את דיינרס

"דיינרס" הוא היחיד המכובד ע"י כל הבנקים בישראל, כשיש לך "דיינרס-הארץ" אתה חופשי לבחור את הבנק בו יחוייב חשבונך, לפי מיטב שיקולך.

הערה: הפנייה נעשתה בלשון זכר והיא מכוונת כמובן גם אליך.

★ בהתאם לתנאי הקבלה של "דיינרס קלוב" בישראל.

א.ק. פרסום ושיווק

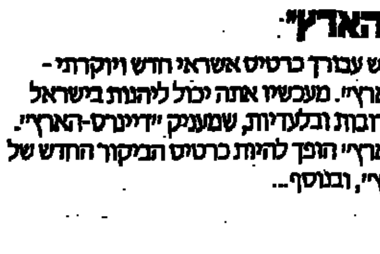

דיינרס הארץ
כרטיס לאנשים חושבים

מנהל מכירות לציוד רפואי

תושב הצפון המנוסה במכירות לבתי חולים
השכלה: רוקח/פרה רפואית
תנאים מעולים + רכב צמוד
למפעל עתיר ידע באזור רחובות
08-476173

דרושים:
1. מנופאי למנוף נייד מכבי 30 טון
2. עובדים להרכבת מבנים יוצאי צבא
לפנות: לנהל בשעות הערב בבית 04-985459

לחברה קבלנית דרושים:
1. הנדסאי בניין
נסיון בביצוע הכרחי.
2. מנהל עבודה
לעבודה באיזור הקריות
04-714117 04-714030

למחלקת יחסי ציבור
במשרד פרסום גדול בת"א
דרוש/ה

איש/אשת יחסי-ציבור

★ משרה מלאה
★ נסיון של 3 שנים לפחות בתחום יח"צ או פרסום
★ כושר ביטוי מעולה בכתב ובע"פ
★ נסיון בכתיבת הודעות לעתונות
★ כושר ארגון
★ שליטה באנגלית
מועמדים/ות מתאימים בלבד מתבקשים לפנות בכתב בצירוף פירוט קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 33263 ת"א עבור מס' 63
- סודיות מובטחת -

למשרד מהנדסים
דרוש
מהנדס בניין
עם נסיון של 5 שנים לפחות
טלפון: 04-336757
04-334604

למרפאת שיניים ציבורית באיזור חיפה
דרושים
רופאי שיניים
תנאים טובים
ת.ד. 7462 חיפה
- סודיות מובטחת -

אנחנו התייאשנו ממהירות הצבי
אנחנו מחפשים אותכם קלי הרגליים לחלוקת חומר פרסומי בתיבות הדואר בחיפה והצפון. העבודה מתאימה גם לפנסיונרים צעירים, סטודנטים, או אחרים.
04-539853 ביום ו' 8.00-12.00 בלבד!
04-252248 בימים א'-ב' 16.00-19.00 בלבד!

דרוש/ה
מאפר/ת
לחברת קוסמטיקה גדולה בארץ
נא להתקשר לטלפון: 04-450552

לחברה לגביית חובות
דרושים:
2 אנשים טובים לעבודת שטח
בעלת אתגר
10 שנות לימוד, יוצאי יחידות קרביות/שרות במשטרה. בעל רשיון לנשק אישי.
תנאים טובים למתאימים.
לקביעת ראיון אישי נא לכתוב לת.ד. 1158 עכו.

דרוש
נהג סמי טריילר
מגורים: קריות, עכו, נהריה, כרמיאל + טלפון
לפנות
בעבודה 04-902940
בבית 04-988390 לויטה

דרושה:
אחות
ת. ניתוח
בעלת נסיון
טלפון: 04-246868

לחברה מסחרית גדולה
דרוש/ה
מנה"ח סוג 2/3 - חשב/ת שכר ממוכן

הכישורים הדרושים:
★ מסיימי שירות בצה"ל
★ בעלי תעודת בגרות
★ בעלי תעודת סוג בהנה"ח
★ נסיון כחשב/ת שכר ממוכן
מועמדים/ות בעלי נתונים מתאימים יפנו אל ת.ד. 4868 חיפה משרה מס' 920.

אם אתה מחפש הכנסה גבוהה ויש לך * רכב מסחרי * נכונות לעבודה קשה אתה מתאים לנו! לרשת שיווק בשר דרושים:
סוכנים
[redacted]
עדיפות לבעלי נסיון לפרטים 04-729720

לחברת מערכות תקשורת דרושים/ות
אנשי מכירות
נסיון קודם בשיווק מערכות תקשורת
תנאים טובים
פניות טלפוניות אל מנהל שיווק
טל' 539227 חיפה
- סודיות מובטחת -

קיבוץ להבות הבשן
מחפש
מורה לכתות יסוד
לשנת הלימודים תשמ"ט
נא ליצור קשר טלפוני עם שמעון נרהוה
טל. 06-952241

לחברה מתפתחת בתחום עבודות ציבוריות
דרוש
כלכלן
לניהול מערכת הנה"ח כח אדם ומעקב אחרי עבודות
עבודה עם אתגר ואפשרות לקידום
לקביעת ראיון טלפון 04-928411, 04-926211 יעקב

למושב נהלל
דרוש
מנהל צרכניה
המעוניינים יפנו למזכירות נהלל
טלפון 06-566314 עד השעה 13.00

לחברת מילר ושות' בע"מ
דרוש
מנהל חשבונות
סוג ד'
+ נסיון
נא לפנות ת.ד. 243 חיפה

דרושה
אשה
בעלת יוזמה וגישה לעבודה עם קבוצת ילדים בגיל שנתיים
להתקשר בערב 724221

דרושים
פתוח 08.00-18.00 רצוף
★ מהנדס כבישים—שמאים נסיון למשרה קבועה
★ מהנדס תעשיה וניהול— שתי שנות נסיון בניהול ייצור
★ למח' כח אדם—מזכירה דו-לשונית+ע. תמלילים
★ למח' יבוא יצוא— פקידה דו-לשונית+סלקס +גרמנית—יתרון
★ מזכירה עברית אנגלית +ע. תמלילים—למשרה קבועה
★ מכונאי מכונות מחזיקות— בוגרי מכניקה עדיפה
★ עובדי ייצור—גברים ונשים —למפעל תעשייתי
★ נהג—רשיון ג'+מלגזה
המשרות מיועדות לנשים ולגברים כאחד
ירושלים
בריהורה 7
02-242801
02-241978
02-232732
דנאל
חברה לשירותי כח אדם בע"מ

לחברת מפעל גדול לתכשיטים בירושלים
דרושות מזכירות
עם ידיעה השפה עברית אנגלית
— שפות נוספות יתרון
— הכרתי נסיון במזכירות
אפשרות למשרה מלאה ו/או חלקית
בפרטים נא לפנות לטלפון 02-717225

לחברה מסחרית
דרוש
גובה בספים
* השכלה תיכונית - רצוי ידע בסיסי בהנה"ח
* יכולת הבעה טובה בע"פ
* יחסי אנוש תקינים
* לאחר שרות צבאי
תנאים טובים!
נא לפנות בכתב לת.ד. 4364 חיפה ליד' "החשב"
סודיות מובטחת

אם אתה
הקנין של רשת השקם, המשביר או השופרסל
כדאי לך לבדוק גם את
האופציה שלנו
סודיות מוחלטת מובטחת
חברה מסחרית מהמובילות בתחום השיווק והיבוא של מוצרי צריכה לבית ולמשפחה, בעלת רשת סניפים בכל הארץ זקוקה בדחיפות לכישוריך!
אנחנו באמת מוכנים לשלם עבור כשרונותיך ונסיונך!
* גם אם אתה לא הקנין של השקם המשביר ואו השופרסל, כדאי לך לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון לת.ד. 1046 ק. מוצקין עבור "הקניין"

לחברת כן אריה
דרושים
רתכי ארגון
ועוזרי רתך
יוצאי צבא ללימוד מקצוע
להתקשר מיום א' טל'
04-723990
04-762099

לאולפן לבגרות דרושים
מורים
להכנת כיתות לבחינות בגרות בשעות הערב במקצועות הבאים:
מתמטיקה, פיסיקה, אנגלית, לשון, ידע העם והמדינה, גיאוגרפיה.
מורים בעלי נסיון בהכנת כיתות לבגרות ותעודת הוראה מתבקשים להתקשר
ת"א 03-5460618 ירושלים 02-222340
חיפה 04-641040 באר-שבע 057-71690
תנאים טובים למתאימים

קיוליק אנד סופה (ישראל) בע"מ
KULICKE & SOFFA (ISRAEL) LTD
(קולסו לשעבר)
חברתנו בחיפה מפתחת, מייצרת ומשווקת מוצרים מתוחכמים עבור תעשיית המיקרואלקטרוניקה ברחבי העולם.
לאגף מערכות מידע בחברתנו דרוש:-
מנהל יחידת מחשב HP
התפקיד כולל אחריות לפעילות שוטפת ביחי' המחשב, תפעול ותחזוקת מערכות המידע בחברה.
הכישורים הדרושים:
* הכרת מחשבי HP ברמת SYSTEM MANAGER.
* נסיון בתכנות מערכות מידע.
* כושר ניהול צוות.
* שליטה באנגלית.
בא לפנות בכתב יד בפירוט קורות חיים לאגף משאבי אנוש ומינהל. סודיות מובטחת
מרכז תעשיית מדע ת.ד. 875 חיפה 31008
אנשים • טכנולוגיה • קידמה

לקייטנה בבית הספר הריאלי העברי בחיפה
דרושים בין התאריכים 21.6.88 – 18.7.88
מדריכים בתחומים הבאים:
● התעמלות אמנותית.
● נגרות
● יצירה
● מדריך/ה חברתית
טלפון בשעות הערב: תמי – 338903, איתי 727285

דרושים:
* רופאי שיניים
* ושייעות
תנאים טובים
04-713285

רוצה לעסוק בביטוח?
ראה מודעתנו במדור לימודים

למפעל מתכת
דרוש:
מנהל עבודה
עם ידע ונסיון במסגרות כללית
לפנות בכתב לת.ד. 10105 מפרץ חיפה

הצעות עבודה

בקשו עבודה

הצעות עבודה כללי

עובדי מתכת
מדריכים/ות
מהנדסים ואדריכלים
עובדי נקיון
מוכרים וקופאיות
עוזרות ומטפלות
מכירות
פיזיותרפיה ומעסים
מחסנאים
פקידות וקלדנות
הפצה וקידום מכירות
פרסום
נערים ונערות
רופאים
נהגים
רפואת שיניים
ספרות וקוסמטיקה
שליחים
עובדי מוסך
אחזקה ותחזוקה
אחים/ות וכח עזר
אריגה ותפירה
ביטוח
בני/ות לויה
דוגמנים/ות
הנהלת חשבונות
חיילים משוחררים
חרטים ומסגרים
חשמל ואלקטרוניקה
טבחים וקונדיטורים
טכנאים והנדסאים
יועצות יופי
כביסה וניקוי
כרסמים

פורד
פוז'ו
פיאט
רנו
סוסיתא
סיאט
סיטרואן
פולקסוואגן
מאזדה
מרצדס
מיני מיינור
מוריס
לנציה
מסחריות
סובארו
משאיות
דייהטסו
דלתא
וולוו
אוטוביאנקי
אוסטין
אופל
אינוצ'נטי
אלפא רומיאו
אמריקאיות
ב.מ.וו
ג'יפים

מוסד הטכניון למחקר ופתוח בע"מ

מנהל/ת חשבונות מחקר חו"ל
לניהול, תקצוב, ניתוח וגביה של חשבונות המחקר מחו"ל.
הכישורים הדרושים:
שליטה טובה בשפה האנגלית והעברית – רצוי גרמנית, בוגר/ת חוג לכלכלה או הנהלת חשבונות. רצוי נסיון קודם בהכנת דו"חות כספיים. יכולת קיום מגע נאות עם גורמי פנים וחוץ טכניוניים. נכונות לעבודה בשעות נוספות.
מכרז מס' 28/88

הנדסאי/ת מהנדס/ת אלקטרואופטיקה
תאור התפקיד:
אחריות על תכנון, בניה, התקנה ותחזוקה של כל הציוד האלקטרו־אופטי של היחידה, הפעלת הציוד והתאמתו לפרוייקטים השונים. העבודה נעשית במסגרת צוות מדעי־הנדסי גדול.
הכישורים הדרושים:
5 שנות נסיון בתחומים: אלקטרוניקה, בקרה, מכניקה, מיקרו־מחשבים, מערכות אלקטרו־אופטיות צבאיות. יכולת עבודה עצמאית. לאחר שרות צבאי. נכונות לעבוד בשעות נוספות ובתנאי שדה.
הערה: תנתן אפשרות להשתלם לתואר גבוה.
מכרז מס' 42/88

הנדסאי/ת מהנדס/ת אלקטרוניקה
תאור התפקיד:
אחריות על פיתוח, בניה, התקנה ותחזוקה של ציוד אלקטרוני, אנלוגי ודיגיטלי הנכלל במערכות אלקטרו־אופטיות של היחידה. העבודה נעשית במסגרת צוות מדעי־הנדסי גדול.
הכישורים הדרושים:
5 שנות נסיון בתחומים של בקרה ממוחשבת, מיקרו מחשבים, מיכשור מדעי מבוקר, מחשב, ציוד צבאי ואותות וידאו. יכולת עבודה עצמאית. יכולת איפיון ותעוד מקצועי. לאחר שירות צבאי, רצוי נסיון מקצועי במסגרת השירות הצבאי. נכונות לעבוד בשעות נוספות ובתנאי שדה.
הערה: תנתן אפשרות להשתלם לתואר גבוה.
מכרז מס' 43/88

פיזיקאי/ת שימושי/ת
תאור התפקיד:
מדידה ופיענוח רדיומטרי של אותות שונים. ביצוע כיולים, הרכבות ושיפורים במיכשור רדיומטרי קיים. סיוע לסגל היחידה בפרויקטים השונים.
הכישורים הדרושים:
בוגר הפקולטה לפיזיקה (מסלול אלקטרו־אופטי או פיזיקה שימושית). בעל הישגים טובים מאוד בלימודים. רצוי רקע או נסיון בעיבוד ממוחשב של אותות. לאחר שירות צבאי. יתרון לעבודה במקצוע במסגרת השירות הצבאי. נכונות לעבודה במסגרת שעות נוספות ובתנאי שדה (כושר גופני גבוה). יכולת עבודה במסגרת סגל מחקר גדול בעבודת צוות יחודית.
הערה: תנתן אפשרות להשתלם לתואר גבוה.
מכרז 44/88

במרכז מחקר מיקרואלקטרוניקה
טכנאי/הנדסאי מכשור ובקרה או אלקטרוניקה
תאור התפקיד:
עבודה במערכות מתוחכמות משובצות מערכות בקרה, וואקום ואלקטרוניקה. העבודה נעשית במסגרת צוות מדעי־הנדסי גדול.
הכישורים הדרושים:
בוגר בי"ס להנדסאים/טכנאים במגמת מכשור ובקרה – המועמד חייב להיות בעל הישגים לימודיים טובים מאוד. – ידיעת השפה האנגלית ברמה גבוהה. – נסיון מקצועי של שנה־שנתיים. – לאחר שרות צבאי. – נכונות לעבודה בשעות נוספות.
מכרז מס' 39/88

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב אל מחלקת משאבי אנוש, מוסד הטכניון למו"פ בע"מ, קרית הטכניון חיפה – 32000, עד יום 19.6.88 בציון מס' המכרז המתאים.

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

דרוש/ה:
חרט/כרסם
תאור התפקיד:
עבודה במכונות לעיבוד שבבי, כולל מכונות N.C.
הכישורים הדרושים:
בוגר בי"ס מקצועי. נסיון מעשי של 5 שנים לפחות. רצוי ידע בהפעלת מכונות N.C.
מספר המשרה: מח/118
מועמדים/ות מתאימים/ות העונים/ות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 19.6.88, אל: אגף כח־אדם, קרית הטכניון, חיפה 32000

למועצה המקומית גבעת זאב
דרוש/ה
פסיכולוג חינוכי
לתפקיד מנהל השירות הפסיכולוגי החינוכי
דרישות המשרה: תואר שני (מ.א.) בפסיכולוגיה חינוכית + התמחות בפסיכולוגיה חינוכית.
היקף המשרה: מלא.
בדבר פרטים: נא לפנות לטלפון: 02-361182, 361999
עד יום ה' 16.6.88 לפני

דרושה דירה
בשטח של 150 מ"ר
בשכונת דו, סביבה שקטה, בקרבת המרכז
לפנות לטלפון 04-528288 או ת.ד. 4093
חיפה מיקוד 31040.

למעון הורים ירושלים
דרושה
אחות אחראית + נסיון
לארגון וניהול מחלקה סיעודית
משרה מלאה
תנאים טובים למתאימה
פרטים בטלפון: 02-827805

קרן היסוד – המגבית המאוחדת לישראל
מודיעה על משרה פנויה
של מתאם עזור במרחב אירופה
דרישות:
– השכלה תיכונית מלאה
– ידיעת השפה הצרפתית על בוריה כולל הדפסה
– ידיעה טובה של השפה העברית
– ידיעת השפה הגרמנית – יתרון
– ידע ונסיון בהפעלת מחשב אישי
– נסיון של מספר שנים בעבודות מזכירות
– נאמנות, סדר, דייקנות, זריזות, יוזמה, אחריות, כושר לעבודה בצוות
– יכולת קיום יחסי אנוש
תמורה: עפ"י הכישורים
הערה: התפקיד מחייב עבודה מחוץ לשעות העבודה הרגילות. העובד יועסק עפ"י חוזה מיוחד. מגורים בירושלים חובה. סודיות מובטחת.

זמיר
לסניפינו בחיפה והקריות דרושים/ות

מזכירה אנגלית מנוסה במעבד תמלילים עב/אנ'
מזכירה בכירה מנוסה במעבד תמלילים עב/אנ למשרה מלאה/חלקית. אנגלית ברמה גבוהה.
מנה"ח סוג 3 מנוסה. ידע במחשב.
עובדי ייצור יוצאי צבא לעבודה במשמרות.
בוגר מגמת מכניקה קורא שרטוט.
מסגרים / רתכים מנוסים קוראי שרטוט.
דפס מנוסה בהפעלת GTO ביצוע עבודות פרוצס וניהול צוות עובדים.
שרטט/ת מכונות לשרטוט ממוחשב.
חשמלאי ראשי / בכיר / מוסמך / מעשי

חיפה: רחוב החלוץ 3, טל' 04-670373
קרית ביאליק: צומת צבר, טל' 04-709284
שרותי כח אדם בע"מ

למפעל מתכת בצפון
דרושים
1. תכנת C.N.C
★ נסיון של 5 שנים לפחות ★ דרוש ידע בטכנולוגיה ויכולת לעבודה עצמאית
2. כרסם C.N.C
★ נסיון של 8 שנים לפחות. לבעלי ידע בתכנות תנתן עדיפות
תנאים טובים למתאימים
לפרטים נא לפנות טלפונית 04-987535 לב"א

בואו לעבוד בהייאט

דרושים לנו:
★ חדרנים/ות
★ עובדי מטבח
★ מזכירות בכירות אנגלית עברית
★ פקידי/ות קבלה
★ מלצרים/ות
★ בל־בויס

המעוניינים יתקשרו
לטלפון 02-821333
למח' כח אדם

הייאט ריג'נסי ירושלים
HYATT REGENCY JERUSALEM
רח' לח"י 32 ירושלים 97665

יעוד
יעוד תעסוקתי־ניהול־חישוב
טל' 520022
ללקוחותינו בירושלים דרושים:
מנהל יחסי ציבור
למכון חינוכי דתי
מהנדס אלקטרוניקה
מנוסה בתיכנון ייצורי
מנהל מחסנים ראשי
נסיון בניהול וברכש
וידיעת השפה האנגלית
לפרטים: נא לפנות לשפרה או לשיבא, 02-520022

למוזיאון האיסלם
רחוב הפלמ"ח 2 ירושלים
דרושה
לעבודה זמנית
עוזרת למנהל־חשבונות
נסיון במחשב – הכרחי
ידיעה באנגלית – רצויה
נא להתקשר בין השעות 08.30–14.00
לטלפון 02-661291/2

טוב בשופר־סל
דרושים
לשופר־סל אגרון 1 ירושלים
★ **קלדנית**
★ **סדרני סחורה**
★ **קופאיות - אחראיות משמרת**
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהלת הסניף במקום.
שופר־סל

ברגע זה התחלת קריירה חדשה!

ברגע שעצרת על פניה זו אתה בדרך להתחיל קריירה חדשה.
הכישורים הנדרשים:
● בן 25-40
● רצוי בעל רכב
● השכלה תיכונית או מקצועית ומעלה
● דינמי
● מוכן לעבוד קשה בעבור אתגר
שיחת טלפון אחת הוא הצעד הבא
התקשר עוד היום לקביעת ראיון ובדיקת התאמתך.
למר אריאלי 7 04-510226

לחברת כלמוטור בע"מ
יבואנים וסוכנות ראשית
מיצובישי מוטורס יפן
לסניף חיפה דרושים:
1. מנהל חשבונות
בעל נסיון של 3 שנים לפחות
2. קופאית
בעלת נסיון
נא לפנות לת.ד 243 חיפה 31002

בסמת
בית הספר להנדסאים וטכנאים
הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
דרושים
★ **מורים למקצועות קרור מזוג אויר להוראה וריכוז המחלקה**
★ **מורה לריתוך אוטוגני וחשמלי**
המעומדים(ות) המתאימים(ות) מתבקשים(ות) לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים להנהלת בסמת ת.ד. 4651 חיפה 31046

מרכז חינוך ליאו־בק חיפה
דרוש
רכז לאירועי שנת היובל
דרישות התפקיד:
* כושר ארגון
* נסיון בהפעלת צוות
* יצירתיות
נא לפנות למרכז חינוך ליאו־בק
טל: 04-331080 ת.ד. 6283 חיפה (31062)
עבור "רכז שנת יובל"

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
דרוש/ה:
פקיד/ת שכר
הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית מלאה. ידיעת השפה העברית על בוריה. רצוי בעל/ת סוג 2 בהנהלת חשבונות וידע בנושאי שכר. כושר לקיים מגע נאות עם קהל
מספר המשרה: מח/126
מזכירה כתבנית דו־לשונית
תאור התפקיד:
מתן שירותי מזכירות, הדפסה תצילום לכל חברי הסגל של הפקולטה
הכישורים הדרושים:
השכלה תיכונית מלאה. ידיעת השפה העברית על בוריה. הבנה טובה בשפה האנגלית. נסיון בעבודה על מעבד תמלילים (תכנת וורדמיל) בעברית ובאנגלית. כושר מגע נאות עם קהל
הערה: המשרה הינה בהיקף 50%
מספר המשרה: מח/143
מועמדים/ות מתאימים/ות העונים/ות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 19.6.88, אל: אגף כח־אדם, קרית הטכניון, חיפה 32000

חוזרים
תשלובת הריהוט הגדולה בישראל
דרושות
פקידה למח' כספים
בעלת נסיון בתחום הנהלת חשבונות
רצוי מתחום האשראי
פקידה טכנית למח' מטבחים
בעלת תיכון – רצוי בעלת ידע בשרטוט טכני
מזכירה למח' יבוא
שליטה מושלמת בשפה האנגלית
הדפסה עברית / אנגלית
לפנות לשושי מח' כ"א
טל' 02-521111

לכפר הנופש כנר
דרושים
טבחים בעלי רקע
וניסיון במלונות לעבודה במטבח חם
ראיונות ביום שני 13.6.88
בין השעות: 12.00-9.00 טלפון: 06-763670

אלתן
תקשורת בע"מ
לאלתן תקשורת בע"מ
מפעל הוצאה לאור גדול באזור חיפה
דרוש
דפס מנוסה
לנהול תחום הדפוס:
★ נסיון בארגון עבודות דפוס, בהפעלת GTO, וביצוע עבודות פרוצס - 3 שנים לפחות
★ יכולת ניהול צוות עובדים
מועמדים מתאימים מתבקשים להתקשר לאלי שפיר 04-556964, 04-556831 או בכתב לת.ד. 5390 חיפה 31053
מודעה זו מיועדת לנשים ולגברים

למחלבת תנובה בחיפה
דרושים
1. מכיני הזמנות
2. עובדי ייצור
* *דרושה בריאות תקינה ונכונות לעבודה מפרכת*
* *העבודה בקירור ובמשמרות, כולל לילה*
בכל המשמרות קיימות אפשרות להתקדם ולרכוש מקצוע בתחום המזון במהלך העבודה.
תנאים טובים למתאימים.
מועמדים ייפנו בטלפון: 04-643341
להנהלת המחלבה

גם קריירה – גם כסף והרבה
לאיש מכירות
באיזור חיפה והצפון
דרישותינו:
רציני, מעל גיל 25
הופעה נאה
בעל חוג הכרויות רחב
נשוי ובעל רכב
לאחר שרות צבאי
למתאים כ־1000 דולר ויותר לחודש
הכנסה קבועה בתקופת הקליטה
לראיון נא לפנות טלפונית
04-335199 ,336224
סודיות מובטחת

מדיקר MEDICARE
נפתחה היחידה לטיפול בחולי חוץ
לשם הקמת הצוותים הרפואיים
דרושות
אחיות מקצועיות

נא לפנות טלפונית לד"ר: 04-337461 04-332489

אנחנו מחפשים עוד
מיכאל לוין
לרגל הרחבת צוות אנשי המכירות שלנו אנחנו מחפשים עוד כמה "מיכאל לוין"
אם אתה מחשיב את עצמך כאיש מכירות מעולה אולי תוכל להשתלב בצוות אנשי המכירות שלנו
"מיכאל לוין" הוא איש המכירות מס' 1 שלנו, בחודש ממוצע מגיע למשכורת של כ־5000 ש"ח ברוטו והוא עוד נהנה מהעבודה!
אם אתה חושב שגם לך מתאים להרויח כ־5000 ש"ח כדאי שתפנה אלינו
עבור "מיכאל לוין" עבודה עם תמורה
ת.ד. 4444 חיפה

לשלדות מפעלי מתכת
דרוש/ה
1. שרטט/ת מכונות
עם ידע בשרטוט ממוחשב למשרה מלאה
2. מהנדס/ת מכונות
לתכנון במשרד טכני
למשרה מס' 1 טל' 04-726123-9
למשרה מס' 2 נא לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 9679 חיפה

למוסך חיש 2000 איזור תעשיה קרית־ביאליק
דרושים: **לעבודה כעצמאיים**
* **חשמלאי רכב**
בעל תעודת הסמכה רצוי ידע במיזוג אויר
* **פחח וצבעי רכב** בעל תעודת הסמכה
04-728117 ,04-706897 בבית

חברה לכח אדם
רנואר
דרושים
* **איש שיווק** מנוסה לבניית מערך שיווק בנושא תוכנה
* **מנהל אחזקה** מאיזור עכו והצפון לתעשיית המזון
* **כרסם/חרט C.N.C.** ואוניברסלי
* **צבעי מתכת** לעבודה באיזור ת"א
* **מסגר אחזקה** יוצא צבא מאזור עכו והקריות
* **חשמלאי מעשי מוסמך**
לפנות לטל' 254450, 251954-04
רנואר. כח אדם נבחר.

ברסל - קאר
טלפון: 703217-703214
דרושים
1. טכנאי מיזוג אויר
2. חשמלאי ראשי או מוסמך
3. עוזרים
עם נסיון
תנאים טובים למועמדים ולמתאימים

לחברת ביטוח גדולה בחיפה
דרוש/ה
ראש צוות בביטוח כללי
הכישורים הדרושים:
● ידע בביטוח כללי, נסיון של 5 שנים לפחות.
● בוגר המכון לביטוח.
● נסיון מוכח בניהול צוות עובדים לאחר שרות צבאי עד גיל 40.
המעוניינים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 4906 אל מחלקת כח אדם, חיפה 33503

לחברת יבוא ארצית דרושים
במשרה מלאה לסניף קריית ביאליק
● **אחראי/ת מפעיל/ת מחשב** (בעל/ת נסיון)
● **מנהל/ת חשבונות סוג 2 או 3** 3 שנות נסיון
● **פקידות מכירה**
נא לפנות טלפונית: 03-811021

לחברה קבלנית לבנין
דרוש
מהנדס / הנדסאי ביצוע
מנוסה
לעבודה בצפון הארץ
פרטים: ת.ד. 6861 חיפה

קרינה שימושית בע"מ
נמנה עם קבוצת כלל
למפעלינו במגדל העמק
דרוש/ה
טכנאי / הנדסאי אלקטרוניקה
לאינטגרציה ובד"ס של מערכות מורכבות
- *נדרש שנתיים נסיון*
- *ידע במיקרו פרוססורים דיגיטליים*
- *אלקטרוניקה אנלוגית*
- *וידע בהעברה מפיתוח לייצור*
נא לפנות לת.ד. 103 מגדל העמק
10550 טלפון: 06-543666

לחברה מסחרית בתחום מוצרי הצריכה
דרושים/ות
מנהל חשבונות־לקוחות
סוג 3 בעל נסיון של 5 שנים לפחות בחברה מסחרית, עדיפות לבעל נסיון כמנהל חשבונות בחברה מסחרית, שיווקית בתחום מוצרי הצריכה
התפקיד מורכב:
מגביה, הוצאת חשבוניות, מעקב גביה בקים התאמות וכו'.
מזכירה בכירה
לעבודה קבועה
כמזכירת מנכ"ל
העבודה במשרה מלאה
5 ימים בשבוע
א'-ה' 8.00-15.00
ו' 8.00-12.00
למתאימה ולבעלת הנסיון תנאים טובים
פקידה/מזכירה לאחה"צ
לעבודה קבועה
13.00-19.00 א'-ה' עדיפות לאלה שיהיו מוכנות לעבוד מעבר לשעות המקובלות
תנאים טובים למתאימה
לפנות בכתב יד בצירוף קורות חיים
עבור 1000 לת.ד. 4444
חיפה עבור "עבודה טובה"
סודיות מובטחת

דרושה:
מזכירה
למשרד אזורי
הכישורים הנדרשים:
● ניהול תקשורת בין מפעלים
● הדפסה במעבד תמלילים ועבודה בעזרת מחשב
● רצויה ידיעת השפה האנגלית
● גישה סמכותית טבעית
לפנות בצרוף קורות חיים בכתב.
"פיוניר" רח' גלבוע 24 נ"ש חיפה. היענות רק הפונות בכתב

קליל תעשיות בע"מ
דרוש
מנהל משמרת
(לעבודה ב-3 משמרות)
הכישורים הדרושים:
* הנדסאי / טכנאי כימיה, מכונות או ייצור
* תושב הקריות או עכו
המעוניינים יפנו בכתב בפירוט קורות חיים ונסיון בעבודה אל: גב' דורית ישראלי ת.ד. 210 קריית מוצקין 26114
סודיות מובטחת

דגון בתי־ממגורות לישראל בע"מ חיפה
דרושה
מזכירת הנהלה/ כתבנית
מנוסה
בשפות אנגלית ועברית (גרמנית יתרון)
נא לפנות בכתב־יד ת.ד. 407 חיפה
מיקוד 31003
סודיות מובטחת

עמל
לסדנא לימודית בחיפה
דרושים
לשנה"ל תשמ"ט
* *מדריך חינוכי* (רצוי אקדמאי)
* *מורה לחשמל רכב*
* *מורה לריתוך – מתכת*
* *מזכירה*
פרטים בטלפון ביה"ס 04-534570

לחברה ארצית לשרותים
אלקטרו מכניים בחיפה
דרוש
טכנאי תקשורת
רמת אחריות אישית גבוהה נסיון של שנתיים במקצוע מקום העבודה בחיפה
נא לפנות טלפונית ל־04-673747
לקביעת ראיון

אם אתה
בוגר בית הספר הטוב ביותר לשיווק ומכירות
עדיפות לבוגרי דפי זהב לשעבר
אנחנו מוכנים להציע לך את התפקיד של:
מנהל השיווק
אנו חברה מסחרית מהמובילות בתחום המכירות והשיווק של מוצרי צריכה לבית ולמשפחה, בעלת רשת סניפים
רוצים להכיר אותך!
המתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 4444 חיפה עבור גרימברג
סודיות מובטחת

המועצה האזורית עמק־יזרעאל
מכרז לתפקיד מזכיר מועצה:
מוזמנות בזה הצעות
לתפקיד מזכיר המועצה
הכישורים הנדרשים:
* *יכולת ניהול משא ומתן עם גורמי חוץ*
* *יכולת הבעה בכתב* * *כושר ארגוני*
הצעות בכתב יד להגיש למזכיר המועצה לא יאוחר מיום ו' 24.6.88 בצירוף קורות חיים
אל: מועצה אזורית עמק יזרעאל
ד.נ. יזרעאל מיקוד 19315
ראש המועצה – עבור "מזכיר"

מזכירה עצמאית
בעלת יוזמה ונסיון
דרושה למשרה מלאה בכרמל
★ בעלת תעודת בגרות ושליטה בעברית ואנגלית.
להתקשר לקביעת ראיון טל. 04-333302

קואופ צפון
רשת הסופרמרקטים הגדולה בצפון
דרושים לנו:
סגני מנהלי סופרמרקטים
הכישורים הדרושים:
* השכלה תיכונית.
* ידיעת השפה העברית על בוריה.
* נסיון ניהולי קודם בשטח המסחר.
* לאחר שרות צבאי.
מחסנאים
הכישורים הדרושים:
* השכלה תיכונית.
* ידיעת השפה העברית על בוריה.
* נסיון קודם בניהול מחסן לפחות שנתיים.
יש להעביר בכתב קורות חיים לאגף משאבי אנוש, ת.ד. 10244 מפרץ חיפה.

هكذا من الأصل

הכוח הארצי | הארץ חדשות

עוף משק בע"מ
רח' אהליאב 25 ירושלים
דרושים
נהגים בעלי נסיון
1. למשאית פול טריילר
2. למשאית פול טריילר לעבודת לילה
3. למשאית מעל 15 טון
על המעוניינים לפנות טלפונית
לחנה בין השעות 09:00 — 14.00
02-533816, 535211

חוזרים
הצלובה הירוקה הגדולה בישראל
דרוש
נגר רהיטים
בעל נסיון
לפנות: 02-521111 (שושי כח אדם)

המועצה המקומית מבשרת ציון
דרוש:
מנהל מדור תברואה
תאור המשרה:
אחריות על תחומי ההדברה,
נקיון ואיסוף אשפה בישוב,
פיקוח בנושאי תברואה, וניהול צוות עובדים
דרישות המשרה:
נסיון של 7 שנים לפחות,
יכולת ניהול ופיקוח על עובדים
תעודת תברואן מוסמך
המעוניינים יגישו מועמדות למח' כח-אדם
עד יום 17.6.88 (מזכיר המועצה) 02-342991-3

גינרל מיקרוויב ישראל
GENERAL MICROWAVE ISRAEL

★ **מהנדס מכונות**
לתכנון זווד של רכיבי מיקרוגלים
ורכיבים אלקטרוניים
הכישורים:
יוזמה, יכולת עבודה עצמית,
נסיון של 3 שנים לפחות בשטחים הנ"ל.
רצוי נסיון בתכנון מעבר חום,
ברכיבים אלקטרוניים

★ **מרכיבים/ות**
(גם ללא נסיון)
לעבודות הרכבה עדינות במעבדת
המיקרו אלקטרוניקה המועמדים
יעברו קורס הכשרה במפעל
הכישורים:
דיוק, נקיון, סבלנות, ידים יציבות
רצוי נסיון תעשייתי קודם

נא לפנות בצרוף קורות חיים לת"ד 8444 ירושלים 91083
חדשנות בתדירות גבוהה

רוקר אינטרנשיונל בע"מ
מפעל עתיר ידע בירושלים
דרושים
לפיתוח מערכות נוטו
באמצעות לויינים ומערכות מוטסות
1. איש תוכנה משלה
★ נסיון בשפת C — יתרון
2. מהנדס אלקטרוניקה
★ שנתיים נסיון בפיתוח מערכות דיגיטליות
★ ידע ב-RF — רצוי
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים
ולציין את המשרה המבוקשת
לת"ד 3294 ירושלים 91032

לתעשיה הצבאית באיזור חיפה
דרושים / דרושות
★ **מהנדס/טכנאי כימיה —**
לתפקיד מנהל עבודה בטיפולי שטח. לפחות 3-4 שנות נסיון בעבודה ובניהול: ציפויי מתכת, ניקוי גרגרים, גימור גומי וצביעה תעשייתית.
★ **טכנאי כימיה —**
לתפקיד ראש קבוצת גיפור (ולקניזציה). בעל נסיון בתעשיית הגומי ובניהול קבוצת עובדים.
★ **טכנאי חשמל —**
לתפקיד מנהל עבודה בהרכבה חשמלית. לפחות 3-4 שנות נסיון בעבודה ובניהול: הרכבת צמות חשמל. בעל יכולת בדיקת מערכות חשמל לאחר הרכבתן.
מכל בעלי התפקידים נדרשת נכונות לעבודה במשמרות
המתאימים/ות יפנו בכתב בצירוף קורות חיים והעודות המעידות על השכלה (כולל מס' טלפון להתקשרות) לת"ד 437 חיפה מיקוד 31003. חובה לציין מס' תעודת זהות
סודיות מובטחת

המשטרה אתגר
דרושים
1. למחלקה לזהוי פלילי
עובד בכיר בתחום בדיקות פיסיקליות וכימיות של מסמנים בעל תואר שני ומעלה באחד התחומים: פיסיקה, כימיה פיסיקאלית או תואר בהנדסה כימית, ידע באפקטרוסקופיה ונסיון בהפעלת מכשור מעבדתי, לאחר שרות צבאי, בריאות תקינה גיל עד 35.
מקום השרות ירושלים
המעונים יפנו בכתב אל רפ"ק פנחס ברגמן, המחלקה לזהוי פלילי, מטא"ר ירושלים.
2. למחלקת תכנון וארגון
מהנדס תעשיה וניהול לניתוח מערכות מינהל,
עדיפות לבוגר מגמת מערכות מידע, לאחר שרות צבאי, בריאות תקינה וגיל עד 35.
מקום השרות: ירושלים
המעוניינים יפנו בצרוף תעודת זהות, תעודות השכלה ופנקס מילואים ללשכת הגיוס בירושלים, רח' המלך ג'ורג' 8, 02-244433
סודיות מובטחת

לחברה ציבורית בירושלים
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
מדופלם בעל נסיון של 5 שנים לפחות
עם ידע במחשוב
מועמדים העונים לדרישות
יפנו לאחראי על כח-אדם
לטל: 668211 לקביעת ראיון

הסתדרות מדיצינית הדסה
פיזיותרפיסטים
למחפשים אתגר —
מוצעת לכם עבודה
מעניינת בבי"ח
אוניברסיטאי בירושלים.
הנכם מוזמנים לביקור הכרות
במח' לרפואה פיזיקלית ושיקום
בביה"ח בהר הצופים, ביום ה'
16.6.88 בשעות 11:00-14:00.
בדבר פרטים נוספים נא
להתקשר לטל' 02-446519
עין כרם או 02-818111/4495
הר הצופים.

אדם
למפעל מתכת גדול
באזור הצפון
דרוש
מנהל תפ"י
הכישורים הדרושים:
· מהנדס תעשיה וניהול.
· נסיון בתעשיה.
נא לפנות בכתב בפירוט קורות חיים
ונסיון קודם ובציון שם המשרה למכון
אדם רח' דיזרעאלי 54 חיפה 34334.
סודיות מוחלטת מובטחת

לחברה ארצית
דרוש
מנהל סניף בירושלים
בעל נסיון במכירות
מוצרי מדף
תנאים טובים
סודיות מובטחת
נא לפנות לת.ד. 39808
ת"א 61397
עבור "מנהל סניף"

לחברת נקה
דרושים
באיזור חיפה
נהגים
עם משאיות סגורות
מעל 4 טון
לעבודה קבועה
בחלוקה
לפנות לאורי
03-913572
03-919101-2-3

לשיאון
אבטחה שמירה ושירותים
דרוש
מפקח שמירה
לעבודה בשעות בלתי שגרתיות כולל שבתות.
★ עד גיל 40 ★ נסיון בהפעלת צוות עובדים ★
★ עדיפות למשוחרר צה"ל
מדרגה רס"ר ומעלה ★ רשיון נהיגה וטלפון
לקביעת ראיון נא לפנות 02-227002-5

לחברת שיווק ארצית גדולה
עבור סניף ירושלים
דרוש/ה
פקיד/ת מכירות מעולה
הכישורים הנדרשים:
★ יוצא/ת צבא עד גיל 26.
★ השכלה תיכונית מלאה.
★ כושר עבודה ויוזמה בתנאי לחץ.
★ רצוי רקע פיקודי בצה"ל.
שעות העבודה הינן מ-07 עד 16 עם אפשרות לשעות נוספות לפי הצורך.
מועמדים מתאימים מתבקשים להתקשר לטלפונים: 858870, 855947, 02-858416
(לבקש את טלי)

בחיפה דרוש/ה
חשב/ת שכר
מנהל/ת חשבונות סוג 3
★ נסיון מוכח בעבודה עצמאית עם מחשב
★ נסיון הכרחי בהפעלת תוכנת שכר כ"א
★ ידע בשפה האנגלית
מועמדים מתאימים בלבד
יפנו לדורי בטל: 04-723211

לנודקים בע"מ
דרושים/ות
עובדי נקיון למטבח
למשמרת בקר ערב ולילה
למשרה מלאה או חלקית
תנאים טובים למתאימים
המעוניינים/ות לפנות טל: 02-897223
לאבנר

מקוד
לחברה תעשייתית פרטית
דרוש
מנהל כללי
מהנדס מכונות/תעשיה וניהול בכיר בעל נסיון מוכח של מספר שנים בניהול בתעשיה ארחית.
המועמד שיתקבל ינהל חברה בעלת מספר אתרי יצור, מערך שיווק, הנדסה וכספים.
מבוקש מועמד נמרץ ומשימתי בעל אישיות הישגית ובעל תכונות ניהול בול-טות, רצוי נסיון פיקודי קודם בצה"ל.
על המעוניינים להתקשר לצורך קביעת פגישה לטלפונים: 03-663841, 03-664220
- סודיות מובטחת - מודעותינו מיועדות לגברים ונשים כאחד
שרותי מידע ישראליים בע"מ

לתעשיה הצבאית באיזור חיפה
דרושים / דרושות
★ **טכנאי מכונות** — לתפקיד מנהל עבודה — בכרסום.
לפחות 3-4 שנות נסיון בניהול (רצוי מפעיל C.N.C בעבר). ידיעת תיכנות C.N.C — יתרון.
★ **כרסמים — C.N.C**
בוגרי בתי ספר מקצועיים או בעלי קורסים ברמה זהה. רצוי בעלי נסיון בהפעלת מכונות C.N.C.
★ **רתכים MIG — פלדה**
לבעלי נסיון קודם — יתרון
מכל בעלי התפקידים נדרשת נכונות לעבודה במשמרות
המתאימים/ות יפנו בכתב בצירוף קורות חיים והעודות המעידות על השכלה (כולל מס' טלפון להתקשרות) לת"ד 437 חיפה מיקוד 31003. חובה לציין מס' תעודת זהות
סודיות מובטחת

האוניברסיטה העברית בירושלים
מרכז קוסל לחינוך גופני, נופש ופנאי
דרושים:
1. מאמנים לקבוצות אס"א ירושלים
★ כדורסל נשים — ליגה ארצית; ★ כדורסל גברים — ליגה ב';
★ כדורסל ילדים; ★ כדורסל נערים; ★ כדוריד — ליגה א';
★ כדורגל — ליגה ג'; ★ כדורסל נוער
2. רכז פעילויות ספורט בהיקף של 1/2 משרה
העבודה בשעות אחה"צ והערב
3. רכזים לקבוצות אס"א ירושלים:
כדורסל נשים, כדורסל גברים, כדורגל, כדוריד וכו'.
4. ספורטאים לקבוצות היצוגיות של אס"א ירושלים
סטודנטים ואנשי סגל מוזמנים להצטרף לקבוצות הייצוגיות של אס"א ירושלים, המשתתפות במשחקי הליגה בענפי הספורט השונים.
★ כדורסל נשים — ליגה ארצית, כדורסל גברים — ליגה ב'
★ כדוריד — ליגה א', טניס — ליגה א', שחמט — ליגה ארצית, ליגה א' — ליגה ב'
★ רוגבי — ליגה לאומית, סקווש — ליגה לאומית, כדורגל — ליגה ג'
★ כדור בסיס — ליגה לאומית, קריקט — ליגה לאומית, כדורעף — ליגה א'
מועמדים מתאימים בתחומים שצוינו לעיל, מתבקשים להתקשר טלפונית לתיאום פגישה ולקבלת פרטים נוספים.
טלפונים מס' 02-584662; 02-667894; 02-584287

מכללת המנהלים
ביה"ס לחינוך ודמוקרטיה
דרושים
מנהל/ת
★ בעלי תואר אקדמאי
★ עם רקע ונסיון בעבודה חברתית
למועמדים ותקיים ועדת קבלה במקום
בתאריכים 13.6.88, 14.6.88 בשעה 10:00
בבקר רח' בר יוחאי 50, קטמון ט'
טלפון: 02-421842; 02-430288

לרשות שמורות הטבע
דרוש **אחראי למחסן**
דרישות: השכלה תיכונית.
רצוי ידע קודם בניהול מחסן ומלאי,
ניהול כרטסת ע"י מחשב.
המעוניינים יפנו לרשות שמורות הטבע,
רח' ירמיהו 78 ירושלים
למילוי שאלונים עד לתאריך 17.6.88

אדם
למפעל מתכת גדול
באזור עפולה
דרוש
מנהל ייצור
הכישורים הדרושים:
· מהנדס תעשיה וניהול.
· נסיון רב בתעשיה.
· ניהול צוות עובדים גדול.
· ריכוז עבודות בהיקף גדול.
נא לפנות בכתב בפירוט קורות חיים
ונסיון קודם ובציון שם המשרה למכון
אדם רח' דיזרעאלי 54 חיפה 34334.
סודיות מוחלטת מובטחת

דלתא DELTA
גליל תעשיות בע"מ
למפעלנו בכרמיאל
דרושים
אלקטרונאי
★ יוצא צבא
★ בעל נסיון של 3 שנים בעבודות אחזקה בתעשיה
★ ידע בחשמל — יתרון
חרט/כרסם
★ לעבודות אחזקה
★ עם נסיון בעבודות אחזקה כללית
★ נסיון של 4 שנים בעבודה דומה
★ העבודה במשמרות
מכונאי אחזקה
★ לעבודות אחזקה במערכות מים, דודי קיטור מאצאבות וכו'.
★ נסיון של 4 שנים בעבודה דומה
★ העבודה במשמרות.
— מגורים בכרמיאל ובסביבתה הקרובה תובת
לקביעת ראיונות לפנות לטלפון
06-986911 לאריה

קריירה
שרותי כח אדם בע"מ
לקריירה ירושלים דרושים/ות:
★ מבנאי/ות מטוסים
אזרחיים מנוסים
★ מכונאי/ת מסוקים
★ עובד/ת מנוסה
לחיתוך זכוכית
★ מזכירות/ים ע/א
מנוסים+ידע בעיבוד תמלילים
עם נסיון למח' תכנון
★ מהנדס/ת כימיה
לניהול מח' צבע
★ פקיד/ה
בעל/ת ניסיון בנקאי בתחום היבוא-יצוא
★ מנה"ח סוגים 3, 2
★ כרסמים
קונבנציונלי / CNC
★ מרכיבים/ות מכניים
בוגרי בי"ס מקצועי 4 שנים
ירושלים, מרכז כלל, מיפלס E, חדר 348
(הכניסה מרח' כי"ח שער 6) 02-246001
עושים קריירה

---

microshev ltd
לחברת מיקרושב בע"מ דרושים/ות
מתכנת/ת
★ נסיון
★ זמן אמת במחשבי P.C. ו-Z—80,
תוכנות פסקל, מודולה ואסמבלר
איש/ת רכש
★ נסיון ברכש של רכיבים אלקטרוניים
★ אנגלית על בוריה
★ עדיף טכנאי אלקטרוניקה עם נסיון בעבודה על מחשבי P.C.
איש/ת ייצור
★ נסיון בהלחמות עדינות של מעגלים מודפסים
★ חיוט כבלים
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים
ונסיון קודם, אל תבי מיקרושב בע"מ
ת"ד 305 אפרת 90962 טל' 02-931922

מדריך הארץ

יום שישי

תורנות רופאים

המגן הרופאים במוקדים רופאים מ-8 בערב עד למחרת ב-7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל-אביב 5793334, 5795333
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
רחובות 08-451333
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'-ה' 8.00-20.00
ביום ו' 8.00-15.00
טלפונים 03-433300

"שקמ" — שרות רפואי לקטנים בביקורי בית של רופאים מומחים לילדים ותינוקות בשעות 19-24
טל' 03-7549111 "שקמ" קוד מנוי 222
שלח — שרות רפואי לקב (חיפה)
ביומי חול בשעות 24-19, בימי שישי 24-14, בשבת 24-08 טל' 04-380541 קוד מנוי 1665
שח"ר — שירות רפואי ביתי ירושלים 24 שעות ביממה כולל רפואת שיניים
מוקד יום ו' 668585, 02-669531
מוקד לילה שבת וחג — 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן תל אביב. מוקד יום 218828, 218898
מוקד לילה 651011 מנוי 3752 ול-השאיר הודעה לרופא תורן מבין ב"ד
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל-אביב:
בר כוכבא 49 טל: 03-284649 פתוחה בימים א'-ה בין 21.00 עד 23.00. ימי ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00. שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים 24 שעות ביממה.
מרכז מידע לקרובות אדם 24 שעות ביממה:
תל-אביב טל' 234819
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-660111
ירושלים: בי"ח הדסה ע"כ 16-22
קוצב לבית —
שרות מיוחיים לרפואה, שיקום וסיעוד בבית.
מרכז רפואי הרצליה פיתוח 052-548575
7549111 איתורית 1500
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית (24 שעות):
ירושלים 669911
חיפה 04-672222/3
תל-אביב 03-5461111
ילדים ונוער 03-261113
חיפה 04-672222/3
נתניה 335316
באר-שבע 057-48111
כרמיאל (גליל מערבי) 04-988410
כפר-סבא 052-913999
מרכז רפואי בנוף ינקב 03-223868
מרכז סיוע לנפגעי לחץ
מטעם "מסגלות"
א רלה 11.00-13.00
ב רד 16.00-18.00
רח' מאנה 13 תל-אביב
ארגון לשירות אדם - חברה מקצועית לשירות הציבור בגוש דן 24 שעות ביממה טל' 03-5461727/8

שאל — עזרה לטיפול נפרד לחולי לב (מרפאי) 530848
ויצו — 24 שעות קו אדום לנשים מוכות טל' 03-5461153, 03-550586
הווער לשלומה באיזיה — הכנה וסיוע לחולים מידע מקלט 24 שעות בטלפון 03-290101, 03-203121 ש-פתוח בכל יום ב' 19.30-23.00 ת.ד. 20633 תל-אביב
תורנות מורשת במלונה — רוזנץ ת"א 611001, 24363, 241,259952 — רוזנץ בימננו רזמין ירושלים 226335
חיפה 645334
האגודה למגינות והמגינה מבני ת"א בן יהודה 146 239207

תורנות בתי חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים, פנימית)
איכילוב — (כירורגיה)
ירושלים
שערי צדק — (כירורגיה)
הדסה ע"כ — (פנימית, ילדים, עיניים)
בקור חולים — (נשים, א.א.ג)
הדסה ה"צ — (אורטופדיה)

תורנות בתי־מרקחת

תל-אביב
בן מיישמן 66 237526
סיני שד' ירושלים 70 יפו 822993
ירושלים
מרפאת רוממה הכ"ג 28 525191
חיפה
מגדל המבקרים 97 5624113
רמת גן
רמת גן ביאליק 51 721514
חולון
קרית בן גוריון לבאר 16 5523954
בת ים
מגדל הבימה רייך 20 583360
פתח תקוה
פרמקולוגים שפירא 43 909830
נתניה
הרפה הרצל 24 22245
הקריות
הרבן מכבת מוריעין ק. מוצקין 715136
חדרה
מאוחדת ה. סמואל 333885
מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה.
תל-אביב: ימים ב' ב' ד' — 16.00-19.00.
יום ו' שעות 8.30-11.00
רמב"ם 9, טל' 5101511/2
חיפה: ימים א', ד' — 16.00-19.00
רח' הנמורים 14 טל. 81520

יום שבת

תורנות רופאים

המגן הרופאים במוקדים רופאים:
מ-8 בערב עד למחרת ב-7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.
ירושלים 523133
תל-אביב 5793333, 5795334
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
נתניה 925335
רחובות 08-451333

בת ים 585555
חולון 803133
לוד-רמלה 08-221022
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'-ה' 8.00-20.00
בימי ו' 8.00-15.00
טלפונים 03-433300
שח"ר - שירות רפואי ביתי (24 שעות ביממה) כולל רופאי שיניים
מוקד יום 660585, 669531
מוקד לילה, שבת וחג 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מבין ב"ד
מרפאות שיניים לעזרה ראשונה
תל-אביב, בר כוכבא 49 טל: 03-284649
פתוחה בימים א'-ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ-18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ-15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר) טל: 03-285822, 294869
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים 24 שעות ביממה.
מרכז מידע לקרובות אונס — 24 שעות ביממה:
תל-אביב טל' 234819
ירושלים 245554
חיפה — טל' 04-660111
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית (24 שעות):
ירושלים 669911
תל-אביב 261111
ילדים ונוער 261113
חיפה 04-672222/3
נתניה 335316
באר-שבע 057-48111

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגיה)
ירושלים
הדסה ע"כ — (פנימית, נשים, עיניים)
ביקור חולים — (ילדים, א.א.ג)
שערי צדק — (כירורגיה)
הדסה ה"צ — (אורטופדיה)

תורנות בתי־מרקחת

תל אביב
צמן יהודה המכבי 38 449995
סיני שד' ירושלים 70 יפו 822993
מרג"ש, נשר, סיני
ירושלים
זר הזיתים הר הזיתים 287480
מרג"ש, מרפאת רוממה הכ"ג 28 525191
חיפה
נורדוי נורדוי 13 664839
חולון
קרית בן גוריון לבאר 16 5523954
בת ים
קופ"ח עין יהב 2 884854
רמת גן
המגן ביאליק 30 723674
נתניה
מקסים סלומון 2 617836
פתח תקוה
רסל הסשילר 89 911486
הקריות
הרבן מכבת מוריעין ק. מוצקין 715136
חדרה
מאוחדת ה. סמואל 333885

מרכזי מידע — אגד
02-304304 03-432777 04-549121

הסנה מוגש כשירות לציבור על ידי
הסנה חברה ישראלית לביטוח בע"מ

זמן הדלקת הנרות

	מוצ"ש	ש"ש
ירושלים	8.27	7.05
תל אביב	8.25	7.23
חיפה	8.30	7.18

דייל/ת
לחברת קוסמטיקה
מובילה ברשתות
השיווק בירושלים
סיכון הגמל כמו
02-233387, 02-220988

לחברה ארצית
העוסקת בתחום
שיווקי ירקוני
דרושים/ות לסניף ירושלים
נציגי/ות מכירה
להשתלב בעבודה
מעניינת
הכשרה תינתן
במקום
למצליחים מובטחות
משכורות
טל' 02-248994
ליעל

להנהגת צופי ירושלים
דרושים
★ **מזכירה בחצי משרה**
★ **מרכזי/ות שבטים**
★ **מדריכי/ות שכבות בוגרות**
הכישורים הנדרשים:
בוגרי/ות צבא
בוגרי/ות תנועות הנוער
העבודה מתאימה גם לסטודנטים/ות
לפרטים נא לפנות בשעות בוקר
לטלפון: 02-690163, 633146

עירית ירושלים
מודיעה בזה על המשרות הפנויות הבאות:
מפקח/ת על בתי ספר על־יסודיים
במחלקת לחנוך מערכת החנוך
העל יסודי (מכרז מס' 9/88)
הדרגה: בדרוג עובדי ההוראה
בתוספת גמול פקוח (מפקח)
מפקח/ת על מוטורי מים וביוב
במחלקת להספקה המים/אגף הביוב
(מכרז מס' 50/88)
הדרגה: 17-18 בדרוג האחיד
(4—6 בדרוג האקדמאים במח"ר)
דרושה: ידיעת השפות העברית והערבית
טפסים נוספים ופרטים על המשרות והכישורים הדרושים וכן טפסים להגשת מועמדות אפשר לקבל אצל רכזת המכרזים בלשכת המשנה למנהל הכללי לאמרכלות, רחוב יפו 22, קומה א' חדר 213 טל' 02-232225 שלוחה 249.
מועד אחרון להגשת מועמדות: יום שני ה' בתמוז התשמ"ח (20.6.88)
ירושלים כ"ה בסיון התשמ"ח
10 ביוני 1988
המנהל הכללי

טוק בשופר-סל
לשופר-סל מרכז חורב, שכונת אחוזה בחיפה
דרושות
קופאיות
- העבודה במשמרות
- הכשרה תינתן במקום
- תנאי שכר טובים
המעוניינות מתבקשות לפנות למנהל הסניף במקום.
שופר-סל

בס"ד
בית זקנים וזקנות ע"ש רובלין
קרית מנחם — ירושלים
דרושים מיד:
★ **אחות ראשית**
★ **אחיות/ים**
תנאי מצויינים למועמדים המתאימים
לפנות טל' 416463, 416470

ORS שרותי כח אדם
לסניף חיפה דרושים:
★ **מסגרים מכניים**
בעלי נסיון לתקופה ממושכת שכר גבוה למתאימים. ניתן לפנות גם לסניף נצרת טל: 06-565935
★ **תופרות בעלות נסיון**
מאזור חיפה והקריות הסעות וארוחות למשרה קבועה.
★ **מרכיבות/מחווטות**
בעלות נסיון מאזור עכו, נהריה והקריות, שכר גבוה.
נא לפנות לטל': 04-671937,
04-664002, 04-678361, 04-709077/6
הטובים עובדים קבוע ORS

המשביר המרכזי
לסניף ירושלים
דרוש
מנהל מחלקת חומרי גלם
תיאור התפקיד: אחריות על המחלקה לשיווק חומרי גלם, הפעלה ושליטה על המדורים המסחריים במחלקה העוסקת בשיווק פלדות, עץ ומוצריו, מתכות אל-ברזליות וחומרי גלם בסיסיים, ניהול צוות עובדים, ניהול מו"מ עם לקוחות וספקים.
הכישורים הדרושים: עדיפות לבעלי השכלה פורמלית, השכלה תיכונית, ידיעת השפה האנגלית ברמה טובה, ידיעת שפות נוספות — יתרון, ידע בסיסי בעבודה ובשימוש במחשב, היכרות עם ההתיישבות העובדית, התעשיה הקיבוצית — יתרון, תושב אזור ירושלים, גיל עד 45 שנה.
על המעוניינים להגיש מועמדותם בכתב בלבד אל מחלקת המנגנון ת.ד. 130 תל-אביב 61001.

מוצרי מוזיאון ישראל בע"מ
דרוש מחסנאי
● 12 שנות לימוד לפחות
● ידיעת אנגלית טובה.
כל שפה נוספת יתרון
● בוגר קורס מפ"סים בצה"ל
● נסיון אזרחי מוכח של 3 שנים לפחות
לקביעת ראיון לפנות בין 8:30-10:30 בלבד
טלפון 02-698283

שינויים בתפישת הביטחון של ישראל כלפי לבנון

בשלוש השנים שחלפו מאז נסיגת צה"ל, נראים שינויים מהותיים בראיית המעורבות הישראלית בנעשה בלבנון. יציאת צה"ל, ביטאה נסיגה מהיומרה להמליך "נסיכים" בביירות וכניסה אל ימי הפיכחון המעשי שבטיפוח צד"ל. עתה עולה השאלה אם המצב ברצועה אינו הפיך וישראל תשב שם לתמיד, או לפחות עד שתקום לבנון אחרת

מאת זאב שיף

מאז נסיגת צה"ל מלבנון לפני שלוש שנים, בעקבות הכשלון במלחמת 1982, חלו מספר שינויים מהותיים בתפישת הביטחון של ישראל כלפי מדינה זו. שינויים אלה החלו להתפתח עוד בתקופתו של משה ארנס, איש הליכוד שתפס את מקומו של שרון במשרד הביטחון, אך הם התרחבו והתבססו כשקיבל יצחק רבין את תיק הביטחון והביא לתוכנית הנסיגה. השינויים שחלו מאז בגישתה של ישראל מתבטאים בכמה תחומים:

● הראשון שבהם הוא במעורבות הישראלית בצפון, או ליתר דיוק במה שמתרחש בביירות. מאז מחצית שנות השבעים, גברה מעורבותה הצבאית של ישראל בביירות ובחלקים הצפוניים של לבנון. זה הביא את ישראל גם למעורבות ישירה במאבק הפנימי על השלטון. הדבר הגיע לשיאו בברית הצבאית עם הפלנגות ובפלישה ללבנון, שאחת ממטרותיה היתה הכתרתו של בשיר ג'מייל לנשיא לבנון. שיגעון גדלות זה פסק עתה. אי־אפשר לומר, כי מה שמתרחש בביירות אינו מעניין את ישראל. ברור כי זה עלול להשפיע על בטחונה, אך אין זו סיבה לצאת לשם כך למלחמה. ישראל איננה ממליכה עוד "נסיכים לבנוניים". היא חדלה להתערב במלחמות הפנימיות בביירות, גם כאשר הפלשתינאים חוזרים ללבנון או כשחיזבאללה מגביר שם את כוחו.

● שינוי מהותי אחר, בעל משמעות אסטרטגית, הוא ביחסה של ישראל לנוכחות הסורית ולתפקידה בלבנון. אריאל שרון שלל נוכחות זו מכל וכל, וראה בכך אפילו עילה למלחמה. היום שונים פני הדברים, בתכלית. ישראל לא הרחיקה לכת כמו ארה"ב ואפילו בריטניה, שיחסיה הדיפלומטיים עם סוריה עדיין מנותקים, והראתה בחיוב את התפקיד שממלאת דמשק בלבנון. ישראל מכירה בכך שלסוריה יש אינטרסים חיוניים בלבנון, והיא מוכנה לחיות עמם – ולאו דווקא מתוך

ישראל חדלה להתערב במלחמות הפנימיות בביירות. ישראל מכירה בכך שלסוריה יש אינטרסים חיוניים בלבנון, והיא מוכנה לחיות עמם – ולאו דווקא מתוך חולשה, אם אלה אינם מסכנים אותה ישירות

חולשה, אם אלה אינם מסכנים אותה ישירות. כאשר שיגרו הסורים בפעם הראשונה את צבאם ללבנון ב־1976 (בעת שרבין היה ראש הממשלה), נקבעו מספר "קווים אדומים" להתפרסות הצבא הסורי ופעילותו בלבנון. קווים אלה נשמשו מאז, אך ברור כי אסד יודע בחושיו האסטרטגיים החדים עד היכן הוא יכול להרחיק בפעילות צבאית ישירה בדרום־לבנון. כששלושה חיילים סורים נפצעו בטעות מאש ארטילרית ישראלית בעת פעולת צה"ל נגד חיזבאללה במיידון, הבינו הסורים כי אין להם כל בסיס לתלונה.

● התייחסותה של ישראל לנוכחות הסורית בלבנון מוצאת ביטוי גם בעמדתה כלפי התנועה השיעית הגדולה, אמל. ישראל מגלה הבנה לכך שאמל, השולט על מרבית היישובים בדרום־לבנון, זקוק לגיבוי סורי, כולל גיבוי צבאי. כאן מצוי השינוי השלישי בתפישתה של ישראל. בין ישראל ואמל יש חיכוך, אך בישראל קיימת תחושה כי תפקידם של השיעים, ובתוך כך של אמל, יגבר. אי־אפשר להשיג רגיעה עם לבנון בלא הידברות או הבנה שקטה עם אמל. לא תהיה התקרבות בין שתי המדינות בלא הבנה מוקדמת עם אמל. מה שמטעה הוא, שאמל אינו עשוי מקשה אחת ולכל קבוצה בארגון יש אינטרסים משלה. לישראל אין סיבה לברך את אמל, הלוקי האוהד כלפי ארגון זה הוא שכל אימת שאמל יפעל נגדה, תגיב ישראל בתקיפות עליו.

● השינוי הרביעי מתבטא במדיניותה של ישראל כלפי רצועת הביטחון וצבא דרום־לבנון. המשימה כאן היא הבטחת יישובי הצפון, וזה בלבד. זה גרם לכך שנסיגת צה"ל לא תהיה שלמה. ישראל מממנת כיום מיליציה לבנונית גדולה למדי, אך המגמה היא לצמצם את מעורבות צה"ל בכל האפשר ולסמוך ככל שניתן על צד"ל. שיעור הנוכחות הצבאית הישראלית יהיה תלוי בהיקף ההתקפות מהצד השני.

לסיכויים להגשמת המגמה הזאת נתייחס בהמשך. התחזית ליצור מצב רגיעה משני צדי הגבול, הרצון לקיים יחסי הבנה עם העדה השיעית, מכתיבים לישראל גם את צעדי הנגבול של צה"ל בדרום־לבנון, במיוחד כשמעורבת בכך אוכלוסיה אזרחית.

נוכחות צבאית איראנית

לבד מהתמורות בגישתה של ישראל, יש לשים לב לשינויים מהותיים שחלו במדינה זו בעקבות מלחמת 1982. אחד הבולטים שבהם היא היחלשותה של העדה הנוצרית. מלחמת לבנון, שנועדה בין השאר להביא לחיזוקם של הנוצרים ולהשתלטותם על אחרים, גרמה ל־מעשה לנסיגתם. חולשה זו היא שגורמת לכך שחלקים מהעדה הנוצרית, שאתמול שיתפו עמנו פעולה נגד אש"ף, מוכנים היום לסייע לשובם של לוחמים פלשתינאים ללבנון.

שינוי אחר, מאז 1985, היא הפיכת חיזבאללה לגוף מוביל בלבנון, ופעילותה הצבאית של המי־ליציה נגד ישראל. המלחמה דירבנה תהליך זה, וכיום אי־אפשר עוד להתעלם מקיומו של גוף קיצוני זה. גם הסורים חייבים להתחשב בקיומו זה, כפי שראינו באחרונה במאבק על הרבעים הדרומיים של ביירות ובכניסת הצבא הסורי לשם. תנועה דתית־פוליטית מיליטנטית זו איננה בת־שיח עם ישראל, והיא משתפת פעולה עם הארגונים הפלשתינאיים, בתכניותיהם לתקוף את ישראל מדרום־לבנון.

שינוי זה גורר אחריו שינוי מהותי אחר, גם הוא מסוכן ביותר לישראל: נוכחות צבאית איראנית, באמצעות משמרות המהפכה, בלבנון. עד כמה העמיקה מעורבות זו, העיד ההצעה שהצבא שייכנס לדרום־ביירות יהיה מעורב, שיכלול יחידות סוריות בצד איראניות. ההצעה נדחתה על־ידי דמשק, אך היא/האמורונה אינה יכולה למנוע את המעורבות הצבאית האיראנית, באמצעות מדריכים ויוע־צים, נשק וקודשים, בבקעא וגם בדרום־לבנון. מעורבות זו הורגשה כבר בהתקפתה של חיזבאללה. מספר לוחמי משמרות המהפכה נאמד כיום באלף. מטרותיהם של האיראנים בלבנון אינן תואמות את מטרותיה של כל העדה השיעית – אמל, לדוגמה.

לבנון הוא המקום היחיד שאליו הצליחה המהפכה האיראנית לייצא את תפישותיה. הצלחה זו מעמיקה בעיקר הודות לכספים הרבים, כמאה מיליון דולר עד היום, שמשקיעה טהראן בלבנון הדרום. המטרה היא הקמת רפובליקה איסלאמית. זו נושאת עיניה גם לעבר ירושלים.

אין להתעלם גם משובם המתמשך של הפלשתינאים ללבנון. הצלחתם היא בכך, ששוב הצליחו להקים לעצמם בסיס צבאי באזור ביירות. זה, למעשה, הבסיס הפלשתינאי העצמאי היחיד כיום. לפי שעה, לא בא הדבר לידי ביטוי ממשי, משום שהפלשתינאים נמצאים עדיין במאבק פנימי עקוב מדם, והיו צריכים להגן על מאחזיהם גם מפני אמל.

לא רק אש"ף מוכן ליצור שות־פויות חדשות. במרוצת השינויים שהוזכרו, נוצרו קואליציות מוזרות ביותר, שבהן נכרך גם שמה של ישראל. אין אלו קואליציות רש־מיות, ולרוב מדובר בהבנות שקטות על בסיס אינטרסים זהים בתחומים מסויימים: לדוגמה, ההבנה־בשתיקה בין ישראל, אמל וסוריה, כי התגברות כוחם של חיזבאללה והפ־לשתינאים בלבנון עלולה לסכן כל אחת מהשלוש; או הבנה שקטה, מקו־מית, בקיומה של ג'זין נוצרית. הנוצרים (כולל צבא לבנון), הדרוזים וישראל, מסכימים כי נודע תפקיד חיוני לג'זין, השוכנת בין הבקעא השיעית ודרום־לבנון, בין הרי השוף הדרוזים והריכוז הדרוזי במורדות החרמון, בין נוצרי הצפון ונוצרי הדרום. מדיניותה של ישראל כלפי ג'זין מעומעמת: ברור שהיא רוצה בקיומה בחסות גורל לאחד, אלא שבעצמה אינה מעוניינת כיום לחזור לשם.

האם הצדיקה רצועת הביטחון את עצמה?

לאחר שבינואר 1985 נפלה החלטת הממשלה לסגת מלבנון, התנהל ויכוח עקרוני אם לא כדאי, על רקע האכזבות שספגנו מהפלנגות, לנקוט הפעם מדיניות שונה גם בדרום־לבנון: לסגת עד לקו הגבול, להשאיר את השטח בשליטת ה־שיעים (למעשה, בידי אמל), ולוותר כליל על הקמת מיליציה נוצרית.

הדוגלים בתפישה זו, שהיו ב־מיעוט מלכתחילה, טענו כי צד"ל עתיד להתמוטט במרוצת הזמן, וכי הדבר עתיד לגרור את צה"ל מחדש ללבנון. במקום להגן על הגליל, נמצא עצמנו מגינים על צבא דרום־לבנון. תפישה זו נדחתה, משום שה־סיכונים נראו בה רבים יותר, גם על רקע הביקורת הפוליטית של אלה שתמכו במלחמה והתנגדו לנסיגה. היה ברור שכישלון התפישה הנוגדת, של רצועת הביטחון וצד"ל, עלולה להחזיר את ישראל לתפישות הבי־טחוניות של שרון כלפי לבנון.

גם התפישה השניה אינה נקיה מסיכונים, כולל היגררות מתמשכת לבוץ הלבנוני. היא הכירה מל־כתחילה בכך, שאין בה פתרון מוחלט לבעיות הביטחון בגבול הצ־פוני. הפעולה היתה כניסה לתוהו אפור, לנעלם גדול. סימני־השאלה לא קטנו גם לאחר שחלפה שנה. כשחיזבאללה החל בהתקפותיו ה־צבאיות המאורגנות, כנראה בייעוץ של מומחים איראניים, על מוצבים של צד"ל, ניעור החשש כי צבאו של לאחד לא יחזיק מעמד. רבים מצד"ל נהרגו והמוצבים נכבשו לשעות לא־מועטות. צד"ל לא היה מוכן לסוג זה של פעולה. הצורך לנוע בקביעות על צירים ברצועת הביטחון, חשפה אותו להתקפות מצד אויב, שהיה בחלקו בהתחדשות. כשישראל החלה להקים עבור צד"ל קו של מוצבים, נוצר הרושם כי אנו חוזרים על טעות דומה לזו שעשינו לאורך תעלת סואץ, ומקימים מחדש מעין קו בר־לב שיהיה אולי פגיע יותר.

צבא נוצרי

צד"ל לא התמוטט. הוא החזיק מעמד, אך ברור כי הוא אינו מסוגל לעמוד בכוחות עצמו. בלא הסיוע הצבאי של צה"ל, בלא העזרה הכספית והלוגיסטית של ישראל, אין סיכוי שצבא דרום לבנון יחזיק מעמד זמן רב. תלותו בישראל מוחלטת.

לצד"ל היו בעבר מספר ירידות, כולל עריקות ועזיבות רבות. היום נראה כי הוא נמצא בקו עליה. כוחו הוגדל לכ־2,600 איש ונראה כי אין בעיה לגייס נוספים אם יתעורר הרצון לעשות זאת, ואם יימצא הכסף לכך (בעיקר בשל המצב הכלכלי בלבנון). חל שיפור בכושר עמידתו. יכולתו הצבאית, במושגים יחסיים של המיליציות השונות בלבנון, השתפרה. האשראי לשינוי זה מגיע ברובו לאיש־צבא בעל תפישה מבצעית טובה, תת־אלוף דוד אגמון. אגמון הכניס שינויים גדולים בהכשרה הצבאית של צד"ל.

תקופת הטירונות הועלתה מ־ארבעה שבועות ל־12. מאמץ מיוחד נעשה באימונים ובהכשרת מפקדים בקורסים שונים, כולל בנושאי חי־מוש ושלישות. חיילי צד"ל עוברים קורסי חובשים, קשרים והובלה. יש להם קורס מפקדי כיתות, האחרים עוברים קורס קצינים.

גם מבנה צד"ל השתנה. האזור חולק בין שתי מפקדות חטיבה מרחביות. אחת במרג'עיון, לגזרה המזרחית, והשניה בבינת־ג'בל, ל־גזרה המרכזית. תחת כל מפקדה מצויים שלושה גדודים. מתוך כ־2,600 אנשי צד"ל, כמחצית הם לוח־מים, או ליתר דיוק ביחידות־השדה. בכל גדוד יש שלוש פלוגות. בכל פלוגה יש צוות טנק וצוות מרגמה וכן אנשי־מקצוע בקשרים ובהובלה.

בנוסף לששת גדודי החי"ר קיים גדוד ארטילריה וכן יחידת מודיעין המכונה בשם "מנגנון ביטחון", המתמקדת – די בהצלחה – במו־דיעין סיכולי. (ההוכחה להצלחתה היא מיעוט יחסי של פיגועים בתוך רצועת הביטחון). גם כלי־הנשק טובים יותר. גדל מספרם של המכשירים לראיית לילה בידי צד"ל. במקום טנקי ה"שרמן" הישנים, ניתן לראות טנקי טי־55 רוסיים.

נשאר בעינו הקושי הישן, שצבא דרום־לבנון הוא ברובו נוצרי, אף שהוא מגן על אזור שרובו מאוכלס בשיעים. משבעת המג"דים, אחד הוא דרוזי, אחד – שיעי, והשאר נוצרים. כיום יש גדוד אחד שרוב אנשיו דרו־זים, וגדוד שני שרובו שיעי, אך בש־לושה מהגדודים הנוצרים יש פלוגה שיעית אחת. אפשר למצוא שיעים גם בקרב אנשי השריון, אך בסך הכל לא נפתרה עדיין בעיה זו. הכוח העצמאי של לאחד בג'זין, כולו נוצרי. כוח זה כולל אנשי צד"ל, אנשי שמעון ופלנגות מהצפון, כולם בפיקודו של לאחד.

שינויים בצד"ל

צד"ל תחת גנרל לאחד ותת־אלוף אגמון קיבל יותר אופי של ארגון צבאי. הדבר מתבטא, בין השאר, ביחס האבידות שבין צד"ל לחיז־באללה. אם בשנים 1985 ו־1986 היה היחס של 2:1 לטובת חיזבאללה, הגיע יחס זה ל־1:5, ובמקרים מסויי־מים גם 7:1 לרעת חיזבאללה ב־1987. זה אחד ההסברים לאיבוד התנופה הצבאית של חיזבאללה, שספג אבידות כבדות ולא הצליח עד כה למוטט את צד"ל או לתפוס שדה של מוצבים שלו. זה יקשה עליהם, כל עוד הם בעימות עם אמל בדרום־לבנון, וללא סיוע צבאי ישיר של חיילי משמרות המהפכה ה־איראנים.

האם הצדיקה רצועת הביטחון, הכוללת גם את המערכת שהוקמה מאחור, על הגבול, את קיומה? סיכום של שלוש שנים מעלה תשובה חיובית. אין להבין מכך, שהמחיר היה זול וכי נוצרה מערכת בלימה שאינה חדירה, או שפסק לגמרי ההפגזות מלבנון. את המחיר שילמו חיילי צה"ל, ועוד יותר חיילי צד"ל. מספר חיילי צה"ל שנהרגו בפעולות שונות ברצועת הביטחון ובחזית הגבול עם הגילשון מגיע ל־36. עד 64 נפצעו ושניים נחטפו (אינני כולל בחישוב את הנווט השבוי). להרוגי צבא דרום־לבנון יש מספרים שונים. ביחידת מתאם הפעולות בלבנון מדברים על יותר מ־120 הרוגים לצד"ל במשך שלוש שנים, ואילו המידע שהורים צה"ל במשך הזמן דיבר על 64 הרוגים.

ביטחון פנימי טוב

התשובה החיובית נובעת מכך, שיישובי הצפון מנהלים את חייהם השגרתיים ברגיעה יחסית. בשלוש השנים מאז הנסיגה, לא נהרג אף אזרח ישראלי בצפון מפעילות מחבלים או מהפגזות מעבר לגבול. בש־לוש השנים הללו בוצעו כ־60 מקרי ירי של קטיושות לשטח ישראל, אך משום שנורו ממרחק גדול יותר, שהיקשה על הכיוון – קשה לפגוע. בלימת הפעילות החבלנית נעשית קדימה יותר, בעומק רצועת הבי־טחון, על הגבול הצפוני שלה ולא על קו הגבול הצפוני של ישראל, הנושק לעיתים את יישובי הצפון. כיום רצועת הביטחון נועדה לשמש מעין מערכת בלימה ליישובים הישר־אליים. לגבי אותן חוליות שהגיעו עד לגדר המערכת (ב־1988 היו 10 מקרים כאלה), התקבלה התרעה. כך גם במקרה של חדירת הגילשון.

גם הביטחון הפנימי בתוך רצועת הביטחון, שבה חיים כ־200 אלף איש, טוב יותר יחסית לעומת העבר, במיוחד כאשר משווים זאת למצב באזורים אחרים בלבנון, בעיקר בביירות. התנועה בתוך הרצועה חופ־שית באופן יחסי, בעוד שעל הכביש בין צור לביירות, למשל, מוצבים כ־30 מחסומים, וברבים מהם יש לשלם לעיתים. לעומת 329 מקרים של ירי קטיושות ומרגמות לאזור רצועת הביטחון ב־1985, היו ב־1987 140 מקרים כאלה. ב־1988 היו עד היום 85 מקרי ירי מסוג זה.

המחיר

	1985	1986	1987	1988 (15.5)
ניסיונות חדירה ליד הגדר	5	3	10	10
היתקלויות ברצועה	32	29	54	22
ירי קטיושות לשטח ישראל	9	11	20	20
ירי קטיושות ומרגמות לרצועה	329	227	140	85
הרוגי צה"ל	2	7	21	6
פצועי צה"ל(1)	7	26	23	8
הרוגי צד"ל(2)	3	4	48	9

1 ב־1986 נחטפו שני חיילי צה"ל על־ידי חזבאללה.
2 הערכה גבוהה יותר של הרוגי צד"ל קיימת במשרדו של מתאם הפעולות בלבנון.
המקור: דובר צה"ל.

אנארכיה כלכלית

טעות לחשוב כי הבעיות ברצועת הביטחון מצטמצמות בשאלות ביט־חון. התבססותה של הרצועה מבחינה צבאית עוררה מחדש את הבעיות הכלכליות הבסיסיות. החזקת צבא דרום לבנון והמינהל האזרחי בר־צועת הביטחון עולה לישראל כ־35.5 מיליון שקל במחירי 1987. תקציב זה מתחלק בין משרד האוצר (5.5 מיליון שקל) לבין משרד הבי־טחון. עתה מסתבר, כי אין די בכך.

לרצועת הביטחון קמה שדולה חזקה בישראל, הכוללת גם חוגים ביטחוניים, והטוענת כי לישראל לא תהיה ברירה אלא להזרים כספים נוספים להחזקת מערכת אזרחית ברצועת הביטחון. הללו טוענים, שמי שרוצה להחזיק צבא שכירים במדינה מתמוטטת, לא יוכל להתעלם מהתמוטטותה של התשתית האזרחית באזור שממנו באים הש־כירים ושעליו הם מגינים. אכן, בלבנון קיימת גם אנארכיה כלכלית. מסגרות המדינה מתמוטט־טות. המערכת הכלכלית דומה לזו של ימי־הביניים. יש כלכלה אזורית, המבוססת על פעילותן של משפחות עשירות הקשורות לחו"ל. ההשקעות בתשתיות השונות בלבנון פסקו זה שנים. חלק מהמנגנונים הללו, כמו אספקת חשמל ומים, עודם עובדים, אך אין אחזקה נאותה ואין פיתוח ומה שקיים נשחק לאיטו, ועמו השירותים. כך גם המשכורות. אם משכורתו של מורה ברצועת הבי־טחון (אותה קיבל מממשלת לבנון) היתה שווה לפני שנים מספר ל־80 דולר, היום ערכה כ־30 דולר. רבים מהמורים טוענים כי יפסיקו לעבוד. מפלטם של הילדים במצב כזה יהיה בתי־הספר השיעים של אנשי־הדת הקרובים לחיזבאללה והממומנים על־ידי איראן.

סיוע כספי לידידים פוליטיים

מדינות ערביות ואיראן מזרימות מפעם בפעם כספים, כשהעיניים נשואות ליעדים פוליטיים. עתה קוראת שדולה זו לישראל להצטרף לתהליך זה, להשקיע ולסייע גם בת־חום האזרחי. הטיעון הוא, שיש לשאוף שאזור הביטחון יהיה במצב כלכלי טוב ולא רק ביטחוני, טוב יותר משאר האזורים. במצב כזה יהיה לאוכלוסיה, כולל אלה שמתגוררים מצפון לרצועת הביטחון, אינטרס לשמור על קיומה. הטענה היא, כי המעורבות הישראלית בעתיד תהיה יותר כלכלית מאשר צבאית ומספר חיילי צה"ל ברצועה יקטן במשך הזמן. דעה זו צמחה בין אנשי המינהל האזרחי ברצועה. היא זכתה לתמיכה במשרדו של אורי לובראני, מתאם הפעולות בלבנון, ומצאה לה מהלכים נוספים. הרמטכ"ל שיגר את תת־אלוף אפרים סנה שיערוך בדיקה מיוחדת בנושא הכלכלי־אזרחי, ונמסר כי גם הוא תומך בהרחבת הסיוע הכלכלי.

ההצעה היא שלא להסתפק ב־הגדלת מספר העובדים מרצועת הביטחון בישראל (שמספרם מגיע כיום לכ־1,150 איש), מרביתם בת־עשיה ובשירותים ומיעוטם בחקלאות ועוד פחות בבניה, אלא להשקיע יותר בתשתית הנשחקת שבאזור הרצועה. לדוגמה, להשקיע בכבישים ההרוסים, במקורות מים, כולל קידוחים; לשפר את מערכת החשמל ולנתק עד כמה שאפשר את ההישענות על תחנת־הכוח בצידון. כן כוללת ההצעה לשפר את שכר המורים, להקים שלוחה אוניברסי־טאית ולחפש מקורות תעסוקה, על־ידי פיתוח תעשייתי בדרום, כדי שבוגרי בתי־הספר התיכוניים לא ימהרו לעזוב את רצועת הביטחון. כמו כן, מוצע להרחיב את בית־החו־לים בבינת־ג'בל ולהקים מרפאות אזוריות לרפואת המשפחה. יש המדברים אפילו על הקמת משטרה, בנוסף לצד"ל, על בסיס הז'נדרמריה הלבנונית, כדי שזו תטפל בסדר הציבורי ובנושאים פליליים רגילים.

זה הרבה, אך אנשי המינהל האזרחי ברצועת הביטחון טוענים, כי די להם בתוספת של חצי מיליון דולר לחודש. בינתיים, איפשרו כבר לגנרל לאחד לשחק יותר עם התקציב העומד לרשותו. הוא רשאי, למשל, להחליט על הכפלת מסי־מות בלבנון, ששם חלק מהמצרכים זולים יותר (לדוגמה, מלח, שמחירו 0.54 שקל בישראל, לעומת 0.30 שקל בלבנון – ברזלים: או מלט, שמחירו 108.55 שקל בישראל, אפשר לרכוש בשווי 79.45 שקל בלבנון).

כוחות יוניפי"ל

אי־אפשר לדון בעתיד רצועת הביטחון בלא להתייחס לכוחות יוני־פי"ל. אלה מזכירים לנו השכם והערב, כי מערכת היחסים בגבול הצפון אינה מצטמצמת במה שמתרחש בינינו לבין הלבנונים וגם לא בינינו לבין הסורים, והאמריקאים גם והאיראנים. מעורבים גם מוסדות האו"ם וכל המדינות התורמות מכו־חותיהן ליוניפי"ל. על מערכת יחסים זו השפיעו בעבר ההתנגשויות הקבועות בין צד"ל לבין יחידות יוניפי"ל.

הרושם הוא, כי בשנה החולפת חל מיתון בתקריות אלה, אם משום שה־משמעת בשורות צד"ל השתפרה ואם מפני שצד"ל צבר ביטחון עצמי. אך תמיד צפויות הפתעות בתחום זה. הבעיה העקרונית נובעת מכך, שהאו"ם וכן המדינות התורמות מכו־חותיהן לכוח הבין־לאומי אינם מרפים מהתביעה לממש את מנדאט יוניפי"ל, כפי שקבעה מועצת הבי־טחון. דהיינו, שישראל תשלים את נסיגתה מלבנון ויוניפי"ל יציב את כוחותיו לאורך הגבול הישראלי־לבנוני. במצב הנוכחי אין סיכוי שישראל תיענה לכך. הצעות להעביר אחריות לאמל אינן אפשר־יות מבחינה פוליטית, אך נראה לי שבכל מקרה אין ישראל חושבת שה־דבר אפשרי כיום, כמצב שבו אמל אינו בטוח בעצמו מול חיזבאללה והאיראנים והפלשתינאים. בעבר נעשו שני ניסיונות להעביר שטח מסוים ברצועת הביטחון לידי יוני־פי"ל. במקרה הראשון נכשל הניסיון משום שתקופה קצרה לאחר מכן ירו מהאזור שנמסר – לעבר ישראל. המקרה השני, ליד מוצב חוקאו, הצ־ליח עד כה. צה"ל פינה מוצב מרוחק. יוניפי"ל תפס חלק מן המוצב ובחלקו השני נמנעה כניסתם של אנשי חיזבאללה ושל אמל. לתושבי הכפרים השיעים הסמוכים היתה רווחה. אך אין ללמוד מכך, שישראל מוכנה להרחיב את הניסיון למקומות אחרים ברצועה.

גורמים ביטחוניים מסויימים טוע־נים כי יוניפי"ל מיותר, וכי אם יע־זוב לא יורע מצב הביטחון. דעה זו אינה מקובלת במקומות אחרים. הכוח הבין־לאומי עוצר מפעם בפעם חוליות של חבלנים בדרכם לישראל, אך לאחר שמפרקים מהם את נשקם (ולא תמיד נעשה הדבר), משחררים אותם, והם מנסים שוב לחדור.

לאחר שהכוח הצרפתי עזב את יוניפי"ל, בגלל לחצים מחיזבאללה וחשש להסתבך עם חוסמי בני־עורבה, התחזקה הדעה בישראל כי גם אם יוניפי"ל מוסיף לייצובה של דרום לבנון, אין בשום פנים לסמוך על כך שכוח זה יהיה אחראי לביט־חון לאורך גבולה של ישראל. זה סי־כון רב מדי כשמדובר בגבול עם מדינה כמו לבנון. בינתיים, מת־פתחת בעיה גם בין יוניפי"ל וחלק מהאוכלוסיה השיעית בדרום.

אי־אפשר להשיג רגיעה עם לבנון בלא הידברות או הבנה שקטה עם אמל. יש הטוענים שעל ישראל לשפר את תנאי־החיים בדרום לבנון כנגד לסיוע הכספי הערבי והאיראני לתושבים שמצפון לרצועת הביטחון

מסתבר כי מסביב למטה יוניפי"ל, שם מרוכזים כאלפיים איש, קם רו־בע של שעשועים ועסקים המטריד את האוכלוסיה המקומית. במקום נפתחו בתי־שעשועים וגם קאזינו. הגיעו זונות מהפיליפינים ומסקנדינאוויה, והשמחה רבה.

לא להיתפס לשאננות

התמונה המתקבלת משלוש ה־שנים שחלפו מאז נסיגת צה"ל היא, שאזור הביטחון התייצב כליל וכי כך יהיו פני הדברים תמיד. אך אסור שההצלחה היחסית עד כה תטעה אותנו. כשם שכל לבנון מצטיינת באי־יציבות כך קיימים גם ברצועת הביטחון הרבה גורמים בלתי יציבים. כוחות רבים בלבנון מתנגדים ל־קיומה של רצועת הביטחון והם עלו־לים להתלכד בעתיד למאבק, שבו תתמוך גם סוריה. אין פירוש הדבר התמוטטות של הרצועה, אלא שה־דבר יחייב את צה"ל להגביר מיד את נוכחותו הצבאית בדרום לבנון. אפילו מעורבות צבאית איראנית גדולה יותר עלולה לגרום למצב זה.

כל עוד יימשך המצב הנוכחי, בו אין בלבנון כתובת ואחריות מדינית, אין ישראל יכולה לסמוך על כך שכוחות האו"ם ימלאו כאן אותו תפקיד חיובי שהם ממלאים, למשל, ברמת הגולן, או מה שעושה הכוח הרב־לאומי בסיני. שם שני הצדדים מעוניינים בשקט. אפשר היה להגיע להסדרים שקטים עם אמל באזור, למרות שארגון זה קשור לסוריה וגילה חולשה צבאית בבקעא ובדרום ביירות. בדרום הצליח, לעומת זאת, לא מעט משום שישראל ניצבת באגף מול חיזבאללה ומוכנה לפגוע בו, כפי שעשתה במבצעים האחרונים. אך הדעה בישראל היא, שאין אנו רשאים לעשות ניסיונות. לדוגמה, לומר לצבא דרום לבנון לצאת לחופשה בת כמה חודשים, עד שנראה אם ההסדרים עם אמל יעבדו. מי לידינו יתקע, שאחרי כשלון כזה נוכל להקים מחדש את צד"ל?

משום כך נשמעת כיום מנגינה חדשה בחוגים ביטחוניים. לא עוד סיוע לצד"ל עד שהמצב בלבנון יתייצב, אלא שהמצב הנוכחי בר־צועת הביטחון הוא בלתי־הפיך. גישה זו פירושה הישארותה של ישראל בדרום לבנון לתמיד. לפחות, עד שתקום לבנון אחרת. ועד אז, די במפקד ישראלי בכיר לא־זהיר אחד ובשר ביטחון לא־רגיש, כדי ל־התגלגל למצב בו ניחשב בעתיד לכוח כובש. כך נוצר מצב, שצד"ל ורצועת הביטחון תלויים אמנם בישראל, אך ישראל נמצאת גם במידה לא־מועטה בשבי צד"ל.

הודעה מטעם חברת פאן־אמריקן בישראל

חברת פאן־אמריקן אינה מתפרקת ואינה מתכוונת לצאת מהעסקים כלל וכלל וכל פרשנות אחרת טעות מיסודה.
הודעה זו באה כתגובה לשידור בחדשות הטלויזיה בליל 8 ליוני.

Melia
חברת התיירות השלישית בגודלה בעולם
מליה
יוצאים בטוח לאיטליה שוויץ וצרפת
תאריכי יציאה: 7/7, 11/7, 18/7, 25/7, 1/8, 8/8
14 יום (13 לילות)
מחיר שרותי קרקע: $1080
מחיר כרטיס טיסה: $453
המחיר לאדם בחדר זוגי
המחיר אינו כולל היטל שרותים מיובאים ומע"מ.
סדרה - 08
GUARANTEED DEPARTURES
פרטים אצל כל סוכני הנסיעות

האוניברסיטה העברית בירושלים
ביה"ס לתלמידים מחו"ל ע"ש רוטברג
המחלקה לקורסי קיץ
מודיעה על
הרשמה לקורסים בשפות
ערבית: 4 ביולי – 24 באוגוסט, 1988 (כל הרמות)
יידיש: מתחילים, 4-28 ביולי, 1988, מתקדמים, 2-24 באוגוסט, 1988
קורסי קיץ נוספים בתחומים הבאים: ארכיאולוגיה, ארכיטקטורה, מקרא, מדע הדתות, לימודי השואה, לימודי המזרח התיכון, עסקים בינלאומיים, יחסים בינלאומיים, היסטוריה של עם ישראל, מחשבת ישראל, מדע, ועברית מודרנית ומקראית.
שפת ההוראה: אנגלית (מלבד לימודי שפות)
פרטים: האוניברסיטה העברית בירושלים, ביה"ס לתלמידים מחו"ל ע"ש רוטברג, המחלקה לקורסי קיץ, הר הצופים, ירושלים 91905, טל. 882602 (02) או 882624 (02)

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל
הפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים
תואר שני בתכנון ערים ואזורים
בעלי תואר בתכנון עוסקים במדיניות ציבורית וביצוע פרויקט, והם אחראים לפיתוח יישובים עירוניים וכפריים, תכנון שירותים חברתיים, שימור הסביבה, תכנון כלכלי, תכנון תשתית פיזית ותחבורה, ותחומי פיתוח נוספים.
ללימודי תואר שני מתקבלים בעלי תואר ראשון במדעי החברה, גיאוגרפיה, ניהול, עבודה סוציאלית, משפטים, אדריכלות, הנדסה, מדעי הטבע, חקלאות ותחומים מתאימים אחרים.
ללימודי התואר שלישי מתקבלים בעלי הישגים גבוהים בתואר שני.
הבוגרים זוכים לתואר מוסמך ב
תכנון ערים ואזורים
URBAN AND REGIONAL PLANNING
התואר, הניתן בטכניון כ־15 השנים האחרונות, הוא התואר היחידי בתכנון המוענק בישראל, המוכר על ידי ארגונים מקצועיים ואקדמיים בארץ ובעולם.
במסגרת הלימודים מקצועות חובה בתכנון כלליו ומקצועות בחירה במספר שטחים:
- הבטים אקולוגיים ושימור הסביבה
- תכנון חברתי ושיקום שכונות
- היבטים משפטיים ומדיניות קרקע
- פיתוח כלכלי ושיטות כמותיות
- שירותי תשתית ותכנון תחבורה
- תכנון פיזי
מספר המקומות מוגבל.
הטכניון מעניק מלגות גבוהות לקיום ולשכר לימוד לשיעור ניכר מן הסטודנטים.
פרטים נוספים והרשמה (מאי־אוגוסט) במזכירות לימודי מוסמכים שבפ־קולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים, קרית הטכניון, חיפה. טל. 04-294001, 04-294285.
על המעונינים במלגות להגיש בקשה עד 25.6.88.
בקשות למלגה שתגענה לאחר מועד זה לא תתקבלנה.

هكذا من الأصل

לקרוא מחשבות האל

סטיוון הוקינג, מענקי המדע בדורנו, חותר לחשיפת סוד הבריאה והיקום כשהוא כמעט מנותק מסביבתו בגלל מחלה ניוונית

שרות Newsweek

מיוחד ל"הארץ"

כמו אור מכוכב נופל, שהתיש מן המאבק בכוח הכבידה, גם מחשבותיו של סטיוון הוקינג מגיעות אלינו כמו ממרחק רב, בקוואנטים. הפיסיקאי הבריטי שאינו מסוגל עוד לדבר, משותק עקב מחלה אנושה, מתמידה והולכת, מתקשר עם העולם בכיוון כמעט לארכימדש של אצבעותיו, מעלה על מסוף המחשב מלה אחת מדי שש שניות לערך ומבלה יום שלם בחיבור הרצאה בת 10 עמודים. העולם מצפה למלותיו, מאותה סיבה שהאסטרונומים מבקשים את הפוטונים יקרי-הערך מגלקסיות רחוקות, וכמו שניוטון הקדיש חלק כה גדול מזמנו לעיון בנבואות תנ"כיות, לחישוב קץ העולם: הוקינג מנסה לקרוא את מחשבתו של האל. הוא מאמין כי התקרב לכך ככל שיכול אדם להשיג זאת אי-פעם.

כרש ספרו רב-המכר על הקוסמולוגיה המודרנית, "היסטוריה קצרה של הזמן". נאמר כי הוקינג "נולד ביום השנה למות גלילאו, מחזיק בקתדרה של ניוטון כפרופסור למתימטיקה בקמבריג' ונחשב לפיסיקאי התיאורטי המבריק ביותר מאז איינשטיין". וכדי שאיש לא יחמיץ את העיקר, כתב הוקינג נספח הכולל מאמרים ביוגרפיים קצרים על שלושת אלה, שכל אחד מהם היה ללא ספק גדול המדענים בתקופתו. הקשיים שעמדו בפניהם אינם נותנים לו מנוח: הרדיפות שסבל איינשטיין בגלל היותו פציפיסט ויהודי, משפט הכפירה של גליליאו, מסעו של ניוטון למנוע מלייבניץ ליטול לעצמו את האשראי על המצאת הקלקולוס האינפיניטיסימאלי. מובן, שכל אותם קשיים גם יחד אינם משתווים למאבקו בן 26 השנים של הוקינג עם הניוון החמור במערכת-העצבים, שהוא סובל ממנו, מאבק שבו נגזר עליו להפסיד.

הוקינג נמנה עם אותם מדענים המחפשים אחר האחדה, כפי שהיא מכונה בצורה כה יאה. זו תיאוריה המקשרת את שני ההישגים האינטלקטואליים הגדולים ביותר של המאה ה-20: תורת היחסות ותורת הקוואנטים. הראשונה עוסקת במבנה היקום בקנה-מידה גדול, כפי שהוא נקבע על-ידי כוח הכבידה. השניה – בכוחות הפועלים במישור האטומי והתת-אטומי. איחוד שתי תיאוריות אלה – יעד שנמנע אפילו מאיינשטיין – יכול לשמש מפתח להבנה כיצד נוצר היקום.

טיפוס הרים לאחר האוורסט

תיאוריית ההאחדה יכולה להיות ראויה לא רק לפרס נובל אלא גם לפרס נובל האחרון. כפי שמנסח זאת הוקינג "יהיה עדיין הרבה מה לעשות (בפיסיקה), אבל יהיה זה כמו טיפוס הרים לאחר האוורסט". בכורח הנסיבות, עוסק הוקינג בשאלות אלה במישור אינטלקטואלי גרידא, אך גם מתוך בחירה: הוא פיסיקאי תיאורטי, תחום שבשנים האחרונות הרבה לאין שיעור את יכולתם של מדענים לערוך תצפיות. בספרו מצטט הוקינג תיאור של הפיסיקאי התיאורטי הדגול, וולפגנג פאולי, שעליו נאמר ש"אפילו נוכחותו באותה עיר תגרום לשיבוש של ניסויים הנערכים שם".

אך אחרי ככלות הכל, עורכי ניסויים עוסקים בנתונים גרידא, רק גורם עלוב למדי יניח לעצמו להיראות בדרדרסטלסקופ או להילכד במאיץ-חלקיקים. הוקינג מעדיף לארוב לו במה שהוא רואה כמישור הגבוה ביותר של האינטלקט האנושי, כשהוא חמוש רק בשפה שהוא בטוח כי שניהם דוברים אותה – מתימטיקה.

סטיוון הוקינג. בחיפוש אחר ההאחדה בטבע

עבודתו המפורסמת ביותר של הוקינג נסובה על אופיים של חורים שחורים. אלה הם אזורים של מסה צפופה מאוד, שבהם כוח הכבידה כה חזק עד כי דבר, אפילו לא אור, אינו יכול להימלט. אסטרופיסיקאים מאמינים כי חור שחור עלול להיווצר כאשר כוכב כבה קורס. את החור השחור מקיף משטח הידוע בשם אופק האירוע, מעין מלכודת שבה חומר יכול לעבור רק בכיוון אחד – פנימה – והיא חותמת את החור משאר היקום.

על חורים שחורים כתבו, למדו ודיברו לעתים כה קרובות, עד כי יש מן ההלם כאשר מעיר הוקינג שאין עדיין עדות פיסיקאלית נחרצת לקיומם. להוקינג יש התערבות תלויה ועומדת בשאלה זו עם הפיסיקאי קיפ טורן. הוקינג התערב, כי חורים שחורים אינם קיימים. אם יזכה בהתערבות, חלק גדול ממפעל חייו יורד לטמיון, אך הוא יקבל מנוי בן ארבע שנים ל"פרייווט איי", מגזין סאטירי בריטי. אם חורים שחורים אכן קיימים, יקבל טורן מנוי שנתי ל"פנטהאוז" והוקינג, מן הסתם, יקבל את פרס נובל.

ב-1974 ניסה הוקינג, בכנס ליד אוקספורד, להוכיח כי אפשרי שחורים שחורים פולטים קרינה. חישוביו היו מבוססים על עקרון תורת הקוואנטים כי במישור תת-אטומי החלקיקים אינם מצייתים לאותם חוקים שאנו רואים באובייקטים התומניים סביבנו. יש להם קיום מהור ואקראי שבו מיקומם והתנע שלהם הם בדרך כלל לא וודאיים, כפופים להגבלות שרירותיות במשך חלקיקי שניה זעירים. חלקיקים יכולים אפילו להיווצר מהחלל הריק בתנאי שהם מיוצרים בזוגות של "חלקיקים ממשיים" החייבים מיד להתנגש ולהשמיד זה את זה. מה היה קורה לזוג כזה היה נוצר בדיוק ליד אופק האירוע? הוקינג הראה כי אפשרי לאחד מהחלקיקים להישאב לתוך השחור ולשני לברוח לחלל. היתה זו קריאה כה מהפכנית עד כי יושב ראש הכנס קם על רגליו וגינה אותה בו במקום. אולם מאז קיבלו אותה רבים והקרינה שהיתה נובעת מתהליך כונתה במשך הזמן קרינת הוקינג. כמובן, גם אותה לא מצא איש בטבע. החשיבות האמיתית של נייר הוקינג היה בזיווג שיווג בין תורת הקוואנטים – ותורת היחסות. הוא עשה את הצעד הראשון בדרך להאחדה.

אומץ-לב אגדי

צער אחר, חשוב, להבין עד כמה אפילו מאספרות פשוטות אינן מספיקות כאשר המדובר באדם כמו הוקינג. הוא אינו יכול עוד לזוז ממקומו. אך אומץ ליבו מול מחלתו הוא אגדי. מי ששיתף איתו פעולה בתיאוריית החורים השחורים, הפיסיקאי הגדול מאוקספורד רוג'ר פנרוז, זוכר שביקר אצל הוקינג כאשר זה האחרון יכול היה עדיין ללכת בעזרת קביים, וכיצד צפה בו עולה במדרגות לחדר-השינה במשך רבע שעה כשהוא מסרב לקבל עזרה. גם עכשיו הוא מרבה לנסוע ברחבי העולם, מטופל על-ידי שלוש אחיות העובדות במשמרות כל שעות היממה, ועל-ידי הסטודנט ניק פיליפס, המשגיח על מיגון ציוד התקשורת המחשב שלו.

לא תמיד היה הוקינג מופת כזה למרץ. כסטודנט באוקספורד עבר רק במידה שתאפשר לפרופסורים שלו לראות עד כמה הוא מבריק. הוא היה סוג הסטודנט, זוכר מורו בפיסיקה פט סאנדרס, שהעדיף למצוא את השגיאות בספרי הלימוד במקום לפתור את הבעיות בסוף הפרק. בשנתיים הבאות שבילה בקמבריג' מרה בקשיי לעשות גם זאת. סימפטומים עליהם עמד בראשונה באוקספורד – דיבור לא ברור, קושי בקשירת שרוכי נעליו – החריפו. הוא בילה את זמנו בחדרו, מאזין למוסיקה של ואגנר, קורא מדע בדיוני ושותה. היתה עוד סיבה להתנבלותו: לא היו סביבו בעיות מתאימות לבעל יכולת כשלו. כאשר מצא בעיה כזו, בחיבור של פנרוז על חורים שחורים, החלו העניינים להשתנות במהירות. הוא החל לעבוד קשה, בפעם הראשונה בחייו. התפתחות מחלתו האטה בלי סיבה ברורה, והוא התאהב בסטודנטית לשפות בשם ג'יין ויילד. הם נישאו ב-1965 ויש להם שלושה ילדים, שני בנים ובת, שהצעיר בהם נולד ב-1979. "סטיוון לא מוותר למחלתו ואני לא מוותרת לו", אמרה פעם ג'יין.

כמי שנחשב יורש האיצטלה של ניוטון ואיינשטיין, לא נראה שהוקינג נהנה מפינוקים רבים. משרדו צר וצפוף, במחלקה למתימטיקה שימושית ופיסיקה תיאורטית, בבניין פונקציונלי חסר חן. הוא מבלה את ימיו שם בכתיבה, בפגישה עם סטודנטים, או בלגימת תה עימם בחדר מועדון עגום למראה. הוא מגיע, בדרך כלל, בכיסא-גלגלים הממונע שלו, אותו הוא מנווט בשלט בנסיעה בת 800 המטרים מביתו בשעות הבוקר המאוחרות, ועובד עד שבע בערב, בקירוב.

המחשבים של הוקינג מתוכנתים בעבור אדם היכול לעשות רק תנועה אחת. במסוף מולו מרצד הסמן בין האותיות, ונעצר ליד אות כאשר הוא לוחץ על המתג שלו. המסך מתמלא במילים מתוכנתות הפותחות באות הנבחרת. יש כ-2,600 מילים כאלה, ביניהן מילות השפה האזוטרית של התחום ושמות עצם יום-יומיים להם זקוק אדם כדי להתחדד בעולם. לדוגמה, תיאוריה, תרמואלי, תורה, תה, תאריך. הסמן עובר בין המילים עד שהוקינג בוחר את מבוקשו, והמילה משולבת במשפט ולבסוף משמע המשפט בקול מלאכותי, מעובר במחשב, המקולט ברשמקול. הוקינג גם יכול להרכיב מילים חדשות, אות-אות.

אדם שיטעון של הוקינג חשובה לו, עלול לצאת מדעתו, כיוון שהקול הסינתטי משולל הבעה, ושינוי קליל בהבעת פניו, משמש לתיאור מיגוון רחב של תחושות. הערותיו הלקוניות מצטיירות כאורקל שאין לערער עליו.

"סטודנטים צריכים לקבל מה שהוא אומר, ללכת הביתה ולהתמודד עם זאת בעצמם", אומר פנרוז. הוא זוכר פולמוס הירואי אחד בן שלושה ימים על חורים שחורים, שמעולם לא נפתר סופית. "כאשר הוקינג רצה לדבר, הוא השמיע קול. הייתי צריך לשתוק ולהקשיב ולעבד את קו המיעון שלי. זה היה מאוד מתסכל".

האם גישה דומה של אי-סבלנות משפיעה גם על עבודתו המדעית? פנרוז סבור כי מצבו של הוקינג אילץ אותו לעבוד באורח יצירתי יותר, לעשות דילוגים דמיוניים כאשר אחר היה מעדיף להמשיך ולהרהר וללעוס את הדברים. ההשפעה היחידה שהוקינג מוכן להודות כי יש למחלתו היא ש"אני נמנע מבעיות עם משוואות רבות, כי אני לא יכול לבצע אותן בראשי. אבל אלה הן הבעיות המשעממות ביותר".

זמן דמיוני

קיימת למעשה רק בעיה מעניינת אחת, אליבא דהוקינג. "מטרתי", הוא אומר, "היא הבנה מוחלטת של היקום, מדוע הינו כפי שהינו ומדוע הוא קיים בכלל". למסע זה לקראת היעד היו כמה תפניות מפתיעות. הוקינג ופנרוז חזו איפיון של חורים שחורים הידוע בשם סינגולריות (יי-חודיות). סינגולריות היא נקודה שבה המסה לא רק צפופה אלא צפופה באורח אינסופי, שרידי כוכב קורס עד נקודה של גודל אפס. כיוון שחוקי הפיסיקה בביטויים המתימטיים אינם יכולים להתיישב עם כמויות אינסופיות, המסקנה הלוגית היא שחוקים אלו פוקעים והכל יכול לקרות, למעשה (לעולם אין אנו רואים את החוקים נשברים, כיוון שזה קורה בתוך אופק שממנו שום דבר אינו יכול לברוח). היקום, על פי כמה דגמים, החל בסינגולריות שהתפרצה והפכה למפץ הגדול.

פיסיקאים רבים מסתפקים בגירסה זו או אחרת של תיאור זה. אולם הוקינג הבין, שלעולם לא יהיה אפשר להבין לגמרי יקום שהחל בנקודה בה כל דבר יכול לקרות. מסעו הרחיק אותו, אפוא, מן הסינגולריות לקראת תיאוריה המשלבת את תחזיות היחסות באמצעות תורת הקוואנטים. הוא הגיע לתוצאה זו בצורה מופשטת ומתימטית לחלוטין, על-ידי הנחת סוג זמן שונה, זמן "דמיוני" (פירוש של דמיוני כאן הוא במובן סכבי מתימטי, דהיינו שורש ברבוע של מספר שלילי, ואין הכוונה למשמעותו הרגילה, "כזב". ואי-אפשר לדון בו במונחים פיסיקאלים רגילים: השאלה "כמה זמן נמשכת שנה דמיונית" היא חסרת-משמעות). בזמן דמיוני אין סינגולריות. היקום סופי, אך ללא הגבולות המשתמעות מסינגולריות, כפי שמשטח האדמה הוא סופי אך לא מתום.

בראיון בן שעה הרחיב הוקינג את הדיבור על נושא אחד בלבד: היקום חסר הגבולות. "אני חושב שהדבר הזה נמצא בבסיס המדע, כיוון שזו למעשה ההכרזה כי חוקי המדע תקפים בכל מקום. ברגע שמודה כי יכולים להיות יוצאים מן הכלל לחוקי המדע, אינך יכול לחזות דבר... לא חוקי המדע היו נשברים בזמן תחילת היקום, הם יכולים להישבר בכל מקום".

והאם זו, אפוא, המפתח שיפענח את הסוד האמיתי של היקום לדעת הוקינג, 20 השנים הבאות יתנו על כך תשובה. צמיחתו האינטלקטואלית ב-20 השנים הבאות, כמו גם האפשרויות שעמדו לפניו, הן כמעט בלתי-מוגבלות. האם הוא הדין לגבי הידרדרותו הגופנית – והשאלה שהלה בזה קיימת תופעת יחסות הידועה בשם עצירת זמן, שבה נראה כי הזמן כמעט נעצר לגבי גופים המתקרבים למהירות האור. בספרו מתייחס הוקינג לשאלה, מה יכול להיות פירוש הדבר לאסטרונאוט המהר לקראת חור שחור, בעוד כל הנצה הולך בדרך עין אחר של זמנו. מבחינה מסויימת התנסה הוקינג עצמו בעצירת זמן, האטה בלתי מוסברת בתהליך טבעי שהוסיפה עשרות שנים לתוחלת חייו הצפויה. התשובה שהוא מחפש יכולה להיות כמעט בטווח ראייתו, ואולי גם בטווח ראייתו הוא אופק האירוע.

"זה מוקש או רק פח אשפה?"

המסתכנים הגדולים במפרץ הפרסי הם אולי אלה החייבים לטפל במטענים הגדולים והמסוכנים ביותר בעולם: מיכליות גז נוזלי ונפט, המותקפות במפרץ ועולות באש. אולם גם ידם קצרה מהושיע

מאת יואכים הולצגן

DER SPIEGEL

מיוחד ל"הארץ"

השעה בקריק, המפרץ הנכנס עד למרכז דובאי, היא שש בבקר. במהרה ישוב ויתקוף גל החום המעיק והרטיב, והאוויר ייהפך דמוי עוצרת נשימה לגלה. לפעמים נדמה לעצמו אסלאם פאריכד שהוא טובע בתוך האוויר. בלילה הוא חצה את המפרץ הפרסי וישן על סיפון המפרשית שלו. פעמים העיר אותו התגאה, כיוון שבאופק ניראו הבזקי צללים כהים: אניות מלחמה אמריקאיות, המאותתות זו לזו בלילה. רב החובל שכב שוב על שק יוטה וניסה להירדם. פאריכד הגיע עם מפרשית העץ שלו מבנדאר-עבאס לאגנה בחוף איראן, ונראה כאילו הוא אדם שהצה הגיע מזמן שאינו קיים עוד. הוא מוצא עצמו בסביבה זרה, מפחידה, המצטיירת בעיניו כ"בבל של המערב", כפי שמכנה רודיו טהראן את העיר בשידוריו למפרץ הפרסי. זוהי מטרופולין אולטרה-מודרנית, שיש בה גורדי שחקים, חזיתות שיש, זכוכית ואלומיניום.

עוד לפני פחות מעשרים שנה אפשר היה למצוא בדובאי קן של פירטים ומבריחים, הרבה גרוטאות מפוזרות בחול. לא היו רחובות מוארים או כבישים שחצו את המדינה. כעת יכולים מטוסי ה-ג'אמבו מאירופה והמזרח הרחוק שטסים בכיוון שדה התעופה, לזהות מרחוק את בנייני הענק הראוותניים, בהם המיבדוק הגדול ביותר בעולם, מיבנה הענק של מלון היאט (שם יכולים האורחים להחליק על רחבת קרח מלאכותית), גורד השחקים של מרכז הסחר על 34 קומותיו, וג'אבאל עלי – המפרץ המלאכותי הגדול עצום הממדים שנחפר באדמת מדבר. לפני שנותיים המטוסים בשדה תעופה, בו עוברים מדי שנה 1.7 מיליון נוסעים, והתופס את המקום השני בעולם לאחר שדה התעופה היפאני נאריטה, הם חולפים על פני מסלול המשמש למירוצי גמלים. דובאי מונה רק רבע מיליון תושבים, ותיפקודיה השונים נמצאים בסתירה זה לזה. היא משמשת מרכז אספקה, מחסן, בזאר, עיר השפע וחוף הראווה של המפרץ הפרסי. שמשות הלוטוניה רועדות כאשר יורים בים. היא מטרופולין הסחר של איחוד נסיכויות המפרץ. עיר של ספסרי מלחמה, מיליארדרים, סוחרי קוויאר ונשק, הרפתקנים המחפשים את מזלם, עיר של המוני פועלים זרים וקבוצה מצומצמת של מנהלים ובנקאים, זרים אף הם. זוהי מעין צומת אליה מסיעים אנשים מתרבויות רבות ושונות, ולפעמים גם נראה כי מתקופות שונות.

אסלאם פאריכד הזה לפרוק את המטען מהמפרשית שלו. שני ב-אלונים חשופים בחלק העליון של גופם גוררים שקי פיסטוקים למזח. גבר עבה, מזוקן, נושא תיבות עץ המלאות בקפסאות קוויאר בלי תוויות. בעקבותיו הולך חבש טורבן מהאוויריסטאן, הנושא על כתפיו שטיחים משיראז. הסחורות אותן יקח פאריכד הביתה, כוללות תיבות עליהן רשום "חלפים מקוריים של מרצדס בנץ", חוטי תייל, מכונות תפירה וצמיגים קוריאניים ארוזים בשקים. תיבות או קרטונים נעלמים במעבה הספינה, בהם רשנים מפקיסטאן, כותנה הודית, אבקת חלב, תרכיז מיץ תפוזים ומשחות להרגעת עור. נמל המפרשיות בקריק הוא מקור חשוב בחישובים הכלכליים של טהראן. סחורות בשווי של 1.4 מיליארד דולרים הגיעו בשנה שעברה מן הנמל הזה לארץ בה שולט האייתולה חומייני. מוחמד אוביר בן סולום, שהוא מעין זקן נוטפי המפרשיות, סבור כי מספרן במפרץ מגיע לעשרת אלפים.

המיכלית דון מיגואל עולה באש, לאחר שהותקפה ע"י סירות תותחים איראניות. "בבל של המערב"

"מי יכול לפקח עליהן" הוא שואל. לדעתו, המעצמה הגדולה שנרתקה לתוך המפרץ אינה יכולה לעשות זאת, ומלבד זאת "האמריקאים יורים רק על אניות העשויות מתכת ולא על אניות עץ".

אנשים כמו פאריכד וסולום צופים במלחמה במפרץ מבלי שיש מהירים ועד כה בטוחים. לפני שנה לא עלתה שום מפרשית, הודות לשודרית השטוחה שלה, על מוקש איראני, כמו זה שכמעט הטביע באפריל את הפריגטה האמריקאית "סמיואל בי. רוברטס". לפאריכד אין ספק מי יתיש את מי מבחינה מוראלית וחומרית, בקלות הרוחות של המפרץ. "מה שהמערב אינו מבין, הוא גם אינו יכול לבצע". סמיואל בי. רוברטס רובצת כעת במיבדוק של דובאי. מהנדסי הצי האמריקאי ועובדי מספנה דרום קוריאנים ניסו לסתום את החור באורך שמונת המטרים בקרקעית האניה, מתחת לחדר המכונות. אולם הם לא הצליחו לאפשר לה לעשות את הדרך חזרה לארצות-הברית, נגררת על-ידי אניה אחרת. אי לכך מתכוונים להכניס אותה לפלטפורמת מים, ולשאת אותה לארצות-הברית באנייה אחרת.

"אנחנו זקוקים לסיפורים"

עדות לעצבנות הצי האמריקאי היא העובדה שבחודש שעבר ערך האדמירל ויליאם קרו, יושב ראש המטות המשולבים, סיור בדיקה בפריגטה, שדבר קיומו נשמר בסוד. בעיתון המקומי 'האליג' טיימס', נמסר על ביקור האדמירל רק לאחר הבדיקה ולאחר שאישר כי הנזק שנגרם הוא כמעט מחולם. לאכזבתן של רשתות הטלוויזיה האמריקאיות בדובאי, גם להן לא נמסר על הימצאותו של איש הצבא הבכיר. "זו היתה מכה קשה", אומר קאורין ביולי, ראש סניף אן.בי.סי בדובאי, שהפך דירה במלון הילטון ל"חדר מלחמה".

"מהמשרד שלנו בלונדון הגיעו טלקסים – 'אנחנו זקוקים לסיפורים'. היכן הסיפורים? כאן היה סיפור, אבל אף אחד מהצי לא אמר לנו". בדרך כלל יש לביולי ולמתחרים, אן.בי.סי וסי.בי.אס פיקוח מלא על המתרחש במפרץ. מדי יום מסיירים מטוסי תקשורת מעל נתיב המיכליות בכיוון האי אבו מוסה ושדה הנפט מובארק בדרך למיצרי הורמוז – כתבים, צלמים וטכנאי קול, הממתינים 24 שעות ביממה לראות חילופי אש במפרץ. מאז חודש יולי בשנה שעברה, הסתכם אובדן הציוד של הרשתות במפרץ במיליון דולר. שש פעמים נורתה אש על מטוסי טלוויזיה מאניות מלחמה וסירות איראניות שסברו כי אלו הם מטוסי היחידות המיוחדות האמריקאיות במפרץ.

אך אולי המסתכנים הגדולים ביותר במפרץ הם אנשים כמו פולקר פרייוה מהמבורג, רב חובל של ספינת גרר. הוא מומחה בתחומו, אך חייב לעסוק במטענים הגדולים והמסוכנים ביותר בעולם: מיכליות גז נוזלי ונפט, המותקפות במפרץ ועולות באש. פרייוה שאוברול הכתונה שלו מכסה על 96 ק"ג, נמצא במתח מתמיד: "אה, הנה קופי לבן, זה, ספינת משמר מעומאן, מה היא רוצה? מגביה שם במים, האם זה מוקש או רק פח אשפה בהזה צריך לחשוב על הכל". בדובאי למד פרייוה מהבריטי איאן סיו, העומד בראש ביצוע עבודות הצער והחילוץ של החברה "אינטרנשיונל מארין סרוויסס", הנחשב כראש וראשון בענף. אולם גם ידו קצרה מלהושיע, כאשר בתחילת חודש פרס עלו באש מיכלי הגז של "מאריה-2", שנמצאו במרחק 10 ק"מ ממערב לדובאי. היתה זו שעת חצות, כאשר הגיע פרייוה עם ספינתו "אימסלאנד ליון". הגז שולף התוצה חצת שוב ושוב מחרש על-ידי גוף האנייה הלוהט. "מאריה 2" ננטשה על-ידי הצוות בבהלה גמורה.

המנוע עוד המשיך לפעול, מזגן האוויר פעל אף הוא, האור נשאר דולק על גשר הפיקוד ואפילו סירות ההצלה היו במקום. אנשי הצוות קפצו למים. מאז אומר פרייוה כי: רצוי שמיכליות ישאו שלטי אזהרה, כדי שהמחלצים יוכלו לזהות את תכולת האנייה, שכן מאריה-2 נשאה גז ויניל כלוריד, הידוע כחומר מסרטן ביותר. "אני מקווה שזה לא השפיע עלינו", חושש פרייוה. הרופאים בדובאי אמרו לו כי הריכוז של ענן הגז אינו מעורר דאגה כאשר הוא נפלט לאוויר. בשבועיים שלאחר מכן גרר פרייוה את האנייה הגדולה הבוערת, בת 36 אלף טון – "זה האוטוקלימט" שנשאה מטען אטומיק. הצוות מצא מקלט בגשר הפיקוד. הוא גם דלק אחר המיכלית הגדולה "הייבך". הייבך נורתה מצפון לאבו מוסה, יצאה מכלל שליטה והדרה במלוא כוח מבעירה לחוף הנסיכות ראס אל חאימה. כאשר הגיע פרייוה אל "הייבך" לספינתו, זרם ממנה נפט גלמי בעוצמה. לסיתון ספינת הגרר שמיר נידלקה בעצמה. הצוות נאלץ לכבות קודם כל את האש אצלה. "הייבך" המשיכה במסעה ונתקעה בחוף החול הבוהק ליד גבול עומאן, מה שלפחות מנע את מיכליתה-הל להתפוצץ.

מכרז מס. 4

צים ZIM

"צים" - חברת השיט הישראלית בע"מ

אגף אדמיניסטרציה משק ונכסים.

מס' רישוי	סוג הרכב	נפח מנוע	רשיון בתוקף עד:	שנת ייצור	הערות
23-655-83	פולקסווגן פולו דו-שימושי	1093	19.4.89	1983	רדיו+מזגן
23-164-83	פולקסווגן פולו דו-שימושי	1093	27.3.89	1983	רדיו
24-431-83	סוברו 1300 סטיישן	1298	23.7.88	1983	רדיו
75-627-82	סוברו 600 דו-שימושי	600	12.1.89	1982	
83-793-82	סוברו 1300	1300	20.4.89	1982	רדיו+מזגן
83-792-82	סוברו דו-שימושי, אצבק	1298	20.4.89	1982.	רדיו+מזגן
77-962-82	אופל קדט סטיישן	1297	21.2.89	1982	
73-867-82	סוברו 1300	1298	22.11.88	1982	רדיו+מזגן
72-728-81	סוברו 1800	1781	18.2.89	1981	אוטומטית, רדיו+מזגן
76-586-81	סוברו 1600	1595	18.6.89	1981	רדיו+מזגן
810-182	פיאסטה L	957	8.2.89	1979	
810-169	פיאסטה L	957	6.2.89	1979	
804-484	פיאסטה L	957	1.6.89	1978	רדיו
23-620-52	סוברו דו-שימושי	1298	20.10.88	1982	הרכב לאחר תאונה נמצא במוסך איבי עזריה, רח' אופיר 8, חיפה, מול גל-מרין חוף שמן
78-480-82	פולקסווגן מסחרי אחוד	1970	20.10.88	1982	אפשרות להסיע 10 אנשים+רדיו
18-803-52	טנדר סוברו 600 פתוח	600	14.8.88	1982	
18-802-52	טנדר סוברו 600 פתוח	600	14.8.88	1982	
78-861-80	טנדר סוברו 600 פתוח	600	22.12.88	1980	
79-764-81	טנדר פניו 404 עם ארגז		12.7.88	1981	
852-170	טנדר פניו 404 פתוח		27.2.89	1977	

מכוניות אלו אפשר לראות במחסני "ליס" בחוף שמן - מול השער הדרומי של שטח נמל חיפה החדש. פרטים על כלי הרכב המוצעים אפשר לקבל במדור התחבורה, חיפה, שדי פלים 7-9.

את המכוניות אפשר לראות מתאריך 12.6.88 ועד 22.6.88 משעה 08.00 עד שעה 14.00.

המכרז ייסגר ביום 22.6.88 בשעה 14.00.

הצעות במעטפות סגורות יש להכניס לתיבת מכרזים אשר באגף אדמיניסטרציה, קומת כניסה חדר מס. 1 בצירוף המחאה בנקאית בשעור של 10% מערך הרכישה, הצעה שלא תצורף אליה המחאה בנקאית תבוטל. במקרה והזוכה יחזור בו מהצעתו לא יהיה רשאי לתבוע החזרת סכום ההפקדה.

יש להגיש הצעה נפרדת לגבי כל מכונית ולציין מס. רשוי של המכונית.

כלי הרכב המוצעים עומדים למכירה במצבם כפי שהם; לאחר שהקונים ימצאו את כלי הרכב מתאימים לצרכיהם לא תתקבל כל טענה שהיא לגבי ותיקון. תוספת או החלפת כל-חלק מחלקי כלי הרכב הנ"ל.

אין חברת צים אחראית עבור כל חלק מחלקי המכוניות אשר מסיבה כל שהיא לא נמצאו בזמן מסירתן.

לא תתקבל כל תביעה מהרוכשים לגבי תקינות מצבן הטכני של המכוניות.

מס ערך מוסף כפי שיהיה בתוקף, ביום מסירת הרכב, יחול על הקונה, על רכב מסחרי בלבד (טנדר) וישולם על ידו לפני מסירת הרכב.

אין אנו מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

אנו שומרים לעצמנו את הזכות להוציא מכוניות מהמכרז אם יהיה צורך בכך.

לתשומת לב הזוכים:

הזוכים במכרז יעבירו את הבעלות על הרכב לפני מסירתו. התשלום עבור אגרת הבעלות יחול על הזוכה, לפי תעריף משרד התחבורה.

הזוכה יוציא את הרכב ממגרש החניה מיד עם מסירתו.

נא לציין בכתב ברור כתובת עם טלפון בכדי להעביר את ההודעה על הזכיה במהירות האפשרית.

אורי צוקרמן,

מנהל אגף משק אחזקה ונכסים

האסיאנים משנים את פני אוסטרליה

קליטתם הכלכלית מהירה אך עליהם לעמוד בפני גזענות החברה הלבנה הוותיקה

מאת ג'ייקוב יאנג וקארל רובינסון

Newsweek

מיוחד ל"הארץ"

סידני

עד 1973 היתה מדיניותה של אוסטרליה עולה בקנה אחד עם הצבת שלטים לאורך החופה שיאמרו בגלוי: אם אתה אסיאני אל תפנה אלינו. באותה שנה הכירו מנהיגי קאנבארה באיחור בעובדה ששכניהם באסיה צוברים כוח כלכלי רב וכי אולי יש להם דווקא מה להציע לאוסטרליה. לאחר עשרות שנים של בידוד עצמי מרצון, עמדה המדינה מול בחירה. היא היתה יכולה להרחיב את קשריה עם אסיה, לקלוט מהגרים בעלי רוח יוזמת ולנסות להתחלק בשגשוג של האזור כולו. או שהיתה יכולה להמשיך ולצעוד לבדה, ולהסתכן בכך שתהיה לבסוף עמדה קדמית אירופית מיושנת ונחשלת. בהיסוס פתחה הממשלה את הדלת בפני מהגרים מן המזרח הרחוק.

כיום מונים אסיאנים קרוב ל-מחצית מ-130 אלף המהגרים החדשים הבאים מדי שנה לאוסטרליה. נוכחותם מורגשת בעסקים גדולים וקטנים: מסעדות וחנויות בערים הגדולות, חברות משאיות באזורי הכפר, בנקאות, מחשבים וסחר בינלאומי. וייטנאמית היא השפה המשותפת במרכזים ההודו-סיניים הומים כמו רובע ריצ'מונד במלבורן, וחנויות וידאו בצ'יינטאון של סידני מציעות קלטות של אופרות-סבון פופולריות מהונג-קונג.

העדפה לבעלי כישורים

שאר אסיה רואה את אוסטרליה כהשקעה כדאית. בשלב מסוים בשנה שעברה קנו חברות עתירות מזומנים ביפאן, בהונג-קונג ובסינגפור מקרקעין בקצב של 200 מיליון דולר לחודש. כל אותו מצב דברים עודד את האוסטרלים לדבר, לרטון ולהתווכח על מה שרבים מכנים "האסיאניזציה" של ארצם. יש אף המועגים שאוסטרליה נהפכת למושבה אסיאנית, אולם לכך אין שום סימוכין: אסיאנים מונים רק 5% מתושבי המדינה, שמספרם 16 מיליון, ואפילו בשנת 2000 יהיה שיעורם 10% בלבד בקרב האוכלוסיה.

אבל העלייה המהירה במספר המהגרים האסיאנים הזינה עוזיתות של גזענות לבנה. אין זה מראה נדיר להיתקל בכתובות "אסיאנים החוצה" במרכזים עירוניים. "לו היה נערך משאל מחר, היו 70% מהאוסטרלים אומרים שיש לצמצם את ההגירה האסיאנית", אומר אלאן קארמן, חבר פרלמנט מטעם המפלגה הליברלית שבאופוזיציה. צוות ממשלתי בראשות שגריר אוסטרליה לשעבר בפקינג, סטיוון פיצג'ראלד, המליץ בשבוע שעבר להעלות את הסך הכולל של המהגרים ולשים את הדגש על עובדים בעלי כישורים והשכלה. אולם הדו"ח גם ממליץ על קיצוץ ניכר במספר אנשים המתקבלים לפי הסיווג של "איחוד משפחות", שאותו רואים רבים בציבור כמגנט לאסיאנים עניים חסרי כישורים.

גם אם תשתנה מדיניות ההגירה של אוסטרליה, אין דרך חזרה מקשריה של המדינה עם אסיה. אסיאנים רכשו לעצמם מקום בחברה האוסטרלית והגלגל לא יחזור. בפרס האחרון היתה הלן שאמה, ילידת סין, מניו סאות'-ויילס לאסיאנית הראשונה שנבחרה לבית מחוקקים מקומי. פאולג נגו, פליט וייטנאמי, הוא חבר מועצת העיר של פיירפילד, פרבר בסידני. אסיאנים מצפלים ברחב הדואר של המדינה.

עובדים קשה

האסיאנים באוסטרליה הלכו בדרכם של מהגרים מצליחים בכל מקום. רובם מגיעים לבסוף לערים הגדולות סידני ומלבורן, שבהן מהגרים קודמים הקימו "ראשי גשר" ובהם רבים מ-100 אלף הפליטים ההודו-סיניים במדינה. לעתים קרובות הם מתחילים את דרכם כפועלים או כעובדים בקבלנות, וחוסכים כדי לפתוח חנויות או עסקים קטנים. קים לאנג לין עזב את קמבודיה ב-1979 בלי לדעת מלה אנגלית. הוא מצא עבודה כגנן והצליח גם לעבוד חלקית במאפיה ובפיצריה. כיום בבעלותו שלוש מאפיות בנוסח הצרפתי, המספקות קרואסונים ולחמניות, בין השאר למלון "הילטון" בסידני.

האסיאנים מביאים עמם כמובן את תרבותם. לאוסטרליה יש כעת עיתון יומי בסינית, תחנות רדיו ותוכניות בידור בסינית. בתי קולנוע מציגים את הסרטים האחרונים מהונג-קונג ומטאיפיי. לקהילה הוייטנאמית יש ששה עיתונים.

הצלחה ואבודיה – כמו למשל מכוניות "טויוטה" ו"ניסאן" אדומות כדם הרובצות על וייטנאמים צעירים עשירים – תידלק טינה. אוסטרלים רבים רואים את נהגם של החדשים להישאר שעות ארוכות בעבודה כתריג. "אוסטרלים שואלים אותי לעתים קרובות איך יכולים הוייטנאמים להרשות לעצמם את אורחות החיים שלהם", אומר לה לאם סון, עובד סוציאלי במאריקוויל, מובלעת ההודו-סינית בסידני. "התשובה היא בעיקר משום שהם עובדים קשה. אף אוסטרלי אינו אוהב לעבוד יותר משמונה שעות ביום".

על אף קריאות וכתובות-קיר גזעניות שאפשר להיתקל בהן, תקריות גזעניות אינן שכיחות במישור האישי. כאשר פיטר צ'ו, מהגר יליד דרום-קוריאה, ומשפחתו עזבו את שכונתם הקודמת בתחילת השנה, שכניהם בסידני, רובם לבנים, ערכו להם מסיבת-פרידה עקית. צ'ו אמר כי תשע שנים מאז עזב את קוריאה לא נתקל הוא עצמו בגזענות. "אף פעם לא התייחסו אלי כאל מהגר".

"סכנת פלישה יפאנית"

אנשים פרטיים יכולים לזכות בקבלת-פנים לבבית, אולם ממשלתו של בוב הוק הוליסה ב... האחרון כי משקיעים אסיאניים ממלאים תפקיד גדול מדי בשוק המקרקעין האוסטרלי. קאנבארה שהודאגה מהמחירים הגבוהים ב-הספסרות המשתוללת, הטילה איסור על זרים שאינם תושבים לקנות קרקע המיועדת להקמת דירות. אך הם יכולים לקנות קרקע לשימושים מסחריים או תעשייתיים. לאורך חוף הזהב של קווינסלנד קונות חברות מטוקיו בקודחתנות נכסי אתרי נופש.

מוקדם יותר החודש ערכה קבוצה של 1200 תושבים הפגנה אנטי-יפאנית קולנית. "ליפאן יש כוח להוציא מיליונים לשנות את דרך חיינו לנצח", אמר ברוס ויסטוייה, יליד ניו-זילנד, בעל-בית מקומי ומארגן האירוע. "פעם נוספת אנחנו ניצבים בפני סכנה של פלישה".

למעשה, לחברות מבריטניה, מניו-זילנד ומארצות-הברית יש קרקעות רבות יותר באוסטרליה מלכל זר אחר. כך אישגא הפלישה היפאנית אינה הדימוי הנכון. מדובר בעצם בהשתלבותה ההדרגתית של אוסטרליה באסיה. כבר עתה יותר ממחצית סחר החוץ של המדינה מתנהל עם המזרח הרחוק. הממשלה פתחה במסע-הסברה כדי להקנות לעסקים ולתעשייה ידע בנושאי אסיה והיא מעודדת אוניברסיטאות להרחיב תוכניות ללימודים אסיאניים. קנטאס, חברת התעופה הארצית, פתחה באחרונה בתוכנית לימוד יפאנית לעובדיה, העולה 400 אלף דולר, והיא מעניקה קדימות למבקשי עבודה שכבר דוברים באורח שוטף שפה אסיאנית.

בעוד שאין ספק כי המהגרים מאסיה יוסיפו לבוא, אין גם ספק כי אוסטרליה תישאר לבנה ברובה המכריע – יותר על המידה ולידה אוכלוסין – במאה הבאה ולאחריה. דו"ח פיצג'ראלד מציין כי רוב האוסטרלים מתנגדים לבואם של עוד אסיאנים, אך הם גם רוצים לנצל את ההגירה בכללותה. במלים אחרות, הם מתנגדים לזרים בכלל, לאו דווקא אסיאנים. אפשר שזה מפתיע, שמדינה שבה התיישבו ב-40 השנים האחרונות ארבעה מיליוני מהגרים מ-20 מדינות שונות, תגלה שנאת זרים בעלת ממדים כאלה. אך לדברי שר ההגירה, קלייד הולדינג, "במהלך ההיסטוריה האוסטרלית הקצרה האחרונה שהגיעה היא כתוספת. זה מה שקורה עם האסיאנים עכשיו". אוסטרליה פתחה את שעריה בפני האסיאנים. האתגר העומד כעת הוא להבטיח כי החברה בכללותה תיפתח בפניהם גם היא.

האוניברסיטה העברית בירושלים

משרד החינוך והתרבות — המחלקה להשתלמויות

בית"ס לחינוך – המנהל להשתלמויות

קורסי השתלמויות קיץ תשמ"ח

מס	הקורס	התאריכים	מספר השעות
1.	מקרא — פרקים בספר שופטים. תקופת שיבת ציון.	27.6 – 29.6	24
2.	בעיות משמעת בכיתה	21.6 – 23.6	20
3.	גיאוגרפיה — בג' של העולם השלישי ומזרח התיכון.	27.6 – 29.6	20
4.	לשון עברית — הבנה והבעה בכתב ובע"פ	26.6 – 29.6	24
5.	חינוך לחיי משפחה וחינוך מיני — תכניות בחינוך מיני כולל התמודדות עם איידס. קבוצה למתחילים וקבוצה למורים שעברו השתלמות בעבר.	26.6 – 29.6	20
6.	מתמטיקה — פרקים בגיל התיכון: אנליזה	31.7 – 4.8	40
7.	ביולוגיה — הגנה בעולם החי ואקולוגיה	3.7 – 7.7	30
8.	פסיכולוגיה — תבניות לימודים יהודית	4.7 – 6.7	20
9.	ערבית — השתלמות בערבית קלאסית	7.8 – 11.8	40
10.	יפן — היכרות עם יפן	3.7 – 6.7	24
11.	אנגלית — כנס בינלאומי למורים	17.7 – 20.7	16

הרשמה ופרטים במחלקה להשתלמות מורים. טל' 02-882036/7/8

נרות קדושות ועסקים אפורים

מאת רומן פריזר

הסכסוך הישראלי־פלשתיני היה אחד הנושאים שעמדו על סדר יומו של הקונגרס העולמי שקיבץ בהולנד נציגים של איגודי עיתונאים מ־40 מדינות. רק משקיפים שבאו מארצות הגוש הקומוניסטי גילו הבנה למעצרים המנהליים ולסגירת עיתונים בלא כל הליך משפטי

"מדבר יוסף, אני נ. אש"ף בלונדון", אמר הקול. "מן כ' שהרמתי את האפרכסת בין בתל־אביב. "רציתי להודיע לך שראשי כתנא סניורה נציג מוס לנהל אתכם שיחות בשם אף העיתונאים הפלשתינים בשטחי הכבושים. הוא יגיע למאסטריכט בלבד יום לפני פתיחת הקונגרס, אני מקווה שתצליחו למצוא לו מ־שותפת. אנא, התקשרו עמנו העניין ואל תתעקשו על יחים שיקשו על ההידברות".

זו היתה פתיחה לקונגרס שלא התקיים. חנא סניורה לא יגיע למאסטריכט, עיירה ציורית על גבול הולנד ובלגיה. לאחר מכן נודע שעזב את משרדו ב"אל פג'ר" המזרח־ירושלמי ושם פעמיו לארצות־הברית. ברשימת האורחים המוזמנים לקונגרס הופיע שמו של חנן אליאהדף, עיתונאי מעזה. גם את זיק פניו של חנן לא זכו לראות במאסטריכט. נראה שקצר כלשהו בקו ירושלים–לונדון–תוניס. גם בממלכה האש"פית לא תמיד יודעת יד ימין מה יד שמאל עושה.

ועל מה כל המהומה? במבואפילו לענינו, למסתו של מאמר מכורים, על זכותם של נציגי עשאות. משך 18 חודשים. נצלו התקשורת הפלשתינים בשטחים כל תירוץ אפשרי כדי להשתתף בקונגרס ודרשותי שלהימנע ממגע ישיר עם האיגוד הפדרציה הבינלאומית של העיתונאים. אבל עוב הקונגרס, כשראו תנאים. הדי האינתיפאדה גולשים. נשיאות הפדרציה לא מבינה אירופה עייפה כבראוה מהמונה הדי מית של גז מדמיע והאבנים. הרוג מספר 206 מרגש פחות מהרוג מספר מאה. הכל הופך לשגרה, בעיקר עכשיו, כשכל הולנדי, אנגלי או גרמני טרוד בהכנות לחופשת הקיץ המשפחתית. חשוב היה להם, לאנשי אש"ף, להחזיר את האירועים בשטחים לכותרות. קול שיישמע מעל בימת הקונגרס המקבץ נציגי אגודות עיתונאים מכ־40 ארצות של העולם הנקרא חופשי, מיפן ואוסטרליה במזרח ועד ארצות־הברית וקנדה במערב – הוא קול שמובטחת לו תהודה בתבל כולה. אבל עבור הזכות להשמיעו היה עליהם לשלם מחיר: השקת יד לעיתונאים ישראלים. והיד הזאת רעדה, עד שנותרה תלויה באוויר.

כל תירוץ להימנע ממגע

הסבה: נשיאות הפדרציה הבינלאומית של העיתונאים מתכננת ועידה שתוקדש למצבם של אמצעי התקשורת הפלשתיניים בשטחים. הועידה אמורה להתקיים בירושלים, בהשתתפות עיתונאים מאירופה, אסיה, אפריקה ואמריקה. האיגוד הארצי של עיתונאי ישראל, חבר בפדרציה מאז 1952, התבקש להשתלב באירוע. תשובתו כתפוח לב, בתנאי שהתאחדות העיתונאים הפלשתינים בשטחים (שאינה חברה בפדרציה) תשב איתו לשולחן, ושני הגופים יקבעו יחד את סדר היום של הועידה ואת כל הפרטים הנוגעים הקשורים באירגונה.

נשיאות הפדרציה קיבלה את העמדה הישראלית. יתר על כן: סוכם שכל עוד לא יהיו הפלשתינים והישראלים שותפים מלאים לועידה, הם לא יודיעו להופיע בקונגרס. הכדור עבר איפוא למזרח ירושלים, ואולי למתנים, למסתו של מאמר.

באוקטובר 1987 נעצר, על־פי צו מנהלי, יו"ר ההתאחדות בשטחים, רדואן אבו עיאש. עם מעצרו, נאמר, כי שיקה את הדברים בידיים. להוכח עד שייצא לחופשי. יו"ר הארצי של עיתונאי ישראל יכול להשיב בסדה. לנו זה לא. בו אבל לא. כך ראה האיגוד את תוק. הצוק המקנה לפקידי רשות לעצור עיתונאים ולסגור עיתונים האק לא דמוקרטי. היום מפעילים נגד פלשתינים, מחר – נגדינו. אתה, למה. מחרת היו הנהגד שולם. האם לא "בענש" העיתונאים בסגירה לשלושה ימים פרסום תצלום מתקרית אושר 130?

האי פנה פעמים רבות לשר הביטחון, ראש הממשלה ומוהה על המעצר תבע לשחרר את אבו עיאש. "יש שעבר נענו הפניות."

רדואן אבו עיאש יצא מן הכלא ומה קרה? לא כלום. אלי טילמן יוסף מלונדון לפני שקיבל את ברכתו של עמיתו אלי אין חנא סניורה מציית להוראות אש"ף. אולי. רק דבר אחד ודאי: הפלשתינים הפסידו את ההזדמנות, הפו שלהם במאסטריכט. פספוס ובושם.

פוליטיקה על כוס בירה

מי שסבור שהדברים המשמעותיים נתחבים באולם מליאת הקונגרס, שם מרימים 200 הצירים את ידיהם בהצבעה גלויה או תוחבים את פתקאותיהם לתוך הקלפי בהצבעה חשאית, אינו אלא תמים. הנושאים החשובים, באמת נקבעו מראש, בשיחות על כוס בירה או על בקבוק יין, בבר של המלון הסמוך למרכז הקונגרסים במאסטריכט. צריך לדעת לפעמים את רזי המפה הזאת, לראות מי מרבה עם מי, מי משיק כוסית עם מי, מי ומדוע עובר משולחן לשולחן, כדי להבין איך מתבשלים התבשילים. לא רק בהרכבת רשימות המועמדים לכנסת שלנו – גם בקונגרס עולמי של עיתונאים פעלה הרטוריקה במיטבה. שום דבר אין משאירים ליד המקרה.

הכירו את רים קליינקנברג. סגן יושב־ראש של אגודת העיתונאים ההולנדיים, מארקסיסט מתוך הכרה, ידיד פלשתינאים מתוך אינטרס. הוא היה הקומוניסט היחיד בנשיאות הפדרציה (היה – כי לא נבחר לקדנציה נוספת). והאגדה העיקרית היתה ליצור ציגוד נפרד למוסדות אש"ף. העמדה הרשמית של הנשיאות נראתה לו יותר מדי פרו־ישראלית. אבל גם הוא, תכסיסן משופשף ובעל נסיון, הבין שבמאסטריכט עליו לפעול במוח ולא בכוח.

"תשתה אתי בירה או יין, ידידי?" שאל. זו ידידות בעקשן מוגבל, כי בקונגרס הקודם, לפני שנתיים, עמד בראש הגוש שניסה (לשווא) להכשיל את בחירת ישראלי לנשיאות הפדרציה.

"בירה", עניתי, אולי מתוך מה שבה מבחינה, שבירה מחייבת פחות מיין. ומדוע השתוקק כל כך החבר קליינקנברג להשיק איתי כוס משקה? כי בהיעדרם של האורחים המוזמנים, חנא סניורה או חנן אליאהדף, הזעיק למאסטריכט את אפיף ספיק, נציג אש"ף בהאג, בירת הולנד.

"אני מקווה שהמשלחת הישראלית לא תתנגד להופעתו בקונגרס", אמר בחיוך.

"הוא עיתונאי?", שאלנו. "יש לו יכולת לשאת ולתת עם נציגי האיגוד הארצי של עיתונאי ישראל?"

"מה זה חשוב? הוא מייצג את העם הפלשתיני", ביקש להסביר.

"אבל זו לא הפגנה עממית, זה קונגרס של עיתונאים, ידידי קליינקנברג".

אחרי כוס בירה שניה היה לו ברור שה"וטו" הישראלי בעינו עומד. "אולי שגיתי כשפניתי אליך", אמר באכזבה וקם ממקומו. הוא צדק, ועוד איך. פנייתו העמידה את המשלחת הישראלית במצב הכן. בהתערבותה סירבה מזכירות הפדרציה להכניס את אפיף ספיק לאולם המליאה. ספיק ניסה להתחכם. הוא הניח על שולחן המסמכים הרשמיים של הקונגרס חומר תדפיסי־תעמולה. שוב התערבו הישראלים – וגם החומר שנשא את חותמת אש"ף סולק מן המקום. מזכירות הפדרציה לא פעלה כאן מאהבת מרדכי. לנגד עיניה עמדה הסכנה שגוף אחר – במקרה זה האיגוד ההולנדי – יתחרה בקיום מגעים עם המנגנון הפלשתיני. אך סירוב התאחדות העיתונאים בשטחים לשבת עם הישראלים, וההתחכמויות של אש"ף, הקהו את עוקץ הביקורת האנטי־ישראלית, ויצרו אווירה נוחה יחסית לפעילותה השוטפת של משלחת האיגוד הארצי לקונגרס. הדבר מצא את ביטויו בניסוח החלטת הגינוי, מתונה ביחס לגינוי פגיעות בחופש העיתונות בבריטניה הגדולה של גברת הברזל, בסינגפור של מיסטר לי, ברוחמ־ אפריקה ובארצות אמריקה הלטינית. איך אומרים צדיקים, מלאכתם נעשית בידי אחרים.

פרות קדושות

אלו, כמובן, זוטות. בסבודו של אולם הקונגרסים עמדה השאלה הגורלית: לאן פני הפדרציה בשנתיים הבאות? במרחבי האחו הירוקים שסביב מאסטריכט רועות מאות פרות הולנדיות, אך לדיונים ניצבה, בלתי נראית לעין, פרה קדושה מסוג אחר. האירופים הנותנים את הטון בפדרציה רוצים דבר והיפוכו. מצד אחד מציק להם מצפון האנשים השבעים, המבקשים להוכיח כי ליבם עם עמי העולם השלישי. ומן הצד השני קשה להם להפרד מהמשאבים הכספים העומדים לרשותם.

על מצוקות העיתונאים הנפגעים ממשטרים רודנים או סובלים מחרפת רעב נשפכו מלים מליציות רבות באולם הקונגרסים, אך ההחלטות על חלוקת התקציבים תואמו לפני כן, תיאום שלא מותיר כל פירצה, גם ליד שולחנות עמוסים כל טוב, בסעודות עתיקות שבהן סעדו משתתפי הקונגרס את ליבם. צביעות? לא ולא. זה מנהגו של העולם שאינו יודע מלחמות, אינתיפאדות או פעולות תגלה. חוץ מזה – גם זה חשבון. הארוחות הרשמיות מומנו על־ידי אה"מים מקומיים שביקשו למצוא דרך ישירה לאוזניהם של אנשי התקשורת. לפני המנה הראשונה תמיד הגישו לנו נאום.

בלובי של מלון "צבעוני הזהב" היה לנו הכבוד לעשות היכרות כמעט אינטימית עם ד"ר ולדימיר ארטיומוב, מזכיר איגוד עיתונאי ברית־המועצות. בניגוד לעמיתיו המערביים, החבר ארטיומוב לא שתה בירה, יין או וודקה. הוא שתה אך ורק מיץ תפוזים. אל הישראלים התייחס בלבביות מופגנת. יש ב־ לאסטוטס, לא בזן לאחד מחברי המשלחת שלנו אמר שהוא "חש כאילו הוא מכיר מאז הילדות". לאחר הציע ביקור בפראג, צ'כוסלובקיה, שם הוא משמש כיון משגיח כשרות במזכירות האירגון העולמי של העיתונאים הקשורים בגוש הסובייטי.

איש חביב, לבבי, דובר שפות ויודע עולם הוא, החבר ארטיומוב. ובכלל – דווקא האורחים שבאו מצדו השני של מסך הברזל גילו הבנה מסויימת להכרח לקיים מעצרים מנהליים או לסגור עיתונים על־פי הוראה של פקיד במשרד הפנים. לגביהם אין בכך כל חידוש. רק הסוציאליסטים והסוציאל־דמוקרטים שהגיעו ממערב אירופה, מצאו פסול בשיטות הנהוגות במדינת ישראל. וכאן מן הראוי להדגיש כי דווקא השמאל האירופי הוא השולט שליטה כמעט מוחלטת בכל מוסדות הפדרציה.

במקום שבו שתו מיץ תפוזים עם ולדימיר ארטיומוב, שקועים בכורסות נוחות ומעמידים פנים אדישות, ניסו לאחר מכן חברי המשלחת הישראלית להגיע להבנה עם מנהיגי הרוב. תן לי ואתן לך. אנחנו רצינו לקחת מקום בנשיאות שאמורה היתה להיבחר לקראת סיום הקונגרס, אך לא יכולנו לתת בתמורה את מבוקשם. התנאים ש"הקואליציה הגדולה" של בריטים, אוסטרלים וקנדיים הציבה בפנינו לא היו מקובלים עלינו. הלכנו לעימות בלי "עיסקה" – והפסדנו. הגיליוטינה המשומנת של ההסכמים הנצנים כביכול ערפה כל ראש שלא נכלל באחד "הדילים". היה במשמעת ההצבעה הזאת – הצבעה חשאית – משהו מפחיד. רק הציר הפורטוגלי לקונגרס העז לעלות לדוכן הנאומים ולגנות את השיטה בפומבי. מיותר לציין שבא על עונשו בעת ספירת הקולות. גם הצירים בפדרציה הבינלאומית של העיתונאים הם מאותן פרות קדושות שאסור לגעת בהן.

נפילתו של מושל העיר

מאת נדב שרגאי

רפי לוי, הממונה על מחוז ירושלים במשרד הפנים, מעולם לא היה 'סתם' פקיד ממשלתי, הרבה בזכות הגב הרחב שנתן לו טדי קולק. אתמול הסתיים משפטו בהרשעה כמעט מלאה

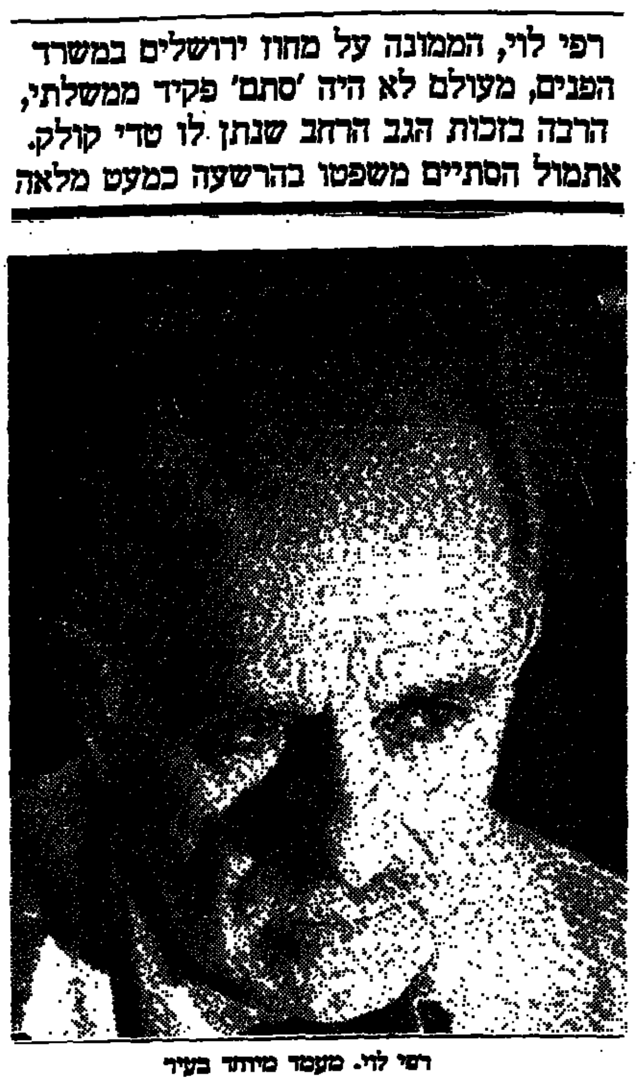
רפי לוי. מעמד מיוחד בעיר

באמצע שנת 1984, שבועיים לאחר שנכנס לתפקידו, נקרא שר הפנים לשעבר, הרב יצחק פרץ, ללשכת ראש הממשלה. שמעון פרס, ששימש באותה עת בתפקיד, אמר לשר המופתע כי שמע שהוא מתכוון לערוך שינויים במשרד הפנים. אם זה נכון, אמר פרס לפרץ – אל תיגע ברפי לוי. הוא איש שלי. שר הפנים הטרי התקשה מן הסתם להבין איזה עניין מצא רה"מ בפקיד האלמוני, הממונה זה 15 שנה על מחוז ירושלים של משרד הפנים.

הכרעת הדין, שפורסמה אתמול שופטת בית המשפט המחוזי בירושלים, דליה דורנר, במשפטו של רפי לוי, נותנת אולי בפעם הראשונה תשובה חלקית אך מוסמכת על השאלה. לוי הורשע אתמול בעבירות של לקיחת שוחד והברחת זהב דרך גשרי הירדן, בעבירות של הפרת אמונים, עיסקה במטבע חוץ, בעבירה של סחיטה באיומים ובכניסה לשיחה הוחזה בחקירה. גזר הדין יינתן רק בעוד חודש, ושם בוודאי תרחיב השופטת על דמותו של לוי, אך כבר בהכרעת הדין כתבה השופטת דורנר, כי "מעבר לסמכויות הפורמאליות רכש לעצמו לוי בשנות עבודתו מעמד מיוחד בעיר. הוא קשר קשרים מסועפים עם הכנסיות הנוצריות והיה מעורב מאוד בנעשה בהן, כולל במינויים בהיררכיה הכנסייתית. תושביה הערביים של מזרח ירושלים, שהיו בו להיזדקק לשירותי משרד הפנים (...) ראו בו את 'מושל העיר', כמקובל בתקופת המנדאט". עוד כותבת השופטת – וזה אולי משפט המפתח המסביר את מעמדו של לוי – כי "הממונה נהנה מיוקרה רבה במערכת הביטחון".

כשנעצר לוי בשלהי 1986, נדהמו ידידיו רבי ההשפעה. לוי לא היה סתם עוד פקיד ממשלתי. מאחורי התואר "הממונה על המחוז" הסתתרה מערכת קשרים ענפה עם ראשי הכנסיות בישראל. לוי מעולם לא הודה בכך, אך הסוד היה גלוי. הקשרים ההדוקים שיצר הממונה עם אנשי הכנסיות בירושלים, הפכו במהלך השנים לכלי ששירת בצורה מעולה את זרועות הביטחון. לוי הטיל משימות שונות על אנשי הדת. תחילה פעל ביוזמתו, ואחר־כך הופעל באופן בלתי־רשמי על־ידי אנשי הביטחון. רבות מהפרשיות שבהן היו מעורבים אנשי הכמורה, אסורות עדיין בפרסום. בתקופה שקדמה למלחמת ששת הימים נהגו אנשי הגלימות ממעבר חופשי בין שני חלקי ירושלים המחולקת. ירדן וישראל כאחת ניצלו זאת היטב. הארכיבישוף הארמני עג'מיאן, שנעצר תחילה עם ידידו רפי לוי, שיחק, לצד לוי, תפקיד מרכזי באותה מערכת מסובכת. עג'מיאן עצמו, ודומים כיום גורמים ממשלתיים, לא הועמד לדין, על רקע פרשיה חמורה, שבה היה מעורב – פרשיה, שבמהלכה הגיש שירותים מסוימים לממשלת ישראל. גם עניין זה אסור בפרסום עדיין.

הצד הנוצץ של המטבע

בחלק הגלוי יותר של הפעילות הלא רשמית שלו, עסק לוי בעסקי קרקעות מטעם המדינה. המארג הלאומי של ירושלים, סביב חומות העיר העתיקה, לא היה נולד אלמלא קשריו של לוי עם ראשי הכנסיות. לוי שכנע אותם למכור את השטח למדינה. גם אדמות ליד קריית השטח שליד הקמפוס האולפנים של רשת ג' ברחוב הלני המלכה בירושלים, שטחים נרחבים ביפו העתיקה, אדמות סן־סימון בירושלים ועוד אדמות אחרות מאלו אדמות מקומות מרכזיים בארץ, לא היו נקנות עבורם לבעלות המדינה ללא פעילותו של רפי לוי.

זה היה הצד הנוצץ של המטבע. מאחוריו הסתתר צד כהה הרבה יותר, לעיתים אף אפל, שעל חלקו הוטל חסיון משפטי, במשפט שהתנהל נגד לוי בשנה האחרונה. בין היתר העידו בו אנשי כמורה בכירים, חלקם במעמד של עדי מדינה. לוי חשב שנכון, ואף רצוי, להתערב מדי־פעם במערכת הבחירות הפנימית בתוך הכנסיות השונות, כדי לנסות ולגרום לכך שדווקא ידידיו יבחרו לתפקידים שעליהם התנהלה התמודדות.

הוא הסביר תמיד שאין מדובר בידידים אישיים, אלא באנשים הבקיאים עמדות פרו־ישראליות, ולכן יש לסייע להם, לנהל עבורם שדולה ולפעול לטובתם, בנושאי ובגלוי. גורמים ממשלתיים נוספים העוסקים בנושא הכנסיות במדינת ישראל, חלקו על דעתו זאת, אבל לוי נתן את הטון. הוא עשה כמעט בכלל שלו בשתי כנסיות מרכזיות: הארמנית והיוונית אורתודוקסית. בשלב מסויים גרמה מעורבותו זו לקרע ביחסים עם הכנסייה הארמנית ולסכסוך עם ראשי הכנסייה היוונית. לוי היה יכול להמשיך ולעסוק בתחום אסור זה, בעיקר בזכות הגב הרחב שהעניק לו כמעט ללא הגבלה ראש עיריית ירושלים טדי קולק, ובתקופה מסויימת יותר – משה דיין, שמינה אותו למעשה לתפקיד של ממונה על המחוז.

לא עניין להעבכים

לוי וקולק שיתפו פעולה בעוד תחום מרכזי בחיי הבירה – ענייני התכנון והבניה. מתוקף תפקידו כממונה על המחוז, ישב לוי בראש הועדה המחוזית לתכנון ובניה של אזור ירושלים. כיום מתגעגעים בעיריית ירושלים לימי לוי, שבהם זכתה כמעט כל תוכנית, שעליה המליצה העירייה, לאישור הועדה המחוזית. לוי הצטייר במקרים רבים כמשרת החוקים, הבו לערך תכנוני כמו איכות סביבה. בימיו היתה מועצת העיר ממליצה על אישור תוכניות, ואנשי הועדה המחוזית, המורכבת מאנשי מקצוע ותכנון, היתה מאשרת ברוב הגדול את המקרים את התכניות שקולק הפץ ביקר.

כשהגיע, ב־1982, ממלא־מקומו של קולק, אברהם כחילה, לבתוח ביקורת על לוי, נוף בו קולק קשות. מאחורי הנזיפה, עמדה יוזמתו של הממונה על המחוז, שכונתה ליבים "תיקון רפי לוי". התיקון ביקש לקבוע שהועדה המחוזית, שלוי עומד בראשה, תוכל לאשר כל תוספת בניה שהיא, בתוך תחומי העיר העתיקה של ירושלים – בלא שתהיה חייבת לשמוע את התנגדות הציבור, כפי שמחייב החוק לגבי תוכניות אחרות.

חוקי התכנון והבניה בירושלים אינם עניין להעבכים. כדי לקבל היתר בניה ולחזור הביתה בשלום, עליך להניח לאנשי מקצוע לטפל בעניינך. למי שמבקש לסגור מרפסת או לפתוח חלון, מומלץ לעתים דרך יסורים ממש. בתוך כללים תחומים ומחמירים – נשארו הכנסיות לעתים מודרמנות מחוץ לתחום. כי שיבתן את דרך קבלת אישורי הבניה של כנסיות בירושלים, מקורבים להם, או שותפים לעסקים עימן – יגלה כמה דברים מוזרים.

מתחם עוגוסטה ויקטוריה – עשרות דונמים של חורשות זיתים עתיקות, הצופות אל חומות העיר העתיקה – היה אחד המתחמים הרגישים ביותר בירושלים, מהבחינה התכנונית. השטח הוחכר לקרן ירושלים, על־ידי הכנסייה היוונית, ל־99 שנים, ודומה היה שהקונסנזוס בין גורמי התכנון המקצועיים הוא שבשטח הזה אין נוגעים. בראשית שנות ה־70, תוך סערה ציבורית, ניתן היתר הבניה למלון לרום, שהוקם בלב המתחם. עשור שלם אחר־כך נגזפו עיריית ירושלים הועדה המחוזית, שבראשה עמד לוי, על היתרי בניה חורגים שניתנו ללרום, בניגוד לחוק.

לשרת את אדוניו

באותה תקופה גם ניתן היתר בניה לבניית מלון דירות באבו־תור, על קרקע שהיתה שייכת לכנסיה היוונית, אדמה שיועדה במקור להשתמר כשטח ירוק. במתחם ניקופוריה, ליד מלון המלך דוד, חזר התסריט על עצמו. קרקע השייכת לכנסיה נמכרה ליזם. היזם הצליח לעשות את מה שנחשב לבלתי־אפשרי לכאורה, השיג לעצמו אישור בניה על השטח.

בתאריך אחר, בהמלצה חמה של איש כנסיה בכיר, ובניגוד לדעתו של מתכנן המחוז, קיבל לאחר מאמצים מרובים עו"ד טומולובסקי, פרקליטה של הכנסיה היוונית, היתר לבניית וילה, על קרקע שרכש מהכנסיה. מאסג חנויות רחב, הוקם על בניין קלטנע רקס הישן, שבמורד רחוב שלומציון המלכה.

היזמים, האחים ישראל, קנו את השטח מהכנסיה הארמנית. גם על הבניה הזו נמתחה ביקורת חריפה של אנשי מקצוע בתחום התכנון.

כרוב להסמוע לשרת את אדוניו, ראש העירייה, שבה לוי, מה משמעות תפקיד יו"ר הועדה המחוזית לתכנון ובניה. תוכנית בניה, מרבע שאושרה – הופכת להיות לחוק בשטח שעליו היא חלה. הועדה המחוזית היא על כן גוף מחוקק, האסור לפעול ללא פניות או משוא פנים. אסור לחבר ועדה להיות בעל עניין בתוכנית או בעל דעה קדומה לגבי תוכנית. למרות זאת שלח רפי לוי לפני שנים אחדות מכתב, לממונה על התכנון במשרד הפנים יעקב דש. במכתב ביקש לוי מדש להסיר את התנגדות המשרד לתוכנית הקמת האצטדיון של ירושלים בקטמון. על הרקע הזה פסל בג"ץ את לוי מלשבת בראש הועדה המחוזית בדיונים על תוכנית זו.

עוצמה, עסקים וייחוס אבות

הממונה לשעבר הוא בן 63, יוצא שכונת מחנה יהודה בירושלים. כילד למשפחה לא אמידה, נשלח רפאל לוי ללמוד בבית הספר של המיסיון, שם פגש לראשונה בערבים, בנים למשפחות מבוססות במזרח־ירושלים כשלמה תוסיה כהן, שופט מחוזי ולימים פרקליטו של לוי, או שמואל טולדאנו, יועץ לענייני ערבים וח"כ מטעם ד"ש באו מרקע דומה. לוי נשא לאשה את אלגרה, בתו של אליהו ששון, איש המחלקה המדינית של הסוכנות, שר בממשלה ואחיו של משה ששון, מכהן כיום כשגריר ישראל בקהיר.

נישואיו של לוי עם אלגרה ששון הכניסו את מעמדו במעגל חברתי מסויים בירושלים, המשלב בתוכו עוצמה כלכלית, עסקי המדינה וייחוס אבות.

לוי הפך במרוצת השנים לחבר לא רשמי במימסד המנהל את ענייניה השוטפים של המדינה מיום כינונה. כמו ידידיו, טדי קולק ושמעון פרס, צבר לוי ידע ומידע שפשוטים היו, לגרור עם לוי, כמה ממנהיגי האומה ופקידיה הבכירים לבית המעצר. אבל לוי בחר לשתוק, התרכז בהגנה משפטית על עצמו. הוא אמנם איים פעם אחת, באמצעות מכתב שהפיץ מהכלא, לערב את קולק את פרס ואולי גם אחרים, בצרות שהתרגשו עליו – אך לא מימש את איומו.

לוי ממתין עתה, דרוך, לגזר־דינו, לאחר שאתמול ניתנה הכרעת הדין. הוא הורשע כמעט בכל העבירות שיוחסו לו בתביעה.

חסינות מופלגת לפושעים

מאת צבי הראל

עבריינים מקבלים חסינות תמורת הפללת חברי־הפשע, כעדי־מדינה • שופט מחוזי הרשיע שם ברצח בהסתמך על עד־המדינה שניכרו שקרים בגירסתו

ד"ר עמנואל גרוס: להקים מסמך הבוחן של הבטחות לעבריינים שישמשו עדי מדינה

בליווי משפחתי הובא לפני כשנה רב בשירי לבית־המשפט המחוזי בת"א. המשטרה והתביעה הוליכו כי יש לשמוע את עדותו בהקדם, שמא תגיע אליו הרוע הארוכה והאלימה של יעקב אברג'יל מלוד. אברג'יל הואשם ביבוא סמים מסודקים. בשירי קיבל מעמד של עד־מדינה במסגרת העסקה עם המדינה, העיד נגד אברג'יל.

להלן החקירה הנגדית שנחקר בשירי על־ידי סניגורו של הנאשם, עו"ד משה מרון.

אתה עבריין שנים רבות?

כן.

מאיזה אתה מכיר את הנאשם?

הייתי אתו באותו תאי בכלא שאטה. השתחררתי ב־1980 ונכנסתי שוב לכלא ב־1982. השתחררתי בפעם השניה, לאחר 51 חודש.

מה היה מצבך הנפשי בעת השחרור?

הייתי נכה, נרקותי בכלא בעמוד השידרה.

איך הגיעו אתך להסכם של עד־מדינה?

הייתי עצור על שוד והחוקרים שיכנעו אותי להיות עד־מדינה.

אמרת שניסו לרקוד אותך פעם נוספת. מה הקשר בין זה להסכם עד־המדינה?

לאחר שהחוקרים לקחו אותי לחקירות, האסירים העלו נגדי חשד שאני אמסור חומר נגד אברג'יל. אמרו לי ששני אסירים רוצים לרקוד אותי. אמרתי לעצמי, שאם אקבל עוד דקירה, אז כל החיים אשב בכיסא־גלגלים. בגלל שפחדתי, ע' שיתי הסכם עד־מדינה.

אתה חושב שבביתך אי־אפשר לרקוד אותך?

הבית שלי, עוד מעט, לא היה בארץ אלא בחו"ל.

ועד שתגיע לחו"ל?

יש לי הגנה.

מה תקבל בתור עד־מדינה?

כרטיס לחו"ל לי, לאשתי ולילדה, ויסגרו גם את כל התיקים נגדי.

עדות המעורבת סיוע

המשטרה והתביעה סברו שהן זקוקות לעדותו של בשירי. כדי להביא להרשעתו של אברג'יל בפרשת הסמים. לעו"ד שלמית אמיר, שהגנה על אברג'יל בשלב מאוחר יותר של המשפט, יש השגות על נדיבות העסקה של המשטרה והתביעה. לדעתה, גם ללא עדותו של בשירי היו לתביעה ראיות נגד אברג'יל, מאחר שהיה עוד עד־מדינה. אמיר מתקוממת על כך, שבנוסף למעורבות בפרשת הסמים, סגרה התביעה לבשירי תיק של שוד וקנה.

נקפו חודשים אחדים בלבד וה־ תברר כי הסכם עד־המדינה עם בשירי לא גרם לשינוי דרכו העבריינית: הוא הסתבך בצרות ונידון שם לתקופת מאסר.

ההסכמים שנעשים בישראל עם עדי־המדינה הם דבר שבשגרה. בעצם הסכמתן של המשטרה והתביעה לתת חסינות לעבריינים (למשל, עסקת־טיעון) היא מודה שהצורך יוסף. בית־המשפט אינו יכול להתערב בהסכם הזה ולפקח עליו. בית־המשפט רק מכריע בשאלה אם להאמין לעד־המדינה או לאו.

ישראל נמנית עם מספר מצומצם של מדינות שהסדירו את נושא עד־המדינה בחוק. כך מוגדר עד־המדינה בפקודת הראיות: "שותף לאותה עבירה המעיד מטעם התביעה לאחר שניתנה או שהובטחה לו טובת הנאה". במדינות אחרות (לדוגמה, באירופה – ללא בריטניה) שיטה זו אינה נהוגה, מפני שהיא סותרת הב־ חות־יסוד של עליונות החוק. דומה שהציבור והמשפטנים בישראל כמו אחרים בדעה, כי עד־המדינה הוא הודיה פסולה מן ההיבט המוסרי.

החוק מזהיר את בתי־המשפט מפני עד־המדינה. האזהרה מובאת בפקודת הראיות, הקובעת כי עדותו של עד־המדינה טעונה סיוע. בכל שיאמין השופט לעד־המדינה, הוא אינו יכול להרשיע את הנאשם על סמך עדותו בלבד. הסיוע לובש צורות שונות. יש נסיבות, קבע בית־המשפט העליון, ששקריו של נאשם בנושא מהותי עשויים להוות סיוע לראיות התביעה ויגרמו להרשעתו של הנאשם.

המוקד היחיד שנערך בתחום זה הושלם באחרונה על־ידי סגן־אלוף ד"ר עמנואל גרוס, מרצה למשפטים באוניברסיטת בר־אילן ושופט בבית־דין צבאי. בעבור מחקר זה, שעשה באוניברסיטת ת"א, קיבל תואר דוקטור.

ההוראות אינן מפורשות

גרוס הגיע למסקנה לאחר שעמד על תופעה תמוהה ומדאיגה כאותה פרקטיקה שהתפתחה בשנים ה־ אחרונות בבתי־המשפט בישראל, של שימוש גובר בעדי־מדינה במשפטים פליליים, בעיקר בתיקי רצח. במספר מקרים זכו הנאשמים, משום שבית־המשפט התייחס בחוסר אמון גמור לעדי־המדינה; באחרים הורשעו הנאשמים, בעודם טוענים כי אין עוול בכפם. גרוס ראיין שופטים, תובעים בכירים, קציני משטרה ונאשמים שנגרם העיוד עדי־מדינה.

מחקרו של גרוס מנה פגמים רבים בשיטה הישראלית. הוא מציע לשנות את החוק בישראל ולהקים סבר גמבי הסוף הציבור בשנים האחרונות במשטרה ובתביעה בגבור חותיתן לעבריינים כי ייצאו בלאו כלום. באשר לפגמי השיטה הישר־ אלית כותב גרוס: "עד־המדינה מוסדר רק בהנחיות היועץ המשפטי לממשלה ובפקודות הקבע של משטרת ישראל. הוראות אלה אינן מפורשות בצורה ברורה היבטים של עד־המדינה מעט, מצנה סיוע. בכל היה מתי העסקה מעמד של עד־מדינה לעבריין תיחשב כמשרתת אינטרס הציבור.

"...אחד שלא מצא פתרונו בגנת הקיימות, הוא הגדרת המונח להיות עד־מדינה כעבריין עיקרי. כשותף זוטר... אין זה מתקבל הדעת להבדיר עבריין כשותף 'עיקרי' רק משום שהוא עצמו לוחץ על ההדק, כאשר חלקו בפשע הפלילית היה מהותי הפעיל.

"נושא אשלא הוסדר הוא, מה מותר ומה אין להציע לחשוד המבקש להעביר מעמד של עד־מדינה. כל המבוקשים יודעים שהם מסוגלים השיג הבטחה לאי־העמדה לדין, או כל מגבלה שני־ אסור הבטחה, זולת כשרון המקית של נציגי עד־מדינה המנהלים את המשא ומתן, אנו מסכלים השגת מטרה זו. במסגר של שלטון החוק, של הן הכל לפניו, בתחום הפלילי אין עסקים במיקח וממכר. לא ניתן למכור את שבת הציבור במשטים לשמור פשוט: מוטב שאחד העבריינים יצא לחופשי מאשר שכולם עם מאימת הדין.

"אשר לפגמים בשיטה הנהוגה בארצנו, בהשוואה לשיטת משפט אחרות, ניתן להצביע על צב המספר הפיקולי, לפי המודל ההוא, שם בעיקרון אין מושג של עד־מדינה. מכלא התובע הכללי אינו מוסמך לקשור הסכם כזה עם עבריין, אבל יש לו ראיות מספיקות להעמידו לדין. רק בשנים האחרונות הוסיף המחוקק (בגרמניה), בסוג מה של עבירות, להשתמש בעבריין עד־מדינה. אך זה עניין חריג. הדר

של עד־המדינה טעונה סיוע. בכל שיאמין השופט לעד־המדינה, הוא אינו יכול להרשיע את הנאשם על סמך עדותו בלבד. הסיוע לובש צורות שונות. יש נסיבות, קבע בית־המשפט העליון, ששקריו של נאשם בנושא מהותי עשויים להוות סיוע לראיות התביעה ויגרמו להרשעתו של הנאשם.

בזמן ואינו נקי מביקורת ציבורית. "גם אם נלך על־פי שיטה קרובה יותר לשלנו, למשפט האמריקאי, נראה כי שם נושא עד־המדינה הוא בידי היועץ המשפטי, אך הענקת החסינות נעשית על־ידי פנייה לבית־המשפט ותוך פיקוח מסויים מצד מוסד זה."

קשר הזהראזין

דרור מקרין, הנופיע במשפטים פליליים קרוב ל־25 שנה, סבור כי הסיבה לשימוש הגובר שעושה התביעה בעדי־מדינה היא תרבות הזהראזין לישראל משנת 1973. אומר מקרין: "מהזהראזין קשה להיגמל. אנשים מכרו את עסקיהם בעבור צריכת הסם הזה. האויל הנרקומן לא יכול להשיג אלפי דולרים מעבודת כפיים, הוא נאלץ לבצע גניבות ושוד.

"נרקומן נעצר בחשד לביצוע מעשה שוד, והמשטרה מקבלת 15 יום מבית־המשפט לצורך המשך חקירה. אם המשטרה מבודדת אותו בתא המעצר אחרי יומיים, כשהוא אינו מקבל סמים, הוא נכנס לקריז (חסך). במצב כזה מוכן הנרקומן לעשות כל עסקה עם המשטרה ובלבד שהרופא המשטרתי בבית־המעצר ייתן לו טיפות אודלן, התחליף להראזין."

החשש מעדותו של עד־המדינה נעוץ בכך, שטובות ההנאה הניתנות לו יביאו אותו להעיד עדות־שקר, כדי להציל את עורו (הוא הרי גם עבריין). החשש הכבד יותר הוא, שעד כזה עלול לסמן מלכודת למערכת המשפטית בחוסר אמינותו. האם שופטים מקצועיים יוכלו תמיד להבחין בין אמת לשקר? טעות בהערכת עדותו של עד־מדינה עלולה לשלול מן הנאשם את חירותו.

הרגע הקונקינגבלי

כדי להמחיש סכנה זו מנתח ד"ר גרוס שני פסקי־דין בתיקי רצח. אחד הנאשמים היה נסים כהן. במשפט ישבו שלושה שופטים: אורי שטרוזמן, צבי הכהן וחיים ארד. שלושתם הסכימו כי עדות הראייה היחידה הישירה למעשה הרצח היא של עד־המדינה רוני אליהו, והיא טעונה סיוע. השופט ארד, שהיה במיעוט, הוליכו להרשיע את הנאשם ברצח. שני עמיתיו הוליכו כי יש לזכותו, בגלל חוסר מהימנותו של עד־המדינה.

במסקנתו קבע ד"ר גרוס, כי השופט אחד שבה בפרשנות שהעניק להתנהגותו של הנאשם כאשר אותה על־פי קה־מידה של האדם הסביר, שהרי הנאשם הוא עבריין הפועל על־פי נורמות שונות מאלה של אורח מן היישוב. כתב ד"ר גרוס: "עבודה היא, שלמרות שקריו וחוסר אמינותו של עד־המדינה, הוא הצליח לגרום לאחד השופטים לאמץ את גירסתו הראשונה במשטרה... המסקנה העולה מתיק זה היא, כי גם שופטים מקצועיים אינם מסוגלים להתחקות אחר האמת כל אימת שהמדובר בעד מדינה... מקרה זה ממחיש עד כמה מסוכן להשתית עבודות על דברים היוצאים מפיו של אדם כזה".

בסיכום מוקד מציע המחבר לתרגם את ממצאיו להצעות חוק. גרוס מציע שתי הצעות: האחת גורפת, השניה מינמליסטית. לי דעתו, עדיף לאמץ את הרגם הקונקינגבלי, שאינו גורס שימוש בעד־מדינה, משום שהרגם אצלנו נוגד את התפישה המשפטית שכל עבריין שיש נגדו די ראיות, ראוי והייב לעמוד לדין. ייתכן כי בלעדי עדים אלה, כתב גרוס, תצמוך החברה להיערך בצורה שונה למאבק בעבריינים, להקדיש יותר משאבים לשכלול החקירות, וייתכן אף שיהיה עליה להסתכן באי־פענוח של חלק מן המקרים. הצעתו המינימליסטית היא איסור על עריכת הסכמי עד־מדינה בעבירות המורות, כמו רצח.

פינג־פונג במקום בקבוקי תבערה ואלות

מאת נילי מנדלר

בראשונה נחשפו השבוע מיפגשים בין תיכוניסטים מהגדה ומבית־הספר להנדסאים ברמת־אביב, בשנים 86'–84'. בימים אלה מנסים לחדש את הקשר • המלך חוסיין נתן הסכמה בשתיקה

"איננו רוצים לראות. יהודים מזייכים" – כך תירץ אחד התלמידים הערבים את סירובם של חבריו, תלמידי י"ב מתיכון מקצועי ברמאללה, לרדת מהאוטובוס ולהצטרף לטיול בבית־הספר להנדסאים ברמת־אביב. זה היה הרבה לפני האינתיפאדה. ימים אחדים לפני ביקור התלמידים מרמאללה, נכנס אחד מתלמידי כיתה י"ב בבית־הספר להנדסאים לחדר המחנך ואמר: "אני נפצע במלחמת לבנון. אינני מוכן להשתתף במפגש עם בני־נוער מהשטחים. הם אויבים שלי".

המחנך הבין ללמד ופטר אותו מהאירוע. מנהל בית־הספר ברמאללה, לעומת זאת, שיכנע לבסוף את תלמידיו לרדת מהאוטובוס ולהצטרף לביקור, שהסתיים בהצלחה.

היה זה אחד מסדרת מיפגשים בין תלמידים ומחנכים ערבים מהשטחים לתלמידים ומורים ישראלים, בשנים 84'–86'. כ־300 תלמידי כיתות י"ב מבתי"ס מקצועיים בטול־כרם, רמאללה ושכם, טולם כבים, ביקרו בתיכון הטכנולוגי היוקרתי להנדסאים. מאחורי הפרוייקט עמד מנהל ביה"ס, אלחנן אילת, שהסתייע באהרון בר־אליעזר, עד לפני כשנתיים סגן קצין מטה חינוך במינהל האזרחי בגדה. המיפגשים זכו לגיבוי מאישי ציבור וחינוך בכירים גם בשטחים. בדצמבר 85' ביקרו בביה"ס 50 איש במסגרת זו, בהם אשה צעירה ויפה כבת 35, לבושה בהידור, בת דודה של המלכה הירדנית, נגד אל־חוסייני. האשה, תושבת שועפט במזרח ירושלים, הגיעה עם בתה, תינוקת בעגלה. אחת התלמידות היהודיות שימשה שמרטפית לתינוקת משך כל הביקור. סיפר הקשר שנוצר הגיע לאוזני המלך חוסיין, והוא נתן לו הסכמה בשתיקה.

"כמו לפני 30 שנה"

בתי־הספר בשטחים הולך מבתיה"ס במזרח ירושלים נמצאים, אמנם, בפיקוח המינהל האזרחי, אך תכניות הלימוד ובחינות הבגרות הן של משרד החינוך הירדני, שקשריו עם מנהלי בתי־הספר בשטחים ענפים. בביקור השתתפו גם מנהל המשרד הפדגוגי של יו"ש (הפועל בהסכמת

ירדן), באשיר הנפר, ומנהלי לשכת החינוך בחברון, רמאללה, שכם וטול־כרם.

הרשימה מעידה עד כמה רצינית היתה התייחסותם של המחנכים מהשטחים למיפגשים, ומה החשיבות שייחסו להיכרות עם היהודים הטכנולוגים במערכת החינוך הישראלית. יש בה גם כדי להעיד כי תיכוניסטים מפיגור מערכת החינוך המקצועית בגדה היה כה גדול, עד שהיו מוכנים להתעלם מהאיבה הפוליטית וללמוד מהיהודים.

אלחנן אילת מאמין כי מנהיגות הגדה תצמח ממערכת החינוך, מרכיב מרכזי וחשוב בשטחים. מסיור־גומלין שערך בבתיה"ס המקצועיים בשטחים, התברר לו כי "יש שם תרבות למידה המתבטאת באווירה רצינית, הלהבות וגאווה מקצועית של מורים, שמעמדם גבוה מזה של עמיתיהם בישראל". עם זאת, התרשם שבתי־הספר המקצועיים בגדה "מקבילים לבתי־הספר המקצועיים שלנו מלפני 30 שנה. הם לא עוסקים ב'הי טאק'; אין אצלם מחשבים ואלקטרוניקה מצומצמים בעיקר לתיקוני רדיו וטלוויזיה המיכשור אינו מתקדם. הם עוסקים בעיקר בלימוד מקצועות הנה־ דסת העץ. מכונאות רכב היא המקצוע הבולט".

אילת טוען, כי עד 1967 לא היו הירדנים מעוניינים במיוחד לפתוח את בתי־הספר בגדה. משנה זו הופסק רוב השתלמויות המורים בתחום הטכנולוגי, וכן נמנע מהם להשתלם בחו"ל. "המורים הירדנים שביקרו אצלנו הביעו את תיסכולם הרב מכך. הדבר התבטא גם בהתפעלותם מוקדים בבתי־הספר שלנו וכן במצוקתם האישית, שסיבתה חוסר האפשרות לקדם ולפתח את הלימודים הטכנולוגיים". אילת הספיק לערוך למורים אלה השתלמויות

"חבל שלא הניחו לנו להמשיך"

לפני ארבע שנים היה ניסן כרמלי תלמיד כיתה י"ב בביה"ס להנדסאים, ותחשב הרוח הזוה במיפגשים עם התלמידים מהשטחים. היום מלמד כרמלי בביה"ס, ובמקביל מסיים את לימודיו כסטודנט בהנדסת אלקטרוניקה, באוניברסיטת ת"א. בקרוב יתגייס לצה"ל. אמנם, חלפה במחוז המחשבה, שיום אחד הוא עלול להמצא בסיטואציה שבה יעמוד פנים מול פנים עם אחד הצעירים שהתארחו בעבר בבית־ספרו, "וגם הם בוודאי חושבים על כך".

וכיצד הוא יגיב אם יזהה בין משליכי האבנים צעיר ערבי ששיחק איתו כדורגל ופינג־פונג? "שאלה קשה. לא רק אני אתבלבל עליו פעמיים. גם לו תהיה בעיה לפני שיזרוק את הבקבוק, אך בסופו של דבר אנהג כמו כל חייל ישראלי שתוקף במתני". יתכן שכרמלי יודע עתה יותר מרוב בני גילו על צעירים בשטחים, אבל עמדותיו הפוליטיות הבסיסיות לא השתנו בעקבות המיפגשים.

צבי אביאל, מורה לספרות, מחנך ומגן מנהל ביה"ס להנדסאים, הכין את כיתות י"ב למיפגשים עם תלמידי השטחים. תחילה הם חששו, אומר אביאל. בעקבות מלחמת לבנון, התנהלו ויכוחים על פרשת סברה ושאתילה. אחר המיפגשים התקיים ימים אחדים לאחר השתלטות המחבלים על אוטובוס קו 300, שבו נפצעה קשה רעייתו של אחד מאנשי הסגל בביה"ס. "לא הלכנו בדרך הקלה", טוען אביאל, המצביע על הקושי באירוח תלמידים מהגדה לעומת אירוח תלמידים שבתחומי הקו הירוק. הוא חש כי המבקרים – בעיקר תלמידי רמאללה, שסירבו תחילה לרדת מהאוטובוס – אויבים הם. "הבנתי אותם, אך יחד עם זאת הייתי מאושר כאשר בסוף היום שמעתי חבר'ה במיגרש הכדורגל צועקים – והתקשיתי להבחין בין העברית לערבית. הם בילו כאן יום שלם: לא הכבנו את הקערה על פיה, אך בסוף היום נראו חזיכים הדדיים".

התבודדויות משותפות על מורים

כיתתו של ניסן הפכה אפוטרופוס על המיפגשים. "הם עשו דברים נהדרים", אומר אביאל, "התנהגו כבני־אדם. פה ושם דיברו גם פוליטיקה, אבל בעיקר שוחחו על טכנולוגיה. הם התבודדו במשותף על גחמותיהם של המורים. התלמידים מהשטחים התאוננו על כי מוריהם מענישים את המפריעים בהעתקת 200 עמודים מתוך ספר ערבית. היו אלה מיפגשים בין בני־נוער משני צדי המיתרס. הפר־ ליטיקאים צריכים לטפל במיתרס: אנו, המורים והתלמידים, מטפלים באספקט האנושי".

"עם זאת", מודה אביאל, "אסור להגזים בהצלחתנו. זה בסך־הכל היה פסיק זעיר, פרוייקט שלא היה לו המשך. היום אני יכול לומר, שאם מאוד רוצים ניגשים לדברים בכנות אמיתית, אפשר להצליח. אין לי ספק שהם יצאו מכאן עם פחות שנאה ואנטגוניזם. חבל שלא היה המשך למיפגשים. זה בזבוז נוראי, טראגי. לא היו מניחים לנו להמשיך, ולוא היו עושים זאת גם במקומות אחרים בארץ, אולי לא היתה אינתיפאדה".

אחרות בבית־ספרו, עד שהדבר הופסק.

היכרות והפגת פחדים

בתיק המכתבים של מנהל ביה"ס להנדסאים מופיעה התכתבות עם מנהלי בתי"ס מהשטחים. במכתב ששלח לו אחרי המפגש הראשון קצין מטה החינוך בשטחים, אסעד עראידה, נכתב: "אנו מייחסים חשיבות רבה למיפגשים מעין אלה, היכולים לתרום להבנה הדדית, להיכרות ולהפגת פחדים". במכתב מצוטט תלמיד משכם כאומר: "המי־ פגשים ניפצו דברים שהלעיטו אותנו על היהודים". למכתב צורפו תצלומי התלמידים והמורים משני הצדדים, הצייה: "אנו מאמינים שת־ מונות אלה מסמלות את שיתוף הפעולה והאחווה שלכם (...) ובד־ אמינים שביקורים כאלה יימשכו, במטרה לחזק את הקשרים ההבד־ תיים הטכנולוגיים ואת קשרי השלום בינינו".

בעוד מערכת החינוך הישראלית מתחבטת בסוגיית המיפגשים בין תלמידים יהודים לתלמידים בהמיגזר הערבי, הוליכו אילת להקים גשר. "חשבנו שאם נצליח בכך, תהיה לזה השפעה חיובית על מיפגשים דומים בעתיד. כשדיברתי על כך באחד ממיפגשי המנהלים שקיימה עיריית ת"א, התנכלו אליי ולא הבינו על מה אני מדבר. ב־1986 הפסיק המינהל האזרחי את המיפגשים בשל רגישויות וחילוקי דיעות בתוכו", אומר אילת. ביקורי מורים מהשטחים בבית־ספרו נמשכו תקופה מסויימת ונפסקו אף הם.

שבוע אחרי תחילת האינתיפאדה, ב־15 בדצמבר 87', נשא שיתוף הפעולה שנגדע פרי נוסף. לביה"ס להנדסאים הגיעו נציגי גופים מוסלמיים פרטיים, המחזיקים לאשבוני־ קיבנים, שלפיקוחם נתונים חלק מבתי־הספר הטכנולוגיים בגדה ובמזרח ירושלים. "האווירה היתה טובה, אבל השבוע שמשהו קורה. המיפגש היה חיובי, אך לא ידידותי. הורגש ריחוק. דיברנו על כך שיש להמשיך בפרוייקט בדרכים שונות", מספר אילת.

השבוע, עם חידוש הלימודים בבתי־הספר התיכונים בגדה ושחרורם מהכלא של 120 בני נוער שיידו אבנים, חודשו המגעים בין הצדדים.

סימני השאלה הגדולים של יוני '67

לפני שבוע פירסם מוסף "הארץ" מבחר של קטעי מאמרים שהופיעו בעיתונות הישראלית בחודשים הראשונים שלאחר מלחמת ששת הימים. "ככה התבטאו אנשי הרוח והעט של אותה התקופה". כהשלמה וכתוספת, מובא כאן מבחר מתוך המאמרים שפורסמו ב"הארץ" מיד אחרי מלחמת ששת הימים (ובעיצומה של המלחמה), פרי עטם של חברי מערכת "הארץ" ושני מדינאים בולטים

9.6.67

מלחמה ושלום

מאת פולס

[...] התלהבותנו על ניצחוננו, ככל שהיא מובנת ומוצדקת אלף פעמים ואחת, אינה צריכה להעבירנו על דעתנו; עלינו להודות אף היום בטובה כי במקרה שלנו – כמו, אגב, גם אצל מדינות אחרות – לא גורם השטח כשלעצמו מכשיר את הביטחון, ולא כל תוספת אוכלוסיה פועלת באותו כיוון. שטח ואוכלוסיה הם שני גורמים אשר יתכן שהם סותרים אחדים: אוכלוסיה עוינת עלולה לבטל את ערכו הביטחוני של שטח מסוים.

איני מאמין כי מדינת ישראל תוכל לשאת מבחינה פוליטית בין לאומית במעמסה העלולה להיווצר על-ידי בריחת כל התושבים הערבים מכל השטחים אשר צה"ל כבשם. די לנו בבעיית הפליטים הקיימת, ואם כי קשה להניח שלא תגדל, או שכבר גדלה בעקבות קרבות השבוע – יש לנו עניין שלא להגדיל היקף הבריחה עד למקסימום, אלא להגבילה עד למינימום. הכלל בנוגע לתוספת שטח צריך להיות כי אין לנו שום אינטרס להגדיל את האוכלוסיה הערבית בשיעור ניכר; כוחה של מדינת ישראל הוא קודם כל בזה שהיא מדינה יהודית, ואין לקיים אותה ברמות זו אם נגדיל בהרבה את האוכלוסיה הערבית. מכאן ששטחים מסוימים אשר מבחינה ביטחונית-גיאוגרפית היה רצוי מאד שנספחם לישראל, מוטב שנשאירם מחוץ לגבולותינו המתוקנים.

[...] יהיו בוודאי בינינו אשר יטענו כי עתה הגיעה השעה להקים שם מדינה ערבית-פלשתינית עצמאית שתהיה מחוברת בקשרים שונים עם ישראל. לא נופתע אם אנשי השמאל יגלגלו ברעיון זה. אולם מדינה כזאת – אשר שתביא לנו יותר צרות מאשר תועלת. היא עלולה להפוך למרכז של חבבים בינלאומיים; אוהדי ישראל הערבים יתעניינו בה יותר מדי. והיא עלולה אף להעז לדרוש ויתורים טריטוריאליים ממדינת ישראל – דבר אשר אין להניח כי המלך חוסיין יעז לעשות עתה או בעתיד הנראה לעין. מדינה ערבית-פלשתינית, רפובליקאית-שמאלנית, לא תהיה בשבילנו שכן נוח.

[...] מי שמתלהב מהרעיון של הקמת מדינה ערבית-פלשתינית עד מאות במשולש, ימצא בוודאי טעם בחיבור רצועת עזה אל מדינה כזו. אבל קשה שלא להבחין במלאכותיות של מדינה זו. היה מי שטען כי כדאי למסור את הרצועה לידי ירדן; אך אם נרצה בזה, חייב להיות מובן גם כי יהיה על מדינת ישראל להגיע להסדרי מעבר חופשי מחברון לעזה. הרצועה בכך אפשר לגרום כי אין בכך משום סכנה. הסדר מעבר כאלה, תמיד יהיה בכוחנו לבטלם או להתניקם; אפשר להוסיף כי שלטונו של חוסיין ברצועה פחות מסוכן בשבילנו מהמשכת שלטונה של מצרים. אבל אפשר גם לטעון כי מוטב להשאיר את עניין הרצועה על כתפיה של מצרים דווקא.

[...] תמיד טענו הערבים כי ישראל לא תוכל להחזיק מעמד באזור, אלא אם כן יתמכו בה מדינות זרות. מבצע סיני, בהיותו משולב במבצע סואץ של בריטניה וצרפת, העניק כוח שכנוע מסוים לטענה זו גם בעיני משקיפים לא-ערבים. עתה הוכח בעליל כי ישראל מסוגלת להכריע את אויביה כשהיא נשענת על כוחה בלבד. אנחנו אמרנו כי אם שום מדינה זרה לא תסייע לערבים, ישראל תוכל לעמוד יפה; טענה זו שרירה וקיימת, ומה שאירע בשבוע זה מוכיח את צדקתה בעליל. כעת נוצרה הזדמנות שהאזור הישראלי-ערבי ימצא את איזונו העצמי בכוחות עצמו; והאפשרות נראית קרובה יותר למציאות, בה במידה שמעצמות העולם יניחו לגורמי האיזור להגיע להסדר במגעים ישירים, ושלא ישבו הן בתפקידים כלשהם ליד שולחן הדיונים.

18.6.67

ישראל צריכה לטפל בבעיית הפליטים

מאת עמוס אילון

[...] יהא אשר יהא גורלם של השטחים הכבושים על-ידינו – לפתרון בעיית הפליטים שנותרו בתחומי שליטתה של מדינת ישראל, יכולים אנו לעשות משהו כבר עכשיו. יש לנו חובה מוסרית לעשות זאת. שכן, על גבם של אנשים אלה נדרשה עצמאות ישראל והם שילמו בגופם ברכושם ובעתידם עבור פוגרומים באוקראינה ותאי-גאזים נאציים. חוב גדול חייבים אנו לאומללים אלה, אפילו הטעו עצמם בידיעין, אפילו הלכו שולל, הם או אבותיהם, אחרי מנהיגים בלתי-אחראים. הם קרבנות עצמאותנו. עם זאת, יש לנו גם אינטרס מדיני מעשי לעשות למען שיקומם הקרוב, בין אם תחזור הגדה המערבית להר-סיין, במסגרת הסכם שלום עמו, ובין שנפעל למען אוטונומיה שם; בין שתסכים מצרים לתת ערובות נאותות המפורשות להבטחת ביטחוננו בסיני ובמצרי טיראן ובין שניאלץ להישאר בסיני – כדאי לנו לנצל מצבים אלה, המתחים זה 19 שנה בעדימות-הקש של אחרנו. כדאי לנו לרפא פצע זה, בין שהגוף ישאר כדינו ובין שנמסור אותו תמורת יתרון מדיני או ביטחוני.

18.6.67

"מיום ליום" (מאמר המערכת)

שתי זירות למאבק המדיני

[...] השטחים הכבושים הם ערבונות בידינו, ואין להניח כי מאן דהוא תמים עד כדי כך שיצפה ברצינות כי נישוש אותם עתה ונקווה למציאת הסדר מדיני אחרי פינויים. אבל העמידה הנמרצת ביותר בירדן זה לא תספק שגרירים, מיניסטרי החוץ, ראשי ממשלה ונשיאים כאשר ישאלו אותנו מהן תביעותינו ומהן תכניותינו לגבי העתיד הרחוק יותר ולקראת האפשרות כי יימצאו מנהיגים ערבים שיהיו נכונים למשא ומתן ישיר עם ישראל. לכן חשוב מאד כי ממשלת ישראל לא תצפה לכך כי "הזמן יעשה את שלו" אלא תתווה לעצמה קווים ברורים למדיניות ישראלית, מתוך ידיעה כי הכשלת מזימות עוינות בעצרת האו"ם אינה אלא שלב ראשון במערכה מדינית. על הממשלה לתכנן כבר עכשיו מה יהיו צעדיה השני והשלישי, בעוד שנציגיה ברגע זה עושים את הצעד הראשון. לא די להדוף את האויב בעצרת החירום של האו"ם: צפוי לנו מאבק אלי קשה יותר, בזירות נוספות.

19.6.67

ב.ג. מבהיר עמדתו בקשר לשטחים וליחסים עם ערב

1) הערותי שאני לא מביע את דעת הממשלה, או דעת איזה גוף מדיני שהוא ואף לא דעת מפלגה, אלא דעה אישית בלבד;

[...]

4) לא רצוי שום תיווך צדדי או התערבות או"ם, אלא מו"מ ישיר בינינו ובין שכנינו;

5) אם מצרים תסכים לכרות ברית שלום עם ישראל – ותתחייב על חופש השיט שלנו לא רק במצרי אילת אלא גם בתעלת סואץ – נהיה מוכנים לפנות מדבר סיני מיד לאחר חתימת ברית השלום;

[...]

7) נציע לתושבי הגדה המערבית לבחור נציגים. מו"מ על אבטונומיה של הגדה המערבית (מחוץ לירושלים וסביבותיה) שתהיה קשורה בברית כלכלית עם מדינת ישראל, ויקבלו מוצא אל הים התיכון בחיפה או באשדוד או בעזה; צבא יהודי יעמוד על חוף הירדן המערבי להגן על עצמאות הגדה המערבית האבטונומית;

8) רצועת עזה תישאר במדינת ישראל, ויעשו על-ידיה מאמצים ליישב את הפליטים בגדה המערבית האבטונומית, או בשטח ערבי אחר, בהסכמת הפליטים ובעזרת מדינת ישראל;

9) אם סוריה תסכים לחתום אתנו ברית שלום ותתחייב למנוע כל התקפה על היישובים הישראליים על-ידי תושביה או על-ידי מישהו אחר שיבוא מתוך שטחה – נפנה את הרמה הסורית שבידינו;

10) כל היהודים שישבו בחברון ובסביבותיה יוכלו לשוב למשכנם העתיק, גם לאחר שהגדה המערבית תקבל אבטונומיה פנימית;

11) נציע למלך חוסיין לכרות ברית שלום בין ישראל ובין הגדה המזרחית ונסכים לתת לו מוצא לים התיכון כמה שניתן לגדה המערבית.

19.6.67

אנואר אל חטיב, מושלה הירדני לשעבר של ירושלים

בראיון לעמוס אילון

[...] מר אנואר אל-חטיב, פלשתינאי, הוא מושל-המחוז היחיד שנותר בגדה. שני המושלים האחרים, ממוצא עבר-ירדני, נמלטו. הוא מתואר על-ידי ידידיו-יריביו כדיפלומט מוכשר. לאומן גאה, שאינו מנסה להתרפס לפני כובשים. דבריו הראשונים באוזני אלוף הרצוג, כאשר נפגשו בעקבות הכיבוש בעיר העתיקה בירושלים, היו: "אני הייתי אויבך".

[...] אתמול, בביתו המרווח. המרוהט בעושר, לא רחוק מארמונו הירושלמי של המלך חוסיין בדרך ירושלים-רמאללה, אמר המושל-לשעבר כי הגיע הזמן לעשות שלום יהודי-ערבי. "אני מאמין ששני העמים – יהודי פלשתינה וערבי פלשתינה – עייפו ממלחמות. עלינו לחיות מעתה בשלום". שלום עם ממלכת ירדן אפשרי לדעתו בתנאי שישראל תגלה נדיבות-לב ולא תדרוש יותר מדי ויתורים. לדבריו – המפתח לשלום הוא עתה בידי ישראל.

[...] מר אל-חטיב הוחיד נגד הרעיון להקים מדינה נפרדת בגדה המערבית, אך הודה בהמשך הדברים, כי "הוד מלכותו מעולם לא אהב את הגדה המערבית ויתכן שעכשו הוא מרוצה על שנפטר ממנה". מדינת חוץ פלשתינית בלי שלום ישראלי ירדני אינה נראית בעיניו כפתרון רצוי או מעשי. "בלי שלום עם ירדן – איזה עתיד יש פה?" שאל המושל לשעבר, "איזו השלמה תיתכן פה?

"אתם ניצחתם בנצחון שלם". אמר מר אל-חטיב. "אין ספק בכך. אבל שלום לא השגתם. אני מאמין שיתכן שלום בין ישראל לממלכת ירדן, אם לא תדרשו יותר מדי. בימים האחרונים אינני יותר בטוח שאינכם דורשים יותר מדי. אני קורא בעיתונים את הכרזותיהם המקסימליסטיות של המנהיגים הישראלים".

21.6.67

התהפכות קרבה

מאת עמוס אילון

[...] ימות המשיח נגמרים עכשיו לאטם. באווירה יותר מפוכחת זו מתעוררים בעולם מחדש סימני השאלה המדיניים והמוסריים הגדולים שריחפו מעל למפעל הציוני מאז הצהרת בלפור. בישראל אנו שרויים עדיין בשיכרון המתוק של הניצחון. שירות במילואים ספגה לתיירות המונית בשטחים הכבושים. אך בעולם החיצון, המקיף ידיעות זוועה על אלפי חיילים מצרים תועים במדבר, על גירוש תושבים לעבר הירדן ורצח שבויים – מתחילים עתה אנשים לשאול: מה רוצים בעצם הישראלים האלה? פרי-סורית, או שלום? אימפריה יהודית או חיים שלוים בארצם כיבושים או שקט מנקודת ראותנו. אלה הן שאלות הנראות באירוניות לא מעט. אך משקלן יגבר בכל שיימשך המאבק המדיני המתחיל עכשיו.

23.6.67

עדיפות מספר 1: הגדה המערבית

מאת פולס

[...] הגרסה הזוכה כעת לפופולאריות ניכרת גורסת בערך כך: הפתרון הרצוי ביותר יהיה סיפוח הגדה המערבית במלוא היקפה; רק הירדן יוכל לשמש גבול טבעי המבטיח את ביטחון השפלה. אך מכיוון שבשטח זה יושבים קרוב למליון ערבים, אין להפוך את הגדה לחלק אינטגראלי של ישראל, אלא יש לכונן אותה כמדינה עצמאית בשביל העם הערבי הפלשתיני. בדרך זו נגשים את אחת מכוונותיה העיקריות של החלטת עצרת או"ם מיום 29 בנובמבר 1947, בדבר חלוקת הארץ למדינה יהודית ומדינה ערבית; ואם כי אף אחד מסניגורי הפתרון הזה אינו מוכן להגשים את החלטת או"ם מלפני כמעט עשרים שנה במלואה – הרי היא דורשה לכונן את ירושלים וסביבתה כ"גוף מיוחד" – ודאי שנוכל לטעון כי ניצחון צה"ל העניק לערביי פלשתינה מדינה משלהם. מדינה זו תפתור גם את בעייתם של מאות אלפי פליטים משנת 1948, והיא עשויה לשמש מקום קליטה בשביל הפליטים שברצועת עזה, או מכל מקום בשביל חלק גדול מהם.

[...] אם אנו בדעה כי המלך חוסיין הוא הרע במיעוטו וכי הפתרון ההאשמי מבטיח לנו שכן ששוב לא יסכה מקו האמנות – למה אנו ממתינים כמעט נציע לו מה שיש להציע? אם אנו בדעה כי הפתרון ההאשמי אינו רצוי אלא מוטב לדרוש את הפרדת הגדה המערבית מממלכת ירדן, כדי שנוכל לכונן שם מדינה ערבית פלשתינית בעלת דרגה זו או זו של עצמאות – עלינו לגשת כבר עתה בזריזות ובשקידה לארגון הבסיס הציבורי למדינה זו. על אף כל האמור לעיל – יתכן כי היום, עדיין, דווקא בימים אלה, כאשר רושם התבוסה טרי והנכונות לחפש דרכים חדשות ליחסים בין ערבים ליהודים עזה למדי, נוכל להבטיח לעצמנו שכבת עסקנים ומנהיגים ערבים שיהיו נכונים למלא את המקום שמקצה להם הניצחון הישראלי. אפילו נניח כי המערכה באו"ם ובבירות העולם תימשך זמן רב – אין להניח לזמן לחלוף ללא פעילות תכליתית. אם רצוננו לארגן מדינה ערבית פלשתינית בגדה המערבית, עלינו לגשת למלאכה עתה, ולא בעוד כמה שבועות או חדשים.

7.7.67

החזרת שטחים לפי צורכי הביטחון

ח"כ י. חזן

בשיחה מיוחדת ל"הארץ"

[...] מר חזן הדגיש כי אסור להסכים לכל פתרון אחר כלשהו זולת שלום. "אני נגד כל נסיגה כלשהי של המדינה מאיזה מקום בלי שלום. אני נגד פתרונות מהעבר כמו שביתת נשק, שהיו רק מקור מתיחות. על השלום להיות כזה שיבטיח את ביטחון המדינה. איננו רוצים לבנות את העתיד רק על הסכמי שלום, כי אם על מציאות שתבטיח שלום. ברור שאיננו יכולים לחזור לגבולות הקודמים אם על השלום להבטיח את הביטחון".

לדעת מפ"ם, על גבול מדינת ישראל בדרום לכלול את רצועת עזה ושורת הביצורים של המצרים במדבר סיני, שאיפשרו לצבא המצרי להיערך להתקפה. בין הגבול הזה לשטח מצרים חייב להיות מדבר סיני שטח מפורז. כך נמנע אחת ולתמיד את האפשרות להתקפת פתע יבשתית מצרית.

[...] על הרמה הסורית אף היא להיות שטח מפורז, ולהשאיר בגבולות המדינה פס ביטחוני על הרמה בשלטוננו, כך שהגבול יהיה למעלה ולא למטה. "איננו רוצים הרחבת גבולות סתם, אלא מניעת חזרה לעבר", הדגיש ח"כ חזן.

[...] ביחס לבעיית הגדה המערבית, סבור ח"כ חזן כי התקרבנו בבת אחת לאפשרות של שלום על-ידי כריתת הסכם שלום עם ירדן, שהיא המועמד הראשי לכך. מפ"ם בעד קונפדרציה של ישראל וירדן הבנויה על שיתוף פעולה כלכלי ומשקי, פיתוח משותף של אוצרות הטבע, הבטחת חלק בנמל חופשי לירדן. שלום כזה יהיה שלום של כבוד, ויש להחזיר חלק מהגדה המערבית לירדן. הממשלה תקבע איזה חלק להחזיר ובעיות הביטחון יכריעו. גם כאן לא נשלים עם הגבולות הצרים הקודמים, אולם על-ידי הסכם עם ירדן, נשיג ארץ ישראל שלמה ומאוחדת, ובזאת נגיע בדרך הארוך או הקצר לשלום. איננו יודעים אם חוסיין יסכים לכך, אך יש לעשות הכל למיצוי האפשרויות בכיוון זה.

14.7.67

הגדה – בנפרד או במשולב

מאת א. שוייצר

[...] גם מי שאינו רוצה בפתרון ישראלי של שאלת ערביי פלשתינה לא יוכל להתעלם מן העובדה כי כיום בפועל חייבים אנו לקבל אחריות לשלומם, רווחתם ובריאותם. הדבר יצריך הפניית משאבים ליצירת תעסוקה בגדה המערבית תבועה, תמיכה בחקלאים בסובסידיות ובנצרכים בתשלומי סעד וכיוצא באלה. אך אלה הן הוצאות חולפות שייעלמו כאשר תופיע המדינה הערבית שתקבל בחוזה לידיה את האנשים על רכושם וצרותיהם.

שונה הדבר אם יתקבל הפתרון הישראלי: מצדדיו חייבים להיות נכונים לקבל על עצמם לטווח ארוך את מלוא הנטל המוסרי והכספי לכלכלתם של למעלה ממיליון ערבים – ביניהם 600-700 אלף פליטים חסרי מקור פרנסה. ופירוש הדבר הוא מרחיק לכת הרבה משנראה במבט ראשון, שכן כרים שלמים של המשק הישראלי יחויבו לשנות את מבניהם כדי לאפשר הדו-קיום הכלכלי.

[...] נניח שיימצאו 2–3 מיליארד דולר הדרושים ליישוב הפליטים, ושארצות המערב וישראל יסכימו לממן את ההשקעות במשך 10 שנים או יותר. [...] לפליטים ומספר כזה או אחר בתעסוקת קבע בבנייה [...] המשקיות. אך כמה, באיזה ענפים יועסקו האחרים, לפי אומדן 100 אלף מפרנסים?

שאלות אלה לא הן כדי להראות שאין להן תשובות. [...] כדי להעמיד את אלה החותרים לפתרון הישראלי של בעיית [...] על גודל [...] הם על עצמם; ומוטב [...] בעיותינו אנו [...], לא הצלחנו עד כה לפת[...] על הפתרון, שערביי פלש[...], אף שיחיו בתבל ארץ אחת, יהיו קשורים במשק הישראלי, שרמת חייו גבוה הרבה משלהם. כבינו-מום, יהיו ערביי פלשתינה להגיע לרמת חיי ישראל; שאיפה מובנת והזהובה לכל הדעות. אך השגתה תהיה כה בתסיסה ובמלחמה פוליטית שלפי המזג המזרחי עלולה להיות אלימה.

אלא זו בלבד שהפתרון הישראלי הוא קשה מאד מבחינה כספית כלכלית; הוא גם לא [...] פוליטיים, לא ייתכן שיתוף פעולה עם הערבים בלי מתן מידה כלשהי של אוטונומיה, אם לא, הרי במרוצת הזמן, ואם [...], יתברר לנו מוקר מאד.

14.7.67

"מיום ליום" (מאמר המערכת)

חזון המליצות היבשות

התעודדות יוצאת מגדר הרגיל אחזה את העולם היהודי. וזהי שעת משבר נדירה למשוך עולים מארצות המערב. אך אין זה מספיק ללבוש בגדי חג [...] הנביא או כורש [...] פרס ולגבב כמה מלים [...] שבצה בשבוע זאת שלשום חברי הממשלה והנהלת הסוכנות, בקולם הם קוראים פאתוס ליהודי הגולה: "קומו, עלו ובנו את הארץ... מי בכם מכל עמו יהיה אלוהים עמו – ויעל".

בתביעות חייבים אנו לבוא קודם כל אל עצמנו. לא קולות-קוראים התרגם, אלא שינויים בפנים הדרושים עתה. הרטוריקה המוצלחת ביותר אינה מסוגלת לטשטש את העובדה, שיהודי המערב לא עלו ואינם עולים, או במידה שהיו כאן – חזרו ברובם לעומתם שבאו, משום שארגון החברה הישראלית ואיכות החיים כאן אינם תואמים את תחושת-החיים של צעיר מודרני בארצות המערב ואף נוגדים, לעתים, את ה"דימוי" של ישראל, כפי שהתעמולה שלנו מציירת אותה בחוץ. אנו הננו פאראדוקס של שמרנות עמוקה מתחת למעטה של דינמיזם שטחי, האימפקביליות אידיאולוגית ממיתה אגב תנועות-שרידים קדחתניות. כיהודים, הננו אי של קולקטיביזם ודוקטרינריות מזרח אירופית, בעולם הטכנולוגי המודרני בו חיים אנו ובארצות המערב. אמונתם התמימה של חברי הממשלה והנהלת הסוכנות בכוחה של המלה הכתובה, מקורה באותו עיוורון מדי שנתי, שבתחום הפוליטיקה היא החיצונית כבר הוליכה רבים מהם למסקנה כי "הסברה" היא תולדים יעיל למדיניות הוועקים "צריך לשפר את ההסברה! צריך לשפר את ההסברה!" כל אימת שהדיפלומטים מעלים חרס בידיהם. [...]

בין יהודי אמריקה: תמונות-מצב

תיקון עולם מראש ההר בברקלי

עשרים שנה אחרי שהיה מנהיג במרד הסטודנטים רוצה מייקל לרנר לעמוד בראש מרד נגד "הממסד היהודי הטוטליטארי, האנטי-אינטלקטואלי". כתב-עת ששמו "תיקון" הוא כלי הנשק

מאת יואב קרני

נורמן פודהורץ

מייקל לרנר

ברקלי, קליפורניה

כאשר בא יצחק שמיר לוואשינגטון, בחודש מארס, המתין לו מייקל לרנר. הוא איש כבד-גוף, יש לו זקן מידות, והוא חובש כיפה. יש לו גם כתב-עת ושמו "תיקון". הוא גר בראש הר, בעיר האוניברסיטה הקליפורנית, ברקלי, ולרגלי החלון הענקי בתוך האורחים שלו רובץ במלוא יופיו מפרץ סאן פראנסיסקו. לוואשינגטון יצא לרנר באותו דיבוק מיסיונרי, המתפעם בו זה עשרים וחמש שנה. הוא גמר אומר להוכיח, שיהודי אמריקה אינם תומכים ביצחק שמיר.

במושב "המנהיגות הצעירה" של המגבית היהודית המאוחדת חילק לרנר עותקים מצולמים של מאמר מערכת מ"תיקון", נגד מדיניות ישראל בשטחים. אחר-כך הריעו המנהיגים הצעירים לשמיר. ראש הממשלה האמין שהם מריעים לכבוד מדיניותו. לרנר האמין שהם מריעים רק לכבוד הכהונה, בנימוס אנגלו-סאקסי ראוי.

אחר כך כתב לרנר ב"הארץ", כי "העיתונות הישראלית נפלה בפח כאשר הטעתה את קוראיה להאמין שראש הממשלה שמיר השיג ניצחון גדול בביקורו בארה"ב". ה"ניו-יורק טיימס" כתב במהלך ביקור שמיר, כי עוזרי ראש הממשלה מאשימים את לרנר שהוא פעל אצל צירי קונגרס אמריקאים, להפעיל לחץ על ישראל. לרנר דוחה את הטענה מעיקרה, וככל שניתן לבדוק היא אמנם אינה נכונה.

מחוז-הפלא של קליפורניה מנהל לרנר נסיון התקוממות נלהב נגד הממסד היהודי בארה"ב. זו השנה השלישית הוא מוציא דו-ירחון "לביקורת יהודית של הפוליטיקה, התרבות והחברה". הוא נטל לעצמו את השם העברי "תיקון", ועל הכריכה קבועה הכתובת "לרפא, להעלות ארוכה ולשנות את העולם". בתחילת הדרך התארכה הכתובת, ונוספו לה גם המלים "וכל השאר אינו אלא פרשנות". המלה האנגלית "פרשנות" היא "קומנטארי". "קומנטארי" הוא גם שמו של כתב-העת היהודי רב-ההשפעה ביותר באמריקה, המציג השקפות פוליטיות וחברתיות ש"תיקון" קדש עליהן מלחמה. "כל השאר הוא פרשנות" לא היתה אלא דרך לומר, כי כל מה שאינו מתיישב עם עקרונות תיקון העולם ושיפורו, מתיישב אל-נכון עם עקרונות האויבים המושבעים מן העבר השני של הגדר.

"המפרשים שמעלינו נקרעים"

את "קומנטארי" מוציא זה 25 שנה ויותר הוועד היהודי האמריקאי, אם כי אין הוא בטאון הוועד, ואין הוא מייצג את דעותיו. הוועד הוא ארגון ליבראלי מרכז יהודי, ואילו "קומנטארי" נעשה ספינת-הדגל המיליטאנטית של אסכולה פוליטית ותרבותית הנקראת "ניאו-קונסרבטיזים", או "שמרנות חדשה".

אף כי "קומנטארי" הוא כתב-עת יהודי, במימון יהודי, הוא כבש לעצמו מקום שאולי אין דוגמתו במחשבה הפוליטית האמריקאית. שורה של בעלי תפקידים בממשל רייגן חייבים את משרותיהם לדפי "קומנטארי". שם הופיעה בפעם הראשונה ג'ין קירקפטריק. מאמר ב"קומנטארי" שיכנע את ריצ'ארד ניקסון למנות את פאטריק דניאל מויניהאן לשגריר באו"ם, ב-1974. מאמר ב"קומנטארי" אפילו שיכנע את אריאל שרון, בהיותו שר הביטחון, להפקיד את פרופ' מנחם מילסון על המינהל האזרחי בגדה המערבית.

בראש "קומנטארי" עומד שנים ארוכות נורמן פודהורץ, מסאי חריף חוצץ שהיה לפנים ליברל, ונעשה אנטי-ליברל בהתאבנן היאה למומרים. הניאו-קונסרבטיבים היו ריאקציה ל"תרבות-הנגד" שהבשילה בימי המחאה נגד מלחמת וייטנאם. זו היתה אסכולה שקראה תיגר על המוסדות הפוליטיים והתרבותיים של אמריקה. מויניהאן הוא שנתן אולי לניאו-קונסרבטיזם את המוטו שלהם, וכמו אצל מייקל לרנר גם מויניהאן עסק ב"תיקון". "המפרשים שמעלינו נקרעים והחבלים ניתקים", כתב מויניהאן, "תיקון המסלול במהלך הסערה הוא הדרך להישאר במסלול".

נורמן פודהורץ רכש לעצמו עמדה כל-כך מובהקת של מסיף וכוהן גדול בימין האמריקאי, עד שתיאולוג קאתולי ידוע, מייקל נובאק, הביע צער שפודהורץ אינו קאתולי, "כי היה יכול להיות אפיסקופ מצוין". פודהורץ קיווה שאל "תיקון המסלול" שלו יצטרפו יהודי אמריקה. הוועד היהודי האמריקאי ראה את ספינת "קומנטארי" מפליגה כל-כך הרחק ימינה עד שהחליט לממן כתב-עת ליברלי, הנקרא "פרזנט טנס" ("זמן הווה"). ל"פרזנט טנס" יש אמנם ציבור קוראים נאמן, אבל הוא לא התקרב מעולם למעמד של חלופה אידיאולוגית ל"קומנטארי".

לעשות את זה

את "תיקון" העידו מייסדיו להיות החלופה האידיאולוגית. מכאן בא גם משחק המלים המרמז על כריכתו של "תיקון", ומכאן באו גם שורה של מאמרים מתלהמים נגד האסכולה של "קומנטארי". העובדה שהמלחמה האידיאולוגית על גורל אמריקה מתנהלת מעל דפי שני כתבי-עת יהודיים אינה מפתיעה את לרנר. הוא אומר: "רוב קוראי הספרים באמריקה הם יהודים. רוב קוראי המגזינים האינטלקטואליים הם היהודים".

כאשר שאלו בשעתו את נורמן פודהורץ מה דעתו על יומרותיו של "תיקון" להיות אלטרנטיבה, הוא משך בכתפיו ואמר שכתב-עת אינו נמדד על-פי גליונו הראשון. כתב-עת, אמר פודהורץ, נעשה כתב-עת רק אם באים גליונות נוספים.

גליונות נוספים אמנם באו. אחדים גם ליבו פולמוס, ואפילו השפיעו על מאורעות פוליטיים. האינטיפאדה עם "קומנטארי" מתחה במרוצת הזמן. בשיאה היא עלתה ללרנר בהסתלקותו של אלי ויזל ממועצת המערכת שלו, גוף ערטילאי שכימילא לא התכנס מעולם ואין לו שום סמכויות.

"היה זמן בעולם היהודי האמריקאי", אומר לרנר, "שכאשר הלכת אל מוסד יהודי, היו אנשיו מעמידים לפחות פנים שהם מדברים על אידיאלים יהודי לעומת החברה הכללית. כיום, ברוב המוסדות האלה תמצא שהאידיאולוגיה היא בפשטות 'לעשות את זה'. הנה, ראה את האוטוביוגרפיה של פודהורץ. איך הוא קרא לה? 'לעשות את זה' (כלומר, להצליח). 'לעשות את זה' מבחינה חומרית, זו המסורה העיקרית של השמרנות היהודית. אין מעסיקים אותה צדק, שלום, שוויון, הגשמה אנושית".

לרנר הוא בן 45. בשנות מלחמת וייטנאם הוא היה אחד הגדולים, או לפחות אחד הקולנים, בצבא הסטודנטים שאיים, כלשון מויניהאן, "לקרוע את המפרשים". הוא השתייך לעניינים ספירטואליים, ללא תחושת בהילות של תיקון עולם פוליטי".

לרנר, בעל חזות רבנית, המצטט מן התלמוד בעברית, הוא איש דתי, המאריך במטלפן אליו לסייג, כי "עוד מעט נכנסת השבת". אין הוא כחוזרים ישראליים בתשובה, מפני שאין הוא מסמיך לדתיותו אי-סובלנות חברתית ופוליטית. הוא גם מעדיף את המלים "תחייה רוחנית" על פני "חזרה בתשובה".

הוא מדבר על "התעוררות רוחנית בתוך יהדות ארה"ב", שהיא חלק מהתגברות כללית של דתיות באמריקה. "אנשים", הוא אומר, "מחפשים משמעות לחייהם, שאין הם מצליחים למצוא במישור החברתי והכלכלי". את "תיקון" הוא מתאר "הדובר הראשי לתופעה הזו", כאשר "האנשים המתעניינים בהתעוררות [...]" למה שנקראה באותם הימים "השבעייה של סיאטל", שהועמדה למשפט בצפון מערב ארה"ב על קשירת קשר נגד הסדר הציבורי. המשפט בוטל בסופו של דבר, אבל לרנר קצת הטעם טעם מאסיר: הוא היה חודשים וחצי בבית הכלא על ביזיון בית המשפט. הוא מתפאר, שראש הבולשת הפדראלית באותם הימים, אדגאר הובר, אמר עליו כי הוא "אחד הפושעים המסוכנים ביותר באמריקה".

לרנר היה אחד מעורכי "ראמפארטס", כתב-העת הידוע ביותר של "תרבות-הנגד". אחד משותפיו באותם הימים היה דייויד הורוביץ, שמאלן קיצוני שנדד במהלך הזמן ימינה, עד שהוא עכשיו משתתף רצוי ב"קומנטארי", והוא מאמין בכל לבו שחבריו לשעבר הם "בוגדים וגיס חמישי". הורוביץ מספר על לרנר, כי בטקס נישואיו (הראשונים) הוזמנו האורחים לטעום מעוגה, שעליה התנוססה הכתובת "נַפֵּץ את המונוגאמיה".

משפחה כעניין שמאלני

"תרבות-הנגד" הגיעה אל שיא כוחה ב-1972, כאשר השתלטה על צרה את המפלגה הדמוקרטית והקצתה לסנאטור ג'ורג' מקגאוורן את מועמדותו הכושלת לנשיאות. התמוטטותה היתה מסחררת, ואף-על-פי שכל מיני עקבות שלה נטבעו בתרבות האמריקאית, היא איבדה את כוחה ואת חשיבותה.

לרנר אומר, שהחליט לבדוק מדוע. בהיותו פסיכולוג על-פי הכשרתו, הוא פתח באוקלנד שבקליפורניה את "מכון העבודה ובריאות הנפש", שבאמצעותו ניסה להגיע אל פועלי כפיים ואל בעלי צווארון כחול. זה היה קהל ש"תרבות-הנגד" לא השכילה להגיע אליו.

הזיון האלקטוראלי של 1980 – כאשר רוב הפועלים בארה"ב הצביעו בעד רונלד רייגן – חיזק אצל לרנר את הרושם ש"השמאל והבחוגים הליברליים מתעלמים לחלוטין מן הצרכים האמיתיים, הדתיים, הרוחניים והאינטלקטואליים של האמריקאים". על-פי לרנר, הפקיר השמאל בידי הימין עניינים כמו חיי המשפחה. הליברליזציה החברתית הטילה פחד על מה שמכנים "אמריקה האמצעית", או "הרוב הדומם". אנשים הגיבו בפחד על התנועות לשיוויון זכויות של שחורים, של נשים ושל ההומוסקסואלים.

כאשר פסק בית המשפט העליון, ב-1973, כי הממשלה אינה רשאית לאסור הפלות מלאכותיות, היה נדמה לחלקים ניכרים של אמריקה שהליברלים קושרים קשר נגד גרעין המשפחה האמריקאי. המתירנות העידונית – על תרבות הסמים שלה, על סיסמאות "עשה אהבה ולא מלחמה" – התחילה ריאקציה נגד לתימסדים, שרייגן היה תוצאה שלה, לא הגורם לה.

לרנר למד את העניין, ובא לכלל מסקנה ש"שלמות המשפחה יכולה להיות גם עניין שמאלי, כי מה שמאיים על המשפחה אינו הליברליזם, אלא האי-צדק החברתי". השמאל האמריקאי, במידה שהאזין לו, לא נענה. פמיניסטיות, למשל, האשימו אותו ב"פאטריארכאליזם".

יהדות, נצרות, מארקסיזם

בשנה, עבודתו באוקלנד התחיל לרנר לחבוש כיפה. הוא הופתע להיווכח שהפועלים כחולי הצווארון, לא-יהודים, מתייחסים אליו ביותר כבוד. ההגנה הפומבית של דתיותו קירבה אותו אליהם. היא חיזקה את הנחתו, שיש לו נוסחה להדרייברצה של המוני האמריקאים.

הנוסחה הזו באה ממעמקי "המסורת היהודית", כאשר היא "מצרפת רגישות למאבקים פוליטיים" ורגישות למציאות ספירטואלית". לעומתה, המארקסיזם והתנועות הע[...] יהדות, [...] באופן כלשהו גם בהתקרבה [...] של השלום הפוליטי".

על מוקד הקהילה היהודית בארה"ב [...], כי שורה כזה זהו טוטליטרי, סטריאליסטית... הם נעדרים עומק רוחני, הם מלאים אנטי-אינטלקטואליזם". ה[...] אקלים הזה מן החיים היהודיים המאורגנים הרחיק אנשים, שאין להם כל [...] להיות חלק מממסד [...], מת רוחני, ממית, ממסד [...] עתיד העם היהודי באמריקה.

בישראל הוא רואה עניין מרכזי, "לא בגלל של התנגדות למדיניות [...] הסכמה איתה. מה שמרכזי, הוא שמסורות החיים היהודיים [...] כל ניסיון לקיים ויכוח רציני [...] ישראל. התוצאה היתה [...] הרגיש כי כדי להיות חלק מהחיים היהודיים המאורגנים, [...] להימנע ממחשבה יוצרת [...]. על-פי הניתוח של לרנר, [...] הזה "אינם נעשים מבקרי[ם] כמו 'תיקון'. הלוואי והיו [...]. הם עוזבים מעיקרם. אין הם [...] ולארכלום עם עולם יהודי שהוא "ללכך טוטליטארי", שאינו מניח להם לבקר, להציג שאלות, לבטא אפילו ספק. ממסד העונה על ספקותיהם בהאשמה, שהם בוגדים בעם היהודי, שהם מלאי שנאה עצמית, שהם אנשים רעים מיסודם".

לרנר בילה זמן-מה בישראל. כבן ה-17 ישב בנח"ל. הוא "אוהב את ישראל", היה רוצה לחיות בה, "לפחות חלק מן הזמן". הוא בטוח בהולכם בכוחו להציג גירסה ישראלית של "תיקון", והוא שומר על רעתו גם כשהוא שומע על כשלונות ועל הצלחות לתוצה של ישראלים בתחום הזה. הוא מאמין שנטפחות הסוציאליזם הרוחני שלו יוכלו לגאול גם את השמאל הישראלי.

עיתונאי ניו-יורקי שבא פעם לראיין אותו התבונן בחלון הענקי הצופה על המפרץ, וכתב כמעט בתימהון: "זה באמת מרפיסים את המבוזן הזה בקליפורניה". לפנים היו מהפכנים מתכנסים בדירות ועירות בשכונות עניות של מנהטן. מראש ההר בברקלי כמעט קשה להאמין שיש צורך במהפכות, אבל "אין לנו ברירה", כתב לרנר באחד ממאמרי המערכת שלו, "אלא לנסות".

הארוע הקולנועי השנה

...עכשיו סרטו של [...] על חייו של גאון הג'אז האגדי צ'רלי "בירד" פרקר.
מותו של צ'רלי פרקר קבע הפתולוג: "גבר, שחור, כבן 60..."
צ'רלי פרקר היה רק בן 35 כאשר החזיר את נשמתו לבורא...

פסטיבל הקולנוע
סינמטק ירושלים
30.6.88 – 9.7.88

מכירת כרטיסים מוקדמת החל מ-17.6

בבית ביכורי העיתים
רח' הפטמן 6, תל-אביב
א'-ה' 17.00–22.00
ו' 10.00–14.00
מוצ"ש 19.00–22.00

בקופת סינמטק
ירושלים
א'-ה' 10.00–22.00
ו' 10.00–16.00
מוצ"ש 18.00–22.30

בקופת סינמטק
חיפה
כידי ערב
עם פתיחת הקופות

בחסות ידיעות אחרונות

משרד הבטחון - ההוצאה לאור

ספרים חדשים לשבוע הספר העברי

לסקוב
מרדכי נאור
בשיתוף עם הוצאת "כתר"
תרמטכ"ל הרביעי, איש מוסר, מפקד קפדן, דמות מורכבת ויוצאת דופן.

שמים נקיים
עורך: אהרון לפידות
אלבום חדש של חיל האויר. צבעוני, מרהיב, מלהיב.

הזקן והעם
מבחר אגרות אישיות של דוד בן-גוריון
כינסה וערכה ד"ר זהבה אוסטפלד
מכתבים של הזקן אל אנשים מכל שדרות הציבור. פועלים ומשוררים, יהודים בגולה וילדי בית-ספר, משקפים כאספקט דעותיו ורגשותיו בגוון נושאים, קסמים כנזולים.

"בדרך שהלכנו"
הדסה אביגדורי-אבידב
פרקי יומן אישי של נערה צעירה, חברת הפלמ"ח, שנכתבו בימי מלחמת השחרור. הוגן לווי שיירות לירושלים ומבצעי נחשון, בזמן ובשעה, סוריות התהליות שמאחורי המאורעות הגדולים.

זר לא יבין
ספר הכינויים
גרשון ועליזה ריבלין
לראשונה עולים מן האלמוניות זהותם ומקיסדיהם של אלפי אנשים – מעין העדות-זהות ל"מחתרותיים" בפעילות המחתרתית של ימי היישוב, פרי עבודה שקדנית רבת-שנים של בני-הזוג בנושא.

דמוקרטיה ישראלית
עיקרים חוקתיים במשטר מדינת ישראל
ד"ר זאב סגל
מאיר את יסודות משטרה הדמוקרטי של מדינת ישראל. מיועד למשפטנים, לאנשי מדעי החברה, לסטודנטים, לתלמידים, ולכל המתעניין בנושאים ציבוריים.

ספר המופת
אנשי מופת ומעש בישראל
עורך: מיכאל בר-זהר
בשיתוף עם הוצאת "מגל"
48 דמויות של אנשי מופת בתולדות המדינה. מטרומפלדור ורבקה גובר עד נתן אלתרמן, איזה נודל ואחי ארמלי. דוגמה וסמל לכל עם ישראל.

משה דיין על תהליך השלום ועתידה של ישראל
ערך והקדים: נתן יגאי
בשיתוף המרכז הירושלמי לענייני ציבור ומדינה
בספר זה מתפרסמים לראשונה במלואם דברי משה דיין במוסדות המתוחים והמסורים של תבנה לבירורים מדיניים ותברתיים בשנים 1977–1981. מהם מתבהרת גישתו המקורית והמיוחדת בנושאים המדיניים העומדים כיום במרכז עניינה והתחבטותה של מדינת ישראל.

סיפורי בתים
העורך: זאב ענר
ספר ראשון בסוגו. סיפוריהם של שבעים בתים שנותרו בארץ מימי ראשית ההתיישבות, החל בתשר תל חי בגליל העליון וכלה בנפאה רביבים שבנגב.

עולם המתכות מבעד למיקרוסקופ
אבינעם תומר
המבנה הגבישי של חומרים הוא עולם עשיר ומופלא, הנסתר לרוב מעינינו. הכרתו של עולם זה חשובה במיוחד למשתמש בחומרים, אך עשויה לחסוב הנאה אסתטית לכל שוחר יופי. בספר, עשרות תצלומים צבעוניים מרהיבים.

מחסום לתוהו
שנים מכריעות בתולדות משטרת ישראל
יוסף ברפורת
ספר ראשון שמביא את תולדותיה של משטרת ישראל מאז הקמתה. "אין לי ספק כי מעטים האנשים שהכירו את המשטרה בהתהוותה בצורה כה יסודית ואינטימית כמו המחבר", כותב ניצב הכנסת מר שלמה הלל בהקדמתו לספר.

ספרי "מערכות"
הפלישה הישראלית ללבנון
מצטפא טלאס
הגרסה הסורית הרשמית למלחמת שלום הגליל, תיאורי הקרבות בבקעת הלבנון, בהר ובביירות והפרשנות של סוריה לגבי הסכסוך הישראלי-ערבי.

במצור
קבלת החלטות באש"ף במהלך מלחמת לבנון
רשיד ח'אלידי
פרופסור ח'אלידי, אחד מהוגי הדעות הפלסטיניים הבולטים, שהה יחד עם ערפאת בביירות בקיץ 1982, והוא מתאר ממקור ראשון את התהליך שהביא ליציאת אש"ף מביירות.

ספרית "אנציקלופדיה משותה"
בניין הארץ
מתקופת התנ"ך ועד ימינו
יגאל תומרקין
תולדות הבנייה בארץ-ישראל במבט אישי ורגיש של אמן, מימי יהושע וחמולכים ועד העותמנאים והבילויים.

ספרית "זמורה"
באטרטלבי/בניטו סרנו
הרמן מלוויל
שני סיפורים מופלאים פרי עטו של סופר אמריקני מגדולי הסופרים בעולם.

ספרי ההוצאה לאור נמכרים בחנויות המכירות, רח' דוד אלעזר 27, הקריה תל-אביב. "שיג ושיח" ברח' הפלמ"ח 113 באר-שבע, ובכל חנויות הספרים המובחרות.

ארבעים שנה בפודינג

לפחות 15 מיליון ש"ח עלה הנסיון לשמח את העם בתערוכה
ללא פוליטיקה, עם בן-גוריון מגבס שיודע לדבר.
אך הפוליטיקה, מסתבר, חזקה מהקיטש

שלי לסינג המתינה לי עם הפיאט' שלה בשער המנהלה של גני התערוכה, וכיוון שהיה עליה לבנות באיזו מלחמת עולם עם הטלוויזיה – שלחה אותי בינתיים למעברה. זה היה 24 שעות לפני פתיחתה הרשמית של תערוכת ה־40, שעלתה לא יותר מ־15 מיליון ש"ח – באמת – ומי שאומר שעלתה יותר, לא יודע מה הוא מדבר.

המעברה מורכבת מכמה אוהלים ופחונים, ובהם מיטות סוכנות ומזוודות ופיילות ופרימוסים. הכל אמיתי לגמרי, אמרה היח"צנית בשמחה, גם האנשים שיישבו שם במשך התערוכה, כמו-בשמורה אינדיאנית. כן כן. איכשהו עוד הצליחו למצוא זקנים כאלה מימי המעברה, שלא מתו מדיפטריה ודי.די.טי ושילשולים. אינדיאנים אמיתיים, הוא הא. כדי שזה יהיה אמיתי עד הסוף, פיזרו על השולחנות גם כמה ספרים, כמו "ציון הדרך" מאת זלמן שז"ר, בשלושה כרכים, כי זה מה שקראו אז, במעברות.

המעברה מוליכה אל הביתן של דוד לוי, שיש בו כתובת אור צבעונית המתרוצצת על הקיר מסביב. – יהודה-שומרון-וחבל-עזה, יהודה-שומרון-וחבל-עזה, יהודה-שומרון-וחבל-עזה – בסיבוב בלתי פוסק. אהה, חשבתי, אך לא – התערוכה הזאת איננה משבחת את ההתנחלויות בשטחים. להיפך: ככל שראיתי – השטחים אינם קיימים שם, כמו לא נכבשו מעולם. מה פתאום שטחים, אמרה היח"צנית, למה שטחים. יש הרבה דברים שאין בתערוכה. גם קוסמטיקה זה דבר חשוב ואין על זה ביתן. המנכ"ל, יעקב אבן, תת-אלוף, אמר כי שלא לציטוט הוא יכול לספר לי על זה סיפור. לציטוט אמר המנכ"ל שאין שטחים כי לא רצו להתגרות בקונצנזוס.

יש שם מאות מסכי וידאו ומחשבים וכל מיני פעלולים אלקטרוניים והוקוס-פוקוס סטייל דיסנילנד, עם בן-גוריון מגבס שיודע להזיז את השפתיים מולטי-מדיה: הכל מתייר ויוצ'נה, חזיזני, מדינת פודינג ללא בעיות שכולה הישגים מופלאים ואחדות לאומית, ללא פוליטיקה. העיקר שלא תהיה פוליטיקה.

בביתן של בזק אפשר לרוץ בחלל, אבל אי אפשר לקבל תשובה כמה זמן יעבור עד שיתקנו את הטלפון שהתקלקל. בביתן של שירות בתי-הסוהר מציגים צעצועים צבעוניים, מעשי ידי האסירים, כמו היו בתי הסוהר מתנות לנוער שוחר אמנות. המשטרה מציגה את הגברתנים השרירייים מהיחידה למלחמה בטרור, משרד הבריאות מציג חדר ניתוח. סוד מדינה: כמה השקיעה שושנה ארבלי-אלמוזלינו בביתן שלה, לרבות בסרט שהופק במיוחד לצורך זה ומוקרן בעת ובעונה אחת על פני תשעה מסכי טלוויזיה: צבע, צבע, אמר האיש של המשרד, שהיה שם. היח"צנית העריכה שאולי מאה אלף.

על כל פנים לא יותר מרבע מיליון, העריך מנכ"ל התערוכה. הוא סבור שגם לעם עני מגיע יום הולדת שמח, בעיקר אם הוא מצוי בשלב של התבגרות טראומטית, כן.

אחר-כך הלכנו לראות את הביתן על ערביי ישראל. קודם סיירנו בו בעצמנו. ראינו הרבה תמונות צבעוניות המראות ערבים מאושרים וטובים שלא עושים בעיות, וככל הנראה גם אין להם בעיות. יש להם צלחות נחושת ושמלות פרוזניות. ביציאה נתקלנו באיש ושמו נחמן ברמן, מעצב התערוכה, והוא לקח אותנו לסיבוב שני, כדי להבטיח שראינו את כל הקידמה והזיוב שיש בחייהם של ערביי ישראל, בלי פוליטיקה. חשוב מאוד להדגיש את זה, אמר ברמן. ואז בא ריאד באצר מטירה, איש טלוויזיה במקצועו, שהשתתף בעריכת התערוכה הזאת, וסיפר לנו משהו מהפוליטיקה של הביתן. "אני לא אוהבת את זה", אמרה היח"צנית בחומרה. "אני לא אוהבת את זה".

זה התחיל עם שמו של הביתן: "אזרחי ישראל, ערבים, דרוזים, צ'רקסים". היה על זה ויכוח. באצר רצה שייכתב ערבים, בלי הפירוט המפלג. (ברמן: "שם ויכוח. מה אתה מדבר סתם" לסינג: "היתה הצעה לכתוב 'מיעוטים' אבל אמרו שזו מילה לא יפה"). באצר לא אהב את הנטיה להשוות את מצבם של ערביי ישראל היום עם מצבם ב־1948. הבעיה היא הפער הקיים כיום בינם לבין האוכלוסיה היהודית. (ברמן: "אל תרגיז אותי עכשיו, בחייך, אל תרגיז אותי").

אבל באצר הצליח בכל זאת להראות כמה דברים שלא רואים אם לא הולכים איתו. יש למשל נושא ושמו "שלטון מקומי". רואים כמה אדונים יושבים סביב שולחן ישיבות. זה יפה מאוד. לא כתוב מי הם האדונים בתצלום הארפוליטי הזה. זהו ועד ראשי המועצות הערביות.

יש תצלום המראה פסל ערבי אצל יצירתו, וגם זה באמת יפה מאוד ולא פוליטי, כי לא כתוב שם שזהו הפסל לזכר יום האדמה. יש תמונה של אשה ערביה השקועה בספר קריאה, כמה מתוקן ולא פוליטי. ריאד הראה לי שהיא קוראת את ביאליק, בעברית, על פי תכנית הלימודים שמשרד החינוך כופה על בתי הספר הערביים. יש תמונה של ילדים משחקים ברחוב, מאושרים כל כך ולא פוליטיים כל כך. יש שם שלולית. לא כתוב מה זה. זה הביוב של הכפר, אמר באצר.

בין התמונות יש הרבה נתונים סטאטיסטיים. באצר הראה לי איך לקרוא אותם. הם מצביעים למשל על כך שתוחלת החיים של ערביי ישראל עלתה מאוד מאז הקמת המדינה. למעשה, הם מראים שתוחלת החיים של הערבים עדיין קצרה יותר מזו של היהודים. (ברמן: "אני הייתי בקינשאסה, ושם לכושים יש חיים הרבה יותר קצרים". היח"צנית אמרה שהיא לא אוהבת את זה.

יש שם גם לובסטרים. תערוכת הארבעים

יש שם חיזיון בדיוראמה שמראה את חיי היומיום של ערביי ישראל, איך הם קמים בבוקר והולכים להתפלל ואחר כך יוצאים לשדה, משהו כזה. איכשהו הגיע לשם גם קטע מנאום של תופיק טובי בכנסת. בדוכן שיציג את הישגי העיתונות הערבית יציגו גם את 'אל אתיחאד' הקומוניסטי.

"אני לא אוהבת את זה", אמרה שולי לסינג, היח"צנית, כשהלכנו משם. מה הם חושבים להם? מי הם בכלל? מה מגיע להם? שיילכו לעבוד, כמו שעשו ההורים שלה שבאו מפולין ב־1935 ואף אחד לא דאג להם. במקום זה הם מעשנים נרגילה כל היום. כמו ההם מהמעברה. חושבים שהכל מגיע להם. היא שמאל, אמרה, אבל היא לא אוהבת את זה.

יעקב אבן, המנכ"ל, אמר לי אחר-כך שעל קולו של תופיק טובי הוא ידע מראש ואין לו בעיה עם 'אל אתיחאד'. לעומת זאת יש לו בעיה עם מישהו אחר שעשה לו אינתיפאדה קטנה. אחד הגרפיקאים שהשתתף בתחרות הכרזות על הנושא "ישראל" שלח לו את יאסר ערפאת בפוזה של הרצל, נשען על מעקה הגשר ההוא, בבאזל. 24 שעות לפני פתיחת התערוכה קיווה אבן שאגודת הגרפיקאים תחסוך לו את הצורך לסלק את הכרזה ותסלק אותה ביוזמתה. אני יכול לתאר לי שהדתיים לא יאהבו בתערוכה הארפוליטית הזאת את הלובסטרים בתצוגה של משרד החקלאות. יש, כן כן, גם כמה צלבים נוצריים. אולי עוד יהיה מזה סיפור.

מה זה חריג. אפרים לפיד

מה חושב דובר צה"ל

תת-אלוף אפרים לפיד נגד עיתונאים מסויימים, "זדוניים, מרושעים וציניים"

סוכנות הידיעות עתי"ם יחסה השבוע לדובר צה"ל את המשפטים האלה: "אנו מוזעקים מהתדרדרות שאליה הגיעה התקשורת, אשר תוך שאיפות פוליטיות משתמשת בצה"ל לרעה. זהו שימוש ציני, זדוני ומרושע בכוונה".

בסאטירה, קטע כזה לא היה עובר. כל-כך צפוי ולא חכם. מה העניין, שאלתי את דובר צה"ל, אפרים לפיד, תת-אלוף, 46, שנה רביעית בתפקידו כדובר, אבל בצדק שאיש הסביר כי העיתונות מייצגת "תת-תרבות" אינו ראוי לשמש דובר צה"ל. לא זה מה שאמר באותה הרצאה, ולא זה מה שהוא חושב, כך אמר.

בעצם, התעניינתי יותר במה שדובר צה"ל חושב מאשר במה שאמר או לא אמר, אבל כיוון שהתחלנו בציטוט הפגוע – אחזנו בו ולא הרפינו, עד שהבהרנו את הדברים בפרשנות מייגעת-משהו, שסיכומה הוא זה: כן, הוא אמר "תת-תרבות", ולא, זה לא היה ביטוי מוצלח. צריך היה לומר – ניגוד בין תרבויות. העיקר הוא זה: "תרבות האמת" של הערבים שונה לחלוטין מ"תרבות האמת" של הישראלים. הערבים עוסקים בהפרחת שמועות, אפילו אם אין בהן אמת, אם מפני שזה משרת את עניינם ואם מפני שהם מאמינים שהם מפיצים אמת. הישראלים כותבים עובדות. העיתונאי המסקר את הנעשה בשטחים מוצא עצמו בפני ניגוד של תרבויות, מפני שהוא מקבל מידע גם ממקורות ערביים וגם ממקורות ישראליים. אם הבנתי אותו נכון, לפיד רצה להגיד שהעיתונאי – הערכן שלו – הם קורבן לניגוד התרבויות הזה.

שאלתי מה ענין הדרון הפוליטיקה. לפיד אמר, שהעיתונות מדווחת על הנעשה בשטחים עם עמדה פוליטית לגבי נוכחותו של צה"ל שם, עיתון עיתון ועמדתו. "קורה הדיעות", אמר, שמפרסמים כתבות על מקרים חריגים מבלי לתת לו שהות מספקת להגיב על הדברים. ככל שמדובר בכתבות שפרסומן אינו דוחק מיום ליום (בניגוד לדיווחי חדשות, המצריכים פירסום מיידי) – הוא סבור ש"לעתים קרובות" הפירסום הזה אכן משקף "שימוש ציני, זדוני ומרושע" בכוונה, של העיתונות, ממניעים פוליטיים. ככל שהעיתון שולל את נוכחות צה"ל בשטחים, הנטיה הזו חזקה יותר, אמר לפיד.

זה מצריך הסבר וראיה, אמרתי לו – מה זה "לעתים קרובות"? לפיד: "פעמים אחדות, בשבוע". ביקשתי דוגמאות. לפיד התייחס לכתבה שפורסמה בסוף השבוע שעבר במוסף "על המשמר". הכתב גבי כשר הביא את סיפורו של זקן אחד, בן 70, שטען כי ארבעה חיילים השליכוהו אל תוך באר ועוד ארבעה עמדו באר והסתכלו. גירסת דובר צה"ל: הזקן הושלך לבאר בידי בנו. המניע – ירושה.

לפיד כעס בעיקר על שדברי הזקן הובלטו באותיות גדולות, מעל הכותרת, בציטוט ההערה "מוחדי האינתיפאדה", ואילו גירסתו שלו לא הובלטה. מהכתבה עולה שדברי הזקן מפוקפקים גם לדעת הכתב שהביאם.

שאלתי אם זוהי דוגמה לזדון פוליטי. לא, אמר לפיד. הוא נתן לי חמישה עמודים מודפסים במחשב, ובהם 12 דוגמאות של סיפורים שפורסמו בארץ ובחו"ל, ולדבריו התברר שאין הם מדוייקים, ובחלק גדול מהמקרים – המעשים המתוארים בהם לא היו ולא נבראו. המקרים המפורסמים בעייר הזה נושאים כותרות. "מגל מוסתר" היא הכותרת לסיפורו של מתמד בערך מגבליה, שפורסם כי מת לאחר שנפצע מידיות חיילי צה"ל, ולאמיתו של דבר מת מסרטן.

הסיפור שנושא את הכותרת "עלי באר" הוא סיפורם של תושבי הכפר יעבד, שטענו כי חיילי צה"ל השליכו רימונים אל הבור שבו היתה משאבת הבאר של הכפר, וזו עלתה באש. בעצם, אומר הדובר, הדליקה נגרמה מקצר חשמלי.

וכך הוא מפרט מקרה מקרה, כל אחד וכותרתו, והכותרות, לדבריו, משקפות את הפולקלור המיוחד שהנושא הזה יצר בלשכתו. למרבה הצער לא נאמר ברשימה היכן פורסמו הסיפורים האלה, למעט שניים או שלושה מהם. אין בה שמות של עיתונים ועיתונאים ישראלים, למעט שמו של מכתב חוזר מהעיתון "העיר". זה לא מוכיח שעיתונאים ישראלים מפרסמים "לעתים קרובות" סיפורים לא נכונים "מתוך זדון" ו"ממניעים פוליטיים". תן שמות, אמרתי ללפיד. לפיד סירב. תן שמות, לחצתי. לפיד: "לא רוצה". אשר על כן, הדברים תלויים ועומדים באוויר, כטענה מכלילה נגד אלמונים, ללא ראיות.

דובר צה"ל אמר שהוא מאמין בחופש העיתונות, מגן על חופש העיתונות, עושה להעמקת התודעה של חופש העיתונות בצה"ל. כתבי חוץ משבחים אותו, אמר, ובצה"ל יש הסבורים שהוא עושה יותר מדי בשביל חופש העיתונות.

כן, היו לו גם הפאשלות שלו. כאשר פורסם שחיילים קברו כמה כפריים בעודם בחיים – הכחיש לפיד את הידיעה, מפני שהאמין, על יסוד בדיקה שערך, כי אין בה אמת. אחר-כך התברר שהיתה נכונה. אמינותו נפגעה, הוא מעריך. הוא מתקשה לתת מענה מיידי לרבות מהתלונות; בדיקתן נמשכת ימים, שבועות וחודשים. המשטרה הצבאית עורכת וחוקרת כמה עשרות מקרים שבהם נהרגו תושבים. בסך הכל היא חוקרת כעת כ־100 "חריגים".

למדתי בהזדמנות זו, שכאשר דובר צה"ל אומר "חריג", הוא מתכוון למעשה שיש בו חריגה מהנורמות של צה"ל. זה לא ענין של כמות, אמר לפיד – והנה, איפוא, משהו מפלאי הלשון: אפילו ה"חריג" הוא בחזקת שגרה ומעשה של יום יום – עודנו "חריג", בלשון הדובר.

יש לו, ללפיד, דעה מעניינת על השפעתן של מצלמות הטלוויזיה. הוא סבור שכיום יש להן השפעה מרסנת על התנהגות החיילים בשטח. החיילים למדו משהו על הנזק שצילומי באסה יכולים לגרום לישראל, ולמדו להזהר: אם יתפסו אותם במצלמות כשהם עושים "חריג" – הם עלולים להסתבך. נראה שהם מחכים עכשיו עד שהמצלמות יסתלקו, אמרתי. הצעתי לשלוח הרבה מצלמות לגדה, אך לפיד אמר כי די באלה שיש.

בשלב מסוים אמרתי, שעל פי הבנתי, עיתונאי הגון ינהג על פי הכלל הזה בכל מקרה של תלונה על פגיעה בזכויות האדם – חובת ההוכחה תוטל על השלטונות, לא על המתלונן, אלא אם היא מופרכת בעליל. לפיד אמר שזהו עקרון יפה, לזמנים יפים יותר. אני חושב שהוא טועה: ככל שהזמנים יפים פחות – העיקרון הזה יפה יותר.

לפיד חזר אל התיזה שלו בדבר "תרבות האמת" של הערבים, השונה לדבריו מזו של הישראלים. על כן שאלתי, אם הוא מצפה, בעצם, שהעיתונות הישראלית תאמין לו. לפיד אמר שהשאלה הזאת לא מפילה אותו מכסאו. תשובתו – "לפחות פיפטי-פיפטי". הדגש הוא על המילה לפחות. כלומר הוא היה רוצה שלא יתנו למידע שמגיע ממקורות ערביים משקל רב יותר מאשר למידע שהוא מוסר. כשהוא משווה בין מה שהוא קורא בעיתונים לבין מה שידוע לו ממקורותיו, הוא מגלה אי דיוקים רבים, בכל שבוע, אמר.

הוא צודק, אני חושב, במובן זה שגם לעיתונות יש ה"חריגים" שלה. לא כולנו מודעים לכך שגם העיתונות עומדת עכשיו במבחן. לא כולנו עושים כל מה שצריך כדי לדייק; רק דיווחים על מזג האוויר של אתמול ועל פגיעות בזכויות האדם דורשים הקפדה כה רבה על הדיוק. אלה גם אלה מבחן לאמינות העיתון.

אבל אינני בטוח שזו הבעיה העיקרית. להיפך: בעיתונות, נדמה לי, יש פחות חריגים מאשר בצבא. אבל יש לי רושם שמי שיבדוק פעם את העיתונות הישראלית באינתיפאדה (הנה נושא לעבודה סמינריונית) ימצא, כי איחרה מאוד להבין מה קורה שם. בעצם: זמן רב מדי היא נטתה לסקר את ההתקוממות מנקודת ראותו של מי שמורגל מאחורי הצבא, ובעיקרו של דבר הסתמכה מפירותית כל-כך, על הודעות דובר צה"ל, כמו היתה זו עוד מלחמה על קיומה של ישראל, ולא על שמירת שלטונה בשטחים.

אני יכול לתאר לעצמי שבשלב מסוים התרבו ה"חריגים" שהעיתונאים ידעו עליהם ולא פירסמו, מפני ששיקפו שיגרה, מפני שהתברר כי הפירסום אינו מונע אותם ומפני שרוב הקוראים אינם רוצים, בעצם, לקרוא עליהם.

בר-לב: כמינהג האסקימואים

כמה אירוני שהיחיד מבין חברי הוועידה המסודרת, שאיננה עוד, נאבק עתה על חייו הפוליטיים בעשיריה הראשונה של "העבודה"

מאת מרדכי ארציאלי

בספרו "פרופיל של תרבות פרימיטיבית" כותב אלמן ר. סרוויס, שהאסקימואים אינם חסרי סנטימנטים, אך עליהם להתמודד עם מציאות קשה – הרעב. במקרים נדירים, כדי להישרד, הם נעשים קניבאלים. בנדודיהם הם נוטשים את הזקנים והנכים לכליה, או שהם מוציאים אותם מהאיגלו ושולחים אותם למות. במרכז מפלגת העבודה היו שביקשו לנהוג בחיים בר-לב כמנהג האסקימואים. מי שהיה בכיר ותיק בין חברי העשיריה המובילה של מפלגת העבודה, נדחק למקום ה־18. רק 669 מבין 1269 חברי המרכז הצביעו עבורו, ועתה הוא נאבק על מקומו בעשיריה הראשונה.

הכנסת איננה איגלו ובר-לב עדיין במיטב שנותיו, אך קניבאליזם בחיים הפוליטיים בישראל אינו חזיון נדיר. בר-לב, הרואה עצמו נכס מפלגתי ולא נטל, נפגע מכך שלא נכלל בין המשוריינים, ובמיוחד נפגע מדחיקתו למקום ה־18. בר-לב: "לא נפגעתי. אני מבין שיו"ר המפלגה, שיכול היה לבחור רק שני משוריינים, בחר בשני היצחקים – הנשיא לשעבר וראש-הממשלה לשעבר. את האחרים קבע המרכז. אני מסכים שיש צורך בהכנסת חדשים, אך גם בכאלה שהוכיחו עשייה, ואשר מסוגלים להתמודד עם הנהגת הליכוד. פועלים אלה במפלגה, המבקשים לשפוך את התינוק עם המים".

ספירות לחי

מי ששימש מזכ"ל מפלגת העבודה ועסק בשיקומה לאחר המפולת, מסכים כי שיטת המקומות המשוריינים איננה דמוקרטיזציה בהגדרתה: "בעתיד, הייתי רוצה לראות רק שלושה משוריינים: יו"ר המפלגה, מזכ"ל המפלגה ומזכ"ל ההסתדרות. אגב, יו"ר הפרלמנט הכיסא משוריין ואינו צריך לעמוד לבחירה במפלגה".

מה הסיכויים שבסיבוב השני, בשבוע הבא, תיכנס לעשיריה הראשונה?

"לדעתי, העשיריה הראשונה צריכה לכלול שישה שרים ועוד ארבעה חברים מתאימים. זה יהיה מכובד, לא הגון ולא הוגן אם שר או שרים ימצאו עצמם בעשיריה השנייה. אין לכך שום צידוק".

האם המקום ה־18 הוא ספירות לחיי?

"לא אומר שהייתי שבע רצון. היו שמועות כי המגמה להכניס פנים חדשות בכל מחיר תבוא על חשבון הוותיקים. זו גם הסיבה שלמקום ה־18 נדחקתי דווקא אני, מבין כל השרים, כי אני הוותיק מהם. לא שייך למחנה או למחנה ולא מעורב בדילים".

בשבוע שעבר ערך חבר מרכז, המתגורר באחת מעיירות הפיתוח, ברית-מילה לבנו. לטקס הגיעו כעשרים ח"כים ושני שרים, שמעולם לא פגשו בו. הפעוט ידע מתי להיוולד; אילו המתין ברחם עוד שבועיים, איש מהאח"מים לא היה מכבד בנוכחותו. בר-לב: "לא הלכתי ולא אלך לאירועים חגיגיים של אנשים, שאיתם אין לי קשרים מוקדמים. לא יזמתי כנסים, אך אם הוזמנתי אליהם – הופעתי. אם חבר מרכז רוצה לפגוש בי – ניפגש. לא סביר שעשרות מועמדים יזמינו אליהם חברי-מרכז בכנסת".

כמובן, הוא לא ישב בחוסר מעש. אבא אבן, מספרים, כמעט ולא הרים טלפון לחברי המרכז. לא טפח על שכם, לא התחנן ולא התחנחן שיצביעו עבורו. בר-לב נפגש לפני הסיבוב הראשון עם 200 חברי מרכז והספיק לטלפן לכ־600. "זה חלק מהשיטה. לחבר מרכז חשוב מאוד להכיר את המועמד פנים אל פנים, לא באמצעות כלי התקשורת או בפגישה בסניפים. כאשר התקשרתי לאחד החברים הוא הודיע, כי רצה לתת לי את קולו – אך לא היה עושה זאת אלמלא טילפנתי".

"הישובים לא ישובו"

בר-לב שולל את הסברה כאילו המועמדים החדשים שנבחרו בישיבת המרכז הפכו את המפלגה ליונית. לדעתו, הסיבוב הראשון היה היומן שלפני הסרט. חברי המרכז בחרו מועמדים חדשים לכנסת לפי משקלם הסגולי וללא מתן משקל-יתר להשקפתם הפוליטית. בשבוע הבא, ההשקפה הפוליטית תשחק מעט מאוד.

השם בר-לב נץ הוא או יונה?

בר-לב: "בעיני הליכוד אני יונה – בעיני מפ"ם אני נץ"

"בעיני הליכוד אני יונה, מפ"ם רואה בי נץ, אך אני במרכז. השתתפתי בגיבוש הקו המרכזי של המפלגה בשאלות חוץ וביטחון. אני נגד מו"מ עם אש"ף, נגד הקמת מדינה פלסטינאית ונגד חזרה לגבולות הקו הירוק. בדעה זו מחזיקים מרבית חברי המפלגה. בעיני, יונה הוא מי שמאמין כי ניתן לעשות עסקות עם אש"ף, ואילו נץ הוא מי שתומך בא"י שלמה. אצלנו במפלגה אין לא מאלה ולא מאלה".

ומה יעלה בגורלם של היישובים וההתנחלויות בשטחים במסגרת של הסכם שלום? "הם יישארו במקומם. ישראלים שירצו להתגורר שם יוכלו לעשות זאת, אך הם ישארו אזרחי ישראל. בימי המנדאט הבריטי ועוד קודם לכן, היו בארץ מושבות גרמניות. בזמן התגוררו גרמנים שביקשו להיות בארץ. הם חיו כאן ולבחירות הצביעו בברלין". שר המשטרה סבור כי להסכם כזה עם ירדן יוקדם הסדר ביניים לתקופת מעבר של 3–5 שנים, כדי לפרוק מתחים ולהעמיד תפיסה זו במבחן.

הוא שולל את הדעה שהמלך חוסיין יצא מהתמונה בעקבות האינתיפאדה, וכי האופציה הירדנית שכבה חיים. "אינני שופט את המלך לפי הצהרותיו, אלא לפי מעשיו. כל עוד הגשרים על הירדן פתוחים, וכל עוד יש בפרלמנט הירדני נציגים מהשטחים, חוסיין הוא פרטנר למו"מ".

מכל הגנרלים שקפצו לבריכה הפוליטית – דיין, רבין, ידין, שרון, גור ואיתן – בר-לב היה הפחות שאפתן. ב־1971, לאחר ששימש ארבע שנים כרמטכ"ל ומבלי שנבחר לכנסת, צורף לממשלה. גולדה וספיר ביקשו לנטרל באמצעותו את דיין. באותם ימים הוזכר שמו בין אלה שיגיעו בסופו של דבר לראשות הממשלה. בעבר אמר כי אינו מהרהר בכך, ותשובה זהה נתן לראש-הממשלה דאז, יצחק רבין, כאשר זה הציע לו את משרד האוצר. כשנשלף מהצבא לממשלה כיהן כשר המסחר-והתעשיה, אך תמיד שאף לתיק הביטחון. האיש שיש בו נאמנות מפלגתית והגינות אמיתית, לא נלחם ולא נאבק.

"שום יוזמה מדינית לפני הבחירות"

מדוע ויתרת על תיק הבטחון לטובת תפקיד פחות-ערך במשרד המשטרה?

"סלח לי, אבל משרד המשטרה אינו פחות-ערך. על הביטחון ויתרתי בגלל שיקול מפלגתי פרופר. מינה צמח, שערכה עבורנו את הסקרים, אמרה כי אם אהיה המועמד לשר הבטחון נסיים בתיקו עם הליכוד, ואם רבין יהיה המועמד – יהנה המערך מיתרון. כאשר במפלגה נתנו לפרס את תיקי הביטחון והחוץ, עמדו כל המשרדים האחרים לבחירתי, ואותי ענייננה דווקא המשטרה".

לידיו קיבל משרד, שנותר ללא שר שבע שנים ויותר, שכן הרב יוסף בורג עמד גם בראש משרד הפנים והדתות. גם מתנגדיו לא יאמרו שנכשל כשר משטרה. כשפרצה לפני חצי שנה האינתיפאדה, נזקק צה"ל לזמן כדי להיערך למצב החדש. בירושלים, הצבא איננו מטפל בהתקוממות; המשטרה עושה זאת. לדעתו, המשטרה היתה מלכתחילה מאומנת ומצויידת טוב יותר כדי לטפל במצב, ו"גם היום ירושלים רגועה יותר מהשטחים, ללא קורבנות בקרב אף אחד מהצדדים".

ללא פיתרון מדיני אין הוא רואה את סופה של האינתיפאדה. אפשר להחזיק אותה ברמה נמוכה ונסבלת, אך אי אפשר לחזור למצב הקודם, שבו את הסדר והביטחון קיימו כוחות מועטים בלבד. הוא אינו צופה יוזמה מדינית לפני הבחירות.

אירוני הדבר, שהיחיד מבין חברי הוועדה המסודרת – זו שבעבר הכריעה גורלות פוליטיים – נלחם עתה על חייו הפוליטיים. "הוא כבר זקן", אומרים חברי מרכז, כאילו שני היצחקים, שלמה הלל וישראל קיסר, צעירים ממנו. הוא אינו פסימי – אלא אם כן הוא מצליח להסתיר זאת – אשר לסיבוב השני, בשבוע הבא, וגם לקראת הבחירות לכנסת. "אם נצליח להסביר לציבור הבוחרים שמפלגת העבודה מפקירה את הבטחון; אם נדע להסביר שרבין ובר-לב, משה גור ואורי אור, ויצמן ויאנוש בן-גל, אינם יודעים על מה הם מדברים ורק שרון יודע – אני לא מודאג". תמיד היה לו הומור יבש.

מאה שנה להולדת ש"י עגנון
חתן פרס נובל

מבצע הנחות מיוחד

9 כרכים שיצאו בחייו במקום -.175 -.105 ש"ח				10 כרכים מן העזבון במקום -.215 -.129 ש"ח			
אורח נטה ללון	14.-	אלו ואלו	14.-	אסתרליין יקירתי	15.-	בחנותו של מר לובלין	15.-
האש והעצים	14.-	הכנסת כלה	14.-	לפנים מן החומה	14.-	מעצמי אל עצמי	15.-
ימים נוראים	14.-	סמוך ונראה	14.-	ספר סופר וסיפור	15.-	עיר ומלואה	23.-
עד הנה	14.-	על כפות המנעול	14.-	פתחי דברים	14.-	קורות בתינו	14.-
תמול שלשום	14.-	ספר האותיות	11.-	שירה	19.-	תכריך של סיפורים	14.-

* עד גמר המלאי

הוצאת שוקן / ירושלים ותל-אביב

כספת / נחמיה שטרסלר, יהודה שרוני, יונתן שרמן

בל"ל זול יותר

בהזדמנות מסוימת אמר לנו מנכ"ל בנק לאומי שהריבית השקלית אצלו נמוכה יותר מזו של בנק הפועלים, אך כמו במקרים דומים, אמר לנו מנכ"ל בנק הפועלים שהריבית השקלית אצלו נמוכה יותר מזו של בל"ל – אז מה עושים?

יכול להיות שהם מתכוונים לרכיבים שונים של אשראי זה ואולי הם מדברים על תקופות זמן שונות, אך כדי להעמיד דברים על דיוקם, בדק 'כספת' את עלות האשראי השקלי בחודש מארס השנה במערכת הבנקאות ואחר כך שלח לשני הבנקים שאלה זהה: בא ספקו לנו את עלות האשראי השקלי בחודש מארס 88 ברכיבים הבאים:

1. חח"ד ועו"ש – ממוצע מערכת הבנקאות 3.54%.
2. אשראי קבוע – ממוצע המערכת 2.65%.
3. סה"כ אשראי שקלי משוקלל – ממוצע המערכת 3.24%.

בל"ל ענה בלי בעיות:

1. 3.40 אחוז.
2. 2.49 אחוז.
3. 3.02 אחוז.

בנק הפועלים ענה שהם לא טענו שהם זולים יותר מבנק מסוים, שכן אין להם נתונים לגבי הבנקים האחרים. הם אומרים שהם זולים יותר מהממוצע, אך הסכימו לתת לנו רק נתון אחד מתוך השלושה שביקשנו:

1. 3.23 אחוז.
2. סרבו לגלות.
3. סרבו לגלות.

לאור סרובו של בנק הפועלים לגלות את שלושת המרכיבים, עשינו בדיקה משלנו וגילינו שהריבית הממוצעת בבנק זה גבוהה יותר מזו של בנק לאומי.

יש לנו גם הצעה: שכל הבנקים יפרסמו בגלוי את מחיר האשראי כמו שעושה בל"ל, ואז לא נזדקק לממוצעים, אלא כל לקוח ידע את המחיר והתחרות תוביל באופן טבעי להורדתו.

איך להוריד דמי הביטוח

סכומי העתק המשולמים אצלנו עבור ביטוח דירה, הביאו לגל מכתבים למערכת בנושא. אחד מהם הגיע מר דוידזון מרחובות:

"אספתי את מה שכתבתם ב'כספת' ופעלתי בהתאם לעצותיכם: הגדלתי את סכום ההשתתפות העצמית ל־400 ש"ח על מנת להקטין את סכום הפרמיה. תחילת הביטוח: 1.4.88, להפתעתי, התברר לי ב־20.5.88 שההשתתפות העצמית עלתה מ־400 ש' ל־476 ש'. לי היה ברור שזה סכום קבוע. בדירה שלי יש סורגים ואזעקה (עבור זה לא מקבלים הנחה) ואין לי כל צורך בביטוח יקר. האם חברת הביטוח פעלה נכון?

כספת עונה:

1. סכום ההשתתפות העצמית המקובלת מגיע כיום ל־100 שקל, ואז פרמיית הביטוח הבסיסית לפני דמים, מגיעה ל־7.5 פרומיל (לא כולל נזקי מים).

ניתן להקטין את דמי הביטוח אם מסכימים על השתתפות עצמית גבוהה יותר מהמקובל. למשל השתתפות עצמית של 400 שקל מורידה את הפרמיה ב־20% ל־6 פרומיל. השתתפות עצמית של 800 שקל מזכה בהנחה של 30%, כלומר הפרמיה יורדת ל־5.25 פרומיל.

חוץ מזה ניתן לדרוש מהסוכן גם הנחת קולקטיב, וכך הופך סכום הביטוח להגיוני יותר.

2. לא ברור לנו איך זינקה כה גבוה דמי ההשתתפות העצמית שלך, אך בכל מקרה ברור וידוע שכל סכום המופיע בפוליסה, גם ערך הביטוח וגם ערך ההשתתפות העצמית – צמוד למדד, ומתעדכן לפיו.

סוף סוף

מחודש מארס כותב "הארץ" פעם אחר פעם, שמחיר הקקאו בעולם ירד לשפל חסר תקדים, אך מחיר הקקאו בארץ נותר קבוע. הנתונים מלמדים שבמארס ירד מחיר הקקאו בעולם לרמתו הנמוכה ביותר מאז אוגוסט 1982 ומאז הוא נסחר במחיר שבין 900 ל־950 לי"ש לטונה. באפריל המחיר אף הגיע ל־860 לי"ש לטונה, אך משרד התעשיה לא פנה אל חברת עלית בדרישה להוזיל את אבקת הקקאו מתוצרתה. אגף המזון במשרד התעשיה מסר אז, כי הוא בודק את רמת המחירים הבין-לאומית ובסופה של הבדיקה תימסר ההחלטה לעלית.

השבוע, לאחר שלושה חודשים, נסתיימה הבדיקה ועלית מסרה כי היא מוזילה את מחיר הקקאו ב־7.5%.

מהי תשואה אמיתית?

"כספת" פירסם לפני שבועיים את התשואות של קופות הגמל לשנת 1987, ושם צוין כי התשואה של קופת הגמל "קציר" היתה 6.56%. בעקבות הפירסום פנו אלינו מספר קוראים שטענו כי התשואה בפועל של "קציר" היתה 5.74%. אז מהיכן נובעים ההבדלים?

הפער נובע מדמי ניהול ומפרמיית ביטוח חיים. ואמנם התשואה לאחר ניכוי שני מרכיבים אלה לגבי יתרות כספיות גדולות הינה 5.74%, ולגבי יתרות כספיות קטנות הינה אף נמוכה יותר, 5.49%.

'פטנט' לתשואה גבוהה

על שאלה איך להשיג תשואה גבוהה, עם בטחון יחסי, מנסה לענות תכנית חדשה שהוצאה בימים אלה על ידי חברת "דן מענק". השיטה עובדת כך: בעל הממון מקים חברת השקעות כשהוא בעל המניות. את הכסף הוא מלווה לחברה. על פי החוק, בעל עניין אשר הלווה את הכסף לחברה לתקופה של שנת מס מלאה, יקבל פטור מתשלום מס הכנסה, על מלוא הפרשי ההצמדה שהיו לו באותה שנת מס.

חברה זו יכולה להלוות את הכסף באמצעות "דן מענק" בשוק האפור, תמורת ערבויות מלאות, ובריבית חודשית של עד 3.5% (או 2.1% לחודש אחרי תשלום מס). אחרי תום תקופת ההלוואה, ניתן למשוך את הרווחים מהחברה בצורת משכורות.

יש גם עמלות

מבצעי האשראי השונים הולכים ומשתלטים על חיינו והדבר נכון בעיקר בתחום רכישת המכוניות. כמעט כל סוכנויות המכוניות מציעות כיום מסלולי אשראי, חלקם בריבית בנקאית וחלקם בריבית גבוהה יותר.

אבל כדאי לזכור, שבעת השוואת עלויות האשראי השונות, יש גם עמלות הקצאה למימון המייקרות את הריבית האפקטיבית וההבדל עשוי להיות משמעותי בעיסקת אשראי של עשרות אלפי שקלים.

המלצה פשוטה: את ההשוואה בין מקורות המימון השונים לעשות לפי הריבית האפקטיבית השנתית ולא להסתפק בריבית החודשית שאינה כוללת עמלות, אותה אתה שומע מפי סוחר המכוניות.

הליש"ט צוללת

כפי שהוזהרנו כאן לפני שבועיים, ההשקעה בליש"ט עשויה להתגלות כהשקעה ספקולטיבית למדי. כמו שהליש"ט זינקה כלפי מעלה לפני חודש וחצי, בשבועיים האחרונים היא צוללת. היא ירדה משער של 3.19 מארקים לשער של 3.09 מארקים וההערכות הן, שהליש"ט תמשיך ותחלש בעתיד.

הממשלה הבריטית ניסתה למנוע מגמה זו ולייצב את הליש"ט באמצעות העלאת שער הריבית באחוז שלם תוך שבוע, אך בשלב זה הליש"ט ממשיכה להחלש.

חופשת לידה לאב

חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה, שנכנס לתוקף בראשון לאפריל, מאפשר, לראשונה, גם לאב לטול חופשת לידה. זה נשמע מעניין אך הנושא אינו כה פשוט ויש לעמוד על דקויות החוק החדש.

האב יכול לטול חופשה ללא תשלום רק אם עבד במקום עבודתו לפחות 24 חודשים ברציפות לפני הולדת הילד ובתנאי שאשתו של האב עבדה במקום עבודתה לפחות 6 חודשים רצופים לפני תחילת החופשה ללא תשלום של האב. בנוסף, החופשה ללא תשלום מוגבלת לשנה אך לא יותר מרבע מתקופת העסקתו של האב במקום עבודתו. האב אינו יכול לטול ממקום עבודתו חופשה בתשלום במשך שלושת החודשים הראשונים שלאחר הלידה. חופשה זו, המכוסה על ידי הביטוח הלאומי, נשארת גם עכשיו ברשות האשה בלבד.

מלון ★★★
פרנק נהריה
39.— ש"ח
+ מע"מ
(לאדם בחדר זוגי)
לינה וארוחת בוקר
עד ה־30 ביוני 1988
להזמנות טל: 04/920278
עד השעה 22.00
כשר

נאה מאוד
אקדמאית (36)
+ תינוקת מקסימה
מעונינת בקשר רציני
לבנין בית חם
ת"ד 16310/61 ת"א

Hotel Waldhaus Dolder Zürich

Your preffered-hotel in Zurich, surrounded by parks and woods. All rooms with kitchennette, balcony, radio, TV, marvellous view. Swimming pool, sauna, solarium, massage, restaurants, snack-bar, shopping area, transportation to the city. Moderate prices. 10% reduction on room rate for Israel residents. (paying cash)
The traditional hotel for Israelis in Zurich.
Kurhausstrasse 20 CH–8030 Zurich
Telefon 0041/1/251 93 60
Telex 816 460
Telefax 0041/1/251 00 29

هكذا من الأصل

תרבות וספרות

ההיסטוריה הנגדית

מאת יעקב שביט

"החשבון הלאומי" הוא ניסיון להציע מסכת שיטתית ומקיפה של היסטוריה נגדית להיסטוריה הלאומית המקובלת. בועז עברון מנסה להבהיר בספר את סיבת כשלונה של הציונות, הנעוץ בעצם בסיבה של ההיס־טוריה היהודית כמות שהיא, ובו בזמן הוא מנסה לתלל אוטופיה הנועדה להוביל את החברה הישראלית לתוך־מבנים שונה בתכלית, המנוגד בעצם ל"טבעה".

עברון אינו מסתפק עוד בתורה מקוטעת אלא נוטל מלאי־תופיים מקודמיו, וממקורות שונים הנחברים כך שיואמו לתיאוריה הגדולה, שראוי אולי לכנותה לאו־מית־טריטוריאלית אנטי־ציונית. כלומר, עברון מגיש את המשנה ה"כנענית" בצורה מתונה, מורחבת ומשופרת, עד שבסופו של דבר הוא מציע "אוטופיה" שאינה "כנענית מתונה" אלא עומדת בניגוד גמור לתפישה הכנענית המקורית. לפנינו, על כן, חיבור שיש בו חזרה על רעיונות מוכרים, לא מעט אבחנות מקוריות ותגיפות, וגם לא מעט הבלותות.

בכל הנוגע לתולדות עם ישראל בתקופת המקרא הולך עברון בעקבות המחקר המודרני, שעמדותיו מרוחקות מאוד מהוסכמות ההיסטוריות הרווחות בדעת־הקהל בישראל. בכל הקשור לתקופת בית שני הוא ממשיך עקבי של המסורת ההיסטוריוגראפית הפרוטס־טנטית, שלא שינתה הרבה מעמדותיה גם בדור האחרון. על פי השקפה זאת, עזרא שבי־ציון הביאו לעולם "יהו־דות" חדשה לגמרי, שהיתה א־טריטוריאלית וא־פוליטית במהותה. א־פוליטית מפני שהיתה אדישה לפוליטיקה

דית במזרח־אירופה, שהוליד מצדו את הרצון לייצר קיום זה למקום אחר, וזאת על ידי שינוי מהות הזיקה לארץ־ישראל מ"ארץ קודש" ל"מולדת". הצלחתה של הציונות, על פי עברון, היא איפוא תולדה של כושר מניפולטיבי למצוא את הסמל ההיסטורי המתאים להלהיב בו את ההמונים.

ריבוו של עברון בפרק זה, החוזר בעצם על ויכוחים שניטשו בראשית המאה, לא יתקשה לגלות בו את העמימות וההתמקמות שבהן הוא פוסח על מה שהוא בסופו של דבר השאלה המכרעת: בזכות מה יכלה להפוך "ארץ קודש" ל"מולדת לאומית"? כדי להקל על עצמו מתאר עברון את רוב העלייה היהודית לארץ־ישראל כהגירה, שאינה מונעת על ידי מוטיבאציה רעיונית דווקא, ואת תולדות היישוב כהיסטוריה מודעת של התבדלות בין היישוב לבין יהודי התפוצה. לבר מה־סיף עברון את התיאור השוחק שעל פיו התנועה הציונית, שבמקום אחד הוא מתאר אותה כתלות־אתנים להושיע, סירפה, לא פחות ולא יותר, אפשרויות רי־אליות של הצלת יהודים מאירופה להבלי־עולם שונים בשלהי שנות השלושים. תלות זאת, שמצביה האמור מהווה ניצול פוליטי וכלכלי מתוחכם של הגולה בשיר־ותה של המדינה, ויותר מכך – לשירותו של הממסד השליט בה, מונעת מצדה האחר כינונה של מדינה נייטראלית וחברה לאומית־טריטוריאלית, שרק הן עשויות להביא את הגאולה.

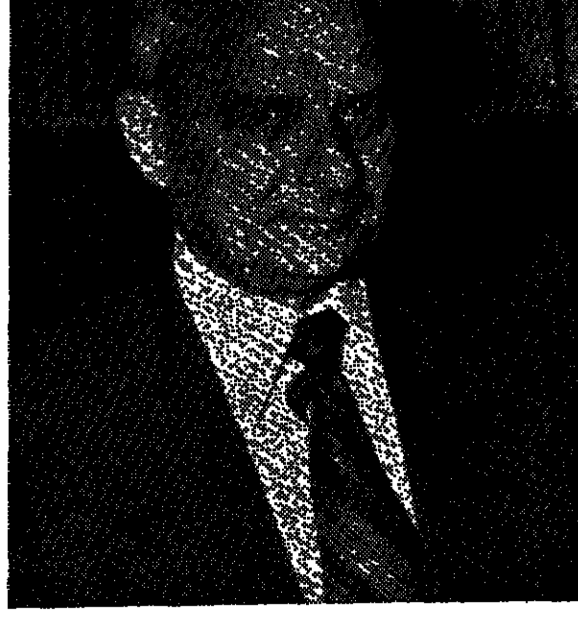

בועז עברון: חדלונה של התרבות הלאומית החילונית בארץ ישראל נובע מחולשה אימננטית, מתלות הרסנית ב"יהדות" האנטי־לאומית

(להוציא אותם חוגים שעל פי עברון ישבו בירושלים וקראו מן הסתם את אפלטון ואריסטו), והסתפקה באו־טונומיה דתית; וא־טריטוריאלית מפני שהגדירה את עצמה הגדרה תיאולוגית ולא הגדרה "טבעית", הרואה חפיפה בין ה"עם" לבין הטריטוריה שהוא יושב עליה. היהדות, איפוא, אינה נזקקת למדינה ואפילו דוחה את המדינה, והיא מבטאת סתגרנית, קפואה, "מאובן היס־טורי" כדברי טויינבי, שעברון מאמץ את דעותיו. היה־דות, על פי גירסה זו, היא קאסטה דתית, תופעה זרה ומוזרה בהיסטוריה האנושית. ממילא כל ניסיון לעגן את היהדות במדינה ובקיום של אומה־טריטוריאלית הוא ני־סיון־שווא, שסופו חורבן.

אף שבמקום אחר מטיל עברון ספק בערך שיש לדיונים היסטוריים שעניינם העבר הרחוק, בכל־זאת אין הוא יכול שלא להידרש לדיון ארוך בעבר ההיסטורי, על מנת להוכיח שאי־אפשר לבנות עליו הווייה מודרנית ו"טבעית". ההיסטוריה לא נשמעת תמיד להנחות המוקדמות שלו, על כן צריך לאנוס ולנתוש על פי ההנחות המוקדמות, ומה שחשוב לא פחות – לבחון מציאות היסטורית דחוקה על פי אמות־מידה מודרניות בתכלית. עברון תובע בחינה היסטורית של העבר, אבל שוגה שוב ושוב בבחינה א־היסטורית שלו, שאינה מתחשבת לא בתנאים ולא בנסיבות.

כזאת, למשל, היא הטענה בדבר ה"אנטי פוליטיות" של החברה היהודית בתקופת בית שני. עברון כמדומה אף מודע לפריכות של הטענה הזאת, ועל כן הוא מתפתל כשהוא בא לדון בסיבה של הממלכה החשמו־נאית, או אפילו במניעיה של מלחמת בר־כוכבא או בעדיפותה של הנצרות (הא־פוליטית) כתנועה דתית־מיסיונרית. כך אין הוא מבחין בין התבוללות ותמיכה לבין השפעה תרבותית ותידבות (אקולטורציה) ומגיע למסקנות מופרכות. במקום שבו נמצא "מרד לאומי" שמטרתו להגן לא רק על "התורה" אלא גם על "ארץ אבותם" מוצא עברון, לשיטתו, התקוממות שמטרותיה דתיות בלבד או משיחיות מובהקות: דהיינו, להבטיח מכל משמר את קיומה של העדה והתיאוקרטיה. בו בזמן, כדי לבנות מוסכמה היסטורית־אידיאולוגית אחרת, מב־ליט עברון לא רק את המדיניות הלאומית־טריטוריאלית של המלכים החשמונאים ואת מדיניות הגיור הכפוי שמי־משו, אלא גם את האופי ה"מיסיונרי" האוניברסאליסטי של היהדות, שהכשיר את הקרקע להופעת הנצרות. היה־דות התלמודית והיהדות של ימי־הביניים הן מבחינתו המשך ישיר והעתק מושלם של האורתודוקסיה המודרנית.

עברון מכחיש את קיומו של היסטוריה לאומית של מימד לאומי בתולדות היהודים, כדי שיוכל לבטל מכל־וכל את הטענה המקובלת שמסורת הציונות היונה להחזיר ליהדות את הקיום הלאומי־טריטוריאלי שנשלל ממנה; וכיוון שעברון אינו מוצא ולונטביות בעבר הקרוב, זה המקראי, הוא מוצא את ההסבר להופעת הלאומיות היהודית בדיאלקטיקה של מענה והתגלגלות למציאות המזרח־אירופית. הציונות, על פי זה, היא ביי־טוי לאופי הלאומי המעין־טריטוריאלי שלבשו חיי היהו־

ההיסטוריה העתיקה והחדשה של עם ישראל וההיס־טוריה הכללית נבנית, על פי עברון, כמערכת ברורה ותו־משמעית של כוחות ותהליכים. בשביל עברון לא קיימות מדינות שיש בהן מיעוטים לאומיים ואתניים־תרבותיים; התרבות האנגלית והצרפתית, למשל, דומות זו לזו בכל בהיותן "תרבויות חילוניות" הפועלות ומת־קיימות בתוך "מדינה נייטראלית". חדלונה של התרבות הלאומית החילונית בארץ־ישראל נובע על כן הן מחו־לשה אימננטית, מתלות הרסנית ב"יהדות" והאנטי־לאו־מית, והן מהעובדה שבעצם אין בנמצא "תרבות לאו־מית" בעולם המודרני שבו שוררות, על פי עברון, התארגנויות רב־לאומיות המדינות אזרחיות נייטראליות. אם לא תכונן את עצמה בצלמן הרצוי, אומר עברון, תידרדר מדינת ישראל לתיאוקרטיה לאומנית, וזו תהיה גם אחריתה.

אלא שבמקום אחר מודע עברון לקושי. בביקורתו את הכנעניות הוא קובע שאי אפשר להפריד בין העבריות הקדומה לבין "האוצרים העצומים והעשירים של התרבות היהודית", ואי אפשר "לדלג על פני אלפיים וחמש מאות שנה ולנגן. תודעה לאומית עברית תהיה תמיד בעלת זיקה ליהדות". סיבה של זיקה זאת ושל ההבדלה בין "אורחות" ל"לאומיות" אינו מתפרש. הנה כי כן, לערביי ארץ־ישראל, שעברון מנתח היטב את התגבשות תודעת הייחוד הלאומי שלהם, מעניק עברון מדינה משלהם, אף כי כחלק ממערך מדיני רחב יותר, ואילו לחברה היהודית בארץ־ישראל, שגם היא, לפי תפישתו, התפתחה כחברה לאומית ייחודית, לפחות בת־קופת המנדאט, הוא מציע לוותר על המדינה הלאומית ולהמירה במדינה "נייטראלית" וב"טשטוש ההבחנה בין לאומיות האזרחות".

התהליך האינטלקטואלי שהוביל את עברון מלחי ומקבוצת "אלף" הכנענית דרך "הפעולה השמית" וחוג "אתגר" הוא תהליך מרתק וסימפטומטי. בעיקרו של דבר הוא הרבה יותר מביוגרפיה של אדם אחד, ונבך חשיבותו של הספר להיסטוריה האינטלקטואלית של החברה הישראלית. אי אפשר שלא להעיר שגם את לחי מבקש עברון לצור ברמתו, אבל הקורא את הולדות הוועידה הארצית הראשונה של "רשימת הלוחמים", צבאה של לחי, ימצא שם, בצד הרגשת ערך הסוב־ניות העברית, גם תביעות מפורשות ל"החזרת העם העברי מכל ארצות פזוריו למולדת", ואילו האוריינ־טציה הפרו־סובייטית או ה"נייטרליסטית" של לחי המאוחר, באה לא כדי לשבור את המסגרת הטרום־לאו־מית ואת מערכת הזיקות בין היהודים בארץ לבין הגולה, כטענת עברון, אלא מתוך ההנחה השגויה, שלברית־המועצות אין ולא יהיה אינטרס אימפריאליסטי במזרח־התיכון, בניגוד לבריטניה ולארה"ב, ועל כן תאפשר את שחרור ארץ ישראל כולה משלטון זר וכינון האומה העברית על הארץ משני עברי הירדן.

דיונו ההיסטורי והעקרוני של עברון ראוי לבחינה רחבה הרבה יותר מהמתאפשר כאן. באווירה השוררת אצלנו יש לציין שהספר יידחק אי שם לשולי הדיון הציבורי, וחבל. כשם שהוא מיטיב לחשוף לא מעט מפירכות תמונת־העבר המקובלת ומחולשות הטיעון הציוני, הוא מהווה גם שיקוף בהיר של חולשת הטיעון האנטי־ציוני והבא בשמה של הלאומיות הטריטוריאלית ה"נייטראלית".

יעקב שביט הוא פרופסור להיסטוריה ישראלית. כתב בין השאר על התנועה הכנענית ועל הימין הישראלי.

דרך אגב / בני ציפר

צוציק

יצא קצפו של משה דור, עורך המוסף לספרות של "מעריב", על מאמר שהתפרסם ב"תרבות וספרות" לפני שבועיים. המאמר, מאת אביעד רז, שהיה עיוני, מנומס וכלל לא "מכסח" כפי שהתבטא דור, דן בארבעה מספריו של חנוך ברטוב וכינה אותם "עיתונות בכריכה קשה". מאמריו של אביעד רז שהתפרסמו עד כה ב"תרבות וספרות", והמאמר על ברטוב בפרט, התקבלו בהתלהבות על ידי רבים, אך לא על ידי משה דור, משורר ותיק ואיש של כבוד לכאורה, שחש להגן על ברטוב, חבר־למערכת "מעריב", ברשימה משורבבת ואלימה במוספו בשבוע שעבר. משהיה קשה לו למצוא רבב במאמרו של אביעד רז, לא נותרה בידי דור ברירה אלא להכות במשהו שאינו מעין העניין.

בתחתית המאמר, בשורת הפרטים האישיים שאנו מפרסמים על המשתתפים בגיליון, מצא דור שהכותב, אביעד רז, בן 19, והוא חייל בשירות סדיר. הייתכן, תמה דור, שצוציק שכזה יעז למתוח ביקורת על ברטוב הגדול?! כדי לשכנע שהדבר אינו אפשרי הוא מסיק מגילו הצעיר של אביעד רז, בלי לבדוק דברים לאשורם, שחסרה לו השכלה, ושגם אם יש בעולם תקדימים של צעירים מוכשרים, כגון המשורר הצרפתי ארתור רמבו שכתב את מיטב שירתו בהיותו בן 16, אביעד רז אינו רמבו ואפשר להמשיך באותו היגיון ולשאול את משה דור עצמו: אתה, המחשיב כל־כך את הגיל, האומנם עשו השנים את שירתך הקטנה לגדולה־יותר וקידמו אותך במשהו לדרגתו של רמבו שאת שמו אתה נושא לשווא? יש לי ספק בכך, בין היתר מפני שאתה רואה במלה "צעיר" מלה גסה, ורק לפי הוכה דבר־ספרות רק על שום גילו של כותבו, הוא אכן צוציק, כעורך וכמשורר גם יחד.

משה דור: צעיר, מלה גסה

מתבוסס בדקדאנס

לילות פרנקפורט העליזים, שלושה מחזות מאת יוסף מונדי, הוצאת שוקן, 1988

מאת אביעד רז

ספרו החדש של יוסף מונדי כולל שלושה מחזות: "אגדרטה הפוכה", "מיסטריה אמריקאית", ו"לילות פרנקפורט העליזים". לאחר ההתרגשות שבה לוותה עלייתו וירידתו של המחזה הזה מבמת התיאטרון, זכה "לילות פרנקפורט" למיקוד הולך של עניין הציבור. כעת, משיצא הספר, מצוי בידינו טקסט ממשי; שאפשר להתייחס אליו באופן ברור. אדים של סנסציה (ושל אלכוהול) עולים מן הטקסט הזה, ודומה שרמת ההתייחסות הכללית אליו יורדת בהתאם.

כל אחד מהמחזות שבספר עוסק בעניין שונה. "אגדרטה הפוכה" הוא השתלשלות־אירועים שכולה פרי דמיונו של סופר המנסה לרקום מציאות סביב חייל מת. "מיסטריה אמריקאית" מתרחש בניו־יורק הגדולה והריקנית, מקום שהדמויות מתרוצצות בו ברדיפה אחר העושר. "לילות פרנקפורט העליזים" מתאר את נפילתו של מועדון־לילה דקדנטי בפרנקפורט, שבעליו היהודי מספק תענוגות פרוורטיים ללקוחותיו. את המכנה המשותף האמיתי של המחזות אפשר להגדיר דווקא דרך העדשה המטשטשת של הסיומים. יש כאן, לפי הסדר, שלושה סיומים של אבסורד: ב"אגדרטה הפוכה" יש חייל דמיוני שהוקם לתחייה, משתתף, וחוזר שוב. "החזרתי אותו", אומר המספר, והאור המופנה אליו הולך ודועך. ב"מיסטריה אמריקאית", "הציור למוות מתחיל לצייר גרפיטי על הקירות, שרבוטים שלמעשה הם קשקשים משוגעים, והאור הולך ודועך", וב"לילות פרנקפורט" – "על הבמה נשאר רק העמוד הצלוב המטלטל אלי למה עזבתני... האור המרוכז עליו דועך לאט".

כלומר, המחזות לא מסתיימים: הם "דועכים לאט". הסוף נשאר פתוח, והאבסורד שולט, במוות, בנפילה ובחוסר התכלית. אלה מחזות העוסקים בשיגעונה של המציאות.

"אגדרטה הפוכה" משתמש במעלול ספרותי ידוע של תיאטרון האבסורד: הנעה של דמויות המיוצגות על הבמה, כשהמושך־בחוטים הוא הסופר, שבמשכו עליהם הוא מעניק להם ממשות פיזית. העלילה קופצנית ובעלת סצינות הרוחשות זו את זו ללא קשר ביניהן מלבד שרירות־לבו של הסופר. גם "מיסטריה אמריקאית" מבוסס על רצף עלילה כזה, וגם המבנה,

הסגנון, הקישור הפנימי דומים לאלה של"אגדרטה הפוכה". בשני המחזות, התוכן האבסורדי מחלחל ומשפיע על השפה. המשפטים קצרים, קטועים ומשמשים בשלוש נקודות, כאילו צריך הקורא להשלים בעצמו את המשפט. הטקסט כולו מורכב ממונולוגים שבורים, התרחשויות סהרוריות, הדמויות מושלכות ממקומן הטבעי לתוך קלחת סוערת, דמוניות: כולם נעים, מובלים, בתוך תווית מטורפת וסצינות מתחלפות.

הציור על העטיפה הוא של גיאורג גרוס (ולא אוטו דיקס כפי שנכתב), ציור דומה להפליא לזה המופיע על עטיפת התרגום של "ברלין אלכסנדרפלאץ" מאת אלפרד דבלין. אותם כתמי־צבע ארגמים, לחיים סמוקות, פושעים לא־מגולחים ונשים לא־צנועות. אלא שכאן נותר הציור ביוזרה ללא כיסוי. מונדי נמשך אל הקיראנס הגרמני, העולם־התחתון המעוות, עולם של פושעים ביבדקופיים וזונות. ברלין, או פרנקפורט, הן מרכזי ההוויה האבסורדית־דקדנטית של מונדי. עולמות שפלים, המתבוססים בסיפוק התענוגות והיצרים של כל הסיפוסים וכל הסטיות.

עולם המועדונים החולים של גרמניה הוא מוקד משיכה מרכזי של מונדי, בהיותו תמצית החיפוש הכללי אחר ההנאה וההתעשרות, שבהקצנתם הם מביאים לסטייה, ולאחר מכן – להתעשאות מעל לסיטנפת הכללית. כי הסיטנפת, לפי מונדי, נמצאת בכל מקום. "מה אכפת לי שזה סיומה, לפחות זאת הסיטנפת שלי. החזר אותי הביתה" דורש החייל המת מהמחבר שהקימו לתחייה, בשאט־נפש בקטי, ורוצה כבר להסתלק מכל זה (מהסיטנפת הזאת אל הסיטנפת המוכרת), ולהתרחק מלנה הגרמנייה. "לנה (מתקרבת אליו, מריחה אותו) זה אתה... דפוק אותי... שכולם יראו... לאף אחד כאן לא אכפת מאף אחד... משתינים ורוקקים... אני צמאה למשהו נקי... בוא צנון שלי... כאן אלי... צנח לתוכי".

אבל, באף אחד מן המחזות אין ולא אשה אחת המתפקרת מעבר לאקט הבסיסי של הכנסה־הוצאה. הדבר מצביע על מגבלות מסוימות של מונדי, שהוא בעל לקסיקון כלתי־רגיל של ציטטות חוזרות על עצמן בעניין זה. גסות־הרוח נהפכת לשיממון. אין הסתלקות, אין מוצא מהסיטנפת. קו המפתח כאן הוא ההוויה הבאר־טית ההתבקת־כל. האבסורד והשיגעון ניצבים לבדם על הבמה ואינם מחוברים בקשרים של עומק לחיים ולשפיות.

"החיים שאני יכול להעניק לכם הם רק אשליה... זה שקר... זו המצאה ספרותית", אומר המחבר ב"אגדרטה הפוכה". וזה אופייני לטקסטים של מונדי, העוסקים בדמויות־דפאים ולא באנשים, בהבזקים ולא בעלילה. הסטריאוטיפיות של הדמויות מכוונת, הן תלויות על תוסים ספרותיים, סימבוליים, אבל הן נשארות שרטוטים, "שרבוטים משוגעים" חסרי־משמעות כמו זבובים המכים בידיהם ורגליהם בייאוש על־מנת להיחלץ מהסחי המתוק ומהסיטנפת הכללית.

בשני המחזות הראשונים, רצף התפקודים הקטוע, המונולוגים השבורים והסצינות המתחלפות, אינם מתחברים ליצירה שלמה: התוצאה הסופית היא מעין רישום גס, סקיצה לארגומנטה. "לילות פרנקפורט העליזים" הוא המחזה האחיד והמגובש ביותר מבחינת עלילה והנעה על ציר של זמן ומקום. מונדי מגביל את עצמו להתרחשויות במועדון־לילה אחד, שבעליו במשיכת־רגל, והצעיר ישראלי ושמו דידי מגיע אליו ומחפש עבודה כשומר. מונדי מצליח לצלוב כאן מקסם מהמציאות הדקדנטית שלו. וילי וולף, הבוס, הוא דמות דיאלקטית: יהודי בין גרמנים, שפוי בין סוטים, אגיד

טאם בין בהמות. מונדי השקיע בה עיצוב וללא בשל הרוהותו עם הרמות המזרח, הנעה על קרהקיות העין, על חוד התגר של הסיתוף ההבהורה.

ברמת ה"אקשן" המיידית, וילי הוא פוסטרגל הבאלין למנות לעסקי סמים, בעיזרתה הפעיל של אהובתו הגרמנייה, על מנת להרוויח כסף גדול באמת, ונתפס על־ידי המשטרה. ברמה גבוהה יותר, וילי הוא מין "יהודי אחרון", המעניק לגרמנים את סטיותיהם ולוקח את כספם, חוכב אמנות המתפלש בתוך עולם זונות, יהודי חד את ההשפלה של השואה, וזו עם גרמניה הולם לנקום בגרמניה, ונקמתו היא מועדון הלילה הזה "המעריל את הלילות העליזים של פרנקפורט".

מונדי תקוע במעגל הקסמים הקיומי של דמויותיו ואיננו מסוגל לפרוץ אותו. חוסר התוחלת, קיום במין־AFTER LIFE שקשורי מאוד, בתוך ריקנות שאין בה תקווה אלא התקרמות סגרית והמורעות לעבר אובייקטים מוגדרים כמו נשים, כסף, הצלחה. אבל הנשים כולן זונות ומלאות־עכבת, הכסף אויעצט לא מספיק והה־הצלחה המרה־משטמת, שר שלב בדרך לנפילה.

"שלושת המחזות" כתוב על גב הכריכה של הספר, "עוסקים באחרות, מבעיותיו הקיומיות של הישראלי הה־הודי בן זמננו". האומנם? לדעתי, הם עוסקים באחרות מבעיותיו הקיומיות של מונדי, ולא שיש בכך משהו רע לעצמו. אבל ההבללות הקלוקלוליות הללו הן כבר סימני פסום כרית־נו נפרץ באחורנו, שלא זה המקום לפשל בו.

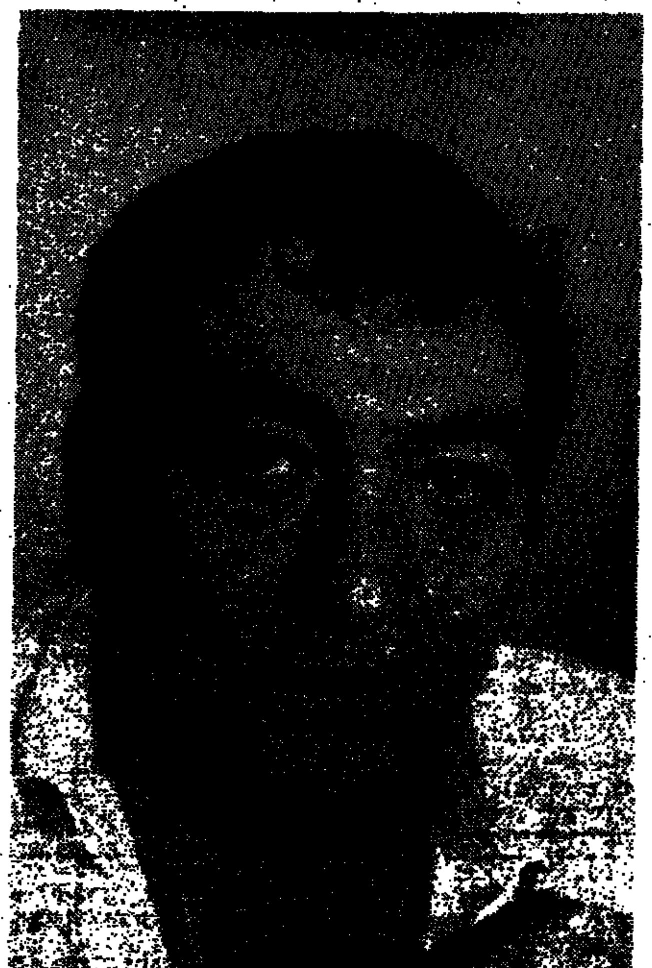

יוסף מונדי תקוע במעגל הקסמים הקיומי של דמויותיו ואיננו מסוגל לפרוץ אותו. גסות־הרוח נהפכת לשיממון. אין הסתלקות, אין מוצא מהסיטנפת

מסיכותיה של מסיכה

מאת יורם ברונובסקי

בימים אלה, ב־13 ביוני ליתר דיוק, ימלאו מאה שנים להולדתו של פרננדו פסואה (1888–1935). אבל מיהו פרננדו פסואה, ומדוע כדאי לציין את תאריך מאה השנים להולדתו – ישאל בצדק הקורא העברי, שמאומה לא הובא בפניו, מעולם, מיצירתו של המשורר הגדול הזה, וסביר מאוד שגם שמו אינו מוכר לו כלל.

בזאת אין הקורא הזה נבדל מקוראים רבים של ארצות המערב, עד לפני שנים לאחרונה. העולם איחר להכיר בגדולתו הברורה של פסואה – ובייחוד שאין אולי משלו – בעיקר מפני שפסואה כתב (בעיקר) בשפה שהיא מן הנידחות ביותר בין שפותיה הגדולות של אירופה – אם כי מספר דובריה בעולם הוא מן הגדולים ביותר – ובמסגרתה של ספרות שהיא במדאי הפחות־מוכרת מכל ספרויות המערב: השפה והספרות הפורטוגליות.

אך משנתגלה פסואה לעולם הספרות האנגלית והצרפתית אין חדלים להתפעל ממנו ולתרגמו. הקיץ הופיעו בצרפתית שלושה כרכים של כתבי פסואה, בתוכם כרך של זוטות גמורות, ביקורות קצרות שכתב בראשית דרכו ומכתבים ופתקים: כל זה לאות ולסימן שפסואה הוא בבחינת קלסיקן של המודרניזם, שכל פן של יצירתו ואישיותו מעורר עניין. סימן כזה היוותה גם התערוכה מעבודותיו הגראפיות – פסואה היה צייר וגרפיקאי מחונן – שהוצגה לפני כשנתיים בלונדון, וכללה גם את המהדורות השונות של כתביו בשפות שונות. הקיץ הזה מתארגנים – ולא רק בליסבון – אירועים נוספים שנים לזכר פסואה.

הממי שהגיעה השעה ששמעו ולמצער הד של שירו יגיעו גם לידיעת הקורא העברי, שכמעט דבר אינו ידוע לו מספרותה של פורטוגל, אף כי יש תוכנית להוציא לאור רומאן של המספר הגדול בן המאה ה־19, דה קירוס. משירת הקלסיקן הגדול בן המאה ה־16, לואיש דה קמואנס, לא תורגם מאומה, והדבר הפליא אותי לא פעם, בהתחשב ביודעי הפורטוגלית הרבים יוצאי ברזיל, המצויים בקרבנו. אבל נראה שהמעוות יתוקן בקרוב, על פי סימנים אחרים.

אני התחלתי ללמוד פורטוגלית מתוך רצון לקרוא את פסואה במקור, וזאת לאחר שחבר, הד"ר גיורא הן, וידע אותי לשירתו בתרגומה האנגלי, ועורר בי התלהבות אליה (עוד קודם לכן קראתי אחד משיריו במסגרת מסה מאת הבלשן רומאן יאקובסון שניתח שיר אחד של פסואה בין ניתוחי־השירים המעמיקים שלו משפות שונות, שהיה מתקין אותם ביחד עם הדובר יליד של השפה). לימים רכשתי כרך של שירת פסואה במקורה, ומאז כמעט שאינני מניח אותו מידי.

ברור לי ששירת פסואה היא משיאי השירה המודרנית, וברגעים של התפעלות יתרה אני אף אומר בלבי: שיאה ממש, ושמא מטוב: סיכומה המגובש ביותר, שהרי בפסואה מתנקזים כמו כל הזרמים הרבים של השירה המודרנית, אם השירה המערבית בכללה. ויש עמי תיאוריה כיצד קרה שדווקא משורר של תרבות שולית כמו הפורטוגלית הוא מסכמן של מסורות רבות ונהדרות כל כך.

האולם צריך לומר מיד, ובעצם כבר רמזתי לכך, שפסואה איננו בעצם משורר אחד, בעל קורפוס שירי אחד. פסואה התפצל לארבעה משוררים עיקריים, ובעצם יותר, השונים זה מזה, וכל אחד מפליא לכתוב שירה מסוג מסוים. אכן, פסואה עצמו הגדיר כהפרעה נפשית את הפיצול הזה שלו לכמה יוצרים נבדלים הקרויים בשמות שונים, הם ה"הטרונימים" המפורסמים שלו: במכתב על מקור ה"הטרונימיות" (שמות שונים, בדויים) שכתב לדיוויד אדולפו מונטירו הוא מדבר על "...היסטריה עמוקה הקיימת בתוכי", והיא מקור שירתו או שירותיו כמו גם אישיותו או אישיותיו!

פסואה התפצל, כאמור, לארבעה משוררים, בעלי פואטיקות נבדלות, אך מלבד זאת שימשו אותו עוד בחייו כעשרים שמות־עט לכתיבת שירות שונות, כגון שירתו האנגלית והצרפתית. אבל ארבעה הם, כאמור, המשוררים הפורטוגליים שאוחדו לכאורה תחת השם פרננדו פסואה (שגם הוא משורר בפני עצמו): ריקרדו ראיס, המשורר הקלאסיציסט, אמן הצורה והניך השירה היוונית־רומית, אלוארו דה קמפוס, המשורר הפוטוריסטי־סימבולי, משוררו של האדם המודרני הקרוע האירו־המרץ, ואלברטו קאירו, המשורר הפילוסופי שנימות מיסטיות עוברות בשירתו. אבל, פירוש שמו של המשורר, PESSOA, הוא "אישיות", המלה מקורה ב־persona הלטינית, ובמסגרת הלטינית היה פירוש המלה הזאת, "מסיכה".

אין בכוונתי וביכולתי להציג במסגרת זו יותר מאשר רמז למסתורין ולייחוד של כל המשוררים הללו, שהם שונים זה מזה עד מאוד ועם זאת אינם אחדות מיסטית אמנם בן שלמת במכלול יצירותיהם, המכונסים תחת שמו של פרננדו פסואה. חשוב שחשוב יותר לוודע את הקורא לדגם של שירת פסואה – ולא בתרגום מפוקפק – דגם שהוא פירסם תחת שמו המקורי, תחת המסיכה המקורית שלו כביכול. השיר לקוח מתוך הספר "בשורה" (או "מסר") שהופיע בשנת 1934, שנה לפני מות פסואה בליסבון, עיר הולדתו. אני מקווה שהוא יעורר אנשים הבקיאים מפני בשפתו של פסואה ובשירתו – ידוע לי שכאלה מצויים בארץ – לתרגם מכתביו הרבגוניים.

פרננדו פסואה /

דום סבסטיאן, מלך פורטוגל

מטרף, כן, מטרף, כי בקשתי לרמי
גדלה שאין ביד הגורל לתתה –
את אמונתי לא יכלתי לאצור בתוכי
כי על כן מתנת שם על חולות הגדה
הייתי שהיתה – לא זאת שבאגדה.

את טרופי יקחו להם האחרים
על כל מה שבתוכה
בלע טרוף חי־אדם עקרים
והוא אינו אלא חיה מתרבה, השממה
על שכינתים גור־דינה נרקה.

פרננדו פסואה: התפצלות

הערת המתרגם: בשיר זה שבמחזור "שירות" מתוך הספר "שליחות", הדובר הוא המלך הטראגי של פורטוגל במאה השש־עשרה, סבסטיאן, שהביא על עמו את המפלה הנוראה מכל שידע העם הזה מעודו: הוא יצא למלחמה אבודה מראש על מלך מרוקו והוכה בקרב אלקצר־קביר בשנת 1578, כשהוא נופל חלל יחד עם כמעט כל צבאו, עד שנדמה היה כי הקיץ הקץ על פורטוגל בכללה. באורח כשנה אך לא נדיר בתולדות העמים, מתוך המפלה הזאת – שמקבילה לה בסמל לאומי פרשת מצדה בתולדות ישראל – צמחה אגדת גבורה מתרה על המלך שעתיד עוד לקום מן המתים ולהושיע את עמו. מתוך המפלה צמחה תנועת ה"סבסטיאניזם" המשיחית, המוסיפה במידה מסוימת להתקיים גם בפורטוגל של המאה העשרים, ופסואה היה קרוב לה בתקופות אחרות של חייו. השיר הבובא כאן בתרגום נכתב בשנת 1933. השורה האחרונה של הבית הראשון היא, בתרגום מילולי: "הוודאי שהיתה – לא זאת שישנה", אבל העדפתי לתרגם "לא זאת שבאגדה", לצורך החרוזה.

ענייני לשון / משה זינגר

יום נעים

לא מזמן הכריז סופרמרקט מסוים על תחרות למציאת ניסוח עברי לברכה הנאה המקובלת בארה"ב Have a nice day. זכורני כי כשראיתי את המודעה התחלתי לייגע את מוחי, ולא מצאתי תרגום נאה, קל וחלק.

ידוע כי פעמים רבות כשאתה עומד מול ביטוי לועזי ומנסה לתרגמו – משהו נאטם בך ואינך מוצא את המקבילה הנכונה, ההולמת. וזאת, כנראה, מכיוון שהן המלים הזרות והן מבנה המשפט בלשון הזרה משתלטים עליך ומאלצים אותך לבקש בלשונך דברים שאין בה. ובאותה עת כמו מסתתרים ממך חלקית המלים העבריות ומבנה הלשון העברית – החומרים שמתוכם עליך לשאוב את אשר אתה מחפש. ודרוש ריחוק, השתחררות מכבלי הביטוי הזר, כדי לחזור אליו בצורה משוחררת, נכונה. יפה עמד על כך ח. נ. ביאליק במאמרו "חבלי לשון": "פעמים שואלים אותך: כיצד מתרגמים בעברית מלה או כנוי לועזי פלוני? – ואתה תוהה ואינך יודע להשיב. ובשעה אחרת, אותו ביטוי עצמו נפלט מאליו בעברית מקולמוסך אגב שגרה. למה? מרגע שנזרקה המלה הלועזית מפי השואל כבר התפים בך מרוח אותה הלשון הלועזית ונברא הציצה קטנה בינך ובין העברית, הציצה שקשה לסלקה, אם לא על־ידי יסורים פנימיים רבים".

ונחזור לעניין ה"nice day". אותה חנות תורגות – אינני יודע מה היה בגורסה, וספק בעיני אם הביאה תוצאות משביעות רצון. (בשם שספק בעיני אם התחרות שהכריזה האקדמיה ללשון העברית לאוורירות, בעניין מציאת מלה עברית ל"קריקטורה" הניב פרי הילולים. לי עצמי יש הצעה – אך קשה להאמין שהאקדמיה תקבל אותה. ולמה הספקות? כי רובנו שהיצירות הבאות והמוצלחות ביותר בתחום שימושי הלשון קורות מאליהן, ללא מאמץ, מתוך שיגרת השימוש, ללא מחשבה תחילה. יש בזה מחשבה – אך זוהי מחשבה כמעט בלתי מורגשת. כל מנהגי הלשון והחוגר הלשוני המופגעים בתוכנו – הם חושבים למעננו, ומצמיחים לרוב פירות הרבה יותר מגלולים מאלה המתקבלים מהשבעות הבריתים תיאורטיים. יצירה שנוצרת בדרך זו לוקחת מחשבון – שלא מדעת, כמובן – הניבה שאלות שפריטי אקדמיה אין נוהגים לדון בהם: האם הביטוי ערב לאוזן, האם הוראתו ברורה, חד משמעית, האם אין הוא יוצר צרימה כלשהי. וכו' וכו'. כל השאלות הללו, שאינן נשאלות במפורש, נלקחות בחשבון בתהליך הסמנטי.

ואילו בתהליך הלא־סמנטי, או התהליך האקדמי – גם בו אין השאלות הללו נשאלות. במפורש, אך אין הן נשאלות גם שלא במפורש. אין הן נשאלות כלל. הכך קורה שהמושים של־קורם אלמוני מתקבלים ומתפשטים בהצלחה, ודעת הרוצים ברובם נוחה מהם, ואילו שימושי לשון המוכתבים מלמעלה, מפי מלומדים שרבו והאלים עליהם (כגון עשרות או מאות נטיות הלשון של קול־ישראל, המשמיעות יומם ולילה הרגן מקובלות בשימוש הכללי) – ואלו נתקלים ברובם בקבלת פנים לא כל כך חמימה, והרבם כמולם נידונים לסלידה, מעוררים צחוק, בוזזה, מבלבלים, וכו'.

כל הדברים הללו לא הבאתי אלא כהקדמה לסיפור קטן של "יום נעים". כבבוקר לפני ימים אחדים למשרדה של עורכת־דין ידועה בתל־אביב, והשאירה פתק אצל מזכירתה. הנה כבאתי, אומרת לי המזכירה "יום נעים", ואני עונה "גם לך", ובלבי אני מהרהר: לשם מה כל התערוות והחידושים הללו? לנו ברכה יפה, קצרה, נעימה וברורה, ובהחזרתנו זו, נברך בה את כל קוראינו יום נעים.

עורך: בני ציפר

השקר לא יעבור

הכאב, מאת מרגריט דיראס, מצרפתית: אביטל ענבר, ספריית מעריב, 1978

מאת אבנר להב

"הכאב" של מרגריט דיראס מאגד בתוכו שישה פרקים של יומן אישי, קטעי תיעוד וכתיבה ניסיונית. היומן, המתעד ימים בחיי דיראס בשנות הכיבוש הנאצי, הוא מסמך כה מזעזע עד שאין חשיבות מיוחדת לתהייה אם אכן מדובר ביומן כבתיבתו המקורית, או שמא הוא פרי שחזור ושכתוב מאוחרים יותר. אפשר לשאול שאלות בדבר היווצרותו בתקופה הספרותית הנתונה (שנות ה־40 בצרפת), אך בשום אופן לא באשר לתכונותיו היהודיות. רהיטותו ואמיתותו כה גבוהות, עד שהוא נקרא כדרמה של ממש. תוקפו ההיסטורי וערכו המוסרי של הטקסט מעמידים אותו בשורה אחת עם הכתובים האותנטיים ביותר על אודות העידן הנאצי, ויש בו התייחסות עקבית – גם אם עקיפה – להשמדת היהודים.

מה הניע סופרת בת 78, עתירת מסעות, כיבודים וניסיון חיים (כולל בתחום הקולנוע), להוציא לאור את "הכאב" עכשיו? ישנן סיבות מאוד "מקובלות" למעשים מסוג זה: פנייה של כתב־עת פלוני לקבל כתבי בתרות, או הרצון, וליתר דיוק – הצורך הכמוס לכנס, בעיקר היום, מה שהוחזק בסוד־סודות ההוויה האישית. לאנשים המפוקפים, בני דורה של דיראס, אלה דחפים סבירים, אבל בשום אופן לא מספיקים.

במישור האישי, "הכאב" הוא מעין הצהרת־כוונות ב־יעבר, המוקדשת על־ידי רצף של שנים שבהן לא שינתה דיראס את עמדות היסוד שלה. כאז כן היום, אין הטקסט שלה משועבד לאידיאולוגיה מכל סוג. ביחס לאותה עת, שבה סופה המפלגה הקומוניסטית המונים לשורותיה והיתה למפלגה הגדולה בצרפת, מקבלת עצמאות זו משנה תוקף. על מידה זו של ריחוק מעידה דיראס בעצמה בהקדמה לספרה "הסרפד השבור": "זה בדיוק. זה ספרות. באותה תקופה הייתי ללא ספק ב־P.C.F (המפלגה הקומוניסטית הצרפתית), מפני שזה טקסט שעניינו עימות בין־מעמדי. זה היה לא־דע, ובלתי־אפשרי לפרסום. המזל מולי שכתבתי ספרות שבאורח בלתי־מודע הגנתי עליה משכנות המכאישה של המפלגה הקומוניסטית, שהייתי חברה בה".

ואכן, כל המוקדק בפיענוח צפנים רעיוניים, ימצא בתשתית התפישה המשותפת לכל פרקי "הכאב" כמה מתווים שהיו לנחלה מרקסיסטית מובהקת באותן שנים: היהודי האוניברסלי (עמוד 111 הפוך הניגודים (המקומות הרבים שבהם מיטשטש הגבול בין חיים למוות, שפיות להיות, תוקר והזקר, תליין וקרבנו): האשמה הרובצת על המעמד השליט (ע' 45–44: "הוא לא האשם איש מהן לממשלות". אלא שהקורא לא ימצא, בשום שלב, לא גיבור "חיובי", לא התעלות פילנתנית טהורה ולא דגם חינוכי לחיקוי. הכל נובע מן ההוויה הקיומית ומתנקז אל הוויה מסוג אחר: התיעוד הספרותי (בחלק הקטן, ספרות ממש).

"הכאב" הוא הפגנה. פוליטית אורחית, הוא התייצבות חד־משמעית כנגד צביעותם של משכתבי ההיסטוריה החדשים, אמני הכחשת המחנות והשואה. הוא צידוד ללא־עורין בקורבנותיו של קלאוס בארבי, התליין מליון, בה בעת שנערך משפטו (הספר פורסם בצרפת לפני כשנתיים). נדמה שהוא גם מן המסמכים המעטים מאותה עת המאוזרים בעקביות את קומה של השמדת עם: הגליית 600 אלף יהודי צרפת; המתת 7 מיליון (כך בטקסט) במחנות (עמ' 40 ו־42). יתרה מזו: בעמודים 16 ו־30 משרטטת דיראס דיוקן הברתי ונפשי של האריסטוקרטיה הגוליסטית – ובייחוד של דה־גול עצמו – דיוקן שמירת תקפותו והיציפותו אינה מוטלת בספק. ומאחר שיורשיו – גלויים כמוסים – ממלאים היום את פרוזדורי השלטון בצרפת, הרמיזה המוכרית האורחית ברורה למדי.

בהקשר זה מתווספת מלוא החשיבותם של שלושת קטעי התיעוד: "פייר ראביה", "אלבר מקאפיטל", "עך איש המיליציה". מעבר לאופיים האנקדוטי והשולי כביכול, הם באים להאיר פיסות חיים מוחשיות, באים לתת דיווחים התרחשות (כבשורון עתונאי לא מבוטל) לאמורה כך הוא־

הסוף בעמוד הבא

אבנר להב הוא מבקר ומתרגם מצרפתית.

שבוע של ספרים

מנחם בן: קסמים

תמר גולן: שחור-לבן

תרגום

לצאת אל החיים, מאת אניטה ברוקנר. תירגמה אילנה דן. הסדרה הפתוחה / הוצאת ספרי סימן קריאה / הקיבוץ המאוחד / ספריית מעריב, 1988

אניטה ברוקנר התפרסמה בספרה "מלון האגם" שזיכה אותה בפרס "בוקר" היוקרתי ואפשר לומר שמאז מתחלק העולם בין אוהביה לבין אלה שאינם נמנים עם קבוצה זו. אין ספק, היא כותבת היטב, ספריה קריאים ומעוררי סקרנות. מצד סגנונה אין היא סופרת מודרנית ויש בסגנונה המאופק, הקר, הריחוק המדויק משהו המעלה על הדעת את ג'יין אוסטין, אלא שהעולם שהיא מתארת הוא מוגבל הרבה יותר ואי אפשר לומר עליו שהוא מיקרוקוסמוס שדרכו משתקף עולם ומלואו.

מרש הספר למד הקורא ש"לצאת אל החיים" הוא ספרה הראשון, ובעת הקריאה בו יש הרגשה, אולי מוטעית, שמדובר ברומאן אוטוביוגרפי במוסווה, או ברומאן בעל יסודות אוטוביוגרפיים. זהו סיפורה של אשה שמחמיצה את החיים, גם בעקבות וגם – ובעיקר – מבוחנת והרגשה הפנימית. זו אשה החיה בשולי החיים כשהחיים האמיתיים חולפים על פניה, משאירים פה ושם כמה צלקות, בלא שהגיבורה תבינו מהם גניחה של ממש. עיקר ענינה בספרות, שאותה היא הופכת למקצוע אשר דרכה היא מתנסה בחיים.

כך עולה כאן הבעיה של בדיון ומציאות. העולם המתואר ב"לצאת אל החיים" שאליהם לא יוצאים באמת אף פעם, הוא עולם קטן, חסר תנועה, שמעט מאוד משתנה בו ההרמוניות – לא זו בלבד שהן חסרות חיים במובן של שינויים והתנסויות חוויות, אלא בעיקר הן חסרות חיים פנימיים, מעין מרינונזית של הגדול, לא במובן הטראגי, של הקטנוליקסים הגדולים, אלא גודל המגולם בנסיבות היהדותיות, האישיות וחסרות העניין כמעט. אף-על-פי-כן יש הרבה כאב בספר, כאב שקט, מבלע, המוציא את העלילה במעט כשם שהסיה מוציא את אבני הבניין לבל יקרסו.

גבריאלה רוזן

אפריקה

אפריקה אפריקה, מאת תמר גולן ואמנון דנקנר. ספריית מעריב, 1988. 272 ע'

קסמה של אפריקה על פי גולן הוא בקיומה היום-יומי עם השאלות הגדולות, הראשוניות והקיומיות, אותן שאלות שהחברה המערבית התנערה מהן. האפריקאי איננו מתחמק. החיים והמוות הם בעיניו מעגל שלם, של היחיד, של המשפחה ושל השבט.

אף-על-פי-כן התמונה אינה אידילית. אפריקה שלאחר הקולוניאליזם היא ארץ שסועה בין קידמה ומסורת. רובו של התעלפות שגולן מספרת עליהן, שורשן הוא בקרע זה. ויש האדם הלבן, שהקשר שלו ליבשת נע בין ניצול אנוכיסטי לבין אהבה ומשיכה לא רציונאליים. הדוגמה לכך מצויה בסיפורה של בריאן, החוזר ומספר בספרו איש לבן מאמץ תינוקת שחורה. התהפוכות שלה בהתבגרה הוא סיפורה של היבשת. זהו גם וריאציה חופשית על שורה ידועה של קיפלינג שנכתבה בהקשר אסייתי, האומרת שמזרח הוא מזרח ומערב הוא מערב, והשניים לעולם לא ייפגשו.

גולן היא למעשה היסטוריונית של רגע ממושך שאת חשיבותו ותוכנו היא קבעה לעצמה. הרגע הזה הוא הסיפור שלה, ואין להתעלם מכך שהוא רווי תשוקה ויצר, ובנות רבה עם קורטוב של הנאה שבחוסר השכנות.

יגאל צור

לילדים

ספר הקוסמים, מאת מנחם בן. הוצאת כתר, "כתר-לי", ספריית לילדים, 1988

איפה היית ומה עשית במשך 20 שנה, המשורר מנחם בן, אותה שהידגמת את "ארץ הישימון" ועלית כמטאור-תקווה? עכשיו אני יודע מה הוא עושה היום: כותב ספר שירים לילדים. "ספר הקוסמים". ספר חמוד.

גלריה של קוסמים מצויה בספר, שיר לכל קוסם. קוסמים מוזרים, קצת תמהוניים, שפגיעתם אינה רעה ויש להם חוש הומור מפותח. למשל, הקוסם אברום:

"הקוסם אברום/ הוא טיפוס מעניין/ קודם כל, חסרה לו שן," וגו'. למרות שמדובר בקוסמים בעלי יכולת-כישוף גדולה, יש רק אחת שעושה דברים רעים והיא דינה, מלכת הקוסמות, אבל גם זה לא מתוך כוונה רעה: "אם תעמוד עלילה (ריי"/ והיא תרצה/ ענבים בתבלת/ או אתה תהיה/ ענבים בתבלת –/ והיא תאכל/ אותך ילד/, כי אתה/ ענבים בתבלת".

שאלתי את ליאור, ילד ייצגני בן עשר, מה דעתו על הספר והוא ענה "נחמד אבל קטן עלי". והלכנו, שהספר יהנה בר-שש כמוך.

אביעזר רז

כתב-עת

The Tel-Aviv Review. שנתון לשירה, פרוזה, מסות, זיכרונות וכו', שנכתבו בעברית ותורגמו לאנגלית, או שנכתבו בידי יהודים בשפות שונות. העורך: גבריאל מוקד. הוצאת עכשיו, 1988. 360 ע'

רוח אקומנית טובה שורה על המבחר הגדול הזה, הכולל בצירים מקשת רחבה של דיעות בתוך מה שאפשר לקרוא המגמה השפוי. הקורא העברי, המכיר את המשוררים המקומיים במקור, ואינו מעוניין במיוחד בתרגום, ימצא פחות עניין בחלק זה של הגליון, אבל גם לו יש משהו. מסה ושירים של יוסי דני אבזה, משורר חילוני יהודי, הרצאתו של יוסי פרביצי, מרצה לספרות וסופר אנגלי, על כתיבה, קריאה ומוקד הספרות, או רשימתו של אמיל חביבי, "השואה שלכם, הקטסטרופה שלנו", המוזמה כמה דיעות מוטעות על יחסם של הפלשתינאים לנאצים.

מאמר מעניין אחר הוא של העוזי המחר, רפאל לוזה, שיתרגם לעברית את המורכבים, תרגום יותר מעניין מסוגלת. כאן הוא מנסה לקשר בין אבן עזרא, פייר אבלאר, וג'ון דון.

החוברת כולה ערוכה יפה ונעים להחזיק אותה ביד ולעיין בה.

דן דאור

נתיב, דו-ירחון למחשבה מדינית, חברה ותרבות. גליון 1. פברואר 1988

די להציץ בשמות הכותבים (שהם, אגב, חברי המערכת ברובם): עו"ד אהרן פאפו, ד"ר ישראל אלדד, פרופ' יוסף נדבה ז"ל, וכו'. זהו כתב-עת אשר "עורכיו דבקים בערכי-היסוד של הציונות הבונה הלוחמת לפי מיטב המסורת של האקטיביזם המדיני, הביטחוני וההתיישבותי (...) 'נתיב' יתיצב כנגד גלי התייוונות המודרנית ומגמות הדה-ציוניזציה הרווחים בקרב הציבור האינטלקטואלי בישראל".

הנה היא, אם כן, התשובה ל"פוליטיקה" ול"זמן הזה".

בגיליון הראשון של "נתיב" כותב משה ד"ק על הוועידה הבין-לאומית, שמואל כץ על הלביא כמשל (וכשנינות), צבי שילוח על הטראנספר, פאפו על הסלוויה (השמאלנית, אלא מה), אלדד על שלום עכשיו (כסף עכשיו, דת עכשיו), נעמי פרנקל מביאה פרק מרומאן אפי-היסטורי בכתובים שעניינו חברון. אשר לביקורת ספרות, הביקורת על ספרו של דוד גרוסמן ("תשובה לתחול מסורס" מאת מרדכי הרוביץ), עיינית וראויה לתגובה.

העיתון מופיע בפורמט גדול ומהודר, ותמצית המאמרים מובאת גם באנגלית.

אביעזר רז

ארץ-ישראל

סיפורי בתים, סיפורם של שבעים בתים בתולדות ההתיישבות. עורך: זאב ענר. הוצאת אורבך בע"מ, משרד הביטחון, ההוצאה לאור. 1988, 256 ע'

אין ספק שמחוללתה של "יזעות השורשים", אותה התעניינות נוסטאלגית בארץ-ישראל של ראשית ההתיישבות ומהגירתה השנייה של המאה ה-19, והתעניינות שהיתה לה השפעה בתחומים שונים – גם בתחום ספרי המתנות, שהספר שלפנינו הוא דוגמה מאלפת להם, ובכן, מחוללתה של תנועה זו לאחור. אין ספק שהיא פלומטת שמץ היטים וכה קשורה תנועת השורשים ללא הפרד, לטוב ולרע. לפיכך, לא ייפלא שהוצאה כהוצאת משרד הביטחון תרמה לעניין תרומה נכבדה וכי הפקת ספרים כגון זה היתה למקור לא אכזב של רווחים במרלות בכלל.

אשר ל"סיפורי בתים", הרי זה ספר מתנה מהודר הרוכב על הגל הנוסטאלגי רכיבה בטוחה וקלילה, מה שגרם לכך שכבר נמצא אותו ברשימת רבי המכר, ולבטח גם ייתוסף מן הרוכבים בשבוע הספר העברי. ובכן, שבעים בתים ושבעים סיפורים, פיצ'עקעס קדרותיים מתולדות ההתיישבות, ספר שכאה להניחו על שולחן הקפה הקטן בסלון לדפדף מעליו, שיש בו כדי לענג את נפש המתגעגעים לציון מתצלום מארץ-ציינים הבסיפור קטן גחמה.

גבריאלה רוזן

מדע

עולם המתכות, מבעד למיקרוסקופ, מאת אבינעם תומר, משרד הביטחון, ההוצאה לאור, 1988, 204 ע'

מדברי ההסבר שעל הכריכה: "מטרתו של הספר להגביר את מודעותו של הקורא לשינויים אפשריים במיבנה המתכת, הגורמים גם לשינויי התכונות האחרות, ולהביא על-ידי כך לשימוש נבון יותר במתכות, תוך צימצום התקלות".

ובכן. אני לא אוכל לכתוב שורה טובה יותר, שתגדיר כך, במשפט אחד, הן את הספר עצמו והן את הגורם שירכוש אותו. המטלוגרפיה, נושאו של הספר הזה, היא מעין מקצוע בלשי. בעזרת מיקרוסקופיה אלקטרונית ואופטית ניתן לסרוק את פני-השטח של המתכת: להבחין בגודל הגבישים, צורת גידולם, הופעת מחובים בתוך הגביש, חורים, סדקים וכו'. מפעילי-המטלוגרפיה, המפשים בוכר-ביות-מבולות רבות עצמה, יכולים אפילו לשחזר תהליכים של עיבוד וטיפול תרמי שעבר המוצר.

מי שעוסק בנושא המתכות ודאי יודע כבר על הספר ויודע גם אם לקנות אותו. ומה נותר לי להוסיף לבעלי-הסקרנות שביניכם?

לאורך הספר מפוזרות תמונות צבעוניות של מבנה מטלוגרפי של מיני חומרים. נעצתי בהם מבט משתומם במשך זמן רב. התמונות הללו הן משום ציור מודרני: למשל התמונה בעמ' 188, 'מבנים ביציקת אבץ', דומה בצורה מדהימה לציור "צבע בלי גבולות" של דה-סילבה. אין הסבר אחר אלא שציירים כמו ויירה דה-סילבה, מארק טובי, אולי גם ואסילי קאנדינסקי, הסתכלו אי-פעם מבעד לעינית המיקרוסקופ על תמונת מבנה מטלוגרפי של פליז, גאמה, או אולי אבץ.

אביעזר רז

שירה

מלאכים בודדים, מאת איתי עורב, אל"ף, 1988. 38 ע'

בשיר של 11 שורות מצליח המשורר הלא-מוכר לכווץ את המיתוס הציוני ואת "הלב" הפטריוטי לקריאת הכאב, "והאם רוחות בית החשמונאי הן הודעות פתר מתהלל ועד ג'נין". בהרבה מהשירים בספר הצנום משמשים חורים דומים. אהבתו של איתי עורב לתנ"ך ולאורי צבי גרינברג. הקשקיה על העברית שלה, המדוקדקת והדרורה מעט יותר מהמקובל בשירה הרושה, ולעיתים קרובות דומה שהשיר הוא מעין הערת שוליים, מתכימה, מתגריה, או מהפכת, בדרך כלל, על משפט או על ספר שלם, כמו חמש המגילות, המשמשות לשני מחורי שירים, או הפרק "אלו מציאות" מבבא מציעא.

דן דאור

מעולם הספרות והאמנות / רות אלמוג

מֶמִי חוזר לפירמידה / סמרקאנד כתירוץ / פאונד, טיפוס רציני / סהרורי, 1979

אלבר ממי, הסופר הצרפתי-יהודי-תוניסאי כתב רומאן חדש ושמו "פרעה". ממי התפרסם בעולם בזכות ניתוחיו, שהיו לקלאסיים, של הקולוניאליזם ושל כל צורות השיעבוד והתלות. למעשה, במובן מסוים, גם הרומאן "פרעה" מטפל בעניין השעבוד, אם כי דרך פרשת אהבה ובגידה, "טרגדיה בנאלית", כפי שמכנה זאת מבקר "לה מונד", המציין כי טבועים ברומאן, ללא ספק, יסודות אוטוביוגראפיים מובהקים.

גיבור הרומאן הוא ארמנד גולאן, אגיפטולוג בעל שם המכונה בחיבה ובכבוד בשם "פרעה" על ידי תלמידיו. זהו יהודי תוניסאי כבן 50, נשוי לעורכת דין שאינה עוסקת במקצועה ומבלה את ימיה במשחק ברידג' ואת לילותיה במאבק עם נדודי השינה. אשר לבעל, הוא מקדיש את זמנו למחקריו, ומשקיע את כל מרצו בגילוי עברה של ארצו ומשחזר את תולדותיה של ממלכה יהודית עתיקה באפריקה, שאוכלוסייתה התבוללה, ככל הנראה, מאוחר יותר בברברים ובערבים. ערבים צעירים הלוחמים לעצמאות פונים אליו שיעודד את עיתונם החדש, אבל רק אהבה אל סטודנטית צעירה מצליחה להוליך זאת. אלא שהפרשה הסוערת מביאה את האשה החוקית אל סף השבעה, והאינטלקטואל כמעט לחזור בסופו של דבר אל המקלט של הקבר – אותה פירמידה שמקים לו האדם החכם ברמות מחקריו.

הצד המרתק ברומאן הזה, אומר המבקר, הוא דווקא הצד הכמעט תעודי שלו, סיפורי פגישותיו של הגיבור עם מנדס פרנס, בורגיבה ואנשים נודעים אחרים, סיפור ההיסטוריה של תנים וההתרחשויות ההיסטוריות בנות הזמן. בסיום הרומאן מוצאים את ארמנד גולאן בפאריס, שבה היה, כאלבר ממי, לפרופסור באוניברסיטה.

Le Pharaon
Albert Memmi
Julliard

"סמרקנד" – שם הרומאן השני של אמין מעלוף, הוא לא רק שמה של עיר, אלא שם המעלה בדימיון שלל תמונות צבעוניות, שיירות של סוחרים מזרחיים, שטיחים פרסיים בבאזרים, צומת של דרכי מדבר וחצרות אקזוטיות. שם העיר נגזר משמה של מרקנדה, בירת המחוז סוגדיאן שנכבשה מידי הפרסים על ידי אלכסנדר מוקדון. אבל לא על אלה מספר הרומאן החדש של מעלוף, כי אם על עומר כאיים, בעל "המרובעים", שהיה גם פילוסוף, אסטרונום ובעיקר, ובעצם בזה נודע במזרח כולו, כמתמטיקאי, מי שחידש בתחום זה כמה חידושים ואף כתב עבודות בפיסיקה ובאלגברה.

הוא היה בנן של שתי תרבויות שבלשונותיהן שלט – בפרסית ובערבית – ובחייו וביצירתו מתגלמת סינתזה של רוח הגיאומטריה ורוח העידון.

אמין מעלוף מתבב-את אוזרי הצל של ההיסטוריה ושל המזרח. חייו של עומאר כ'איים אינם ידועים יותר מחייו של ליאון האפריקאי, אשר לו הקדיש את ספרו הקודם. ידוע כי מת ב-1132 וכי שהה בערים כמו נישאפור, איספהאן, בוכרה וסמרקנד. אלא שבאותם ימים לכתוב ולחקור, ואפילו לחיות, לא היה אפשר בלי להסתייע ברצון הטוב של בעלי הכוח, ואמנם בלעדי קשריו עם הוד אדיר הגדול לא יכול היה כ'איים להשיג את אשר השיג.

מה שמעלוף מגלה ברומאן שלו הוא בראש ובראשונה את פרס של הזמן ההוא – ערים, הרים, מדבריות, שיירות ואבק. צעד אחר צעד משחזר ובונה הרומאן "סמרקאנד" את חייו של אדם יחיד במינו, אף בזמנו, על פגישותיו, אהבותיו, וידידותו עם חסן סאבאח, מייסד כת הרוצחים ומקים מצודת אלמות, אשר בה הקים את מסדר המתים שלו והכשיר אנשים כרוצחים-מתאבדים.

"סמרקאנד" הוא לא רק רומאן היסטורי צבעוני ומרתק, אלא גם רומאן על איראן בת זמננו, המשמשת למעלוף כתירוץ לחקור את העבר (נובל אובזרווטר).

Samarcand
par Amin Maalouf
Lattes

פאונד: משיח ומפלצת

עזרא פאונד. כל מי שעוסק בשירה מודרנית יגיע בהכרח, כי מוקדם או במאוחר, אליו. פאונד היה המגול של האוונגרד, וכמו שאמר אודן, שלא נמנה עם מעריציו "משוררים חיים מעטים יש המסוגלים לומר שיצירתם היתה בדיוק כפי שהיא, גם אלמלא היה עזרא פאונד קיים".

אשר לאלה המצהירים על עצמם כתלמידיו, הם לא רק מודים שפאונד הוא המקור האמיתי של השראתם, אלא גם רואים בו משיח. אשר לאויביו, אין ספק כי רבדי אורך ירגיזום, שכן לא יקחו בחשבון אלא את שנאת היהודים שלו, את הפאשיזם שלו ואת המגלומניה המציינת חלקים גדולים של יצירתו.

בין המפלצת לבין המשיח אפשר למצוא גם את האמרגן הספרותי: פאונד כמייסד האימאז'יזם, מחולל השירה הגיאורגיאנית, המגלה של ת. ס. אליוט, ד. ה. לורנס, ג'ויס, וינדהם לואיס, ואחרים. בגרסה כזאת מוענק לפאונד, המשורר-הפובליציסט, תפקיד הירואי והוא מתגלה כאדם מעשי ואמיץ המקריב את כשרונו המופלא למען ידידיו הגאונים ועובד בשירותם.

מלומדותו המזויפת של פאונד, המניפסטים השטותיים והתנועות האבסורדיות שכונן, כל אלה נסלחים לו לפאונד בגרסה הזאת. הביוגראפיה שכתב עליו האמפרי קרפנטר קרויה "טיפוס רציני", ומנסה לפצח את החידות הרבות הקשורות במעשיו, באופיו וביצירתו של האיש המורכב והמסוכסך הזה. קרפנטר כתב, מכל מקום, ביוגרפיה מהודרת, לדברי מבקר "אובזרוור".

A Serious Character:
The Life of Ezra Pound
by Humphrey Carpenter
Faber

אריק פישל היה לצייר "הכתר" של הדרת שנות ה-80 באמריקה, כשהציג את הציור שלו "סהרורי, 1979" שבו מצויר נער מאונן בבריכה בפרבר אמריקאי טיפוסי. ואולם, כשהחל פישל לצייר לא נראה כי היה סיכוי כלשהו לדרך שבה בחר, כי הרעיון של ציור נאראטיבי, המבוסס על דמות האדם, נחשב פסול מעיקרו. והנה, בדרך זו ובסקרנות חסרת מעצורים חדר פישל אל הזרדות והזור הסיפוק של "השבט הלבן" באמריקה: הורים גרוטסקיים, מתבגרים מסוגרים בתוך עצמם, געגועים לגילוי עריות וגילויים של מציצנות. הצופה מוצב על ידי פישל על מפתנם של חיים חשאיים, אשר לכשיציץ בהם מקרוב מאוד, יראה בהם השתקפות של חייו.

פישל הוא ריאליסט אמריקאי אמיתי, אלא שהוא מצייר במפתח של אמת פסיכולוגית הנוגעת בעיקר למיניותם של מתבגרים, אמת שלא היתה ידועה באמנות הנארטיבית האמריקאית של מתולליה בשנות השלושים. במיטבו הציור מעין הצלבה בין אדוארד הופר לבין פיליפ רות מ'קובלנת פורטנוי'. לפיכך, אין זה מפתיע שרות כתב מבוא לקטלוג של תערוכת פישל המוצגת כעת בניו-יורק.

פישל, יליד 1948 בניו-יורק, למד ציור במכון קליפורניה לאמנות למן שנת 1970, השנה שבה הודיעו על מות הציור. פישל עדיין אינו אמן בשל, כותב מבקר ה"טיימס", אבל הוא ראוי להוקרה על שום מאבקו למען יצירת סגנון פיגורטיבי מתוח, דרמאטי ומלא תוכן.

תערוכה / איתמר לוי

הסגנון כרֶדי מֵייד

עידו בראל, גלריה מבט, תל-אביב

ציוריו של עידו בראל המוצגים בגלריה מבט (בחסות נעמי גבעון) מתארים מכשירים מבנים ומדעיים, כלי בית וכלי מדידה, ברישום סכימאטי, מגושם במקצת, בקו ובכתם מהוססים ורגישים. הקומפוזיציה, הצבע, הטקסטורה, המובאות ועושר הקישורים הציטוטים מתולדות האמנות, כולם מעידים על הבנה, אינטליגנציה ושליטה במדיום. הביקורת, לפחות זו שקראתי, קיבלה את התערוכה בתשואות והתמקדה בעיקר בבחינת צורני הפירוש הציטוטים, עוד לפני שהתערוכה נפתחה.

הדבר מעורר תמיהה. הן באשר לציור והן באשר לביקורת, שכן הכל נראה כטקס מבוים שבו האמן יוצר בסטודיו, על פי נוסחה מודעת, אובייקט שבוי לשוק יש צורך באריזה פרשנית מסוימת, שאותה מספקים הפירוטי והביקורת בהרמוניה מפליאה. אין פירושו של דבר שהציור של עידו בראל אינו טוב בעיני. אני טוען רק שהפרשנות הצורנית האיקונוגרפית אינן מספקות במקרה זה, שכן הציור שניתן ברמת מודעות כה גבוהה הופך את הביקורת ל"כמו-ביקורת", למחווה ריקה של פליטת המלל המתבקש לנוכח הציור. כדי לדון בעבודותיו של בראל מתבקש אם כך מודל ביקורתי נוסף.

אפשר לפרש בקלות את ציוריו של בראל כפיתוי. יש לציור נוכחות נעימה, והמפגש עם ציטוטים מליאונרדו, דישאן וג'ונס באריזה ארוכית, כמותה כהצגת שושלת-יוחסין מכובדת המשייכת את הצייר ואת הצופה המתאים למשפחה נאצלת. אינני חסין בפני פיתוי ואני נוטה לאהוב את העבודות, אך איני אוהב את אותו חלק בעצמי המתפתה כה בקלות. גם המודעות לתהליך הפיתוי אינה יוצרת מרחק ביקורתי אמיתי. היא מעין התענוגות נוספת בלבד. לרגע נוצר מצב של הכל או לא כלום – לאהוב את הציור או להתנגד לו. המאבק הזה מתחיל להיות יותר מעניין. מה הסכנה בפיתוי? מיהו בעצם הקול הדובר בציור ואל מי הוא פונה?

תשובה אפשרית אחת ניתנת לסיכום תחת הכותרת "מות הסופר", המוכרת מביקורת הספרות. רולאן בארת כתב ב"מות הסופר" (1968) שבטקסט (בציור) אין משמעות אחת רצופה שמקורה בסופר (בצייר), אלא חלל רב-ממדי שבו קיימים ציטוטים (דימויים) רבים שאינם מקוריים. אחדותו של הטקסט אינה בנקודת המוצא שלו (בצייר) אלא בנקודת היעד (בצופה). בעקבות ready mades של דישאן, הפרוטוטיפ של היצירה ללא יוצר, אפשר לראות היום לא רק את עבודתו של בראל כקובץ של רדי-מיידס, ולא רק מרכיבים איקונוגרפיים (משלי לה פונטיין אצל מיכל נאמן, סמלים ופסוקים יהודיים אצל גרשוני) כרדי-מיידס, אלא את הסגנון עצמו כרדי-מייד.

עידו בראל, שעון שמש

אם נקבל לרגע תפיסה זו נוכל לפרש את בחירתו של בראל בשפתו של ארוך ובקודים של דלות-החומר, כבחירה פרדוקסלית, שכן מי יותר אישי מארוך? מה יותר אנושי, רגיש, מהוסס, מאולתר, מדלות החומר? והנה אנושיות זו מתגלה כנוסחה, כפסטה של מושג מתוחכם שתימצת את הטעם הטוב ואת תפיסת ההרמניזם כפי שהיא מתבטאת בציור הישראלי של עשרים השנים האחרונות, והציג אותם כמצאיירה ריקה, כמיכאניזם של פיתוי. שפתו התהליכית, הרגישה, של ארוך, שהיא כשם נרדף לאמת, מוצגת כאן כאשליה קולקטיווית, כקונוונציה מזויפת של אותנטיות.

הפיתוי החיוף בציוריו של בראל מתפרשים בהקשר הנוכחי לא כהתנהגות, אלא כשיקוף-מצב שבו אין עוד משמעות לאמת האישית בציור. הציור איבד את תפקידו הטבעתי והפך למשחק של מסמנים ללא מסומנים. המכוונות המצוירות, שנועדו במקורן לפעול על הטבע ולמדוד אותו, התרחקו במידה כה מהטבע, מתפקיד ומהזיקות "האמיתיים" המקוריים, עד שאין עוד אפשרות לדבר על טבע ועל אמת אלא רק על השפה המתארת ומודדת את הטבע ואת האמת. ואולי, ביתר הכללה, אפשר לקרוא את הציור כתרמית של ציור, בכמומנות, שנוצרה על ידי כמו-צייר תעודה ליצור קשר של פיתוי בינו לבין הכמו-צופה?

הרתיעה שלי מן הציור של בראל היא אם כן רתיעה מהברית המשוקפת בין הציור לבין החלק המזויף שלי, בין הציור לבין הצופה התרבותי המיומן המתגונן בעושר "הזהויותיו". ועדיין איני יודע אם הפירוש שלי נכון, שכן בציור אין רמזים מספיקים המעידים שהכל פיתוי. מכאן ההתלבטות של הכל או לא כלום ללא אפשרויות ביניים, ואכן, כיצד אפשר לדעת אם הפיתוי נועד בסופו של דבר למסורה של אמת, כלומר לחשוף ולהבדיל את הזיוף שבצופה (כלומר – בתרבות), או שמא בפנינו פיתוי אופורטוניסטי שאינו מודע לעקרותו? האם העצמי שמעבר לציור הוא בכל זאת עצמי רומנטי, המניפסטי, אותנטי, שאין לו שפה מלבד שפת הזיוף, או שמא העצמי הוא העצמי הפיקטיווי, הרדי-מייד? עצם ההצלחה להעלות את הבעיה בקיצוניות כזו מעידה על כוחם של ציוריו של עידו בראל.

השקר לא יעבור

סוף מהעמוד הקודם

הרבים בעולם, כך נהגנו והודינו על בשרנו תפשנו. השקר לא יעבור.

אשר להיבט הספרותי של "הכאב", נשאלת שאלה המוכה לזו הקודמת: מדוע מאום לא פורסם בעת היא, וגם במשך שני דורות רצופים לאחר-מכן? בעמוד 8, משתפת אותנו המופעת בהזיותיה הביוגרפיות. בראיון שהעניקה למתרגם, אביטל ענבר, עוד המגידה הספרות עם עצמה: בראייה לאחור, כתביה המוקדמים הם לדעתה מחוסרי כל ערך ספרותי של ממש. הראשית האמיתית, הבשלה, נמבאת לדעתה ב-1950, עם פרסום "סכר בנגד האוקיינוס השקט". נדמה שעל רקע התקופה, אפשר להודר מבעד לספקנות העצמית הזאת ולהבינה במידת-מה.

מרגריט דיראס התחילה את דרכה בניגוד לזרם שהלך והתגבש בצרפת של שלהי הכיבוש הנאצי. בין אם מדובר בראשית הספרות והאקזיסטנציאליסטית (סארטר: "הבחילה", "החומה", "הזבובים"; דה בובואר: "האורחת") ובין אם מדובר בספרות בעלת הנימה המתפכחת (מאלרו: "התקווה", "חיי אנוש" במהדורה מחודשת, 1946), הכיוון הכללי החד-משמעי: גיוס מלוא האמצעים הספרותיים לניצוח סופי של המוסר החברה שכשלה. רק שתי דמויות חשובות אינן צועדות בדרך זו: אלבר קאמי ונטאלי סארוט. במשך שנת 1938 מסיים קאמי את "מיתת אושר", אך אינו מפרסם את ספרו, בדומה לדרך שבה נהגה דיראס. כעבור ארבע שנים, מתגוללת מדוע: "המיתוס של סיזיפוס" ולעומתו – "הזר". סארוט מעידה: ב-1939 היא מפרסמת את "טרופיזם" וממציאה בו כיוון ספרותי-אסתטי חדש לחלוטין, שאין בו שום שימוש בעלילות רעיוניות וכל כולו ניסיון ללכוד את ההתנהגות האנושית ברובד העמוק שלה, בתנועותיה הזעירות ביותר (ומכאן המלה הבוטאנית: טרופיזם). לימים, יש שיראו ברומאן זה את אבן-הפינה של "הרומאן החדש".

גם ב"הכאב", כמו ב"טרופיזם" של סארוט, אין שום עולם הגותי חרשני ויש בחלום לראות קווי דמיון בינו לבין טכניקת הרומאן של נטאלי סארוט. אין כאן שום "סיפור" מדוד ומוסרי-הלם ניתנים בצירופם התעודית הבדיונית כאות. ההבחנות המקודשות בין מציאות להויה מוטלות בספק ומפנות מקום להבעה התנהגותית "טרופית". מוצאים כאן את כל אותם יסודות שיהפכו, בדור הבא, לסממנים ה"קלאסיים" של "הרומאן החדש": הבעה עובדתית קרה ומנוכרת; עולם של כוונות בלתי-נהירות ובלתי-מפוענחות; פיתוח הרצף הסיפורי דרך הלשון ולא באמצעות עלילה מפורשת. המוות, הזעקה – הם קיימים, ללא ספק – מופנמים לתוך הריקמה הסיפורית ממש, הם גלומים בטיב המסר, ולא ברעיון-על.

ליונת ואלכסנדר סנד
עם קבלת פרס ירושלים
לספרות יפה ע"ש ש"י עגנון
על ספרם
"נקרא לו ליאון"
ברכת
הוצאת הקיבוץ המאוחד

תערוכת מחווה לאמן
נחום גוטמן
6.6—27.6.88
ז'אק סוזנה–גרפיקס, גלריה לאמנות והוצאה לאור
רחוב פייר קניג 37, תלפיות, ת.ד. 4219 ירושלים 91041 טלפון 02-782678

חדש בהוצאת הקיבוץ המאוחד • חדש

דורית פלג – "אונה"
דמותה של ילדה בשואה–אכזרית, ציונית, חסרת מעצורים – נאחזת באונה כמו דיבוק.
תחילה מופיעה הילדה בחלומות בלבד. לאט-לאט היא מתחזקת עד שגם בשעות הערות אין אונה יכולה להשתחרר ממנה. אם לא תיאבק בה, תשתלט עליה הילדה ותגאל ממנה את חייה.
הילדה, מתוך עולמה המטאיים והשסוע, צופה באונה, היא טווה לעצמה תמונה אידיאלית של עולמה הנוח והמעונג של אונה, שאותו היא תוממת. החזייה מתהפכת: מי כאן היא הזייתה של מי האם אונה ילדה היא חלק מעברה האמיתי, המודחק, של אונה או שהיא רק העצמה של הצד האפל של נפשה השואה – כמלחמה פנימית, כקונפליקט אינדיבידואלי. נאבקת כאן על קיומה התודעתי.
'אונה' הוא הרומאן הראשון של דורית פלג (לאחר ספר סיפורים) – רומאן עז ורב-דמיון במירקם הפרטים שלו ובנושאו, ומרתק בטכניקה הסיפורית המיוחדת שלו.
(ספרי "סימן קריאה")

עמר ברטוב "פתיחות ציר"
משך ההתרחשות הריאלית של הספר-24 שעות. המדובר בדוקטורנט צעיר שנפרד מאהובתו לאחר שהות של שנה בגרמניה, ערב חזרתו ארצה. ואולם ההתרחשות הלא-ריאלית היא עיקרו של הספר. הציר המרכזי שפותח יפתח רז, גיבור הסיפור, הוא ציר שבנוי על שגרה כפייתית, על הורה קפדנית על הרגלים קטנים. במקביל – שלא ברצונו ולעיתים על-אף רצונו – נפתחים צירים נוספים שהם חדשים, חד פעמיים, שאין להלך שבהם שנית, והם שמעניקים לציר השגרה את המורכבות שלו.
זה ספרו הראשון של המחבר הצעיר בן ה-34.
חדש בהוצאת הקיבוץ המאוחד •

יד יצחק בן-צבי
המכון לחקר ארץ ישראל ויישובה
העליה הגדולה [1956-1948]
עדויות ומחקרים [כנס שני]
הכנס יתקיים ב'יד יצחק בן-צבי', רח' אבר-בנאל, ירושלים, ביום ראשון, כ"ז בסיון תשמ"ח (12 ביוני 1988).
מושב ראשון – 11.00-8.45 **חברה ורווחה:** פרופ' מ' ליסק, מר א' גורדון, פרופ' א' דורון, גב' ע' לבנברג, ד"ר ד' ענבר, מר א' נאווי.
מושב שני – 13.30-11.30 **מערכת הבריאות:** ד"ר י' בורג, פרופ' י' שובל, פרופ' ח' דורון, ד"ר א' מתן, ד"ר ב' פדה.
מושב שלישי – 18.00-15.30 **מערכת החינוך:** ד"ר א' מרכוס, פרופ' ר' כהנא, מר א' סימון, מר י' ליאון, מר ע' דנוס, ד"ר ד' עופר.
הציבור מוזמן
פרטים נוספים בטל' 2-639201-02, 02-637268.

משרד המשפטים
סדרת סמינריונים
שלטון החוק וזכויות האדם
במסגרת סדרת סמינריונים בנושאי שלטון החוק וזכויות האדם כפי שהם משתקפים במקורות המשפט העברי, הרינו להודיע בזה על הסמינריון השני שיעסוק בנושא:
זכות הנאשם מפני הפללה עצמית
התכנית תשלב הרצאות יחד עם סדנאות, ובין היתר ילובנו מקורות זכותו של הנאשם ומגבלותיה. וכן שאלת קבילות הודאתו של הנאשם שנתקבלה תוך הפעלת לחץ, כאשר השופט מאמין באמיתותה של ההודאה.
פתיחה: מר מאיר גבאי, נציב שרות המדינה
המרצים: פרופ' ש"ז פלר, האוניברסיטה העברית בירושלים; פרופ' אהרן קירשנבאום, אוניברסיטת תל-אביב
המנחים: עו"ד יצחק מירון, הרב דוד סתיו
סיכום: פרופ' נחום רקובר, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה
המועד: ימי חמישי–שבת (ט"ז–י"ח בתמוז תשמ"ח) (30.6.88–2.7.88)
המקום: בית הארחה ניר עציון
פרטים והרשמה: משרד המשפטים 02-270266

هكذا من الأصل

הלוח הארצי

הארץ חדשות

digital

כ־120 אלף עובדים, כ־10 מיליארד דולר בשנה מכירות.
זוהי דיגיטל – חברת המחשבים מהמובילות בתחומה בעולם.
בדיגיטל מפתחים, מייצרים, משווקים ומתחזקים מחשבים.
בישראל, דיגיטל היא חברת המחשבים הידועה ביחסה לעובדים ובטפוחם – אתה יכול להיות גאה להצטרף אליה.

לאגף מכירות
דרושים
אנשי מכירות
נסיון וידע דרושים:
• נסיון במכירות מערכות מיחשוב.
• הכרת מערכות דיגיטל.
נא לפנות בכתב לדיגיטל ת.ד. 2033 הרצליה 46120,
עבור כח־אדם, בצרוף קורות חיים.

ניילת בע"מ
תעשיות ניילון ופוליאסטר
פקידת משלוחים
כישורים:
– שליטה מלאה בשפה, בכתיבה ובהדפסת אנגלית וצרפתית.
– סדר, דיוק, זריזות, חריצות וזכרון מעולה.
– יכולת השתלבות בעבודת צוות ויחסי אנוש טובים.

המודעה מתייחסת למועמדים ולמועמדות כאחד
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים למחלקת כח־אדם
ת.ד. 276 מגדל העמק 10500
סודיות תשמר בקפידה

סטודנטים ובוגרי שמיניות
לעבודה
בקידום מכירות
בנושאי תיירות, חברה ותרבות.
אפשרות להכנסה יפה.
לפנות בכתב לת"ד 3324 תל־אביב

למפעל אלקטרוניקה בירושלים
דרוש
מהנדס אלקטרוניקה
להובלת צוות פיתוח
דרוש נסיון 3־5 שנים
בפיתוח מעגלים אנלוגיים ו־RF
נא לפנות לטלפון 02־822621/2
אבינועם/אריק

דרושים
מקדמי מכירות ונציגים אזוריים
לחברה העוסקת בתיירות פנים
לפנות בכתב לת"ד 3324 תל־אביב

המגן
חברה לביטוח בע"מ

1. מסלק תביעות רכוש+ רכב
★ בוגר המכון לביטוח
★ נסיון קודם בתפקיד דומה בחברת ביטוח
2. חתם/מקבל עסקים
★ בענף הביטוח האלמנטרי
★ לתפקיד ראש צוות חיתום וקבלת עסקים
★ בוגר המכון לביטוח
3. מקבל עסקים בענף הרכב
★ בוגר י"ב כיתות
★ בוגר מכון לביטוח – יתרון
מועמדים מתאימים ובעלי נסיון מתבקשים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 29875, ת"א 61298
עבור "משאבי אנוש"
– סודיות מובטחת –

לחברה ארצית העוסקת בתחום שיווקי יחודי דרושים/ות
נציגי/ות מכירות מעולים
המעוניינים להשתלב בעבודה מעניינת
הכשרה תינתן במקום
למצליחים מובטחות משרה וקידום
טל – 03־233169
לטילדי

לדפוס אופסט באיזור פ"ת
דרוש
דפס מעולה בעל ותק
לעבודה במשמרות על מכונות גדולות
לכתוב קורות חיים ת.ד. 14122 תל־אביב 61141
– סודיות מובטחת –

דחפון
שרות הודעות
מלבושי שפל דחוף
לבעלי כרטיס אשראי
03־611001

[illegible]

חברת החשמל לישראל בע"מ

למחלקת סיוע טכני באגף מערכות מידע ומחשבים בחיפה דרושים/ות:

מתכנת/ת מערכות הפעלה י.ב.מ.
הכישורים הדרושים:
★ נסיון במערכות הפעלה MVS XA - VM VSE
★ יכולת עבודה בצוות התומך במערכות רבות.
★ יכולת לימוד עצמי גבוהה

מתכנת/ת מערכות לצוות מסדי נתונים
הכישורים הדרושים:
★ נסיון במערכות IMS או DL/1 ובסביבת MVS/XA. נסיון ב־ADABAS ו־NATURAL – מהווה יתרון.
★ יכולת עבודה בצוות התומך במערכות רבות.
★ יכולת לימוד עצמי גבוהה.
המעוניינים/ות יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים אל מח' כ"א המשרד הראשי ת.ד. 10 חיפה.

למעבדת חומרים ביחידת מעבדות ובקרת איכות בחיפה
דרוש/ה:
הנדסאי/ת
לעבודה בבדיקות לא הורסות.
יועדף מועמד/ת בעל/ת נסיון בביצוע בדיקות לא הורסות ובעל/ת הסמכה מטעם ASNT
מקום מגורים באיזור חיפה
המעוניינים/ות יפנו בכתב אל מח' כ"א מרת"ם ת.ד. 10 חיפה.

חברת החשמל לישראל בע"מ

למחלקה לקשרי ציבור
בחברה ציבורית גדולה
דרוש/ה:
איש/ת יחסי ציבור
הכישורים הדרושים:
★ בעל/ת ידע מוכח ונסיון של 3 שנים לפחות בענף.
★ השכלה אקדמאית
★ יכולת ביטוי גבוהה בכתב ובע"פ
מקום מגורים: חיפה
רק העונים לכל הדרישות ייענו.
המעוניינים/ות יפנו בכתב, בצרוף קורות חיים, אל ת.ד. 57 חיפה עבור "קשרי ציבור"

דרושים
★ **מכונאי אחזקה**
★ **אחראי מחסן**
בעלי נסיון של 3 שנים לפחות בתעשיה
בדבר פרטים נא לפנות למר רהב בשעות הערב 052־447289

לחברה דייקם בע"מ
דרוש/ה
שרטט/ת
★ נסיון בשרטוט מכונות ו/או חשמל
★ נסיון בתיב"מ
★ ידיעת השפה האנגלית הכרחית
נא לפנות בכתב לת.ד. 859
גבעתיים 53108
בצירוף קורות חיים ונסיון מקצועי
לידי איזיק

לחברה מובילה בתחומה
דרושה:
מזכירת הנהלה
לשעות אחה"צ
דרישות התפקיד:
★ שעות העבודה 14.30־19.00
★ יום שישי – 08.00־13.00
★ השכלה תיכונית
★ הדפסה במעבד תמלילים בעברית
★ ידיעת אנגלית
★ נסיון כמזכירה – 5 שנים לפחות
המעוניינות תיפנה בכתב־יד לת.ד. 33616 ת"א מיקוד 61336 עבור מס' 35 תוך ציון טלפון להתקשרות. נא לציין על גבי המעטפה המשרה המבוקשת.

לרגל פתיחת רשת מסעדות בטיילת
דרושים
— **טבחים**
— **עוזרי טבחים**
— **שוטפי כלים**
— **עובדי דלפק**
— **ציקרים**
— **מלצרים/יות** (רצוי אחרי צבא)

המעוניינים יפנו במקום:
מלון אמבסדור, אלנבי 2 ת"א
בימים א' – ה' בין השעות 18:00 – 15.00

האגודה לקידום החינוך
פנימיה ע"ש שפרינצק כ"ס
לשנת תשמ"ט
דרושים
★ **מדריכים** חברתיים במשרה מלאה.
★ **גנן** (תושב הסביבה)
בעלי הכשרה ונסיון מתבקשים לפנות בכתב לפנימייה
רח' גאולה 34 כפר־סבא
פרטים בטלפונים:
052־915623, 052־25917

למושד פיננסי
דרוש/ה
עורך/ת־דין
לטיפול בחובות בעייתיים
★ רצוי נסיון קודם בנושא אשראי גביית חובות ובנקאות
★ מקום העבודה תל־אביב
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים, מוסדות לימוד ונסיון קודם ת.ד. 11333 תל־אביב, מ. 61112 עבור "עורך דין"

לחברה ציבורית
דרושים/ות

1. מנהל ייצור במפעל
תאור התפקיד:
ניהול מערכת הייצור במפעל כולל תכנון ופקוח הייצור, ניתוח נתוני ייצור, שיפור שיטות, ארגון מערך העבודה, הפעלת עובדים והדרכה.
דרישות התפקיד:
טכנאי ייצור, תעשיה וניהול
נסיון בעבודה של מספר שנים בתחום הנ"ל. בעל כושר הפעלת עובדים והדרכתם בעל כושר ניידות ורכב
מקום העבודה: נהריה
מקום מגורים: נהריה והסביבה
מתח דרגות: 4־6 בדרוג טכנאים/הנדסאים

2. מנהל מפעל
תאור התפקיד:
ניהול מפעל לייצור קלסרים ועבודות קרטון ונייר
דרישות התפקיד:
השכלה על תיכונית, נסיון בעבודה במפעל תעשייתי, רצוי בעל רקע בעבודות קרטונז'. ידיעת השפה העברית על בוריה.
מקום עבודה: תל־אביב, העליה 19
מקום מגורים: תל־אביב ו/או הסביבה הקרובה
מתח דרגות: יח' – יט' 2 בדרוג האחיד או דרוג מקצועי מקביל

3. כלכלן/ית
– בעלי תואר B.A בכלכלה לפחות ונסיון של שנתיים בעבודה
– עדיפות לבעלי רקע חשבונאי ממוחשב
– רצוי נסיון בעבודה על מיקרו מחשב
– תושב אזור ת"א, גוש דן והשרון
– בעל רכב פרטי
נא לציין את השכר מבוקש
לפנות בצרוף קורות חיים
בכתב יד לת"ד 4822
תל־אביב 61040 עד לתאריך 24.6.88

שטראוס
שטראוס שיווק בע"מ פ"ת
דרושים
צעירים/צעירות
שיעסקו במקדמי מכירות
★ השכלה תיכונית מלאה
★ נכונות לעבוד בשעות בלתי שגרתיות
★ גיל עד 30
★ מגורים בגוש דן
פרטים לפנות לחנה 03־9234422

למפעל כימי גדול באזור פתח־תקוה
דרושים
1. לבורנט/ית
2. מבקר ייצור ואיכות
נסיון קודם רצוי
לפנות בצירוף קורות חיים
לת.ד. 9006 רמת־אפעל
רמת גן מיקוד 52190

הקונסרבטוריון במרכז המוסיקה כוכב יאיר מתרחב
דרושים מורים
לכלי הנגינה הבאים:
פסנתר, אורגן, כלי נשיפה, כלי קשת, גיטרה, טרום כלי, תאוריה וסולפג'
★ מנצח/ת לתזמורת כלי נשיפה (נוער)
★ מנצח/ת למקהלת ילדים
בדבר פרטים נא לפנות למזכירות המתנ"ס טל' 052־923624
בימים א, ב, ג, ד, ה 9:00־15:00
אחה"צ 16:00־19:00

אפקון
אפקון פרויקטים (84) בע"מ
מקבוצת פויכטונגר תעשיות – חטיבת הבקרה והאלקטרוניקה
דרוש
מהנדס אלקטרוניקה בכיר
התפקיד יכלול אחריות על האגף ועל הנדסת האיכות בחברה. העבודה משלבת תיכון הנדסי בזמן הפקטות. העברת המוצרים לייצור. תיעוד טכני והנדסת בדיקות.
אם הנך מהנדס אלקטרוניקה מנוסה מעל ל־3 שנים בנושא הנדסה בתחום המכשור והבקרה התעשייתית. בעל נסיון בניהול צוות טכני ובעל שליטה מלאה באנגלית ובעברית.
אנא, פנה בצירוף קורות חיים בכתב יד לת.ד. 4857 תל אביב 61048 וציין עבור יעל.

למרכז הכשרה ברעננה
דרוש
מדריך לעיבוד שבבי
22 ש"ש
טלפון 052־910871
052־910134

למפעל בברקן (אריאל)
דרוש
1. חרט (קונבנציונלי) עם 10 שנות נסיון
2. מסגר – רתך עם נסיון
לפנות: 03־725480

★ **מנהל**
לפנימיה טיפולית קטנה לילדים עם קשיי התנהגות
★ **עובד סוציאלי**
טיפול בילדים והדרכת הצוות משרה מלאה
★ **מדריכים חינוכיים**
משרה מלאה
לפנות בכתב לת.ד 6231 ירושלים 91061

לחברה ארצית העוסקת בתחום שיווקי יחודי דרושים/ות לסניף חיפה
נציגי/ות מכירה
להשתלב בעבודה מעניינת
הכשרה תינתן במקום
למצליחים מובטחות משרה וקידום
טל – 04־725515
לרחאל

ללרגו הראל
דרוש/ה
בעל/ת ידע בוורדמיל
לעבודת הדרכה
02־224818,
02־227248

למוסך באשדוד
דרושים
★ **פחח** בעל הסמכה
★ **צבעי**
תנאים טובים למתאימים
טל: 08־524558

לחברה בינלאומית לפרסום לסניף תל־אביב דרושים
אנשי מכירות מעולים
לעבודה באיזור: ת"א והסביבה, נתניה, פ"ת, איזור השרון.
יתרון לבעלי נסיון ורקע בתחום הפרסום.
אצלנו תקבל:
★ שכר גבוה (שכר חודשי + עמלות + בונוסים)
★ הכשרה מלאה
★ אפשרויות לקידום
★ טיול לחו"ל
לפרטים טל' 232658, 233685, 03-220291, ימים א'-ה'

שרותי כח־אדם
דניאל
מנהל חשבונות ראשי/ רואה חשבון/כלכלן
נסיון 5 שנים במפעל תעשייתי, ידע במחשב, בהכנת דו"חות ומאזנים, שפות: עברית־אנגלית
עובדי יצור
עבודה במשמרות
אשקלון – הרצל 34 בית־גור
051־29896 051־25997

MAITRE D'
בעל הכישורים הבאים:
• כושר ניהול בהיקף גדול של ארועים
• ניסיון מוכח + המלצות וכושר עבודה עם צוות גדול
קורות חיים וניסיון לת.ד. 24031

לישיבת אחוזת יעקב ת"ד 31 גן־יבנה 70850 טל' 08־574414, 08־574328
דרושים
לשנת הלימודים תשמ"ט
מורים למקצועות:
★ עברית־ספרות ולשון
★ אנגלית ★ תנ"ך
★ אלקטרוניקה ★ חשמל
★ מחשבים
★ עבודות סוציאליות
נא לפנות עם פרוט השכלה ונסיון להנהלת בית הספר

לאולמי ורסאי קרית־מלאכי
דרושים
★ **שף מטבח**
★ **טבחים**
★ **קונדיטור**
★ **מלצרים**
08־501168/9

דרוש
מבנה או מגרש
מתאים למוסך באזור אשדוד
לפנות לטל: 08־524558, 08־543048

לחברה תעשייתית באשקלון בענף הטכסטיל
דרוש/ה
אחראי/ת לפרוייקט המחשוב במפעל
כישורים נדרשים:
1. השכלה על תיכונית בהנדסת יצור/תעשיה וניהול או מחשבים.
2. נסיון בעבודה עם מערכות ממוחשבות בתחום התעשייתי (ט"פי וכיוצ"ב).
3. נסיון ביישום ובניתוח מערכות – יתרון.
4. מגורים באזור הדרום.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים אל: חברה תעשייתית – עבור משרה 7/88 ת.ד. 33737 תל־אביב מיקוד 64927

דלתא DELTA
מקסטל שיווק בע"מ
דרוש/ת
סדרן/ית – מקדם/ת מכירות
לסידור מדפים וסטנדים ברשתות מזון באזור ירושלים והסביבה
דרישות התפקיד:
★ רכב חובה
★ אפשרות למישרה חלקית
נא לפנות לאיכה, בבית – משעה 20.00 טל (02) 344988 או לאיבל ונחמה, במשרד – טל' 9231552 (03)

למפעל תעשייתי גדול עתיר ידע
דרוש!!!
מנהל שווק
דסק אירופה
הכישורים:
נסיון מוכח בשווק מוצרים טכנולוגיים עתירי ידע, דובר שפות (אנגלית, צרפתית, גרמנית)
לפנות בצרוף קורות חיים
לת.ד. 2658, חיפה 31025
סודיות מובטחת
מתאים לבני שני המינים

הסתדרות מדיצינית הדסה
מכרז־זוטא
על משרה של
רופא לתפקיד בכיר
למרכז הבריאות הקהילתי, של הדסה בקרית יובל
הדרישות לתפקיד:
נסיון ברפואה ראשונית, עדיפות למומחה ברפואת המשפחה או בבריאות הציבור ונסיון בהוראה ובמחקר.
בקשות בצרוף תולדות־חיים יש להפנות לאגף כח אדם סגל אקדמי רופאים ואחיות, הסתדרות מדיצינית הדסה ת.ד. 12000 ירושלים 91120

VISA
דרושות
קלדניות מסופים
בעלות נסיון קודם
תושבות ת"א והסביבה
לעבודה במשמרות
לפנות לתמי
במחלקת כוח אדם
טל. 03־261116
שלוחה 230
בין השעות 08.30־14.30
– סודיות מובטחת –
ויזה יותר טוב מכסף.

דרושים למשרד רו"ח
מבקרי חשבונות
בעלי נסיון
של 3 שנים לפחות
03־5613545 אחרי 14.00

לחברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ
דרוש יזם חברתי
לתפקיד
מנהל
למתנ"ס גדול מאוד בקרית ביאליק
דרישות התפקיד ■ השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות) ■ תינתן עדיפות לבוגרי תכנית שורש ■ נסיון מוכח בארגון מינהלי וכלכלי בהיקף רחב ■ יועדף נסיון במינהל חינוכי ובחינוך המשלים ■ נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות ■ מגורים במקום תנאי הכרחי.
יש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, שמות ממליצים ופרוט הנסיון אל עמי שגב, החברה למתנ"סים, גבעת גונט ירושלים 910324. על הפניות להגיע עד ל־24.6.88.
ייענו מועמדים מתאימים בלבד.

אל תגידו שלא אמרנו לכם!
יש מקום לביצועיסט/ית בסטודיו של גיתם
3 שנות ניסיון לפחות בפרסום
03-250122
אל תגידו שלא אמרנו לכם!

לחברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ
דרושים יזמים חברתיים
לתפקיד
מנהלים
למתנ"סים
★ **אלון שבות – גוש עציון**
★ **קרית מלאכי**
(הודעה חוזרת)
דרישות התפקיד:
● השכלה אקדמאית (ב.א. לפחות) תינתן עדיפות לבוגרי תוכנית שורש ● נסיון מוכח בארגון מינהלי וכלכלי בהיקף רחב ● יועדף נסיון במינהל חינוכי ובחינוך המשלים ● נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות ● מגורים במקום תנאי הכרחי
יש לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, שמות ממליצים ופרוט הנסיון אל עמי שגב החברה למתנ"סים גבעת גונט ירושלים 91034
על הפניות בציון המקום המבוקש להגיע עד ל־19.6.88
ייענו מועמדים מתאימים בלבד

המועצה המקומית קרית־מלאכי
למחלקת החינוך
דרושים

מורים

מקיף כללי:
★ מורה לאנגלית
★ מורה למתמטיקה
★ מורה לחשמל
★ מורה למקצועות המנהל
★ מורה לביולוגיה

מקיף דתי:
★ מורה למנהל פקידות מזכירות - מלאה
★ לשון ספרות ויעוץ תיכוני - מלאה
★ מחנך/ת כיתה בחטיבת הביניים
★ דרוש פסיכולוג בהיקף של חצי משרה לעבודה עם תלמידים – דרוש נסיון קודם
★ מדריכים/מדריכות לפנימית יום לעבודה עם תלמידים בשעות אחה"צ

בדבר פרטים יש לפנות למנהל המחלקה לחינוך מר שלום ·חג'ג 08-581333

לעיתון "הארץ"
באזור ירושלים
דרושים/ות

דיילי/ות מכירה

להחתמת מנויים

מתאים לסטודנטים/ות
3-4 פעמים בשבוע
תעריף שעה + עמלות גבוהות
שעות עבודה גמישות
להתקשר לדני איכילוב 02-224245

"אמנות – לעם"
דרוש

מנהל מחוז צפון

כישורים:
תואר אקדמאי בתחומי חינוך ו/או תרבות
מגורים באזור הצפון
נסיון בהפעלה ותיאום מערכות תרבות
התפקיד כרוך בנסיעות רבות

נא לפנות בצירוף קורות חיים, "אמנות־לעם" תל־חי 3 תל־אביב עבור "מחוז הצפון"
מועד אחרון לקבלת הצעות 20.6.88

לביה"ס המקיף 6 שנתי
ע"ש גינדבורג יבנה
דרושים

מורים לשנת הלימודים תשמ"ט
לרגל גידול באוכלוסית התלמידים
לכיתות החטיבה העליונה מ-י"א-י"ב
במקצועות הבאים:

★ מתמטיקה
★ היסטוריה
★ חשמל
מדריך לסדנא
★ אלקטרוניקה
★ סוציולוגיה
★ מקצועות במנהל
★ לבורנטיות

בדבר פרטים נא לפנות
לטל: 08-437106
מזכירות ביה"ס
כתובת לפניות בכתב:
ביה"ס גינדבורג ת.ד. 5032 יבנה

למפעל באזור התעשיה הצפוני אשדוד
דרושה

מזכירת אגף

כישורים: נסיון בניהול עצמאי של משרד, שליטה והדפסה בעברית (אנגלית – יתרון), השכלה תיכונית לפחות, הבנה בניהול חשבונות בעלת יוזמה

לשלוח פירוט נסיון מקצועי ותולדות חיים לת.ד. 4117 אשדוד 77140 ולציין על המעטפה – עבור ישראל
כל פניה תיענה
– סודיות מובטחת –

מכרז 4/88 המועצה המקומית גני תקוה
מכריזה על משרה פנויה
תאור המשרה:

עובדת סוציאלית כללית בנושא הקשיש

היקף המשרה: חצי משרה
הכישורים הדרושים: בוגרת ביה"ס לעבודה סוציאלית
תנאי שכר: כמקובל בשלטון המקומי ועפ"י כישורי המועמד
על המעוניינים לפנות למחלקה לשרותים חברתיים רח' העמקים 49 גני תקוה טלפון: 03-354020 או 03-346764
עד ליום ו' ט' בתמוז תשמ"ח 24/6/88
חלק שלום, ראש המועצה המקומית

עיריית אשקלון
דרוש

רופא וטרינר

במשרה מלאה
בעל רשיון וטרינר תקף
חובת מגורים באשקלון.
הדרכה תקבע בהתאם לכישורים.
מועמדות להגיש בכתב יד למזכיר העיר, עיריית אשקלון ת.ד. 9001 אשקלון עד 20.6.88

אלי דיין עו"ד
ראש העיר

לעבודה מיידית בחבר

לסניפנו בראשל"צ דרושים:
למחלקה המשרדית
◆ מזכירות עברית/אנגלית מנוסות לראשל"צ רחובות חולון
◆ מזכירה אנגלית/עברית (אנגלית שפת אם) לראשל"צ
למחלקה המכנית
◆ פועלי ייצור – למשמרות בראשל"צ, נס ציונה ורחובות.
◆ מפעילי מכונות – במשמרות ליבנה, רחובות ואשדוד.
◆ מכנאי/הנדסאי – ייצור שנתיים נסיון + ידע בחקר זמן
◆ מכנאי/הנדסאי מכונות + 5 שנות נסיון.
◆ מסגרים/רתכים מנוסים CO_2, לחולון וראשל"צ
◆ מהנדס מכונות + נסיון בתכנון כלי עזר ומתקנים.
◆ לבורנט/ית תעשייתי – מיידית בנס ציונה.
◆ צבעים תעשיתיים לעבודה במשמרות בנס ציונה.
◆ עוזר מחסנאי + רשיון נהיגה ב' לרמלה.
◆ חשמלאי רכב, מכונאי
דיילים, עובד מיזוג אויר – לראשל"צ
• נא להצטייד בפנקס מילואים, ת. שבי והמלצות.

חברה לשרותי כח אדם
חבר
ראשל"צ, רח' הרצל 73
טל. 9666139, 03-9666208
ת"א, טל. 03-5101420
ירושלים, 02-234265-6-7
חיפה, 04-667267, 663966
שעות הקבלה 08:00-16:00

לעבוד בחבר · להרגיש בבית

דרוש

איש אחזקה

לבי"ס שדה שיקמים (ניצנים)
נסיון קודם בנושא ארגון ומנהלה, ידע טוב בנושאים טכניים ובעיות אחזקה
בעל רשיון נהיגה המתגורר באזור
★ מדריך בעל רקע במשלוחי לשנת תשמ"ט
מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בפירוט קורות חיים ונסיון קודם בעבודה למח' כ"א
רח' השפלה 4 ת"א 66183
עבור איש אחזקה

החברה להגנת הטבע

זזז האגודה לזכויות האזרח
מחפשת

מזכיר/ה

למשרה מלאה
5 ימים בשבוע. בעלת ידע ונסיון על מעבד תמלילים
לפנות: 02-713960
718300
בין השעות: 14:00 – 08:30

למשרדנו בחיפה
דרושה

מזכירה צעירה

ורווקה ונמרצת
★ ידיעת השפה האנגלית חובה.
★ ידיעת הדפסה עברית/אנגלית
★ עבודה על מחשב יתרון
פרטים בטל' 04-670087/9 לבקש את דדי

לשכת ההוצאה לפועל אשדוד

מכירה פומבית

ביום 14.6.88 שעה 15.15 תתקיים מכירה פומבית של אוטוביאנקי 1986. את הרכב אפשר לראות במוסך ס.ה.ר אזור התעשיה הצפוני אשדוד, כמו כן תמכר מכונת תפירה תעשייתית ביום 22.6.88 תתקיים מכירה פומבית של מוצרי חשמל בבית משפט השלום באשדוד.

המוציא לפועל לשכת ההוצאה לפועל אשדוד

עיריית ראשון־לציון
מכרז חיצוני מס' 7/88
עיריית ראשון־לציון

מבקשת בזה הצעות לתפקיד מנהל מקיף ב' (דתי) שש שנתי

כישורים דרושים:
1. בעל תואר אקדמאי ראשון (רצוי שני) ובעל תואר הוראה אקדמאי.
2. נסיון בעבודת הוראה בחינוך הפורמלי לפחות 5 שנים בתפקידי ניהול.
3. ידיעת עקרונות המנהל החינוכי ותקני החינוך ותקנות החינוך.
תנאי העסקה: כמקובל למנהלי בתיה"ס בהתאם לכישורי המועמד עפ"י דרוג עובדי הוראה.
המשרה פנויה לשנה אחת עם אפשרות לקביעות.
את ההצעות בצירוף תולדות חיים ותעודות מתאימות יש להגיש למזכיר העיר בעירייה במעטפה סגורה בציון מכרז חיצוני עד יום שני 28/6/88 שעה 11.00.
מאיר ניצן, ראש העירייה

לעיתון "הארץ"
באזור ירושלים
דרושים/ות

דיילי/ות מכירה

להחתמת מנויים

מתאים לסטודנטים/ות
3-4 פעמים בשבוע
תעריף שעה + עמלות גבוהות
שעות עבודה גמישות
להתקשר לדני איכילוב 02-224245

נציבות בתי הסוהר
האוכות הסוהרים
תו ירק לשמירת בטחון המדינה

שרות בתי הסוהר

מינהל כ"א והדרכה

דרושים/ות

1. סוהרים/ות למגזר הבטחון

בעלי השכלה של 10 ש' ומעלה

2. רוקח/ת למח' רפואה בנציבות רמלה

רוקח/ת בעל נסיון של 5 שנים לפחות
תנתן עדיפות לרוקח/ת בעל תואר שני
תפקיד מלא ענין ואתגר מקצועי
ובתנאים טובים

3. ראש ענף תחזוקה למינהל המשק בנציבות רמלה

הנדסאי/טכנאי בנין רצוי בעל נסיון קודם יכולת ניהול צוות עובדים, ניהול מו"מ עם מוסדות וקבלנים
תחום עבודה – בכל מתקני שב"ס בארץ

4. חובשים/ות לבתי הסוהר במרכז ובדרום הארץ

בוגרי קורס חובשים קרביים או בכירים בצה"ל

אם הנך עונה על התנאים הבאים:
גיל עד 35, לאחר שרות חובה בצה"ל
פרופיל 65 ומעלה ארחות ישראלית עבר ללא דופי

הנך מתבקש לפנות אל:
לשכת גיוס רח' מקלף 3 ת"א טל' 03-266922, 03-251128, עם ת"ז, פנקס מלואים, ותעודות המעידות על השכלה
קבלת קהל משעה 08.00, עד 15.00

לחברה גדולה בענף המזון
דרוש/ה

איש/אשת מכירות

◆ בעל/ת רקע ונסיון בהפצת מוצרי צריכה וקידום מכירות
◆ בעל/ת כושר ניהול מו"מ עם לקוחות מוסדיים וקניינים גדולים
◆ צעיר/ה דינמי/ת ונכונות לעבודה רבה
◆ בעל/ת רשיון נהיגה
◆ מגורים בגוש־דן

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים לת.ד. 3538 קרית־אריה, פ"ת, 49517, עבור "משרה מס' 632".

קופת חולים מכבי

דרושים
למרפאת שיניים
גדולה בחיפה

רופאי שיניים מנוסים

נא לפנות לנסים, טל' 04-258291
– סודיות מובטחת –

דרוש

מועמד

למשרת מנהל/מרכז

עבודות נקיון במוסדות

התפקיד מחייב כשר אירגון וניהול בהיקף גדול העבודה "בשטח" העובד יועסק לפי תוצאה מיוחד.

בעלי נסיון והתנאים מתאימים יפנו בכתב יד ת.ד. 70 חולון עד ל־20.6.88

לחברה העוסקת במוצרי בריאות וקוסמטיקה ייחודיים
דרושים/ות

1. מקדמי/ות מכירה אזוריים
2. דיילות/ים מכירה

לעבודה מעניינת עם אתגר
רווחים נאים
03-5406813 03-5402291

למשרד פרסום בת"א

מקדמי מכירות

עם נסיון בלבד ברכש מודעות לפרוייקט פרסומי מעניין.
העבודה במשרה מלאה
5 ימים בשבוע
שכר גבוה למתאימים
03-245146 לפנות ללימור

לצה"ל דרושים

נגדי תחזוקה

לאיזור המרכז והדרום

הנתונים הנדרשים:
– השכלה 10 שנות לימוד
– פרופיל רפואי 65 ומעלה
– עד גיל 30
– בצע שרות צבאי מלא ותקין
– נכונות למעבר הכשרה בעת הצורך

בדבר פרטים יש לפנות ל:
איזור המרכז וי"ם – רס"נ שרונה 02-305253
איזור הדרום – סרן עירית 057-692209

נשיונל סמיקונדקטור
National Semiconductor

המרכז הטכנולוגי למיקרואלקטרוניקה שבמגדל העמק ממשיך לקלוט עובדים מעולים.
לנו דרוש:

טכנאי מיזוג אויר

משרה 8106

תאור התפקיד:
תפעול ותחזוקת ציוד מכני הכולל מערכות מיזוג- אויר מתקדמות וחדר מכונות.

כישורים נדרשים:
נסיון רלוונטי בהפעלה ואחזקת מערכות מיזוג אויר מרכזיות.

* למתאימים תמורה טובה וסיוע במגורים בתקופה הראשונה.

בוא והצטרף לחברה דינמית וצעירה.

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים וציתים אל:
נשיונל סמיקונדקטור ישראל בע"מ ת.ד. 619
מגדל העמק 10556 עבור מחלקת כח אדם
ולציין את מספר המשרה

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד

פרסום שפי

אורט ישראל

למרכז חינוך מתפתח
לאוכלוסיה מעוטת־טיפוח
במרכז הארץ
דרושים

מורים למקצועות:
★ אופנה ★ פקידות ★ חשמל ★ מכניקה ★ עברית (הוראה מסייעת) ★ תנך ★ הסטוריה ★ אנגלית ★ מתימטיקה (משרה חלקית) ★ פיסיקה ★ חינוך גופני (בנים ובנות)

מועמדים מתבקשים לפנות בכתב בפירוט קורות חיים ולצרף תעודות ל"אורט ישראל, ת.ד. 16087 תל־אביב (61160) עבור "מרכז חינוך" או לפנות טלפונית – 03-233231 לגב' חניתה במשרד הראשי

עיריית הרצליה
משטרת ישראל
תחנת הרצליה

התגייס למשטרת הרצליה
התנדב למשמר האזרחי

תושב העיר, א. אם הנך מעוניין בעבודה מעניינת ולא שיגרתית התגייס למשטרת הרצליה (כשוטר מן המניין). ב. אם הנך מעוניין לתרום לחברה ולתושבי העיר, התנדב למשמר האזרחי וליחידות מיוחדות.

בדבר פרטים הינך מוזמן לשיחה אישית עם מפקד משטרת הרצליה כל יום בין השעות 8.00-16.00 בבנין המשטרה רח' משה ציון טלפון 052-555555

דרושים

1. נהגים צעירים ומרצים

בעלי רשיון ג' תושבי רמת השרון או הסביבה הקרובה

2. דיילות לקידום מכירות

ברשתות השיווק בשעות אחה"צ בכל רחבי הארץ (העבודה מתאימה גם לסטודנטיות)
– תנאים טובים למתאימים –
בפרטים נא לפנות לטל: 03-788573, 03-792998

הדאל

חברה לשרותי כח אדם בע"מ

מזכירה

עברית אנגלית
למנכל חברה
משרה מלאה
באזור ת"א
תנאים מצוינים !!

ת"א: גורדון 88, (ליד עירית ת"א)
222266, 245531, 03-245541

דרוש

מחסנאי/ פקיד טכני

אחרי צבא אזור מגורים תל־אביב והסביבה עד גיל 30, 04-727304

למלטם הנדסת מערכות בע"מ
דרושים

1. כתב טכני עברית אנגלית

במקצועות אלקטרוניקה ותעופה

2. קלדנית עברית אנגלית

עדיפות לבעלת נסיון בעריכת מסמכים טכניים

לפנות בכתב למלטם רח' שמעיה 13 ת"א מיקוד 67013 או לפנות טלפונית 03-219312

לעיתון הארץ

דרושים/ות

דיילי/ות מכירה להחתמת מנויים

3-4 פעמים בשבוע,
תעריף שעה +
עמלות גבוהות
שעות עבודה גמישות
להתקשר 03-5121339
לעירית

רשות שדות התעופה בישראל
נמל תעופה בן־גוריון

נמל תעופה בן־גוריון

דרושים

יוצאי יחידות קרביות ליחידת אבטחה בנמל תעופה בן־גוריון.

העבודה מוצעת במשרה מלאה במשמרות לחוזה מינמאלי של שנה. אפשרות העסקה גם במשרה חלקית לסטודנטים.

תנאי הקבלה:
– שרות צבאי מלא ביחידה קרבית.
– 12 שנות לימוד.
– מצב בריאות תקין.
– מגורים באזור גוש דן.
– רשיון נהיגה חובה.
– למועמדים המתאימים יוצעו תנאי שכר נאותים והטבות נוספות.
– למעוניינים בעלי הכישורים המתאימים תתקיים ועדת קבלה במנהלת נמל תעופה בן־גוריון בבנין משרד הבריאות (סמוך לאולם המכס) ביום ב' 13.6.88 בין השעות 08.00- 11.00.
– על המועמדים להצטייד בתעודת זהות, פנקס מילואים, תעודת שחרור מצה"ל ושתי תמונות.
– המתאימים יעברו הכשרה במסגרת קורס בין מספר ימים.

קופת חולים מכבי

דרושים

עובד/ת מעבדה מוסמך/ת

במעבדה מחוזית – רמת השרון למשרה מלאה או חלקית – בעל/ת נסיון בבקטריולוגיה ופרזיטולוגיה קלינית או המטולוגית עם נסיון בלקיחת דם ורידי

בפרטים נא לפנות לגברת לילי גוטפריד – מנהלת המעבדה טל' 03-5402467 אוסישקין 5, רמת־השרון

לחברת מזון המובילה בתחומה לסניף בהוד־השרון

דרושים

נהגי חלוקה

★ רשיון נהיגה לרכב כבד – 15 טון לפחות
★ לאחר שרות צבאי
★ גיל עד 30 שנה
★ מגורים באזור גוש דן – חובה

מחסנאי תוצרת

★ בוגרי 12 שנות לימוד
★ לאחר שרות צבאי
★ מגורים באזור גוש דן – חובה

מועמדים העונים לדרישות המשרות הנ"ל יפנו לטלפון 03-7552355/6 למחלקת כח־אדם בין השעות 08:00-12:00

נציבות שירות המדינה
מודיעה על
פרסום
מכרזים פומביים
במשרד העבודה והרווחה

מכרז פומבי מס' 176 מפקח/ת עבודה בכיר/ה במחלקה לפיקוח על העבודה, תל־אביב
דרגה:
4 - 2 של דירוג המהנדסים או 7-4 של דירוג ההנדסאים והטכנאים.
דרישות המשרה:
השכלה אקדמית בהנדסת מכונות או חשמל או כימיה (רישום בפינקס המהנדסים והאדריכלים) או השכלה טכנית בתחום התפקיד (רישום בפינקס רשות ההסמכה להנדסאים ולטכנאים) נסיון של שנה לטכנאים. ידיעה בתהליכי עבודה בתעשיה ובמלאכה. כושר לקיים מגע נאות עם קהל. כושר אירגון ושכנוע.
מכרז פומבי מס' 177 מפקח/ת עבודה בכיר/ה קרינה במחלקה לפיקוח על העבודה, ירושלים
דרגה:
7-4 של דירוג המהנדסים או 7-4 של דירוג ההנדסאים והטכנאים
דרישות המשרה:
השכלה אקדמית בהנדסה (רישום בפינקס המהנדסים והאדריכלים) או במדעי הטבע (רצוי תואר שני או שלישי) בתחומים הבאים: מדעי הגרעין, פיסיקה, כימיה, או בתחומים אחרים הנוגעים לקרינה או השכלה טכנית בתחום התפקיד (רישום בפינקס רשות ההסמכה להנדסאים ולטכנאים), נסיון של שנה לטכנאים. ידיעת תהליכי עבודה בתעשיה ובמלאכה. כושר ארגון ושכנוע.
הערה:
לגבי שני המכרזים הנ"ל מילוי העבודה כרוך בנסיעות בכל האזור והעבודה מחוץ לשעות העבודה המקובלות.
מכרז פומבי מס' 178 עוזר/ת בכיר/ה למנהל כללי בלשכת המנהל הכללי, ירושלים
הדרגה:
5-7 של דירוג האקדמאים במדעי החברה והרוח
דרישות המשרה:
השכלה אקדמית (תואר ראשון) ושתי שנות נסיון. כושר הבעה בכתב ובעל־פה, יוזמה וכושר לשקול ולשפוט במסגרת התפקידים הנכללים במשרה. כושר אירגון וכושר ניהול משא ומתן
הערה:
במשרה מועסק עובד.
• פרטים נוספים ותיאורי התפקידים אפשר לקבל בלשכות המחוזיות.
לגבי מכרזים 177, 178 בלשכה המחוזית של נציבות שירות המדינה הקריה, רח' קפלן 3 ירושלים, ת.ד. 766 91007 טלפון 02-639241
לגבי מכרז 176 בלשכה המחוזית של נציבות שירות המדינה תל־אביב הקריה, רח' קפלן
בקשות יש להגיש על גבי טופס מוכן 2115 שאותו אפשר להשיג בכל מקום [illegible] בצירוף מסמכים ללשכה המחוזית המתאימה עד ליום [illegible]

هكذا من الأصل

לחכות למשפט ההיסטוריה

הקצב הרצחני של האירועים אצלנו העלה את "משפט ולדהיים" לכותרות ובאותה מהירות הוריד אותו. בבריטניה – כפי שמדווח אמנון אברמוביץ' ב"מעריב" – התעלמה התקשורת כמעט להלוטין מהמשפט, ועברה עליו לסדר היום; אולי זו הוכחה נוספת שחוש הצדק והמוסר של העולם הוא סלקטיבי, וולדהיים, כמו פושעי מלחמה אחרים, רחוקים מן המודעות הציבורית, הנפש השבעה קצה בהם; אפילו העובדה שנשיא אוסטריה מואשם בשליחתם של אנשי קומנדו בריטים שבויים למותם – אינה מועילה איש.

הדבר היחיד שמצליח להקפיץ את מצפונם הרדום של הבריות, הוא מה שהיהודים מעוללים בארץ הקודש. ואין מדובר בהפריה או בהוצאת האירועים בישראל מהפרופורציות המתאימות – אלא פשוט היהודים רוצחים, ולא הנאצים, הם שמעלים לעולם את לחץ־הדם שלו.

אצלנו כבר כולם הביעו עמדה ודעה מלומדת ומנומקת, על משפט ולדהיים הטלוויזיוני – אם כי בבימה פסימית למדי. פרופסור יהודה באואר, ב"ערב חדש", ספקני ביחס לתוכנית כולה, קובע שהמשפט הטלוויזיוני הוציא בעצם את ה־מסרה – מפני שהתעלם לגמרי מעובדה מרכזית־מהותית: שוולדהיים שיקר במשך שנים במצח נחושה, ביחס למעשיו באותה תקופה היסטורית־גורלית, וניסה למחוק שב־תיים מהביוגרפיה שלו. שיקר, ממש כפי ששיקרו הקצינים הגרמניים במשפט הטלוויזיוני.

שופטיו הטלוויזיוניים של ולדהיים: (משמאל) הבכר (גרמניה המערבית), להרמון (בריטניה) וקופר (קנדה). אירוע בידורי

זה שנים אנו מדווחים כיצד אלה מעידים בבתי משפט וטוענים שלא ראו, לא שמעו ולא ידעו דבר, ומכחישים כל קשר ושייכות לאימה ולזוועות; הזוועות כמו לא התקיימו, חתום בפרצופם הבורגני, ואין הם נושאים עליהם את אות־קין.

פרופ' יצחק זמיר אומר בדיוק שמבחינה משפטית טהורה היה ברור מראש, שאין במקרה ולדהיים חומר ראיות מספק כדי להרשיעו. מבחינה זו דומה שלא ניחנתי בחושים לגאליים מובהקים, ובמהלכי המשפט והעדויות הייתי דווקא משוכנעת שידו של התובע נואל ריאן היא על העליונה. כאן בא לידי ביטוי השוני המהותי בין שני סגנונות: זה של התובע מול סגנונו המבריק כשלעצמו של לורד רולינסון הראשון, הנוטה לדרמטיזציה ל־משחק אנושי, ול"שואו", ועמיתו, המפעיל, ללא כל גינונים אישיים, מוח לגאלי מבריק, מדייק להפליא, שאינו מחסיר אפילו פרט אחד. אם במקרה ריאן אפשר היה לנחש מה הוא חש ומרגיש, במקרה רולינסון הארשת קפואה, והרושם הוא שהכל מתרכז אצלו באוקט מחשבתי־שכלי טהור.

ובעוד הפך משפט ולדהיים ל־אירוע בידורי, חגג נשיא אוסטריה את נצחונו הקטן בסעודה.

דן בניה־סרי. מקרה בנאלי של ילדות עשוקה

חששות שהתאמתו

היכרות אישית עם סופר אוהב עלולה לאכזב, וליצור תדמית שונה לגמרי מזו שהצטיירה בדמיון, בעקבות קריאת ספריו. יוצר אינו בהכרח אדם סימפטי, והוא עשוי להיות אגוצנטרי ותובעני – וקיימת סכנה שאישיותו תרתיע מיצירותיו.

ספריו של דן בניה־סרי, "ציפורי צל" ו"עוגות המלח של סבתא סולטנה", היו עבורי בבחינת תגלית. בעקבות ראיונות אתו, חשדתי שהוא מצייר את עצמו כמקרה בנאלי של ילדות עשוקה ("הילדות היא פצע חיי"). בעקבות המפגש איתו ב"מסך אישי" אני משוכנעת שספריו מרתקים פי־כמה מהופעתו. יש לי הרגשה שלמרות התמימות המופגנת והזוהר הישע, הוא משחק את עצמו, חושש להחשף ולהיפגע.

"אתה מדבר כמו שאתה כותב", אומר לו אהוד מנור; "אני מדבר כמו שאני כואב" עונה לו בניה־סרי. הוא נראה כמי שיצא מאחד מסיפוריו, ותעה בדרך.

מה עלינו לחשוב על מי שמבקש להאזין לשיר של יוסי בנאי, לחזות בקטע ממחול של להקת "ענבל", ולשמוע לאחר מכן את פאבלו קאזאלס מנגן קטע של יוהן סבסטיאן באך. מבחירה שבכאות קשה לבנות דיוקן של ממש, ואולי באמת "מסך אישי" אינו דרך לבנות דיוקן. העיקרון הוא שאם הבחירה היא לטעמנו, אנו חשים סימפאטיה כלפי המרואיין, ונוטים לבטל אותו אם הבחירה מנוגדת לדעתנו ולטעמנו.

מקום שלא היינו בו קודם לכן

לאחר הציפיות הגבוהות והצפיה בפרק הראשון של "הבלש המזמר", קשה לי עדיין לקבוע דעה. מאמצי התרכזו בניסיון לעקוב אחר השתלשלות האירועים והדמויות, כדי לנסות להבין למה התכוון התסריטאי דניס פוטר. לאחר שהטלוויזיה הצליחה במשך שנים ארוכות לטמטם אותנו, ולאטום את מוחנו – סדרה כמו "הבלש המזמר" עלולה להוות בעיה: מעל לכל היא מפתיעה, ויחד עם זאת, גם מביכה במקצת.

אין כאן עלילה המתפתחת בסדר כרונולוגי, ולא סיפור ליניארי. אנו נאלצים להתרכז בשבירות החדות והבלתי צפויות של זמן, עלילה ודמויות. כמו כן אנו עוברים בקצב מפתיע מהמציאות החולנית של בית־חולים לזכרוני, ומראה הזוועה של מארלו, החולה במחלת־עור קשה, אל עולם הדמיון של כותב ספרי הבלשים, פיליפ מארלו – ("עם שם כזה כמו פיליפ מארלו, מה יכולתי לעשות אם לא לכתוב ספרי בלשים."), מארלו משחזר לעצמו, כדי שלא ייצא מדעתו מרוב כאב, סיפור בלשי שכתב, בשם "הבלש המזמר".

הסיפור מתגשם במוחו הקודח, ולנגד עינינו. מלבד גופה של אשה שנמשתה מן המים, זקן שסכין נעוץ בליבו. ואריסטוקרט אנגלי יפה־תואר המסתובב בבארים הזולים והחשוכים של לונדון, בימים שלאחר מלחמת העולם השניה, ומארלו עצמו המופיע בריפעם – הדברים עדיין סתומים וחידתיים, ומוליכים כנראה למקום שלא היינו בו קודם לכן.

אין ספק שפוטר הוא אינטליגנטי, מתוחכם, ביקורתי וציניקן. הוא אינו מנסה להקל על הצופים את מלאכת הצפיה. הוא מתייחס אליהם בחשד, אבל כמו אל אנשים אינטליגנטים, כשהוא דורש שיוכיחו אינטליגנציה זו. אני לא אחמיץ את "הבלש המזמר".

העברת מידע

צפיתי ב"כללי המשחק" בטלוויזיה החינוכית, ולא נסחפתי מתלהבות, למרות שהמליצו בפני על הסדרה. אם אינני טועה, היה זה הפרק השלישי בסדרה (יום ב'), ודנו בו ברוב ומיעוט בדמוקרטיה. כדי להמחיש את הנושא בחרו בתקופת מקארתי באמריקה. התוכנית היתה בנויה מקטעי יומנים שצולמו באותה תקופה ומקטעים מומחזים, ביניהם קטע ממחזה של ארתור מילר, שהיה אחד מקורבנות "ציד המכשפות" שהשתולל באותם ימים. בתוקפתו גם נדרש להסגיר אחרים, סירב, ושילם את המחיר.

עוד הופיעו ד"ר יורם פרי והמשפטן משה נגבי, שדנו בזכויות רוב ומיעוט בדמוקרטיה – נושא אקטואלי מאוד גם אצלנו. כיוון שאינני מרבה לצפות בתוכניות הטלוויזיה החינוכית, הופתעתי מהשוני הגדול בינה לבין הטלוויזיה הכללית. אף שהתוכנית השקטה מחושבת, והעשיה היתה מיומנת ומקצועית, הדיון והסברים נשאו אופי דידאקטי־חינוכי מובהק. לא היתה הבעת דעה והתנצחות בין דעות שונות, אלא העברת מידע בצורה מסודרת, אינטליגנטית ומלומדת.

אין ספק שתקופת מקארתי היתה אחת האפלות ביותר בהיסטוריה של ארה"ב; תקופה שהטביעה את חותמה עד עצם היום הזה. אפשר לבחון תגובות לתופעות שונות לאורה המרכא והמפחיד. כיום אפשר גם להשתומם, כיצד הצליחו מקארתי ואנשיו לשכנע רבים באשמות חמורות שוא, כאשר לא היו בידיהם הוכחות ממשיות. אמריקה היא הרי מדינת חוק ומשפט. אולי אפשר להסביר זאת בעובדה, שהאמריקאים הצטיינו מאז ומתמיד בצורת מחשבה ובשיפוט נאיווי־פשטני. אם הם מאמינים לאסטרולוגים, רופאי אליל ופסיכולוגים, מדוע שלא יאמינו לסנטור מקארתי ששרטט מזרים עמוקים ואפלים.

מן הדיון אפשר היה גם להסיק שאמנם דמוקרטיה, כצורת ממשל, היא רעה פחותה מכל הרעות, אבל עדיין זכויות רוב ומיעוט בה, גם אם הן מוגדרות בחוק, אינן מתקבלות על דעת רבים, והן בעייתיות ומסובכות – ראה ישראל.

חסרים קצב והגיון פנימי

סיטואציה אנושית בתחום הדרמה המקורית היא עניין נדיר. לפנינו מפגש בין אשה מבוגרת, אלמנה שקשה לעמוד על טיבה, ובחור צעיר משולי עולם הפשע, המגיע לדירתה באמתלה גלויה, ובמטרה לארקושה. היוצרות מתהפכים ובין השניים נרקמת פרשת יחסים מוזרה, שהיו בה נתוני רגישות שלא הגיעו לידי מימוש. הדבר שאפשר לומר בזכות "אורחים" הוא משחקה של ערנה פלידל, בתפקיד האלמנה. לרוע מזלה, אף שהפגינה משחק אמין ומחושב, שהתגלו בו ניואנסים של הבעות ורגשות, הצליחה לעורר סקרנות – הדמות ששיחקה לא היתה אמינה.

התסריטאים יוחנן פלד וירון לונדון נכשלו ביצירת סיטואציה אנושית, מפני שלא חשבו על הדמויות, אלא על הרעיון של מפגש בין שני עולמות, באמצעות שתי דמויות. את הפער בין השניים ניסו הכותבים להמחיש באמצעות השפה שבפי כל אחד מהם – עברית מצוחצחת־אנכרוניסטית מול סלנג עכשווי. הרעיון ביסודו נכון, אך הדיאלוגים היו מודגשים מדי, ולבשו אופי מלאכותי ומעושה, אפילו שריותי. לא רק בדיאלוגים, גם בעלילה חסרה דרמה (וגם קצב), והתפנים היו גלויים. לעתים נוצר הרושם שהאירועים חסרי הגיון פנימי, וההגיון היחיד הוא של התסריטאים והבימאי (אנטואן ס' לאק).

פלידל. משחק אמין, דמות לא

מכתבים למערכת הארץ

אתגר למנסחי המבצעים

מטות הבחירות של המפלגות בישראל עובדים בימים אלה שעות נוספות להכנת המצע שלהן לקראת הבחירות המתקרבות. נוסף לעמדתם בנושא ישראלי־פלשתינאים, יש לשער כי המצע של המפלגות הגדולות יכלול גם הבטחות חלקלקות לפתרון בעיות נוספות, כגון:

– ישפרו את מערכת הבריאות, ויקצרו את התורים לניתוחים, הכוללים כיום עשרות אלפי חולים.

– יתאימו את מערכת החינוך היסודי והתיכון לדרישות של שנות התשעים, ויבטלו את הקיצוצים בשעות הלימוד שצימצמו את 12 שנות הלימוד לעשר.

– יחזירו את המחקר באוניברסיטאות לרמה אירופאית.

– יתמודדו עם הרצח בדרכים, ויחייבו כבישים וישפרו את תחזוקתם.

– יביאו צמיחה כלכלית ויעלו את רמת החיים, יצמצמו את האבטלה ויגבירו את העליה.

המפלגות תשתדלנה רק להימנע מלהוכיח את מקור הכספים הדרושים למטרות הנעלות הללו.

מפלגות הקואליציה טענו עד עתה כי הצמצום בתקציבים בשנים האחרונות היה הכרחי לריסון האינפלציה. אם טענה זאת היתה נכונה עד כה, הרי כל הבטחות המפלגות לשינויים שישתקפו באיכות החיים של כל אחד מאיתנו, אינן שוות את הנייר שעליהן ייכתבו.

חוסר האפשרות של תקציב המדינה לממן את הנושאים ברמה סבירה הוא תוצאה של פריון הייצור אצלנו, שהינו ברמה של ארצות מתפתחות, בשעה שדרישותינו לשירותים ממלכתיים הן ברמה של ארצות המערב העשירות ביותר. פריון ייצור הנמוך הוא בעיקר תוצאה של ניהול כושל, ארגון צולע, אילתור במקום תיכנון והשקעות לא מבוססות בציוד ובמלאי. פריון ייצור נמוך מייקר את התוצרת, מקטין כושר התחרות, והינו אחת הסיבות העיקריות לאבטלה.

אין סיבה אובייקטיווית שתצדיק את המשך המועקה הכלכלית שבה עובד ישראלי המרוויח מחצית הסכום שמרוויח עמיתו באירופה, חייב לשלם מסים יותר גבוהים, ולקבל שירותים ממלכתיים ברמה יותר נמוכה. אפשר להעלות את פריון הייצור על־ידי שיתוף פעולה בין העובדים לבין הנהלות ליישום הידע הקיים במקצועות הניהול. התוצאה יכולה להיות תוספת הכנסה של 20%־30% לשנה לעובדים, ולהגדלה מצטברת של תקציב המדינה במיליארד דולר ויותר לשנה, ללא הגדלת שיעורי המס.

השינוי לא יבוא מעצמו. דרושה דחיפה ממשלתית שתתניע את המנוע העצום שהודמם באמצע שנות השבעים על־ידי מדיניות מוטעה של הממשלה. יש לקוות כי כל אחד מקוראי מכתב זה לא יתנה הפעם שיוליכו אותו באף, וידרוש שכל מפלגה תציג באופן ברור את פתרונה למימון הדברים הטובים שהיא מבטיחה לעשות לאחר הבחירות.

אינג' אליהו מרון
יו"ר לשכת היועצים לניהול בישראל
רמת־גן

הגנה לבני עדות המזרח בשטחים

"מתנחלים חשודים בתקיפה ובהריגת יהודי משום שחשבו שהוא ערבי", נכתב ב"הארץ", 5.6. היתה זו, כמובן, רק שאלה של זמן, אבל ברור היה שבסופו של דבר יתגלגלו העניינים גם לכך. במדינה בה כמחצית האוכלוסיה היהודית כוללת את בני עדות המזרח, לא היה מנוס מכך שיהודי כשר שכל "חטאו" שהוא ממוצא מזרחי, יתנסה בשבירת עצמותיו ופיצוח גולגלתו כאילו היה ערבי.

על מנת למנוע מקרים מצערים ואי־הבנות כאובות בעתיד, עצתי לאחי יוצאי עדות המזרח שלא לנוע מעבר לקו הירוק אלא בלבוש מתאים, כגון – ארבע כנפות (הכרחי שציציותיה ייראו למרחוק), כיפה (עדיף סרוגה) וכיוצא באלו סימני היכר שיבטיחו שבריוני המתנחלים לא יטעו בהם. מאוד מומלצת גם חולצה צהובה עם סמלי תנועה "כך", ולמהדרין שבמהדרין הייתי מייעץ לשקול אפילו ענידת טלאי צהוב בצורת מגן־דוד שבמרכזו יכתב "יהודי".

ראו הוזהרתם: שאם לא כן, על מי תלינו כאשר הקורבן הבא אף לא יזכה לשמוע את ההתנצלות מחממת הלב בנוסח "סלח לי, אחי, חשבנו שאתה ערבי".

חיים תיבון
חיפה

ההסתדרות נגד העבודה

פרסום התוצאות העסקיות של כור לשנת 1987, המסתכמות בהפסד של כ־180 מיליון דולר, חייב להביא את המערכת ההסתדרותית כולה לחשבון נפש לצורך הבנת הגורמים שהביאו לתוצאה עגומה זו.

פעם העבודה היתה ערך. המחנכים לימדו את הילדים שיש לכבד את העבודה. למרבה הצער, עברנו לקיצוניות הפוכה. אנו מזלזלים בעבודה, מתמקחים ומתרשלים בה.

לדברים השליליים הללו מתנבים מנהיגי ההסתדרות ומועצות הפועלים שלה.

דוגמאות: במפעל כימי מסוים, המייצר חומרים מסוכנים מאד, עובדים במשמרות, כי את התהליכים אסור להפסיק. בשעות הקטנות של אחד הלילות כל העובדים במתקן מסוים ישנו, חוץ מאחד שהתמנה על־ידי חבריו לעמוד על המשמר לצורך התרעה מפני בואו האפשרי של המנהל. אותו עובד נימנם, ולרוע המזל הופיע המנהל ומצא את העובדים ישנים. מה קרה בהמשך? דבר לא קרה. ועד העובדים בגיבוי מוחלט של מועצת הפועלים, עלה על בריקדות למנוע הענשת העובדים שבהתרשלותם סיכנו מפעל שלם וגם ישובים סמוכים. נמשכה התופעה של שינה במשמרות הלילה – משמרות המזכות את העובדים בתוספת של 50 אחוז. כך הורסת ההסתדרות את המשמעת בעבודה.

כדוגמא שניה ניתן להביא את מאבקה של ההסתדרות בימים אלה, לקיצור שבוע העבודה. כל עוד העובד בעיקר בשירותים שבהם האבטלה הסמויה ממילא גדולה מאד – ניתוק בייצור המצב שונה לחלוטין. זהו אבסורד לחשוב שקיצור שבוע העבודה יכול להתבצע תוך הקטנת ההכנסה לעובד. כיוון שרמת ההכנסה לעובד לא תיפגע, עלות הייצור תעלה, הפריון הנמוך יורד עוד יותר, ייפגעו היצוא והתל"ג, וכתוצאה מכך יפגעו הביטוח, הבריאות וכל שאר הנושאים החיוניים, הניזונים בסופו של דבר מהעבודה של אזרחי ישראל. אבל את זה אין רואים מנהיגי ההסתדרות.

טוב תעשה ההנהגה החדשה בכור, אם לא תבחר בדרך הקלה של הטלת האשם בגרימת המצב העגום, רק במעשים ובמחדלים של קודמיה. יש לשפר מחדש את היחס לעבודה, להתייעל, לשפר משמעת, ולהפחית את הכובד הבזבוזים שחלקם נראים בחזרים לעין בחצרות רוב המפעלים בכל הסקטורים. הדוגמא חייבת לבוא מלמעלה, וההנהגות צריכות להגיע למועצות הפועלים עם מסר פשוט וברור: אם רוצים עוגה גדולה יותר, לא יועילו שביתות, וגם לא הפגנות כמו זו של האחד במאי, שלמעשה היתה הפגנה נגד העבודה. יועילו שני דברים בלבד: לעבוד יותר, ולעבוד יותר טוב.

מיכאל קיש
תל־אביב

חאקי פוליטי

קשה לדעת איזו רוח שטות נכנסה באנשים נבון כמו תא"ל (מיל.) אפרים סנה וקצינים בכירים אחרים במילואים, אשר הצהירו בתקשורת על הצבע הפוליטי המאפיין, לדעתם, חלק מהקצונה הבכירה של צה"ל.

השלב הבא במסלול ביעותים זה יהיה כנראה הקמת סיעות פוליטיות בתוך צה"ל, ובסוף נגיע, חלילה, לצבא בנוסח דרום אמריקה.

מי שצה"ל יקר לו, צריך להזהר כמו מאש מפני גרירתו למגרש הפוליטי. צה"ל איננו מפלגה. הנסיונות להדביק תוויות פוליטיות לצמרת צה"ל הם פגיעה חמורה ביכולת תיפקודו, ועלולים לערער, לא בצדק, את אמון הציבור בהנהגה הצבאית, וכל זאת בגלל קצינים מסוימים שהשתתפו והתמכרו לפוליטיקאים ואשר אינם מבחינים בקו המפריד בין צבא לפוליטיקה.

חיים רוזן
חיפה

אותות למצטיינים

במוסף "הארץ" (6.5) כותב נתן דונביץ' על המחסור באותות ממלכתיים לכיבוד אנשים שתרמו למדינה שלא בשדה הקרב.

גם אני סבור שמתן אותות כבוד לאנשים שהצטיינו בתרומתם לנושאים החשובים למדינה הוא חובה מוסרית, ובאותה מידה עידוד למעשים התורמים לקידום אינטרסים ממלכתיים.

מתוך הכרה זו, החליטה הוועדה הממלכתית־ציבורית להלוקת פרס קפלן לייעול, בראשותו של החתום מטה, שלחתני הפרס יוענק עיטור מיוחד, לאות הוקרה על תרומתם לקידום פריון העבודה והייעול בישראל.

חתני הפרס מקבלים עיטור מוזהב על רקע כחול.

אינג' יוסף דוריאל
יו"ר הוועדה להלוקת פרס קפלן לייעול

אין קבוצה

ב"הארץ" (3.6.88) התפרסמה ידיעה בדבר נצחון קבוצת אברהם פורז בבחירות למזכירות שינוי.

ברצוננו לציין כי בבחירות שהתקיימו, קיבלתי אמנם את המספר הגבוה ביותר של קולות, אבל אין לי קבוצה, והתוצאה שהושגה היא אישית להלוטין.

אברהם פורז
תל־אביב

התיירים חוששים לבוא לישראל?
זו ההזדמנות שלך להפגין גאווה לאומית
וליהנות מחופשה חלומית בהרצליה
במבצע

מ־9 ביוני עד־31 ביולי מחירי מבצע מיוחדים למלונות:

דניאל ***** זה לוקס
לילה אחד 120 ש"ח. 3 לילות 330 ש"ח, כולל ארוחת ערב במסעדה הפולינזית או המזרחית (תפריט קבוע). כניסה אחת לסרט. טיפול מסג' אחד בחוות הבריאות. 5 לילות 540 ש"ח, כולל ארוחת ערב במסעדה הפולינזית או המזרחית, ארוחת ערב במסעדת "דניאל" (תפריטים קבועים), מסג' אחד בחוות הבריאות, כרטיס כניסה אחד לסרט. המחירים ב־6 תשלומים. טל. 052־544444.

דן אכדיה *****
105 ש"ח ללילה. לשוהים 3 לילות – כרטיס כניסה חופשי לסרט. לשוהים 5 לילות – טיסה חינם בשמי גוש דן. כניסה אחת חופשית לפארק המים של שפיים. בסוף שבוע מינימום שהיה 2 לילות – 7 תשלומים. – 5 מגרשי טניס. – בריכת שחיה. גננת לילדים בסופי שבוע – כניסה חופשית לבר (באמצע השבוע). טל. 052־556677.

השרון *****
61 ש"ח ללילה באמצע השבוע. לשוהים 3 לילות 182 ש"ח+מגבת שיזוף וסלסלת פירות לכל הזמנה. ביקור אחד חינם במועדון הבריאות והסאונה. בריכת שחיה (מ"ים) ומגרשי טניס. טל. 052־575777.

תדמור ***
37 ש"ח ללילה. מינימום 2 לילות. טל. 052־572321.

אשל בעיון
32 ש"ח ללילה. – הנחות נוספות לילדים. – פנקס שוברי הנחות למסעדות באיזור. – כניסה חינם לים. טל. 052־570208.

7 כוכבי המבצע:
★ כרטיס כניסה חופשי לחוף הים המרהיב ביותר במדינה.
★ שי מתנת עירית הרצליה.
★ שעורי שחיה וטניס חינם, ביקור במועדון בריאות וסאונה.
★ זוג הזמנות חינם לבריכה לחברים.
★ הנחה לטיסה חמנטית לאורך מישור החוף, עם ארוחת ערב (ע"י חברת "נשר").
★ הנחות לבתי עסק, תיאטראות, מטווח הקליעה האולימפי ועוד.
★ הזמנות לפסטיבל התיירות בהרצליה 9־15/7.

המחירים כוללים לינה וארוחת בוקר לאדם בחדר זוגי ומע"מ. הנחות לילדים. פרסים נוספים במלונות.

7 כוכבים בהרצליה

משרד התיירות המחלקה לעידוד תיירות פנים | האגודה לקידום התיירות בהרצליה והשרון | בתי המלון בהרצליה | עירית הרצליה